

Kulla och Karshults soldattorp samt en liten härdgrupp från äldre bronsålder

Arkeologi längs rikväg 34: Ervasteby–Borensberg

Arkeologiska förundersökningar med tilläggsundersökningar

Fornlämning Motala 286, Kristberg 174 och objekt KM4
Karshult 3:14, Kulla 1:12, 1:13, 1:14, 1:15
Motala och Kristbergs socknar
Motala kommun
Östergötlands län
Östergötland

Mattias Johansson & Maria Sjöquist

Kulla och Karshults soldattorp samt en liten hårdgrupp från äldre bronsålder

Arkeologi längs rikväg 34: Ervasteby–Borensberg

Arkeologiska förundersökningar med tilläggsundersökningar

Fornlämning Motala 286, Kristberg 174 och objekt KM4

Karshult 3:14, Kulla 1:12, 1:13, 1:14, 1:15

Motala och Kristbergs socknar

Motala kommun

Östergötlands län

Östergötland

Mattias Johansson & Maria Sjöquist

Denna rapport har framställts av ett företag
vars miljöledningssystem är certifierat enligt ISO 14001
av Svensk Certifiering Norden AB.

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård
Stora Gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
E-post: info@kmmmd.se

© Stiftelsen Kulturmiljövård 2019

Omslag: Terrassering, A2279, för möjlig byggnad vid RAÄ Kristberg 174.
Foto från väster av Mattias Johansson.

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Publik Licens 4.0 (CC BY)
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Lantmäteriets kartor omfattas inte av ovanstående licensiering.
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Medgivande 699602 samt MS2012/02954.

ISBN 978-91-7453-739-0

Tryck: JustNu, Västerås 2019

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	7
Natur- och kulturmiljö	9
<i>Utmed vägsträckan</i>	9
<i>Torplämningar</i>	9
<i>Ensamliggande härdgrupper</i>	11
Syfte och frågeställningar	11
Metod och genomförande	12
<i>Arkivstudier</i>	12
<i>Fältarbete</i>	12
<i>Dokumentation</i>	13
<i>Fyndstrategi</i>	13
<i>Analys</i>	14
Torplämning efter Janslund, Karshults soldattorp, RAÄ Motala 286 (objekt KM1)	15
Bakgrund	15
Kart- och arkivmaterial	17
Undersökningen	20
Resultat	20
<i>Husgrunden på undersökningsytan norr om vägen</i>	20
<i>Övriga lager och anläggningar norr om vägen</i>	24
<i>Husgrunden på undersökningsytan söder om vägen</i>	24
<i>Övriga lager och anläggningar söder om vägen</i>	26
<i>Fyndmaterialet</i>	27
<i>Byggnadsmaterial</i>	30
<i>Analys</i>	31
Tolkning	31
Avfärdat röjningsröseområde, RAÄ Kristberg 223 (objekt KM3)	33
Resultat	33
Härdgrupp (objekt KM4)	34
Resultat	34
<i>Undersökningsytan</i>	34
<i>Härdarna</i>	37
<i>Lager</i>	38
<i>Flintan</i>	38
Tolkning	40
Torplämning efter Ekeberget, Kulla soldattorp, RAÄ Kristberg 174 (objekt KM5)	41
Bakgrund	42
Kart- och arkivmaterial	42
Undersökningen	46
Resultat	48
<i>Undersökningsytan</i>	48
<i>Härdar</i>	54
<i>Gropar av olika slag</i>	56
<i>Stolphål och stolpfundament</i>	57
<i>Större konstruktioner och fundament</i>	57
<i>Lager av olika slag</i>	59
<i>Arkeologiska objekt strax utanför undersökningsytan</i>	59

<i>Fyndmaterial</i>	61
<i>Byggnadsmaterial</i>	68
<i>Analyser</i>	69
Tolkning.....	70
Diskussion.....	73
Jämförelse mellan soldattorpen.....	73
Tolkning.....	74
Utvärdering.....	76
Referenser.....	77
Arkivmaterial.....	77
<i>Motala kyrkoarkiv</i>	77
<i>Kristbergs kyrkoarkiv</i>	77
<i>Mantalslängder 1640–1820</i>	77
<i>Generalmönsterrullor 1660–1887</i>	77
Historiskt kartmaterial.....	77
<i>Lantmäterimyndighetens arkiv (LMA)</i>	77
<i>Lantmäteristyrelsens arkiv (LSA)</i>	77
<i>Rikets allmänna kartverks arkiv (RAK)</i>	77
Övriga resurser på webben.....	77
<i>FMIS</i>	77
<i>Rodney Edvinssons prisomräknare</i>	77
<i>Lämningsstypspan 4.1</i>	77
<i>Ortnamnsarkivet i Uppsala (OAU)</i>	78
<i>OxCal v. 4.3.2</i>	78
Opublicerat källmaterial.....	78
Litteratur.....	78
Bilagor	
Bilaga 1. Anläggningar och lager, objekt KM1.....	82
Bilaga 2. Anläggningar, objekt KM4.....	84
Bilaga 3. Anläggnings- och lagerlista, RAÄ Kristberg 174.....	86
Bilaga 4. Fynd, alla tre undersökningsytorna.....	88
Bilaga 5. Schaktkartor, RAÄ Motala 286 och RAÄ Kristberg 174.....	114
Bilaga 6. Arkivstudie, Kulla soldattorp/Ekeberget.....	116
Bilaga 7. Vedartsanalyser.....	119
Bilaga 8. ¹⁴ C-analys.....	124
Bilaga 9. Makrofossilanalys.....	130
Bilaga 10. Keramiska analyser.....	132
Bilaga 11. Specialregistrering av keramiken från Karshult.....	151
Bilaga 12. Specialregistrering av keramiken från Kulla.....	153

Sammanfattning

Föreliggande skrift rapporterar undersökningarna av tre av totalt sju arkeologiska objekt från en planerad ny vägsträckning av riksväg 34, Ervasteby–Borensberg i Motala kommun, Östergötland. Här undersökte Stiftelsen Kulturmiljövård (KM) två soldattorper, Karshult soldattorp i Motala socken och Kulla soldattorp i Kristbergs socken samt en mindre, ensam härdgrupp på Kulla Västergårds ägor i Kristbergs socken. Allt detta gjordes genom förundersökningar som övergick i slutundersökningar genom tilläggsbeslut och lämningarna togs genom undersökningarna bort inom vägområdet. Soldattorpen upptas i fornminnesregistret som lägenhetsbebyggelse (RAÄ Motala 286 respektive RAÄ Kristberg 174), medan härdgruppen formellt registreras som boplats (ännu utan fornlämningsnummer, tillsvidare som objekt KM4).

Inom projektet avsågs också att undersöka ett röjningsröseområde på gränsen mellan Motala och Kristbergs socknar. Efter avverkning fick dock den antagna lämningen avfärdas som naturbildningar (RAÄ Kristberg 223).

På platsen för Karshult soldattorp kunde lämningar efter två byggnader undersökas på var sin sida av den befintliga riksvägen samt ytorna runt dessa. Den norra byggnaden, som var kraftigt störd av vägarbetet, har utgjort bostadshus för soldattorpet. Byggnaden har i huvudsak tillkommit vid sekelskiftet 1800–1900, tillsammans med en källare under huset, men på en då existerande grund som kan gå tillbaka till tiden runt 1700. Några lager och gropar i anslutning till byggnadens norra vägg tycks ha tillkommit runt 1700. Den södra byggnaden var en ekonomibyggnad, som också bör ha genomgått en omfattande ombyggnad, troligen en bit in under 1900-talet. Fyndmaterialet från undersökningsytan spänner från 1600-talets andra hälft till och med 1900-talet första. När platsen upphörde som soldattorp bodde efterlevande till den sista soldaten kvar i torpet ända till dess vägen drogs rakt igenom fastigheten.

Kulla soldattorp var mer omfattande med lämningar efter fler byggnader och troligtvis flera lägen inom ytan. Hela sju möjliga förslag till byggnader presenterades. Här framkom också en brunn samt flera lager. Ett större fyndmaterial spänner som vid Karshults soldattorp från 1600-talets andra hälft, men eftersom Kulla soldattorp inte användes som bostad efter den militära tiden, avtar fynden att avsättas strax efter 1900. Vid Kulla soldattorp framkom också några anläggningar som genom ^{14}C -datering visade sig vara från yngsta vikingatid och medeltid.

Materialen från de båda torpen kan i flera avseenden jämföras. De ligger nära varandra tidsmässigt och i båda fallen poängteras den höga andelen flintgods i förhållande till övriga keramiska godstyper. Men det finns också flera skillnader. Torpens ursprung och fortsättning ser olika ut, liksom läge i terrängen och slutligen vilka delar av lämningarna som har undersökts.

Härdgruppens anläggningar är en mycket homogen grupp, där de båda ^{14}C -dateringarna visade att de anlagts inom en kort period under äldre bronsålder. De ^{14}C -dateringar som gjordes från de äldre anläggningarna vid Kulla soldattorp och från härdgruppen ger tillsammans med ytterligare ^{14}C -analyser från de arkeologiska undersökningarna inför det planerade vägbygget en serie om ett 30-tal dateringar. Dateringsserien är viktig för förståelsen av bebyggelseexpansionen på norra sidan av Boren under forntiden och medeltiden.

Figur 1. Undersökningarnas läge utmed planerad vägsträckning. Lägena markerade med röd ring med innefattad siffra motsvarande KM:s objektnummer. Det planerade vägområdet inför ny vägsträcka Ervasteby–Borensberg som blå yta. Utdrag ur Lantmäteriets översiktskarta. Skala 1:90 000.

Inledning

Stiftelsen Kulturmiljövård (KM) utförde under 2016 arkeologiska förundersökningar och undersökningar inom fastigheterna Karshult 3:14, Motala socken, och Kulla 1:12, 1:13, 1:14 och 1:15 i Kristbergs socken, Motala kommun, Östergötlands län. De arkeologiska insatserna föranleddes av att Trafikverket hade planerat en ny sträckning av riksväg 34, sträckan Ervasteby–Borensberg, inom Motala kommun. Den arkeologiska utredningen, etapp 1 och 2, som genomfördes av KM under sommaren 2015 var delvis en komplettering av tidigare utredningar genomförda av Östergötlands länsmuseum 2007 och 2010 (Svarvar 2007; 2010). För hela sträckan beskrevs vid utredningen 2015 totalt tio objekt numrerade KM1–KM10, där vidare undersökningar bedömdes nödvändiga för åtta av dessa. De åtta objekten var från Ervasteby räknat RAÄ Motala 286 (objekt KM1), RAÄ Motala 324–325 (objekt KM2), RAÄ Kristberg 223 (objekt KM3), objekt KM4 (som ännu saknar fornlämningsnummer), RAÄ Kristberg 174 (objekt KM5), RAÄ Kristberg 222 (objekt KM6), RAÄ Kristberg 221 (objekt KM9) och RAÄ Kristberg 218 (objekt KM10) (Johansson 2015).

Föreliggande rapport omfattar fyra av objekten, KM1 och KM3–KM5. Förundersökningar samt direkt därpå följande tilläggsundersökningar inom ramen för de arkeologiska förundersökningarna (och som motsvarade slutundersökningar) genomfördes

Figur 2. Aktuell förundersökningsyta för objektsnummer KM 1, fornlämnings RAÄ Motala 286, här markerad i norra delen av kartan som en rosa yta med röd konturlinje. Utdrag ur Lantmäteriets fastighetskarta. Skala 1:10 000.

under våren 2016 för RAÄ Motala 286 (KM1), en lägenhetsbebyggelse i form av en torplämning efter Janslund, Karshults soldattorp; KM 4 (som ännu saknar fornlämningsnummer), en som boplatz registrerad fornlämning på Kulla Västergårds ägor (Kulla 1:15), närmast att beskriva som en härdgrupp från äldre bronsålder, och RAÄ Kristberg 174 (KM5), ytterligare en lägenhetsbebyggelse i form av en torplämning efter Ekeberget, Kulla soldattorp. Objektet KM3 (RAÄ Kristberg 223) hade tidigare registrerats som ett röjningsröseområde. Platsen visade sig dock efter avverkning omfatta ett antal röseliknande naturbildningar. Efter nogsam besiktning av ytan fick den därmed avfärdas som fornlämning.

Fältarbetet för förundersökningarna (inklusive tilläggsundersökningarna) gjordes mellan den 21 mars och den 20 maj 2016 av arkeologerna Marcus Asserstam, Mattias Johansson, Karolina Karlsson, Josefin Kennebjörk, Mats Nelson, Hampus Norgren och Maria Sjöquist. Under fältarbetet besöktes även platsen av projektets referenspersoner, arkeologerna Ann Vinberg (30 mars 2016) och Kristina Jonsson (4 april 2016) för diskussioner kring metodval, bedömningar, etc. Dessutom deltog grävmaskinisten Magnus Peterson från Ljungsgården Gräv & Transport AB. Projektledare för den arkeologiska undersökningen har varit Mattias Johansson.

Figur 3. Aktuell förundersökningsyta för objektsnummer KM4, utan tilldelat fornlämningsnummer, och objektsnummer KM5, RAÄ Kristberg 174. Båda ytorna markerade som rosa med röd konturlinje. Utdrag ur Lantmäteriets fastighetskarta. Skala 1:10 000.

Natur- och kulturmiljö

Utmed vägsträckan

Den planerade nya vägsträckan löper längs den norra sidan av sjön Boren mellan Ervasteby och Borensberg. Det kuperade området ligger på nivåer 80–125 meter över havet och följer en förkastningslinje som utgör en gränsszon mellan Östergötlands slättlandskap i söder och den skogsbygd, Tylöskogen, som historiskt har skilt Östergötland från Närke.

Motala ström är det vattensystem i Östergötland som löper från Vättern i Motala via sjöarna Boren, Norrbysjön, Roxen och Glan, och mynnar i Bråviken i Norrköping efter en total fallhöjd på nästan 90 meter. Vattendraget är en viktig komponent i förståelsen av områdets historia då strömmen varit en viktig kommunikationsled och utgjort ett rikt fiskevatten som närt människorna runtomkring sedan äldre stenålder. Detta visat sig inte minst i det extraordinära stenåldersmaterialet från Strandvägen, Verkstadsvägen och Kanaljorden på ömse sidor om Strömmen inne i centrala Motala (Carlsson 2007; Hallgren 2011). Lösfynd av framför allt stenyxor finns det gott om på norrsidan av Boren.

Förhistoriska gravar saknas med några undantag och bebyggelsenamnen tyder på att området haft en i huvudsak medeltida bebyggelseexpansion, med typiska namnled som exempelvis *-torp*, *-bult* och *-sätra*. Biskoparna i Linköping hade under medeltiden en nära koppling till Kristbergs kyrka och delar av socknen, då de övertagit en viss del av gårdarna som etablerats på häradsallmanningen där en stor del av den medeltida expansionen skedde (Johansson 2015).

Den gamla vägen, landsvägen Husbyfjöl–Motala, syns redan i det äldsta kartmaterialet från 1600-talet. I samband med arkeologiska undersökningar vid Hällalund utanför Borensberg och vid Björkhagen på Karshults ägor utanför Motala, har ¹⁴C-analys visat på samstämmiga dateringar där vägbygget kan antas ha tillkommit omkring 1100. Det är därmed lockande att sätta vägsträckningen i samband med ortnamnet Husbyfjöl, den broövergång och föregångare till Borensberg, vars förled visar att det i funnits en så kallad *husaby* i anslutning till vägens ena ändpunkt. Husabyinstitutionen anses vanligen ha tillkommit just vid denna tid och förklaras i sammanhang med den kungliga gästningen, som stödjepunkter i ett system där en ambulerande kungamakthäft behövde av ett fungerande vägnät (Säll & Johansson 2015; Johansson 2018).

Torplämningar

Efter 2014 års revidering av Kulturmiljölagen (KML) kan torplämningar sägas ha fått ett utökat skydd med vilket bör följa ett ökat antal arkeologiska undersökningar. Med den kompletterande tidsbestämmelsen är numera rekommendationen att en torplämning i regel ska betraktas som fornlämning om den kan antas ha tillkommit före 1850 (Lämningstypslistan 4.0). Hittills är dock antalet undersökta objekt i Östergötland mycket litet och kunskapsnivån om den materiella kulturen kring dessa lämningar är ännu generellt låg, med stort behov av att utvecklas. Huvuddelen av de ännu förhållandevis få torpundersökningarna är utförda före revideringen av KML. Metodologiskt är undersökningarna fortfarande trevande. Riktlinjer och praxis saknas ännu på en övergripande nivå kring exempelvis val av ambitionsnivå, dokumentation och tillvaratagande. Något som tycks särskilt svårt är gränsdragningar genom dateringar och förhållandet till mycket sentida, många gånger närmast samtida delar av lämningen, som ändå i sin helhet kan ha fornlämningsskydd.

I Fornminnesregistret (FMIS) är torpen, tillsammans med backstugor, samlade under kategorin ”Lägenhetsbebyggelse” som syftar på ”Lämningar efter mindre bebyggelseenhet (jordbruksenhet), som inte skattlagts”. Lämningarna kan bestå av husgrunder, kulturlager eller andra anläggningar. Benämningen torp används i FMIS om *bebyggelseenhet på enskilt ägd mark där nyttjanderätten upplåtits till torparen som avlöning mot fullgörande av vissa arbetsuppgifter* (utdrag ur Lämningstypslistan 4.0). Lämningstypen lägenhetsbe-

byggelse är med andra ord de obesuttnas bebyggelse på landsbygden och rör de mest utsatta människorna i samhället då de tillhörde en jordlös underklass. Men torparna var inte en enhetlig klass utan snarare en mycket heterogen och spretig grupp med stora inre variationer (jfr Beronius Jörpeland & Hållans Stenholm 2015).

Även ur ett historiskt perspektiv är begreppet torp mångtydigt då begreppet haft olika innebörd genom tiden. Under medeltid var torparna nybyggare på utmarkerna. En expansion av torpbebyggelsen skedde under 1500-talet och 1600-talets första halva då den medeltida ödebebyggelsen skulle tas i bruk igen (Jonsson 2016). Med en ökad torpetablering på säterierna tillgodosågs frälsets behov av arbetskraft under 1600-talet. Torparna hade rätt att nyttja en liten bit jord mot att de utförde dagsverken och/eller betalade med pengar.

För att vara säkra på att ha tillräckligt med arbetskraft försökte man genom lagar göra det svårt för de obesuttna att vara självförsörjande och istället tvinga dem till lönearbete. Under andra halvan av 1700-talet och cirka hundra år framåt sker en fördubbling av Sveriges invånarantal vilket medför att antalet obesuttna på landsbygden fördubblas i jämförelse med bondebefolkningen. Eftersom torpen blev avgiftsbefriade för bönderna ökade antalet torp på böndernas marker. Ända fram till mitten av 1800-talet ökade antalet torp i landet. Laga skifte, tillsammans med en effektivisering av jordbruket, industrialisering och emigration ledde dock till att många torp ödelades i slutet av 1800-talet (Beronius Jörpeland & Hållans Stenholm 2015).

Ett särfall av torpen är soldattorpen. En stor del av soldattorpen etablerades i och med att det yngre indelningsverket inrättades under sent 1600-tal. Istället för utskrivning infördes nu ett ständigt knekthåll som innebär att bönderna i en rote (ett litet administrativt område bestående av flera gårdar som tillsammans skulle hålla en knekt) var skyldiga att upplåta ett torp som försörjning i fredstid åt den indelte knekten under hans tjänstgöringstid. Soldattorp kunde nyetableras på ett lämpligt ställe, oftast på mark hörande under den största gården inom roten, och kallades efter denna gård. Soldattorpet kunde också ha ett ursprung i ett äldre torp eller en annan bebyggelseenhet, som om sådant stod öde självklart utgjorde ett sådant lämpligt ställe. Omvänt kunde ett soldattorp övergå i en verksamhet utan militära förtecken, kanske som ett annat torp, inte minst i samband med avvecklingen av indelningsverket kring sekelskiftet 1900. Det hände även att soldattorpen flyttades utan att husen i sig följde med.

Torp byggdes också för ryttare. Kavalleriet vilade dock, liksom tidigare hade varit fallet, på frivillighet och enskilda kontrakt. En ensam rusthållare, snarare än ett kollektiv i form av en rote, ansvarade för en ryttare, med häst och utrustning. Åtagandet gjordes i utbyte mot bland annat skattelättnader. Det blev dock med tiden vanligare med rekrytering än att rusthållaren själv, alternativt någon i rusthållarens omedelbara familj, red ut i krig. De förändrade förhållandena innebar att om det tidigare var vanligt att ryttaren kunde bo i samma hushåll som rusthållaren, krävdes så småningom en särskild bostad för ryttaren.

Det fanns också en viss skillnad i social rang vapenslagen emellan. Med anledning av den högre graden av frivillighet, de högre underhållskostnaderna, liksom bekvämligheten i framkomligheten för den enskilde krigsmannen, ansågs en ryttare ha högre status än en vanlig knekt. I Östergötland fanns från 1600-talet ett infanteriregemente och ett kavalleriregemente, men med ett så småningom överdimensionerat kavalleri i Sverige slogs de båda regementen samman 1791. Soldaterna kallades nu grenadjärer och delades 1816 åter upp i två regementen, Första och Andra Livgrenadjärsregementet. Grenadjären var ursprungligen en infanterisoldat som hade som särskilt åliggande att kasta handgranater. Grenadjärerna bildade efter hand elittrupper, med till en början fastställda krav på kroppslängd och reslighet.

När det gäller de båda här undersökta soldtorpen kan sägas att torplämningen i Kars- hult på 1700-talet var ett ryttartorp, medan torpet i Kulla vid samma tid var ett soldat- torp. En annan skillnad fanns också i det att Karshults soldattorp låg under ett säteri, medan Kulla låg under en bondby. I och med sammanslagningen av regementena användes benämningen *grenadjärstorp* parallellt med *soldattorp* för båda torpen.

Det finns ett rikt källmaterial i våra arkiv att ta del av i arbetet med de obesuttnas bebyg- gelse vilket leder till ett tvärvetenskapligt arbete. Just soldattorp är i regel mer synliga i det historiska källmaterialet genom de militära rullorna än fallet är med andra torp. Den enskilde soldaten kan vara noga dokumenterad och är det frågan om en ryttare i ännu högre grad dennes häst. I de vanliga generalmönsterrullorna kan ursprung, ålder, tjänstår, längd, civilstånd, bisysslor kan vara noterade, liksom även en nogsam uppräkn- ning av soldatens olika persedlar. Genom diverse rullor kan soldaten följas på övning och i kommenderingar – i strid, på marsch och på förläggningsorter. Även torpen kan vara väl dokumenterade i arkivmaterialet genom soldatkontrakt och torpsyneprotokoll, eller mer indirekt i protokoll från jordbruksskiften eller bouppteckningar.

Ensamliggande härdgrupper

Förutom de två soldattorpen och bebyggelsen vid dessa har undersökningarna gjorts på en tredje plats med så kallade ensamliggande härdar eller härdgrupper. Fornlämnings- typen med härdar skilda från boplatser, gravar eller fossil åkermark, har i södra Sve- rige en tydlig koppling till bronsålder och äldre järnålder. En viktig detaljstudie finns för västra Östergötland genom Maria Peterssons avhandling *Djurhållning och betesdrift*. I hennes undersökningsområde kring Mjölby ligger den tidsmässiga tyngdpunkten för fenomenet i perioden 800 f.Kr. fram till Kristi födelse. I avhandlingen har Petersson åskådliggjort ett mönster där funktion och kontextuell tillhörighet sammanfaller med olika härdtyper. För ensamliggande härdar och härdgrupper visas att härdarna framför allt använts för matlagning och värmehållning utomhus. Ett välorganiserat betessystem föreslogs där platserna för härdarna representerar replipunkter i detta system (Petersson 2006:169).

Det kan ibland råda en viss förvirring kring de olika begrepp som används för härdar, exempelvis ses ofta benämningar som härdgrop eller kokgrop. Petersson menar att sådan typindelning är problematisk, dels eftersom innehållet i kategorierna varierar, dels för att anläggningarna inte alltid låter sig kategoriseras. Ofta är ett sådant detaljerat kategoriserande, exempelvis i skillnad mellan härd och kokgrop, helt meningslös utan en fördjupad diskussion om primärfunktion. Petersson menar att den stora merparten av de härdar som påträffas är nedgrävda och därtill att förutsättningar för att ytanlagda härdar bevaras saknas i plöjd åkermark (Petersson 2006:144ff).

Inom det här aktuella vägprojektet har även grop- och härdområden påträffats utan egentlig koppling till någon faktisk boplatz, nämligen fornlämningarna RAÄ Kristberg 222 (objekt KM6) och RAÄ Kristberg 218 (KM10). I båda fallen har det med något undantag varit frågan om dateringar från äldre järnålder och framåt, och med särskilt avtryck i vikingatid och medeltid. Även RAÄ Kristberg 221 (KM9) uppträder som en sådan plats, med en stor andel dateringar yngre bronsålder och förromersk järnålder, men även yngre dateringar. På den senare platsen fanns även ett äldre fyndmaterial av bearbetad kvarts och flinta, samt keramik, i samtliga fall bedömt som neolitiskt.

Syfte och frågeställningar

Syftet med den arkeologiska förundersökningen och den påföljande arkeologiska undersökningen var att undersöka och dokumentera de påträffade fornlämningarna samt att ge svar på en rad frågeställningar. Med tanke på den heterogena grupp torpen utgör, var det viktigt att förundersökningen gav en hypotes kring bebyggelsens karaktär

och funktionella status, något som dessutom kan växla över tid. En mer övergripande målsättning var inhämtande av arkeologiska data för den antikvariska hanteringen och långsiktiga kunskapsuppbyggnaden avseende torplämningar. De båda torpen tillhörde olika regementen vilket skulle kunna ha återspeglats i torpens materiella kultur. En annan aspekt var att se om det fanns förändringar i den materiella kulturen över tid och om det skulle kunna relateras till aktuell samhällskontext i historiska skeden. Dateringsfrågan var viktig för att se om torpen kan ha ett ursprung äldre än tiden då det yngre indelningsverket initierades i slutet av 1600-talet och om torpen har en fortsättning framåt i tid, utanför det militära systemet, så som åtminstone tycktes vara fallet med RAÄ Motala 286.

För att kunna utreda ovan redovisade problematik ställdes följande konkreta frågeställningar upp:

- Vilken karaktär och funktion har lämningarna haft?
- Vad kan man säga om lämningarnas utbredning, omfattning och komplexitet?
- Vad finns att säga om platsens utnyttjande och datering? Finns det flera tidshorisonter representerade? Går det att se någon kontinuitet eller diskontinuitet?
- Hur är bevarandegraden och kunskapspotentialen?

Eftersom borttagandet av fornlämningarna inom vägområdet i förekommande fall skett genom tilläggsbeslut inom ramen för förundersökningarna och fältarbetet inte skett med något direkt uppehåll eller åtskillnad mellan förundersökning och tilläggsundersökning, har mer detaljerade frågeställningar inte kunnat formuleras utifrån förundersökningarnas resultat.

Metod och genomförande

Arkivstudier

För att sätta in torpen i sitt historiska sammanhang har ett flertal arkivstudier gjorts. För Karshults soldattorp gjordes arkivstudierna mer översiktligt, medan arkivstudien för Kulla soldattorp var mer omfattad. Skillnaden grundar sig i den betydligt större arbetsinsatsen som gjordes för Kulla soldattorp.

Det som studerats för Kulla soldattorp är husförhörlängderna för Kristbergs socken. De finns bevarade från början av 1760-talet och sedan kontinuerligt från 1790-talets början och framåt. Mantalslängder har genomgått från 1650 fram till 1750-tal, liksom den äldsta ministerialboken med dop-, vigsel- och begravningsnotiser från 1674 och fram till cirka 1690. För det militära materialet har generalmönsterrullor genomgått, kompletterade med ett urval andra bevarade militära rullor från 1650-tal fram till 1720-tal. Historiskt kartmaterial från lantmäteriets webbtjänst *Historiska kartor* har granskats. Soldatkontrakt och torpsyneprotokoll har inte eftersökts, eftersom sådana inte har digitaliserats i området. Inte heller några bouppteckningar har påträffats som kunnat berätta om torplägena.

Fältarbete

Förundersökningarna genomfördes genom maskinavbaning i anslutning till de schakt där anläggningar påträffades vid utredningen, men med undvikande av de redan undersökta ytorna. Schakten grävdes i huvudsak en skopbredd breda (ca 1,6 meter) ner till en kulturpåverkad eller orörd nivå. Om det motiverades för att kunna förstå de enskilda lämningarna, deras sammansättning eller större strukturer breddades schakten så att mer sammanhängande ytor togs upp. Ett urval av de påträffade anläggningarna undersöktes genom att halva anläggningen grävdes, varefter den kvarlämnade sektionen dokumenterades och återstående halva lämnades utan vidare undersökning. Då lämningarna RAÄ Motala 286, objekt KM 4 och RAÄ Kristberg 174 tidigt uppvisade ett

arkeologiskt resultat, samtidigt som ytorna enkelt kunde avgränsas, diskuterades ytorna tillsammans med Länsstyrelsen i Östergötland ifråga om det fortsatta arbetet. Efter konsultering gavs ett tilläggsbeslut med tillstånd för borttagning av fornlämningarna inom vägområdet efter att ett snävare område för lämningarna anvisats. De återstående ytorna avbanades nu och påträffade anläggningar undersöktes i huvudsak i sin helhet. Yngre byggnadslämningar inom RAÄ Motala 286 och några av de större anläggningarna inom RAÄ Kristberg 174 undersöktes med hjälp av grävmaskin.

Dokumentation

Schakt, anläggningar, lager, lösfynd samt utmärkande topografiska drag, som exempelvis stenblock och diken, är inmätta med RTK-GPS i rikets koordinatnät SWEREF 99 TM. Samtliga påträffade lämningar, även de som inte undersöktes, bestämdes till typ utifrån utseendet i plan och har beskrivits. Informationen är lagrad, redigerad och analyserad i det GIS-baserade dokumentationssystemet Intrasis 3.1 och senare ytterligare bearbetad framför allt för visualisering och kartframställning i ArcGIS. En fotodokumentation skedde fortlöpande både av enskilda anläggningar och området i stort under arbetets gång.

Fyndstrategi

Fynd samlades in i märkta fyndpåsar i fält och mättes in med GPS. Därefter tvättades fynden, registrerades och förvarades i pappaskar. Byggnadsmaterial, såsom bland annat tegel, bruk, spik, fönsterglas, lås och fönsterhakar tillvaratogs inte, men har i flera fall dokumenteras och även samlats in utan att för den skull ingå i fyndregistreringen. Byggnadsmaterialet har alltså inte räknats till fyndmaterialet. Starkt fragmenterade och/eller korroderade metallföremål gallrades i efterhand, inför magasinering.

Gränsen 1850 har inte varit viktig för fornlämningarna efter det att utredningen visat att de varit äldre än så och därmed, tillsammans med kulturmiljölagens andra rekvisit, kvalificerat som fornlämningar. Fornlämningarna har alltså i sin helhet betraktats som fornlämningar även om delar av lämningarna varit i bruk efter 1850. Något bortval av fyndmaterial yngre än 1850 har inte gjorts, inte bara för att en sådan gränsdragning oftast är helt omöjlig att göra, utan även de få gånger då en gränsdragning varit faktiskt möjlig. Istället har föremålsens kontext setts som det viktiga. För RAÄ Motala 286 har såväl lämningar som fynd från tiden efter en antagen ombyggnation i början av 1900-talet fram till att bebyggelsen överges omkring 1950-talet, behandlats mer på ett mer förenklat och övergripande sätt än tidigare material. Därmed har fynd från detta yngsta skede inte samlats in i samma utsträckning än i övrigt. Vid RAÄ Kristberg 174 har bebyggelsen övergivits tidigare, troligen i slutet av 1800-talet, även om åtminstone keramik tycks ha kasserats på platsen under 1900-talets första årtionden. Här har inte någon tidsmässig aspekt på det arkeologiska materialet lagts och material från omkring 1900 samlats in på samma grunder som material från omkring 1700. Med detta sagt ska dock nämnas att det finns uppenbara kunskapsskillnader i det arkeologiska materialet, där kunnandet om yngre fyndmaterial är sämre vilket i sin tur kan leda till viss partiskhet.

Mängden och därmed också variationen i den bevarade materiella kulturen från efterreformatoriskt material är enorm i förhållande till äldre material. Metall och keramik är material som har blivit vardagsföremål på ett helt annat sätt än tidigare. Endast ett urval fynd från torpundersökningar kan konserveras. Om bara enstaka fynd kan konserveras, vad representerar de i så fall? På vilka premisser görs urvalet? Eller ska överhuvudtaget något konserveras?

Specialkunskaper inom varje fyndkategori kan inte ligga på en ensam arkeolog. Mycket av de kunskaper som finns gällande yngre fyndmaterial ligger i regel heller inte heller traditionellt inom arkeologin, utan inom andra närliggande ämnesfält som konsthistoria,

etnologi eller företagshistoria. Inom föreliggande projekt anlätades specialistkunskap gällande efterreformatoriskt keramiskt material (se vidare nedan under analys). Detta var visserligen den största fyndkategorin, men andra fördjupningar, exempelvis på glaset, hade säkerligen kunnat vara minst lika givande.

Analys

Flera externa analyser har ingått projektet. En vedartsanalys har avsett att ligga till grund för ¹⁴C-analys för att kvalitetssäkra resultaten, bland annat genom att få så låg egenålder som möjligt för det material som skulle analyseras. Genom vedartsanalysen gjordes det även möjligt att få kunskap om materialutnyttjande och vegetationsutveckling på de undersökta platsen. Tre prover från objekt KM4 och åtta prover från RAÄ Kristberg 174 analyserades av Erik Danielsson vid Vedlab. Jordprov samlades in för makrofossilanalys i slutna anläggningar och lager. Makrofossilanalys kan komplettera bilden av platsernas vegetationsutveckling, men även hjälpa till vid tolkningen av olika anläggningars funktion. Ett prov från RAÄ Motala 286, tre prov från objekt KM4 och fyra prov från RAÄ Kristberg 174 analyserades av Stefan Gustavsson vid Arkeologikonstult. Genom ovanstående analyser valdes material för ¹⁴C-analys för att hjälpa till med datering av fornlämningarna. Ett prov från RAÄ Motala 286, tre från objekt KM4 och fyra från RAÄ Kristberg 174 utfördes genom att Ångströmlaboratoriet i Uppsala anlätades.

Utöver dessa naturvetenskapliga analyser gjordes även en keramisk analys av i princip hela det keramiska materialet från RAÄ Motala 286 och RAÄ Kristberg 174, utförd av Mathias Bäck vid Arkeologerna. Mathias Bäck var även behjälplig med registreringen av keramiken. Ett undantag är det keramiska kritpipsmaterialet, som istället har bedömts av rapportförfattarna utifrån Arne Åkerhagens sammanställningar. Vid bestämningen av kritpipor har även Robert Bergman Carter varit behjälplig.

Osteologisk kompetens fanns inom projektet vilket var en tillgång under fältarbetet. Registreringen av det osteologiska fyndmaterialet utfördes av Josefina Kennebjörk vid KM. Myntfynden har bedömts av rapportförfattarna, i huvudsak utifrån Archie Tonkins sammanställningar. Vid bedömning av det litiska materialet (bearbetad kvarts och flinta) har Tom Carlsson och Caroline Strandberg, båda vid KM, varit behjälpliga.

Torplämning efter Janslund, Karshults soldattorp, RAÄ Motala 286 (objekt KM1)

Det mest västligt belägna undersökningsområdet låg på ömse sidor om riksväg 34 i det så kallade Björkakorset. Här ansluter väg 1089 från Björka och Karlsby i norr, liksom Borensvägen från Borenhult i söder.

På platsen fanns på norra sidan om riksvägen och öster om korsningen en synlig husgrund med spismursröse och på södra sidan om vägen en stor betongplatta. Något längre från vägen i söder fanns ytterligare yngre husgrunder av syllstenar och betongfundament, men belägna utanför vägområdet. Dessa hörde till torpläget men karterades endast överskådligt. En skylt från hembygdsföreningens torpinventering fanns placerad i husgrunden norr om vägen, vilken berättade att detta var läget för Karshults soldattorp som enligt kyrkobok skulle ha varit bebott 1703–1963. Soldattorp hörde under Karshult säteri i Motala socken, senare Motala landsförsamling.

Området var bevuxet med högt gräs och några mindre buskage. Det södra området var beläget i en lundmiljö med gles lövskog och gott om stora mossbevuxna stenar. Det hade inom berörd yta avverkats sedan de arkeologiska utredningarna. Riksvägen, som byggdes på 1950-talet, klyver alltså den gamla torptomten i två halvor och en stor del av lämningen är sedan länge förstörd. Den äldre landsvägen utgörs här av en kort sträcka av väg 1089 som ansluter till Borensvägen i sydväst och befintlig riksväg längre åt öster, vilket innebär att landsvägen när torpet brukades löpte på norra sidan av torptomten.

Fornlämningen omfattade en yta av cirka 1 270 m², även om en större del av denna yta omfattar befintlig riksväg där torplämningen i huvudsak förstörts. Det kan dock argumenteras för en ännu större torptomt. En uppskattning av fornlämningens fullständiga utbredning bör grunda sig i den avgränsning av undersökningsytan som förundersökningen delvis syftade till inom vägområdet, liksom kartmaterial över torptomtens omfattning samt synliga lämningar för områden utanför vägområdet. Uppskattningsvis omfattar den egentliga fornlämningen en cirka 2 500 m² stor yta, låt vara att stora delar av samma yta nu borttagits.

Synliga husgrunder som uppenbart hör till torpet ligger i dagsläget även utanför fornlämningens nuvarande registrerade yta, söder om riksvägen. Den del av den registrerade fornlämningen som låg inom det planerade vägområdet men utanför befintlig riksväg omfattade två mindre ytor om tillsammans cirka 520 m². Vid undersökningen av lämningen avbanades totalt cirka 310 m².

Bakgrund

Torplämningen har tidigare uppmärksammats vid arkeologisk utredning, etapp 1 av Östergötlands länsmuseum 2005 inför planerad gasledning, där den fick ett id *04671002*. Någon beskrivning upprättades då inte och lämningen sattes som bevakningsobjekt i väntan på en utredning etapp 2 (Ternström 2005). Därefter uppmärksammades lämningen återigen vid arkeologisk utredning, etapp 1 av Östergötlands länsmuseum 2007 inför det planerade vägbygget men fortfarande med flera sträckningsalternativ. Lämningen fick då ett nytt objektsnummer ÖLM 13 och beskrevs som en torplämning om ett cirka 50×30 meter stort område med en cirka 6×5 meter stor husgrund (ONO–VSV) i områdets NNV del. Husgrunden beskrevs då som bestående av syllstensgrund, med ett spismursröse i södra hörnet och antogs ha skadats av vägsträckning. I områdets SSO del uppmärksammades också ett antal sentida husgrunder med betongplatta, men dessa beskrevs inte närmare. Läget bekräftades av Häradsökonomiska kartan från 1868–1877 (J112-54-20). Den antikvariska statusen sattes vid utredningen 2007 som övrig kulturhistorisk lämning (Svarvar 2007). I samband med detta registrerades lämningen i FMIS och fick fornlämningsnummer RAÄ Motala 286.

Figur 4. Torplämningen RAÄ Motala 286, Janslund eller Karshults soldatorp, med synliga lämningar och kartbelägg från 1838. På kartan redovisas en uppskattad största utbredning för torptomten. En summering av det historiska kartmaterialets redovisning av torptomterna utgör här rimligen en lämplig grund för forn lämningens utbredning utanför det undersökta vägområdet. Här redogörs även för den vid undersökningarna avbanade ytan, det planerade vägområdet samt den för torpet avstyckade fastigheten. I bakgrunden ett nedtonat ortofoto från Lantmäteriet. Skala 1:1 200.

I samband med den kompletterande arkeologiska utredningen, etapp 1–2 som utfördes av KM under 2015 återigen med anledning av den planerade vägsträckning, uppmärksammades lämningen på nytt, men utan att ny beskrivning av de fysiska lämningarna ansågs föreligga. Däremot konstaterades att en karta från 1838 som visade torpets läge (LMA 05-MOJ-56A), inte tidigare hänvisats till och därmed sannolikt förbigåtts. Objektsnummer KM1 användes parallellt med fornlämningsnumret. Med utgångspunkt i 2014 års revidering av KML bedömde nu KM lämningen som en fornlämning och föreslog fortsatt undersökning i form av arkeologisk förundersökning.

Kart- och arkivmaterial

Karshult soldattorp var hem för livgrenadjären med rotenummer 105 vid Bergslags kompani eller femte kompaniet och Andra Livgrenadjärregementet. Karshult var säteri och är beläget i Motala socken, senare Motala landsförsamling. Ursprungligen fanns vid Karshult en ryttare vid Östgöta kavalleriregemente, med nummer 105 vid överstelöjtnantens kompani. Regimentet blev indelt 1689 och rusthållet ska ha tillkommit 1691 (Åller *manus*, Motala socken). I generalmönstringsrullorna fanns en ryttare för första gången för Karshult i en rulla från 1692. Den då omnämnde ryttaren hette Salomon Persson, sannolikt identisk med en sventjänare Salomon som på 1690-talet utifrån mantalslängderna bodde med sin hustru i Duvedal, en egendom en bit uppströms, som vid denna tid arrenderades av ägaren till Karshult. Därmed är det mindre troligt att ännu fanns något ryttartorp. På en karta över Karshult upprättad 1707 saknas likaså spår efter något torp på platsen (LSA D71-25:1). Först med en mantalslängd från 1714 har belägg kunnat finnas i källmaterialet, som uttryckligen omtalar ett ryttartorp. Detta torp är rimligen identiskt med det senare kända. Uppgiften om ett ryttartorp från 1703, som omnämns på hembygdsföreningens skylt har däremot inte kunnat beläggas. Skyltningen omnämns i torpcommiténs rapport för 1967 och är möjligen bara en missuppfattning av de uppgifter som insamlats för denna. I rapporten ges nämligen en äldsta uppgift om en ryttare genom redogörelset av en generalmönstring från 1703 då ryttaren hette Magnus Pilträ. Torpet är sedan ryttartorp fram till den tidigare omnämnda sammanslagningen av Östergötlands infanteriregemente och Östergötlands kavalleriregemente, då soldaten för Karshult omnämns som livgrenadjär.

En uppmätning av Karshult från 1838 ger slutligt belägg för att ett torp legat på den aktuella undersökningsytan före 1850. Torpet var vid denna tid alltså ett grenadjärstorp. På platsen fanns vid denna tid två byggnader, en på norra delen av torptomten, som motsvarar läget för den husgrund som undersöktes på norra sidan av riksvägen, samt en på södra delen av torptomten som inte påträffades vid denna undersökning. Båda byggnaderna ligger orienterade i samma riktning som vägen (LMA 05-MOJ-56A, se figur 6). Två byggnader med ungefär samma läge och riktning återfinns också på den mer småskaliga häradsekonomiska kartan från 1868–1877, där utmarkerat som soldattorp (blad J112-54-20). Den norra byggnaden finns kvar på ekonomiska kartan 1948, medan den södra nu försvunnit och ersatts med en byggnad som låg orienterad rätvinkligt från de båda tidigare byggnaderna. Den senare motsvaras av den stora husgrunden som undersöktes på södra sidan av riksvägen inom vägområdet. Ekonomiska kartan visar också en eller två mindre byggnader ytterligare åt söder och sydost som svarar mot två av de husgrunder som påträffades utanför vägområdet blad J113-8F9b).

År 1882 reglerades grenadjärstorpets läge. Det flyttades då från tidigare plats på undersökningsytan till det då existerande torpet Björkhagen, som ännu idag är bebott och beläget cirka 600 meter åt öster. Flytten genomfördes strax efter livgrenadjärskorpralen Per Adolf Nords död, vilken hade dött i januari samma år. Efter flytten kom det gamla soldattorpet, nu kallat Janslund, att användas inom samma familj. Den sista livgrenadjären tjänstgör fram till 1901, men i husförhörlängden redovisas Björkhagen som bostad även efter änkan Per Adolf Nord, vuxna barn och senare även ytterligare familjer.

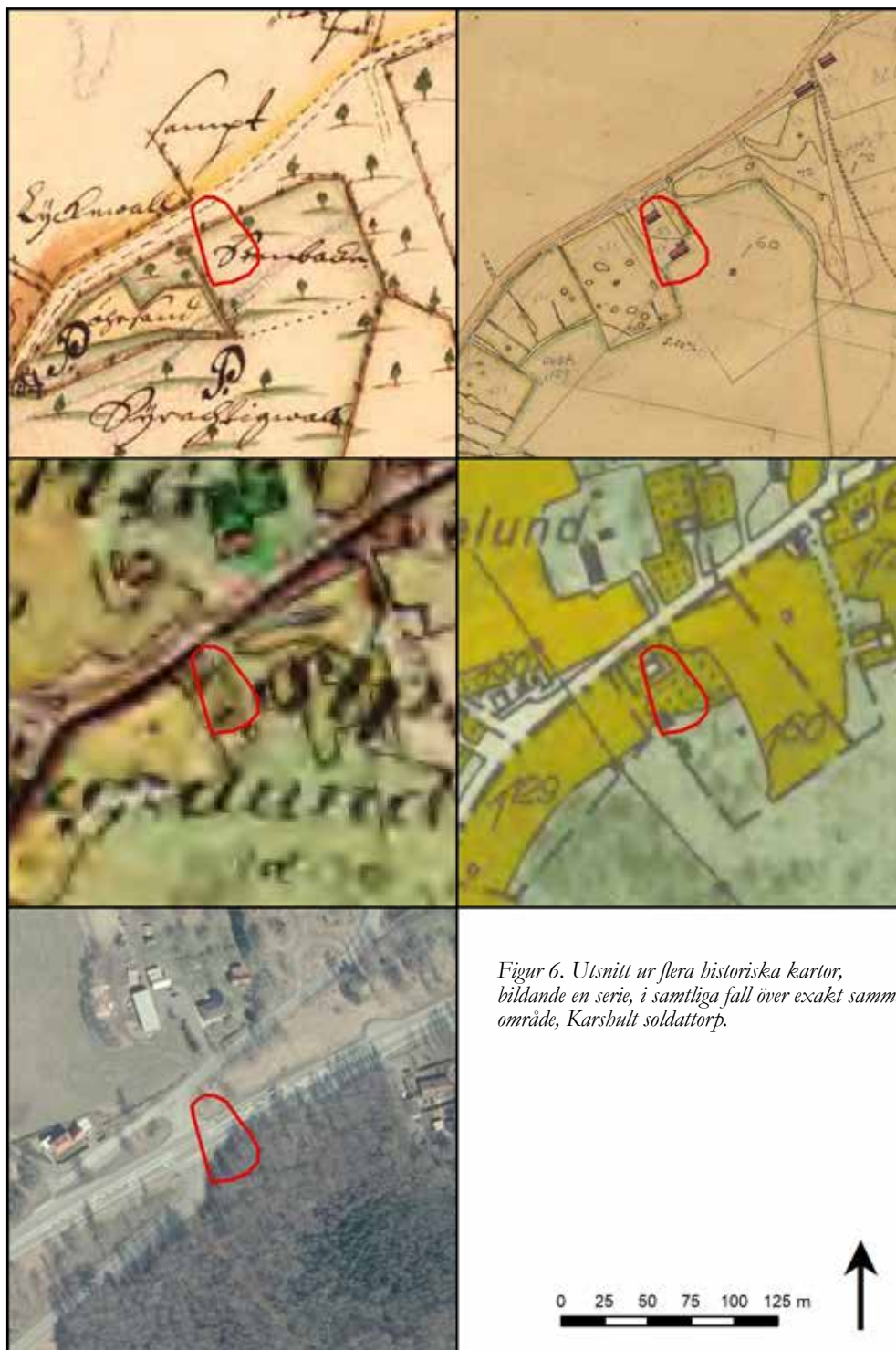
Figur 5. Äldre fotografi av Janslund utan datering. Huset på bilden kan grovt dateras till sekelskiftet 1800–1900, bl.a. utifrån skorstenen, farstuns och fönstrens utformning. Fotot taget från gamla landsvägen, från nordväst. Okänd fotograf.

Uppenbarligen står både det gamla och det nya soldattorpet under rubriken Björkhagen och först i husförhörslängden 1910–1918 har Björkhagen strukits och ersatts med benämningen Janslund. Siste brukaren Janslund var Per Adolfs son Fritiof Nord som bildade familj 1906, enligt hembygdsförenings skylt ska han från denna tid ha bott i Janslund, men namnförvirringen återfinns fortfarande i födelsenotisen för den yngre av Fritofs söner från 1911, då familjen uppges bo i Björkhagen, Karshult.

En summering och tolkning av källmaterialet för torplämningen är att något torp inte fanns när rusthållet tillkom 1691. Det byggs som ryttartorp någon gång inom perioden 1707–1714 och blir sedan grenadjärstorp vid regementessammanslagningen 1791. Torpet avmäts 1838, varvid framgår att husgrunden på norra sidan om den nu befintliga riksvägen måste vara lämning efter en byggnad som då existerade eller en föregångare på samma plats, men att de andra husgrunderna bör ha tillkommit senare. Torpet är grenadjärstorp fram till 1882 och har sedan ha bebotts av efterlevande till den siste livgrenadjären som bodde här. Kanske omedelbart av den efterlevande änkan, troligen från 1906 då en av sönerna bildar familj och blir den sista brukaren av torpet och absolut senast 1918 då det en tid har benämnts Janslund. Torpet fanns kvar fram till nuvarande riksväg byggdes. Enligt skyltning brukades det fram till 1953 och beboddes fram till 1963. Vägen sägs allmänt ha byggts på 1950-talet, men kanske revs sista delarna av torpet först på 1960-talet?

Slutligen kan nämnas några fotografier av den norra byggnaden, som letades fram av Rolf Ottosson, hembygdsforskare och bosatt i torpets grannskap. Fotografierna daterar byggnaden grovt till sekelskiftet 1800–1900. Kanhända har en nybyggnation skett på gammal grund när Fritiof Nord tog över torpet?

Benämningen Janslund är det som förekommer i källmaterialet för bebyggelsen, men på lantmäteriets kartor finns istället benämningen Jonslund, som kan ha orsakats av ett läsfel eller skrivfel. Namnet Janslund är den form som står i ortnamnsregistret i en uppgift från 1930-talet, och kallas då före detta grenadjärstorp. Någon Jan, som uppenbart kan ha gett namn åt torpet tycks saknas under 1800- och 1900-talen. Bästa kandidaterna är måhända någon av de två sista ryttarna Westergren och Karsbom, som tjänade under 1700-talets andra hälft, båda med namnet förnamnet Johan och där Jan kan ha varit det allmänna tilltalsnamnet. Den äldre fastighetsbenämningen för torpet var då det avstyckades från stamfastigheten Karshult 1:60, vilket i dag motsvaras av Karshult 3:14.

Figur 6. Utsnitt ur flera historiska kartor, bildande en serie, i samtliga fall över exakt samma område, Karsbult soldattorp.

Den sedan tidigare registrerade fornlämningens utsträckning med röd linje. Från vänster till höger och uppifrån och ner karta över Karsbults ägor från 1707 (LSA D71-25:1), karta över Karsbults ägor från 1838 med vissa yngre noteringar och tillägg (LMA 05-MOJ-56A), häradsekonomiska kartan från 1868–1877 (blad J112-54-20) och ekonomiska kartan från 1948 (blad J113-8F9b). Längst ner till höger samma utsnitt ur ett modernt ortofoto från Lantmäteriet. Notera att de båda översta, äldsta kartorna inte omfattar någon avmätning av marken norr om vägen, som istället hör till Ervasteby. Skala 1:4 000.

Undersökningen

Undersökningen av torplämningen inleddes med förundersökning och sökschakt. Sex schakt lades ut söder om riksväg 34 med en sammanlagd yta av cirka 170 m² och tre schakt lades ut norr om vägen med en sammanlagd yta på cirka 70 m².

Ett av schakten på norra sidan av vägen upptogs i nordöstra delen av den norra av fornlämningens båda synliga husgrunder. I anslutning till husgrunden kunde flera fyndförande lager och konstruktioner påträffas. På södra sidan av vägen togs flera av schakten upp i och runt omkring den södra av fornlämningens båda synliga husgrunder. Husgrunden låg i västra kanten av undersökningsytan och var täckt av en betongplatta, som slogs hål på vid undersökningen. Utanför sydvästra hörnet av byggnaden, precis i gränsen av det planerade vägområdet fanns ett mindre röse som undersöktes och togs bort, men i övrigt påträffades inget av arkeologiskt intresse i schakten.

En undersökning av husgrunden på norra sidan av vägen krävde en trafikordningslösning med anledning av närheten till vägen. Ganska snart hade dock en yta med större arkeologisk potential inringats på norra sidan av vägen med fokus på just husgrunden, medan undersökningsytan på den södra sidan av vägen endast tycktes omfatta yngre, mer recenta lämningar och nedprioriterades därför. När undersökningsytan på den södra sidan av vägen hade genomgått en enklare dokumentation togs i samråd med Länsstyrelsen i Östergötland beslut om att avbryta undersökningen, lägga igen schakten på södra sidan av vägen, men lämna schakten på norra sidan öppna. Kort därefter kom ett tilläggsbeslut om vidare undersökningar och borttagning av lämningen.

När tilläggsundersökning senare kunde genomföras avbanades en total yta av 112 m², delvis omfattande tidigare schakt på undersökningsytan på norra sidan av vägen. Här undersöktes nu utöver själva husgrunden även ett underliggande kulturlager och ett antal nedgrävningar uppfattade som en större avfallsgrop och fyra stolphål. De anläggningar som påträffades undersöktes fullständigt och dokumenterades. Lämningar av tydligt sentida karaktär som framkom vid schaktningen undersöktes även här mer extensivt och förenklat, såsom exempelvis källare och källartrappa.

För sammanhangets skull karterades även en yta omedelbart söder om undersökningsytan och det planerade vägområdet, på så sätt att flera objekt mättes in och beskrivs översiktligt och kortfattat.

Resultat

Husgrunden på undersökningsytan norr om vägen

Den avbanade undersökningsytan norr om vägen dominerades av husgrunden efter Karshults soldattorps bostadshus, det vill säga själva knektstugan. Läget finns så som behandlats belagt i kartmaterial från 1838 och framåt, men kan antas gå längre tillbaka i tiden och inget hindrar att läget är det samma sedan uppförandet av soldattorpet som kan antas ha skett omkring 1710. Bilder på torpet finns dock bevarade och antyder utifrån byggnadsdetaljer att byggnaden uppförts kring sekelskiftet 1900.

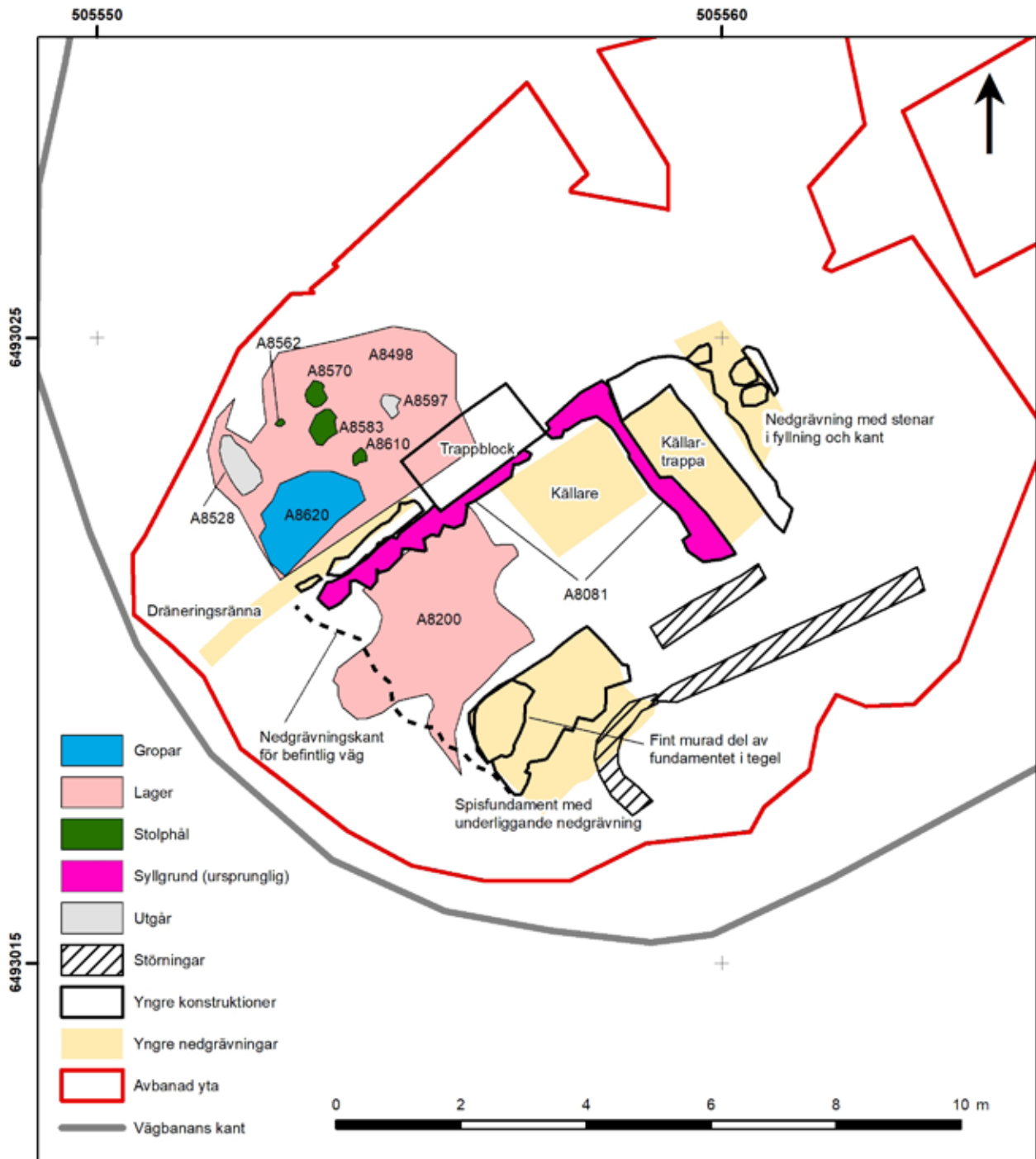
Lämningarna av den yngre av dessa byggnader omfattar en cirka 4,5 meter bred husgrund orienterad i ONO–VSV, vars västra kortsida saknas, men där cirka 6,1 meter av husgrundens längd återstår. Längs med husgrundens östra kortsida fanns en yttre trappa ner till ett cirka 2,0×1,5 meter stort källarutrymme, som legat under nordöstra hörnet av byggnaden. Källarutrymmet var fylld av en riklig mängd tegelstenar och tömdes med maskin. Utrymmet var tunnvalvt och putsat invändigt. Mellan källaren och trappan fanns dörr och dörrkarm av trä delvis bevarade. Trappan förlängde byggnaden med cirka 1,3 meter, så att en cirka 7,4 meter lång del av husgrunden återstod. Utanför och längs med källartrappan, på dess östra sida fanns en nedgrävning, cirka 1,0×2,5

meter stor. Den hade flera större stenar i fyllningen, bland annat en cirka 0,9 meter lång håll ställd på högkant längs östra kanten. Nedgrävningen undersöktes inte närmare. Ungefär mitt på den norra långsidan av husgrunden, låg ett cirka 3,1×1,0 meter stort betongblock som använts som ett trappsteg eller farstubro. Blocket markerade därmed indirekt läget för byggnadens ytterdörr. Blocket lyftes undan, vilket bättre blottade syllgrunden på detta parti. Lyftet frilade även delar av ett lager, A8498, som låg norr om syllgrunden. Källaren, källartrappan och trappblocket ses alla som konstruktionsdetaljer i den yngsta byggnaden på platsen.

Figur 7–8. Översiktsbilder av husgrunden på norra sidan av riksvägen. Bilderna är tagna vid två tillfällen under successiv framrensning och borttagning av lämningen. Foton från norr av Mattias Johansson.

En syllgrund av natursten påträffades i husgrunden, vilken delvis hade påbättras genom att man platsgjutit betong ovanpå och längs utsidan av densamma. Längs en sträcka av cirka 2,5 meter av norra långsidan av syllgrundens hade betong gjutits för att bilda en grundsula på en nivå något lägre än syllgrundens. Denna gjutna grundsula vilade på en dräneringsränna fylld av småsten. Den gjutna grundsulan och dräneringsrännan började på samma ställe strax öster om trappblocket och måste ha tillkommit samtidigt, som delar i den yngsta byggnaden på platsen. I mittpartiet av den del av syllgrundens som följde norra långsidan fanns ett dräneringsrör av tegel.

Figur 9. Schaktplan med anläggningar. Undersökningsytan kring husgrunden på norra sidan av vägen. Skala 1:100.

Någon syllgrund påträffades inte i västra kanten av huset, men inte heller i den södra kanten. I södra kanten fanns flera störningar i form av nedgrävningar, bland annat för ledningar, men också ett 2,6×1,5 meter stort, rektangulärt spisfundament av tegel och natursten som måste ha legat intill den södra väggen. I den södra kanten av spisfundamentet fanns ett flertal större block, men någon syllsten kunde inte urskiljas. Spisfundamentet har haft en plan del i dess nordöstra sida, men också mot sydväst där det fanns en fint murad del av tegel, där tegelstenarnas kortsidor pekade ut mot ett rundat hörn åt väster. De båda sidornas olika utseende kan eventuellt vara ett tecken på en rumsuppdelning med kök i nordost och kanske ett boningsrum i sydväst. Några större stenar i spisfundamentet kan eventuellt även uppfattas som markerande en innervägg. Under spisfundamentet och en liten yta på dess sydöstra sida fanns en rektangulär nedgrävning, med fyllning av gråbrun sand, cirka 2,6×1,9 meter stor. Den del av nedgrävningen som låg utanför spisfundamentet gick djupare än i övrigt och påminde, genom ett större steninnehåll, till viss del om dräneringsrännan utanför norra långsidan av byggnaden. Rimligen visar detta på den södra vägglinjen för huset, som därmed skulle vara cirka 5,0 meter brett. Genom nedgrävningen ses även spisfundamentet som hörande till den yngsta byggnaden på platsen.

Det är troligt att en yngre byggnad ersatt en äldre på samma grund kring sekelskiftet 1800–1900. De konstruktionsdetaljer som uppfattades finnas kvar från en äldre byggnad på platsen begränsades till bevarade delar av ursprunglig syllgrund, som fanns kvar i den norra och östra vägglinjen.

En torpskylt från hembygdsföreningen var placerad en halvmeter utanför trappblocket, norr om husgrunden. I själva husgrunden hade stolprör för två grupper av vägmärken körts ner. På ett ställe i den norra delen av syllgrunden hade ett sådant stolprör placerats i ett kraftigare kryssformat jordankare.

Figur 10–11. Till vänster syllstensraden A8081 i husgrunden på norra sidan av riksvägen, tillsammans med dräneringsrännan och den påbättrade delen med platsgjuten betong. Notera även jordankaret som placerats rakt i syllstensraden som fäste för en vägs skylt. Till höger senare utlagd sektion genom dräneringsrännan och gropen A8620. Foton från öster av Mattias Johansson.

Figur 12. Spisfundamentet i huset på norra sidan om riksvägen. Notera det av tegel fint murade hörnet på vilket tumstocken ligger. Fundamentet i sin helhet uppfattades som en yngre struktur i huset hörande till den ombyggnad som bör ha skett kring sekelskjiftet 1800–1900. Foto från nordväst av Josefina Kennebjörk.

Övriga lager och anläggningar norr om vägen

Vid förundersökningen påträffades fläckar av ett tunt men fyndbärande raseringslager öster om källarutrymmet inom husgrundens ytterkanter. Raseringslagret bestod överlag av mörkbrun sandig silt med stort inslag av grövre sand, småsten och tegel. Särskilt två ytor noterades, en mer hårt packad oval yta cirka 2,3×0,8 meter stor, på insidan av den norra väglinjen, innanför trappblocket och västerut, samt en mer sot- och kolbemängd oregelbunden yta cirka 1,5×0,6 meter stor, utanför det fint murade hörnet av spisfundamentet. Raseringslagret i sin helhet bedömdes som hörande till den yngsta byggnaden på platsen och genomgick bara en förenklad dokumentation. Inga fynd tillvaratogs från lagret.

Under raseringslagret, liksom på norra sidan av syllgrunden framkom ett avsatt kulturlager. Lagret sträckte alltså ut sig på båda sidor av syllgrunden men fick ett kontextnummer på den södra sidan, A8200, och ett på norra sidan, A8498. Om kulturlagret är avsatt under tiden en byggnad stått här med samma läge och orientering bör uppdelningen ändå spegla begrepp som inom- och utomhus.

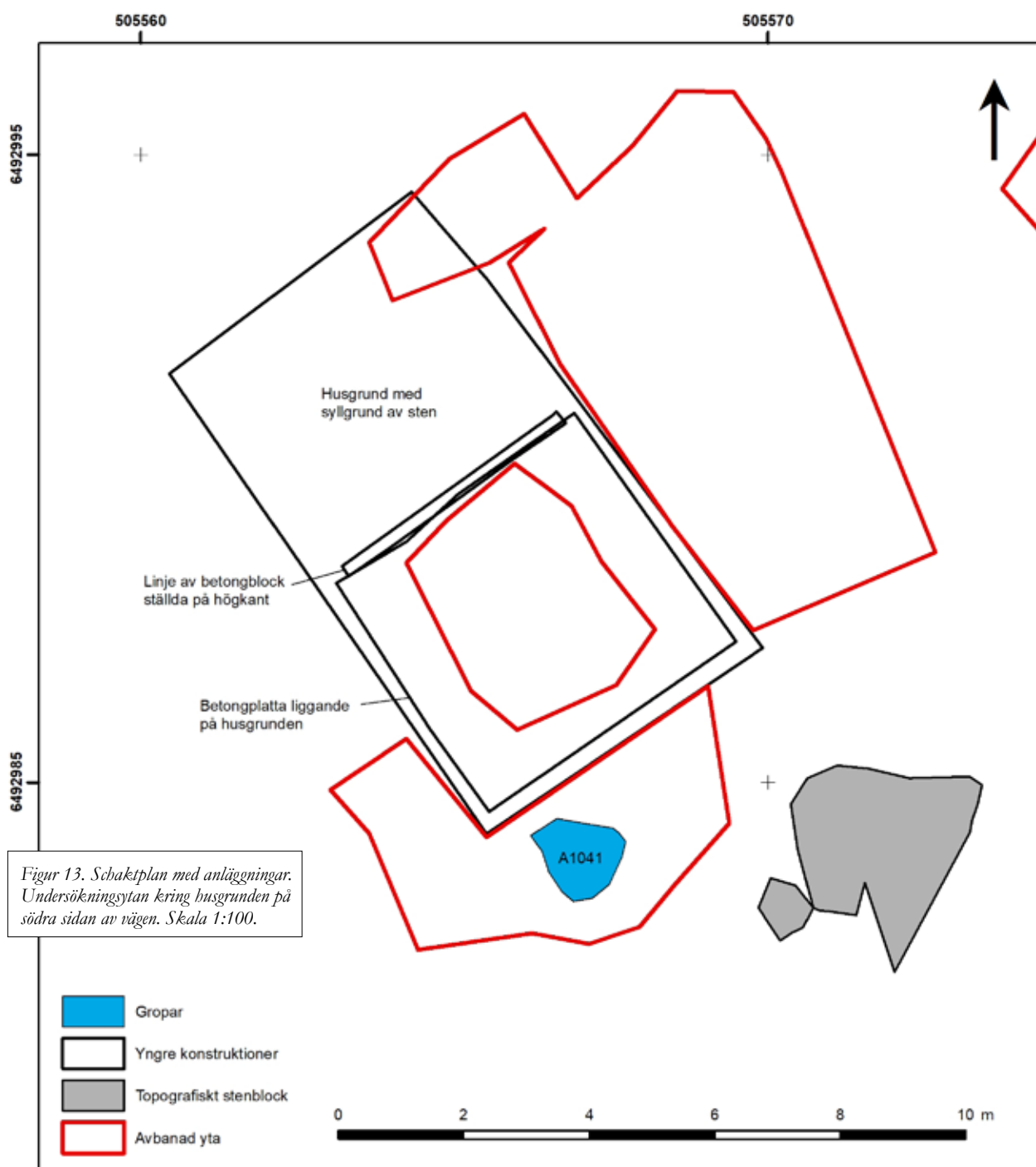
I lagret på södra sidan framkom ett fåtal fragment yngre rödgods, medan fynden på norra sidan var mer flertaliga. Här framkom ett kritpipsfragment, yngre rödgods, glas och flinta. Lagret var avsatt i en grop eller möjligen en svacka, A8620, som eventuellt visar på ett äldre skede under den tid lagrets avsatts. Här saknades de yngsta fynden från 1800-talet och framåt. Inom ytan som lagret på norra sidan täckte fanns några mindre och djupare gropar som endast undersöktes hastigt i slutfasen av undersökningen. De uppfattades som nedgrävda genom lagret och med viss osäkerhet som fyra yngre stör- eller stolphål, A8562, A8570, A8583 och A8610.

Husgrunden på undersökningsytan söder om vägen

Husgrunden i västra delen av undersökningsytan söder om vägen bestod av en syllgrund av större huggen sten orienterad i NNV–SSO riktning. Huset är identiskt med en byggnad som finns utritad på ekonomiska kartan från 1948, men inte på kartor äldre än så.

Grunden kunde inte med säkerhet avgränsas åt norr, då påförda massor för den befintliga riksvägen eventuellt täckte grundens yttersta norra del, men den framtagna grun-

den mätte cirka 9,0×5,3 meter och smalnade av något åt norr. Syllgrunden var högst i sydvästra hörnet med anledning av terrängens lutning. Här i södra gaveln fanns ett dräneringsrör genom syllgrunden. Stenarna som ingick i grunden var i det fall de var lagda i flera skift kallmurade, men hade på flera ställen bestrukits med bruk. Den södra delen av syllgrunden täcktes av en cirka 4,8×4,3 meter rektangulär betongplatta. Den slogs hål på för att komma åt grundens innanmäte. Under betongplattan och inuti syllgrunden framkom en fyllning av sprängd sten, tegel, taktegel och natursten, med det minsta materialet i toppen. Här fanns ett begränsat fyndmaterial av framför allt keramik och kakel som äldst kan dateras till slutet av 1800-talet. Betongplattans norra kant vilade på en tvärställd linje med betongblock på högkant. Betongblocken hade alltså lagts som ett stöd för betongplattan och ska inte ses som någon rumsindelning.

Figur 14. Husgrunden söder om riksvägen. Betongplattan som täckte södra delen av busgrunden har slagits igenom och schaket tagits upp i dess inre. Foto från nordväst av Maria Sjöquist.

Figur 15. Fotografi på fyndmaterial från A1041 som ej togs tillvara. Materialet troligen från perioden andra halvan av 1800-talet och omkring 1900. Foto av Maria Sjöquist.

Det är rimligt att anta att denna ekonomibygnad tillkommit kring sekelskiftet 1800–1900, men att betongplattan och betongblocken visar på en ombyggnad på samma grund som ligger helt nära vägbygget i tid.

Övriga lager och anläggningar söder om vägen

Utanför sydvästra hörnet av husgrunden på södra undersökningsytan söder om vägen, precis i kanten av det planerade vägområdet, låg ett flackt röse eller stensamling. Här schaktades därför för att bedöma dess karaktär och röset visade sig snarare vara översta delen av en cirka 1,4×1,3 meter stor grop, A1041. Gropen innehöll avfallssopor från 1800-talets andra hälft och 1900-talets första hälft. Hela gropens innehåll togs med undantag från några keramikskärvor inte tillvara (se figur 15 för ett foto på det fyndmaterial som ej tillvaratogs).

Vidare schaktades delar av återstående undersökningsyta, inte minst i nordost där en byggnad fanns utritad på kartmaterial från 1838. Några spår efter denna kunde dock inte återfinnas och möjligen har sådana spår förstörts av senare vägbygge.

De översiktligt karterade objekten utanför vägområdet, omedelbart söder om undersökningsytan kunde antas höra till soldattorpet utifrån äldre kartmaterial. Två av objekten utgjordes av husgrunder som även kunde återfinnas på den ekonomiska kartan från 1948 (blad J113-8F9b). En tredje husgrund tycks sammanfalla med en markering på 1838 års karta (LMA 05-MOJ-56A). Därtill framkom ett par röjningsrösen. Strax söder om gränsen för det planerade vägområdet påträffades också en kamin i undervegetationen, en Husqvarna Mikado No. 81 med blomrankor i jugendstil som kan dateras till 1900-talets första årtionden.

Fyndmaterialet

Fyndmaterialet från undersökningsytan vid Karshults soldattorp bestod totalt av 97 fyndposter. Det dominerades av keramik, ben och glas. Här fanns även metallföremål av järn och koppar/kopparlegering, enstaka bitar flinta och ett par krittipsfragment. Byggnadsmaterial har i vissa fall samlats in vid undersökningen men har inte tillvaratagits och ingår inte i fyndregistreringen.

Keramik

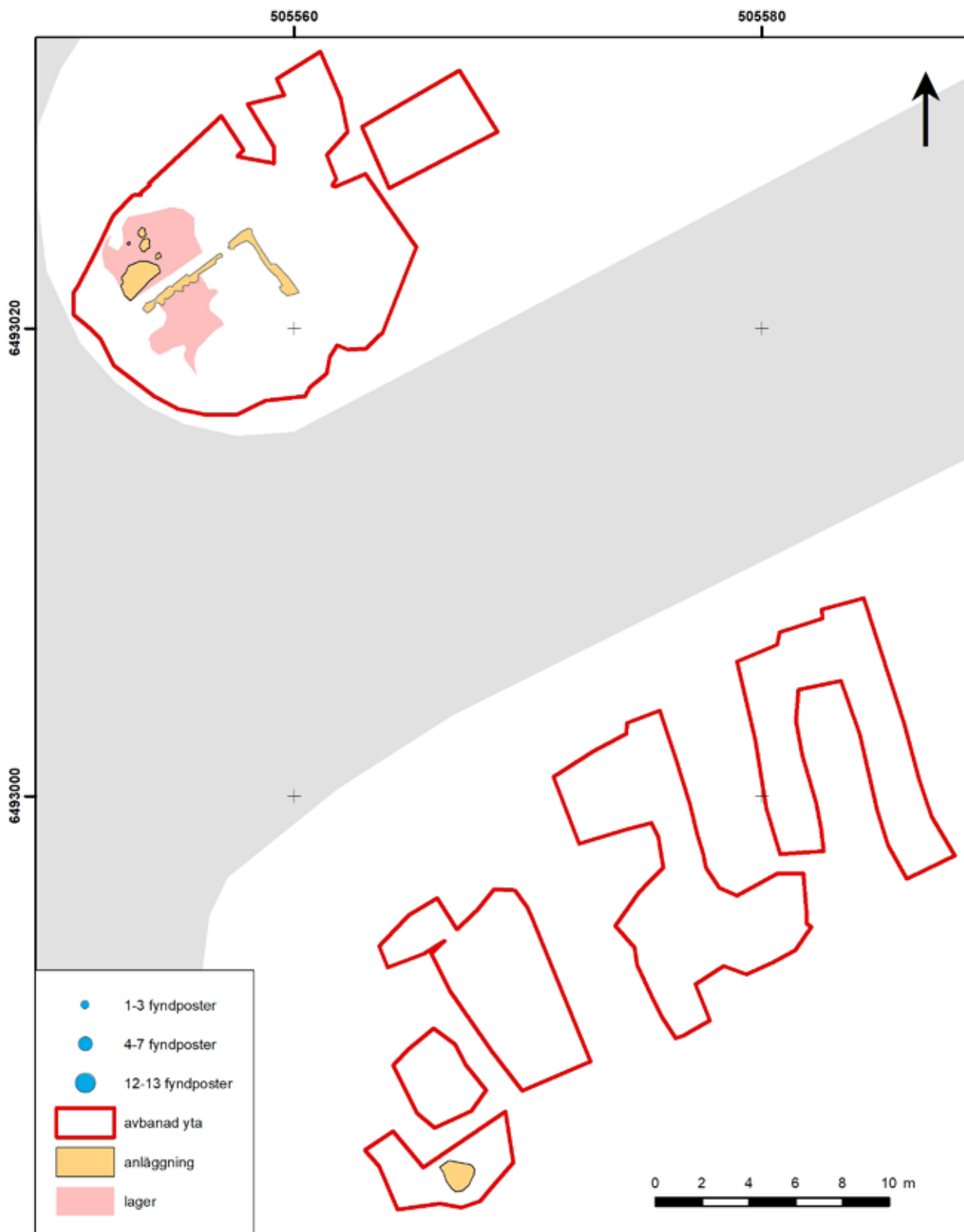
Keramikerna är den största fyndkategorin från Karshults soldattorp och omfattade totalt 41 fyndposter, sammanlagt en vikt av 723 gram och totalt 90 skärvor. Beroende på om man räknar på andel i vikt eller antal uppgick mängden rödgods till cirka 61 % eller 53 % av materialet, flintgodset till cirka 37 % eller 47 % av materialet, och övrigt gods, det vill säga porslin, stengods och fajans, utgjorde tillsammans några enstaka procent (jfr tabell 1)¹.

Tabell 1. Fördelningen på olika godstyper inom undersökningsytan.

Godstyp	Vikt (g)	Procent	Antal skärvor	Procent
Rödgods	444	61,4	48	53,3
Flintgods	267	36,9	39	43,3
Porslin	3	0,4	1	1,1
Stengods	7	1,0	1	1,1
Fajans	2	0,3	1	1,1
Summa	723	100,0	90	100,0

Mathias Bäck har sammanställt en kortare analysrapport för keramikerna, och noterar särskilt den relativt höga andelen flintgods i materialet. Likaså dominerar bords- och serveringsskär. Förhållandena hör samman med dateringen av materialet och en förändring i användandet av keramikerna under loppet av 1800-talet. Dateringsmässigt dominerar perioden 1850–1950 även om också 1700-talet finns representerat. Spridningen för 1700-talsmaterialet kan ringas in till området på norra sidan av den norra husgrunden, i lager A8498 och den där under liggande gropen A8620, som båda följer utsidan av husgrundens syllstensgrund, liksom ett antal fyndheter i anslutning till detta lager och från schaktet OS784, på nordöstra sidan av husgrunden.

¹ Siffrorna skiljer något från Mathias Bäckens analysrapport (bilaga 10a och 11). I Bäckens analys ingick 79 skärvor, men det totala antalet skärvor som fyndregistrerades från undersökningsytan blev 90. En mindre mängd keramik hade vid analysen inte ännu registrerats, men diskrepansen beror till största del på att en mindre del av en kontext, ett flertal fynd från OS784, som egentligen hörde till materialet i Bäckens analys felaktigt förts till materialet RAÅ Kristberg 174. Skillnaderna innebär framför allt att andelen flintgods inte blir lika uppseendeväckande stor. Andelen skärvor flintgods går från cirka 51 % till cirka 43 %. Trots detta påverkas knappast slutsatserna och helheten i analysresultatets något nämnvärt.

Figur 16. Spridningsbild för samtliga registrerade fynd utritade på plan över hela undersökningstytan. Skala 1:250.

Keramik som togs in från schakten norr om vägen kan i de flesta fall dateras till tiden efter 1850, men fynd i lagret A8498 och gropen A8620 liksom fynd som punktinmätts inom eller i anslutning till denna yta bär äldre dateringar, framför allt till 1700-talets första hälft. I ett par fall kan dateringar till 1600-talets slut vara möjliga för dessa skärvor. Keramik som togs in från schakten söder om vägen i anslutning till den där liggande grunden för en ekonomibyggnad har i samtliga fall dateringar till tiden efter 1850, medan några få fynd från schakt i mer östliga delar av ytan söder om riksvägen kan föras till 1700-talet och 1800-talets första hälft (se vidare bilaga 10a och 11).

Ben

Det näst största fyndmaterialet från fornlämningen var benmaterialet. Totalt registrerades 29 fyndposter, med ett antal av 597 hela ben eller delar av ben och en sammanlagd vikt av 633 gram. Till stor delen bestod materialet av fyra fyndposter bestående av två katter, som relativt sent begravts i sekundärt i södra delen av husgrunden på norra sidan av vägen. Katterna betraktades som sentida störningar i och gallrades ur fyndmaterialet inför magasinering. Om katterna räknas bort från materialet, blir antalet istället 103 ben till en sammanlagd vikt av 387 gram.

Benmaterialet, undantaget katterna, består av 22 fyndposter med obränt ben och 3 med bränt ben. Endast några enstaka bestämningar för det obrända benmaterialet har gjorts, bland annat har svin, får/get, nöt och fågel påträffats i materialet. I några fall har slaktspår/bearbetning noterats. Ett ben har uppges exempelvis ha avhuggna ändrar.

Glas

Det tredje största fyndmaterialet från undersökningen av Karhults soldattorp var glas-materialet, fönsterglaset undantaget. Här hade 18 fyndposter registrerats, bestående av totalt 19 skärvor och en sammanlagd vikt av 99 gram. Av skärvorna registrerades tolv som flaskor och ytterligare tre som troliga flaskor, något som ger att någonstans mellan 63% och 79% av materialet kommer från flaskor. Bland fragmenten finns brunt, grönt och ofärgat glas. Flaskorna omfattar både kraftigare buteljer och mindre flaskor som kan ha använts som apoteksflaskor eller parfymflaskor. Här finns bland annat en mindre flaska där mynning och hals bevarats (fynd nr 262). På en av skärvorna som högst troligt är från en flaska har gjutsöm (fynd nr 254). Flaskan kan därmed sägas ha tillverkats maskinellt och är därmed av allt att döma från 1900-talet. Övergången till maskindrift på glasbruken slog igenom på stor front på 1920-talet.

I ett fall har en skärva antagits komma från en skål eller ett fat (fynd nr 252). Glasföremålet är sannolikt tillverkat som pressglas. Tillverknings sättet kom till Sverige på 1830-talet, men blir här vanligt under andra halvan av 1800-talet.

Metall

Ett fåtal metallföremål påträffades på undersökningsytan – en knapp av koppar eller kopparlegering (fynd nr 270), ett järnbeslag (fynd nr 272), en järnten (fynd nr 284) ett avlångt föremål som antingen är ett beslag eller möjligen ett eggverktyg (fynd nr 290) och en järnkil eller ett järnspett (fynd nr 293), det sistnämnda fyndet vägde nästan ett kilo. Lägesmässigt anknyter alla metallfynd till husgrunden på norra sidan av riksvägen.

Övriga fynd

Två kritpipsfragment påträffades på undersökningsytan norr om vägen, det ena (fynd nr 265) från kulturlagret på norra sidan av syllgrunden, A8498, det andra påträffades i matjorden precis öster om trappans översta del (fynd nr 264). Båda fragmenten var skaftdelar, där rökgångsdiametern i båda fallen mätte cirka 2,1 mm. Måtten indikerar en datering till tiden cirka 1700–1730 utifrån dateringskurvor utarbetade av Binford och

Harrington på amerikanskt material, även om dateringar baserat på den här typen av mått i första hand är avsett för större statistiska material och enstaka mått kan peka åt fel håll (Åkerhagen 2006).

Slutligen kan nämnas två bitar flinta (fynd nr 136 och 266). Flintan är inte naturlig i denna del av landet och har förts till platsen. Det kan samtidigt nämnas att det finns gott om stenålderslämningar i närområdet, men dessa båda flintbitar saknar spår av avslagningsstrategier som antyder äldre litiska tekniker. På samma sätt saknas antydning till att det handlar om eldslagningsflinta. Den ena flintan är eldsprängd (fynd nr 266).

Byggnadsmaterial

I fyndmaterialet ingår inte det byggnadsmaterial som dokumenterades vid Karshults soldattorp. Materialet har dock i varierande grad dokumenterats i flera fall punktinmätts

Figur 17–18. Källarutrymmet och källartrappen före och efter tömning. Foto från sydväst av Maria Sjöquist och efteråt från sydost av Mattias Johansson.

för att bättre kunna tolka byggnaderna. Tegel har endast noterats, men inte beskrivits eller dokumenterats annat än att det nämnts som förekommande i olika fyndkontexter och schakt. Såväl taktegel som tegelstenar har noterats. Framför allt källarutrymmet under huset på norra sidan vägen kan nämnas. Här dominerade teglet fyllningen och var även det byggnadsmaterial i vilket källaren var uppförd.

På undersökningsytan påträffades fem fönsterhakar av 1800-talstyp som alla har suttit i huset på norra sidan av vägen och punktinmättes. Fyndplatserna ligger i huvudsak i en linje som kan antas vara södra och östra väggen på byggnaden. De var alla vitmålade, hade ögla i ena änden och kvarsittande märkla i andra. De var alla av samma typ och storlek (samtliga mätte ca 9,5×1,0 cm exklusive märklan). Järnspik vid Karshults soldattorp mättes in på 24 punkter i anslutning till samma hus på norra sidan av vägen, och noterades i ytterligare i ett antal kontexter. Fyndplatserna ligger här i anslutning till vägglinjer på södra och västra sidan av huset.

Fönsterglas noterades i några kontexter, men dokumenterades inte genom punktinmätningar. Däremot mättes ett flertal kakel in från undersökningsytan. I huvudsak påträffades kaklet i anslutning till spisfundamentet i södra väggen, särskilt till den i tegel fint murade nordöstra delen av spisfundamentet. Enstaka fynd påträffades även på andra platser, som nere i källarutrymmet och i ett fall även i ett schakt på södra sidan av riksvägen.

Analyser

Från fornlämningen RAÄ Motala 286 har ett jordprov från materialet från gropen A8620 genomgått makrofossilanalys. I provet framkom fiskfjäll av abborre och en obestämd karpfisk liksom fyra förkollnade skalkorn. Jorden i provet beskrevs som matjord med tydlig smulstruktur och antogs kunna härröra från ett kompostlager (se bilaga 9).

Ett skalkorn från ovanstående jordprov sändes på ¹⁴C-analys. Dateringen visade på en mycket låg ålder och kan med anledning av det analyserade inte innefatta något tillägg för egenålder. Uttryckt med två standardavvikelser hamnar dateringen inom intervallen 1692–1729 eller 1811–1920 e.Kr. (dateringarna kalibrerade med OxCal v. 4.3.2 och IntCal13). Gropens innehåll bör ha avsatts i en äldsta fas på platsen, och sannolikheten är därmed stor att den faktiska tillkomsttiden ligger i den äldre av de båda dateringsintervallen (se vidare bilaga 8a).

Tolkning

Fornlämningen RAÄ Motala 286 omfattade en lägenhetsbebyggelse i form av lämningarna efter Karshult soldattorp. Boningshuset och en ekonomibyggnad har undersökts och borttagits liksom några anslutande ytor. Samtidigt finns och torpytor kvar på södra sidan om undersökningsytan. Fornlämningen har varit kraftigt störd av den befintliga vägen som korsat ytan.

Boningshuset eller huset norr om riksvägen som det här har benämnts, har utsatts för en omfattande ombyggnation kring sekelskiftet 1800–1900 och endast enstaka delar av det gamla torpet, har påträffats intakta, bland annat syllstensgrunden under husets norra vägglinje. Från huset visar keramik på att perioden 1850–1950 dominerar i materialet, men har också visat att även 1700-talet finns representerat liksom enstaka skärivor från perioden kring 1700. Kritpiporna pekar också på 1700-tal. Fynd i de äldsta avsatta lagren och avsatt material i gropar från norra sidan av huset visar på de äldsta dateringarna och en ¹⁴C-analys gav ett uppdelat tidsintervall där det äldsta och mer troliga intervallet låg i tiden från 1690-tal till 1720-tal.

Dateringarna stämmer således väl med det skriftliga källmaterialet som visat att ett ryttartorp anlagts cirka 1710. Ombyggnationen kan sättas i samband med att torpet slutar användas som soldattorp på 1880-talet och att efterlevande till den siste grenadjären på torpet bor kvar i torpet, däribland en son som bildar ny familj i torpet omkring 1910.

Uppgifter om en byggnad på södra sidan av riksvägen inom undersökningsytan, som fanns upptagen på en karta från 1838, kunde inte påträffas. Istället undersöktes en husgrund som fanns upptagen på ekonomiska kartan från 1948. Husgrunden och fyndmaterial från den föreslår en tillkomst kring sekelskiftet 1800–1900, liksom en ombyggnation där man lagt en betongplatta ovanpå södra delen av byggnaden och som bör ligga längre in i 1900-talet, kanske helt nära det senare vägbygget i tid.

Inget i torplämningen och dess fyndmaterial visar på något direkt udda eller avvikande i förhållande till vad man kunde förvänta sig på platsen. Den keramiska analysen lyfte en hög andel bords- och serveringskärl i förhållande till kokkärl, vilket dock sattes i samband med den höga andelen flintgods och materialets delvis mycket sena avsättningsstid.

Avfärdat röjningsröseområde, RAÄ Kristberg 223 (objekt KM3)

Objekt KM3, som tilldelats fornlämningsnummer RAÄ Kristberg 223, låg i skogsmark omedelbart ovanför och i en söderslutning ett stycke norr om den befintliga riksväg 34. Objektet hade ringats in så att avståndet till vägen var 60 meter som minst. Undersökningsytan, inom vägområdet, låg drygt 70 meter som närmast. Objektet hade bedömts som ett röjningsröseområde och trettiotal rösen hade uppfattats ligga inom en rundad yta med cirka 130–140 meter i diameter. Det planerade vägområdet löpte igenom ytan och uppfattades beröra omkring ett tjugotal av dessa rösen. En cirka 6400 m² stort undersökningsyta hade ringats in.

Marken inom området var före avverkning slyigt med kraftig vegetation och kvarlämnat ris. De förmenta röjningsrösen, uppfattades som flacka, tätt liggande och överväxta, alltihop egenskaper som sågs som ålderdomliga drag. Området låg omedelbart öster om sockengränsen mellan Motala landsförsamling och Kristbergs socken, och tycktes direkt avgränsad av denna. Inga andra spår av fossil åkermark kunde dock ses i området och det fanns heller inga antydningar eller förklaringar till rösen i det historiska källmaterialet. Däremot hade vid den arkeologiska utredningen 2007, som gjordes av Östergötlands länsmuseum, framkommit ett mindre röjningsröseområde, knappt 200 meter österut.

Resultat

Efter avverkning och bortforslande av ris besiktades ytan på nytt, något som avsevärt förändrade intrycket av landskapet. En vandring över ytan gjordes även i sällskap med Ann Vinberg, arkeolog och kulturgeograf vid Stiftelsen Kulturmiljövård, som redan i undersökningsplanen uppsatts som referensperson i projektet. Några säkra röjningsrösen kunde nu inte längre ses på ytan. Den stenbundna marken omfattade ett antal röseliknande stenformationer på ytan, dessa var i några fall orienterade nord-sydlig riktning som puckliga ryggar, av allt att döma avsatta vid inlandsisens tillbakadragande. De röseliknande stenformationerna bedömdes alltså vid förnyad påsyn som naturliga. Objekt KM3 avfärdades som röjningsröseområde och som fornlämnning.

Härdgrupp (objekt KM4)

Objekt KM4, som ännu inte fått något fornlämningsnummer tilldelat, låg i åkermark cirka 300 meter norr om Kulla Västergård på en yta som nu, liksom historiskt, hör till nämnda gårds ägor. Läget på norrsidan av en liten bäck och omedelbart nedanför ett impediment i öster, sågs som gynnsamt bebyggelsemässigt, men intresse för platsen väcktes även med anledning av kartmaterial över Kulla från 1796 (LSA D51-34:2). Vid denna tid hörde en åker inom vilken hela objektet till det så kallade Bäcktorpet, dock utan att torpet låg omedelbart intill åkermarken. Istället var detta en isolerad åkerlycka nästan 200 meter åt sydost från torpet räknat. Även om varken Bäcktorpet eller åkerlyckan fanns på kartan över Kulla ägor från 1704 (LSA D51-34:1), fanns tanken att den isolerade åkern kunde representera en äldre lägenhetsbebyggelse som lagts öde varefter dess åkerbruk övertogs av Bäcktorpet.

I samband med den kompletterande arkeologiska utredningen, etapp 1–2 som utfördes av KM under 2015 beaktades läget som ett lämpligt boplatsläge i första hand från stenåldern, men utifrån kartmaterialet även från senare tid och då i synnerhet som bebyggelseenhet från historisk tid. Läget hade inte tidigare uppmärksammats. Vid utredningen påträffades ett par härdar som uppfattades som del av en äldre boplatslämning snarare än del av en lägenhetsbebyggelse. Efter utredning hade en yta om cirka 3 400 m² föreslagits för arkeologisk förundersökning med objektsnummer KM4.

Vid utredningen framkom uppgifter om en stenyx som skulle förvaras vid Kulla Västergård och förevisades av Kajsa Hagström i Kulla Västergård, i samband med fältarbetet för den arkeologiska utredningen. Yxan visade sig vara en enkel skafthålsyx av bergart och därmed med sannolik datering till senneolitikum alternativt äldsta bronsålder. Yxans fyndplats var inte närmare känd, men den uppgavs ha påträffats på Kulla Västergårds ägor av Hagströms farfar.

Resultat

Undersökningen av objektet inleddes med förundersökning och sökschakt. Totalt togs tolv sökschakt och cirka 370 m² togs upp. Länsstyrelsen i Östergötland tog nu beslut om att en undersökning av hela lämningen kunde göras inom ramen för förundersökningen genom ett tilläggsbeslut. Efter att detta beslut tagits ringades en mer avgränsad yta in och totalt avbanades cirka 1 470 m² vid en tilläggsundersökning som gjordes i direkt följd efter förundersökningen utifrån antagna lämningar och där ett urval hade undersökts. I och med detta kunde hela fornlämningen undersökas och lämningen tas bort.

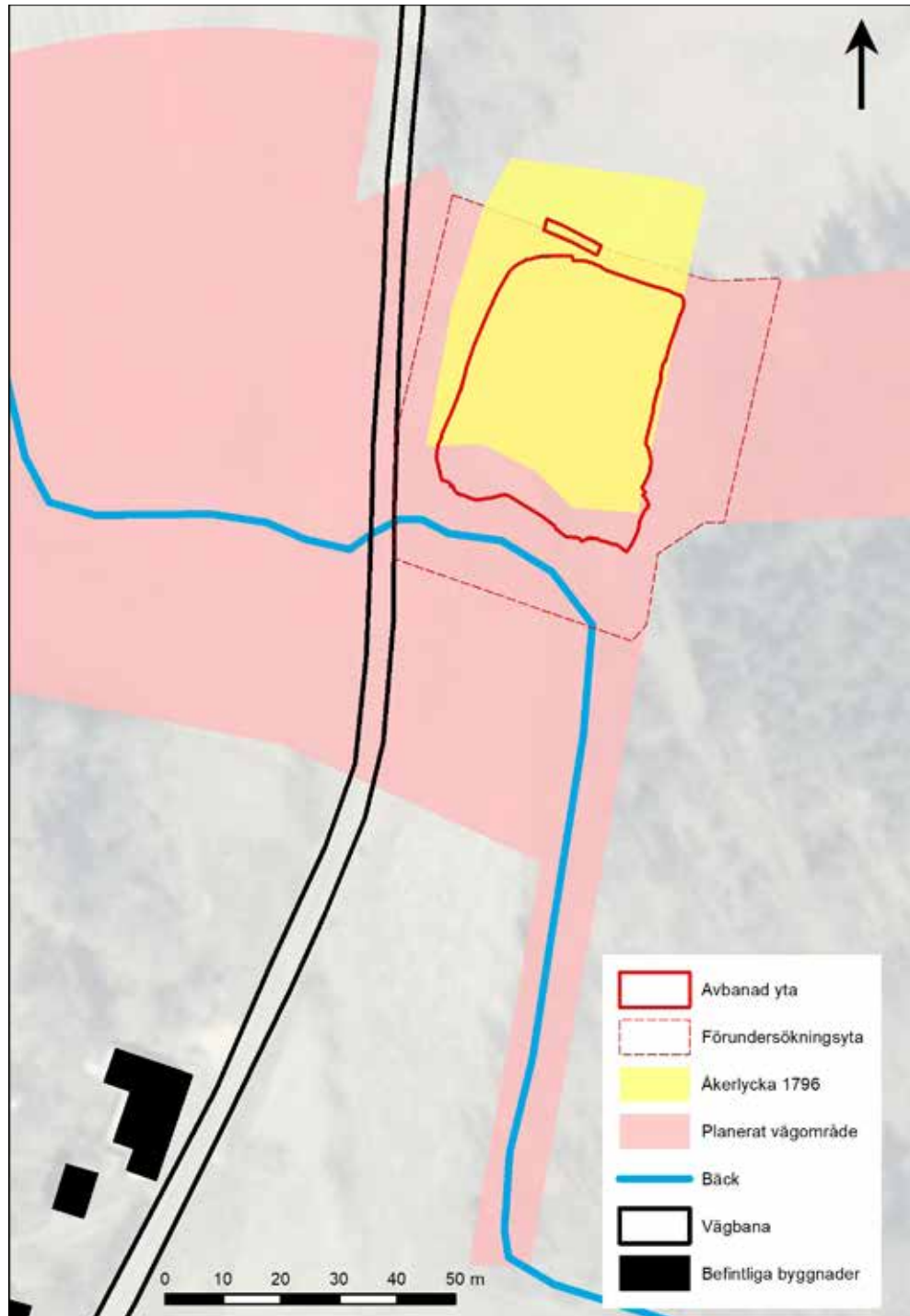
Undersökningsytan

Undersökningsytan upptogs i åkermark, med undantag av yttersta kanten av ytan mot söder och sydost. Längst i söder började ytan slutta ner mot en bäck som här rann från väster mot öster. I öster sluttade marken ner mot åkerytan från ett impediment och i sydöstra kanten av undersökningsytan avbanades marken ett stycke upp i denna sluttning.

Två diken löpte parallellt i NNW–SSW på cirka 11 meter avstånd från varandra över den avbanade ytan, den västra bara i norra delen av undersökningsytan och den östra genom hela ytan. Ytterligare ett dike löpte längre åt öster längs kanten av åkerytan och inte riktigt parallellt med de två andra, på cirka 12–18 meter avstånd från det närmaste av de båda nämnda. Därtill fanns ett dike som följde södra kanten av den avbanade ytan, i en något böjd linje men i huvudsak i VNV–OSO riktning. Den ursprungliga anledningen till den något böjda formen har av allt att döma varit bäckens sträckning. I norra delen av ytan noterades också en bevarad stump av ett dike, cirka 9 meter lång, löpande i nordost–sydväst. En smalare nedgrävning som korsade det östra av de båda

parallella diken samt dikesstumpen, och i båda fallen tydligt var grävt igenom dessa och alltså yngre, kan rimligen inte vara något annat än ett närmast nord-sydligt löpande täckdike.

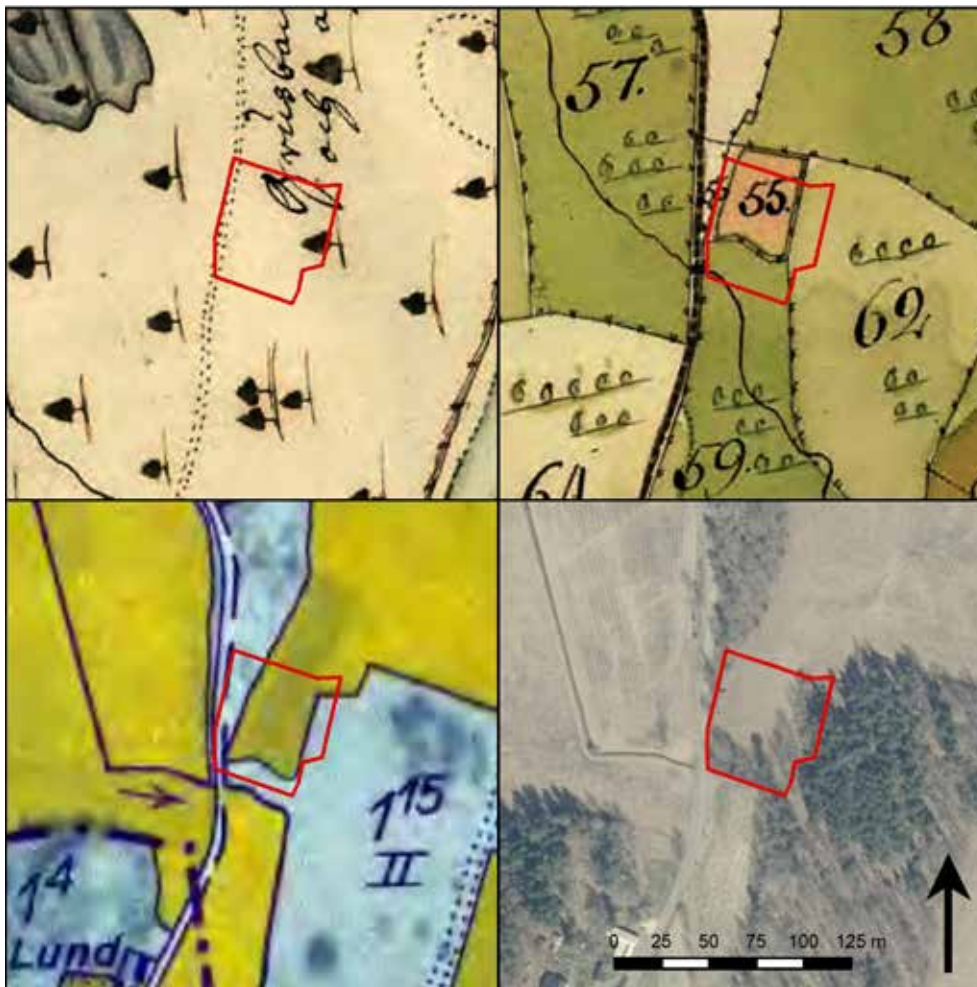
Centralt längs med den södra kanten av den avbanade ytan framkom ett mörkare humöst lager med inslag av ej nedbrutna rötter och torv. Det tolkades som ett naturligt delvis vattenavsatt lager i en slänt mot bäcken söder.

Figur 19. Boplatslämningen med objektnummer KM4, ännu utan tilldelat fornlämningsnummer. På kartan redovisas en åkerlycka hörande till torpet Bäcktorpet efter kartmaterial från storskiftet 1794 (LSA D51-34:2). Här redogörs även för den vid undersökningarna avbanade ytan och det planerade vägområdet. I bakgrunden ett nedtonat ortofoto från Lantmäteriet. Skala 1:1 200.

Längs södra sidan av med det södra diket som följde södra kanten av den avbanade ytan, ovanför sänkan, påträffades över 90 mindre stör- eller pinnhål, oftast parställda, som visar att diket kompletterats med en hägnad cirka 0,25–0,40 meter utanför detta dike. På ytterligare ett ställe på ytan fanns liknande spår efter en hägnad, grovt sett från den avfärdade anläggningen A378 och sydväst i riktning mot en annan avfärdad anläggning, A3688, och förbi. Här fanns 14, parställda stör- eller pinnhål med samma riktning som den ovan nämnda, cirka 9 meter långa dikesstumpen. Ytterligare ett fåtal stör- eller pinnhål fanns över ytan. Ett mindre antal av alla dessa stör- eller pinnhål kontrollerades genom att de snittades med spade och konstaterades då vara 0,06–0,16 meter djupa, i huvudsak spetsiga, men några gånger med mer rund eller till och med plan botten. Dikena, sänkan och de ovan nämnda stör- eller pinnhål redovisas här inte närmare bland de övriga anläggningarna, utan redovisas endast rumsligt på schaktplanen över ytan (figur 23).

Enstaka recenta fynd framkom i matjorden, såsom tegel och någon spik, materialet tillvaratogs inte och var inte så framträdande att de kunde indikerade någon lägenhetsbebyggelse. Endast fem av de som anläggningar initialt tolkade observationerna kunde vid närmare granskning framhållas som arkeologiskt intressanta. De övriga avfärdades och utgick. De arkeologiskt intressanta anläggningarna omfattade fyra härdar och ett sotpåverkat lager.

Figur 20. Utsnitt ur flera historiska kartor, bildande en serie, i samtliga fall över exakt samma område. I samtliga bilder är förundersökningsytan markerad med röd linje. Från vänster till höger och uppifrån och ner karta över Kulla ågor från 1704 (L.S.A D51-34:1), storskifteskarta över Kulla ågor från 1796 (L.S.A D51-34:2) och ekonomiska kartan från 1948 (blad J113-8F9c). Längst ner till höger samma utsnitt ur ett modernt ortofoto från Lantmäteriet. Skala 1:4 000.

Figur 21–22. Överst, boplatslämningen, objekt KM4, under pågående schaktning. Foto från öster av Maria Sjöquist. Underst, sektion lagd genom härden A3903. Foto från sydväst av Karolina Karlsson.

Intresserade besökare på platsen pratade om att bäcken här förr i tiden användes vid tvätt. Det framkom också att ett större stenblock tidigare hade legat centralt inom åkerlyckan, på vad som uppfattades vara undersökningsytan. Rimligen är ger det en förklaring till den stora gropen A3821, som uppfattades som en förhållandevis recent störning.

Härdarna

Centralt i södra halvan av den avbanade ytan framkom tre härdar av liknande utseende, men med något varierande djup, A228, A436 och A3903. De båda mest sammanhållna till storlek och djup, låg intill varandra på bara cirka 1,7 meter avstånd. A436 i sydväst och A3903 i nordost. Den största och djupaste, A228, låg mer ensamt nästan 7 meter norr om A3903. Härdarna var närmast cirkelrunda och mätte 1,10–1,25 meter i diameter. De var tydligt nedgrävda, men hade något varierande djup, 0,27–0,64 meter. Härdarna beskrevs som kokgropsliknande med ett mycket stort inslag av skörbränd,

skärvig sten, dock även med ett kraftigt inslag av kol och sot. De hade rundad eller skålformad botten. För den största beskrevs botten som U-formad och här noterades även en mer komplex fyllning med två skilda kollager. I den största av härdarna framkom två bitar bearbetad flinta med lägen som beskrevs som ytligt respektive inte särskilt långt under ytan, upp i kanten av anläggningen.

Kolprover för vedarts- och ¹⁴C-analys togs i två av de kokgropsliknande härdarna och gav förhållandevis sammanhållna dateringar till i huvudsak 1300- och 1200-talet f.Kr. trots eventuell hög egenålder genom det daterade träkolet från ask. Dateringarna kan med andra ord sättas till äldre bronsåldern och period II/III (kalibreringar är gjorda med OxCal v. 4.3.2 och IntCal13). Jordprov för makrofossilanalys togs båda dessa daterade härdar samt i den tredje kokgropsliknande härden. Inga makrofossiler i form av förkolnande fröer framkom, men i det rikliga eller mycket stora inslaget träkol från jordproverna kunde vedartsanalysen kompletteras med ytterligare vedarter. Träkol från ek påträffades i alla tre härdar, medan ask, hassel och björk och tall var vedarter som framkom i vardera två av härdarna. Därtill framkom asp i en av härdarna. I och med analysresultaten underströks de sammanbindande egenskaperna för de tre härdarna ytterligare.

Tabell 2. Sammanfattning av analysresultaten från objekt KM4 (se vidare bilaga 7a–b, 8a–c, 9).

Anl.nr	Typ	Vedarter, träkol (i fetstil till ¹⁴ C-analys)	Makrofossil	¹⁴ C okal. BP	¹⁴ C kal. 2σ
A228	Härd	Ask (P434)	Fossila fröer saknades, dock noterades ett mycket stort inslag av träkol från ek, asp, björk, hassel och obestämt träslag (P4249)	3009±29	1385–1341 f.Kr. 1309–1157 f.Kr. 1146–1128 f.Kr.
A378	Härd?	Björk, asp (P496)	–	1198±27	722–740 e.Kr. 766–894 e.Kr. 934–936 e.Kr.
A436	Härd	Ask (P717)	Fossila fröer saknades, dock noterades rikligt med träkol från ek, ask, tall och björk (P718)	3052±30	1404–1227 f.Kr.
A3903	Härd	–	Fossila fröer saknades, dock noterades ett mycket stort inslag av träkol från ek, hassel, tall och obestämt träslag (P4227)	–	–

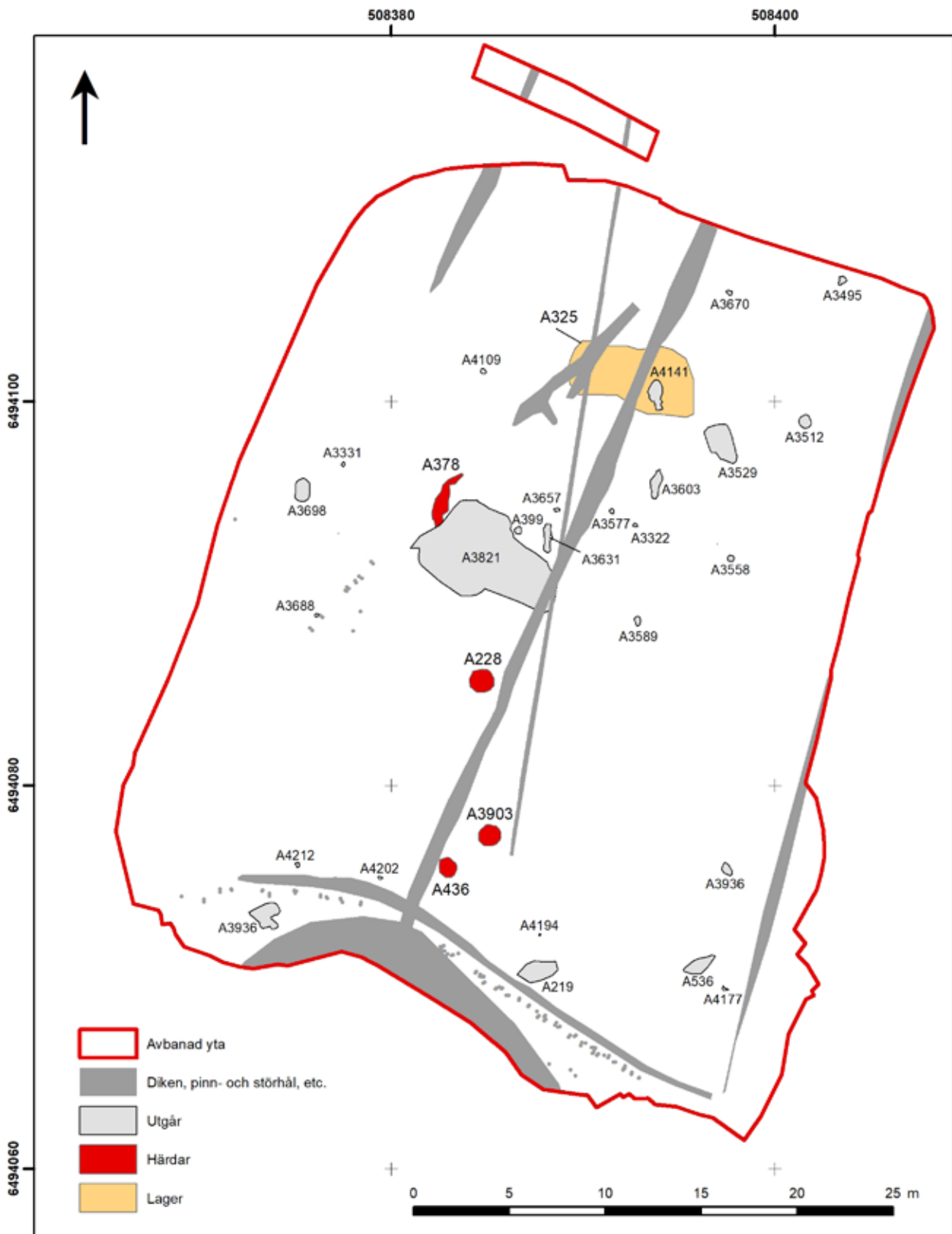
Ytterligare en härd, om än något osäker, A378, framkom omedelbart nordväst om kanten av den stora gropen A3821 och hade i S skurits av denna. Härden skiljde sig från de andra genom sin avlånga, något oregelbundna form och låg ytligare. Den var åtminstone 2,50 meter lång, men bara 0,50 meter bred och 0,15 meter djup. Den osäkra härden misstänktes utifrån form och avsaknaden av sten, kunna vara en rotbrand, något som vedartsanalysen talade emot genom förekomsten av flera olika träslag. Träkolet i det prov som analyserades från härden kunde bestämmas som björk och asp. Dateringen av aspkolet gav dateringar till i huvudsak 700- och 800-tal e.Kr., det vill säga äldre vikingatid.

Lager

I norra delen den avbanade ytan framkom en större, närmast rektangulär mörkfärgning men med rundade hörn, cirka 6,8×3,4 meter stor och orienterad i öst–västlig riktning. Det visade sig vara ett 0,06–0,10 meter tjockt lager av silt och finsand med organiskt inslag och sot. I fyllningen påträffades några bitar bränd lera. Från detta sotpåverkade lager togs inga prover för analys och någon närmare funktionsbestämning av detta har inte kunnat ges.

Flintan

Fyndmaterialet från objekt KM4 bestod av de båda flintbitarna (fynd nr 135 och 139). Fynden påträffades såsom nämnts i samma anläggning, A228. Det ena fyndet (nr 139)

Figur 23. Schaktplan över undersökningsytan vid objekt KM4. Skala 1:300.

hade slagits med plattformsteknik, medan det andra (nr 135) saknade tydliga spår efter någon teknik. Materialet i de båda bitarna var dock av samma slag och eventuellt kommer bitarna från samma sten. Bland fynden fanns också en bit järnslag (fynd nr 76) som påträffades i matjorden cirka drygt 7 meter öster om härden A3903.

Tolkning

Undersökningsytans tre kokgropsliknande härdar, A228, A436 och A3903, bör ses som tillkomna under en kort tid, kanske till och med vid samma tillfälle, under loppet av äldre bronsåldern, period II eller III. Utan ytterligare säkra lämningar från samma tid bör dessa tillsammans ses som en ensamliggande härddgrupp, även om de formellt registreras i fornminnesregistret som en boplats tillsammans med lagret och den yngre härden.

Härdgruppen bör, trots den tidiga dateringen, ses som representerande en replipunkt i ett välorganiserat betessystem, där funktionerna för härdarna omfattar matlagning och värnehållning utomhus. Noterbart är här att härdarna är medelstora, runda och därför visar på en begränsad återanvändning av anläggningarna, i sin tur ett tecken på att de representerar en tillfällig etablering. Det stora spektrat vedarter i härdarna visar på en avsaknad av en etablerad vedinsamlingsstrategi där ved från några få trädslag favoriserats och tyder istället på att man tagit den ved som funnits tillgänglig i den tillfälliga uppehållsplatsens absoluta närområde (jfr Petersson 2006).

Dateringarna till äldre bronsålder gör att ett tidsmässigt samband med den enkla skaft-hålsyxan från Kulla Västergårds ägor kan föreligga, även om ett rumsligt sådant inte kan bevisas. Samtidigt kan inte närheten till en boplats från samma tid helt avskrivas. På andra sidan impedimentet omedelbart öster om undersökningsytan finns fina presumtiva boplatslägen i sluttningen mot öster och sydost, men utanför vägområdet. Den nu undersökta fornlämningen skulle kunna utgöra ”baksidan” för en sådan boplats, där bäcken sannolikt varit viktig vid valet av uppehållsort.

Det sotpåverkade, svårtolkade och odaterade lagret, A325, i norra delen kan inte med lätthet tolkas. Den ensamma yngre härden tyder på att platsen nyttjats även i ett senare skede, under äldre vikingatid. Åtminstone härden är dock osäker och det finns en möjlighet att såväl lager som den yngre härden i själva verket är skapade utan mänsklig inverkan. Någon större vikt bör därför inte läggas vid dessa båda lämningar, även om den vikingatida dateringen eventuellt kan ses i ljuset av en allmän bebyggelseexpansion i området under yngre järnålder och äldre medeltid. Möjligen finns en koppling till mellan dessa yngre lämningar och fyndet av järnslaggen.

Torplämning efter Ekeberget, Kulla soldattorp, RAÄ Kristberg 174 (objekt KM5)

Undersökningsytan för denna torplämning låg inom planerat vägområde strax öster om Kulla Brunnsgården. Egentligen var ytan tudelad. Dels låg den på ett stenrikt impediment i öster i huvudsak i form av en kulle där berget på några ytor blickade fram i dagen, dels i åkern nedanför kullen på dess västra sida. Genom ytan mellan kullen och åkern löpte en nyanlagd liten grusväg söderut från Kulla Brunnsgården ner till Kulla Norrgården och riksväg 34. Avståndet ner till landsvägen var cirka 400 meter. Längs med den nordligaste kanten av vägområdet och nordvästra delen undersökningsytan fanns av mindre yta där nybyggnation i anslutning till Brunnsgården nyligen påbörjats. Här hade marken före nybyggnationen höjts något genom att massor påförts.

På platsen fanns alltså läget för vad som en gång varit Kulla soldattorp i Kristbergs socken. Utifrån det historiska kartmaterialet tycks torptomten ha flyttat runt något över tid, samtidigt som det omedelbart i anslutning till undersökningsytan även funnits ett annat torp, som inte haft någon militär anknytning. Båda de här torpen har haft namnet Ekeberget. Uppenbarligen är namngivningen gjord efter kullen. Namnet Ekeberget kunde även noteras, i något sammanhang, ha använts om själva kullen i sig.

Uppå kullen fanns åtminstone två husgrunder tydligt synliga före undersökningen, varav den ena fanns inom undersökningsytan och den andra strax utanför på södra delen av kullen. Lämningar i åkern framkom först genom att sökschakt gjordes i samband med den arkeologiska utredningen 2015. Längs norra delen av undersökningsytans östra kant fanns också en äldre väglämning.

Ytan för den registrerade fornlämningens är i skrivande stund identisk med förundersökningsytan och inkluderar därför inte fornlämningens delar utanför det planerade vägområdet, något som gör den registrerade ytan helt missvisande. Delar av den yta som tidigare utgjort den registrerade lämningen om cirka 2750 m² har därmed hamnat utanför nuvarande fornlämningsyta. Förundersökningsytan omfattade cirka 7060 m² och sträckte sig på ömse sidor av den grusväg som löpte genom området.

Torplämningarna i området har alltså haft något olika lägen. Det tidigaste kartbelägget för torpet är från 1704 (LSA D51-34:1). På en karta från detta år syns torpet ligga ute på det som i dag är åkermark, väster om grusvägen. Det äldsta läget utifrån kartmaterialet är alltså något åtskilt från det uppe på kullen med de två synliga syllstensgrunderna, vilket även är det läge som redovisas på yngre kartor, såsom exempelvis storskifteskartan från 1796 (LSA D51-34:2) eller häradsekonomska kartan från 1868–1877 (blad J112-54-20).

En totalavbaning gjordes först efter att en avgränsning av fornlämningen hade skett ute på åkern nedanför kullen. Avbaningen omfattade dock inte den igenom området löpande grusvägen eller de mer brantare sidorna av kullen. Det äldre läget för torpet som utifrån det historiska kartmaterialet förväntades i nordvästra delen av förundersökningsytan kunde inte med säkerhet påträffas, även om flera anläggningar framkom ute i åkermarken. Totalt upptogs en sammanlagd yta av cirka 2950 m². Det ska dock argumenteras för en större fornlämningsyta, som även omfattar delar utanför det planerade vägområdet. En uppskattning av fornlämningens fullständiga utbredning bör grunda sig i den avgränsning av undersökningsytan som förundersökningen delvis syftade till inom vägområdet, liksom kartmaterial över torptomtens (eller torptomternas) omfattning samt synliga lämningar för ytor utanför vägområdet. Uppskattningsvis

omfattar den egentliga fornlämningen en cirka 6 800 m² stor yta, låt vara att stora delar av samma yta nu borttagits. Den södra av de båda husgrunderna som var synliga i terrängen före undersökningen ligger i dagsläget utanför fornlämningens nuvarande registrerade yta, omedelbart söder om vägarbetsområdet.

Bakgrund

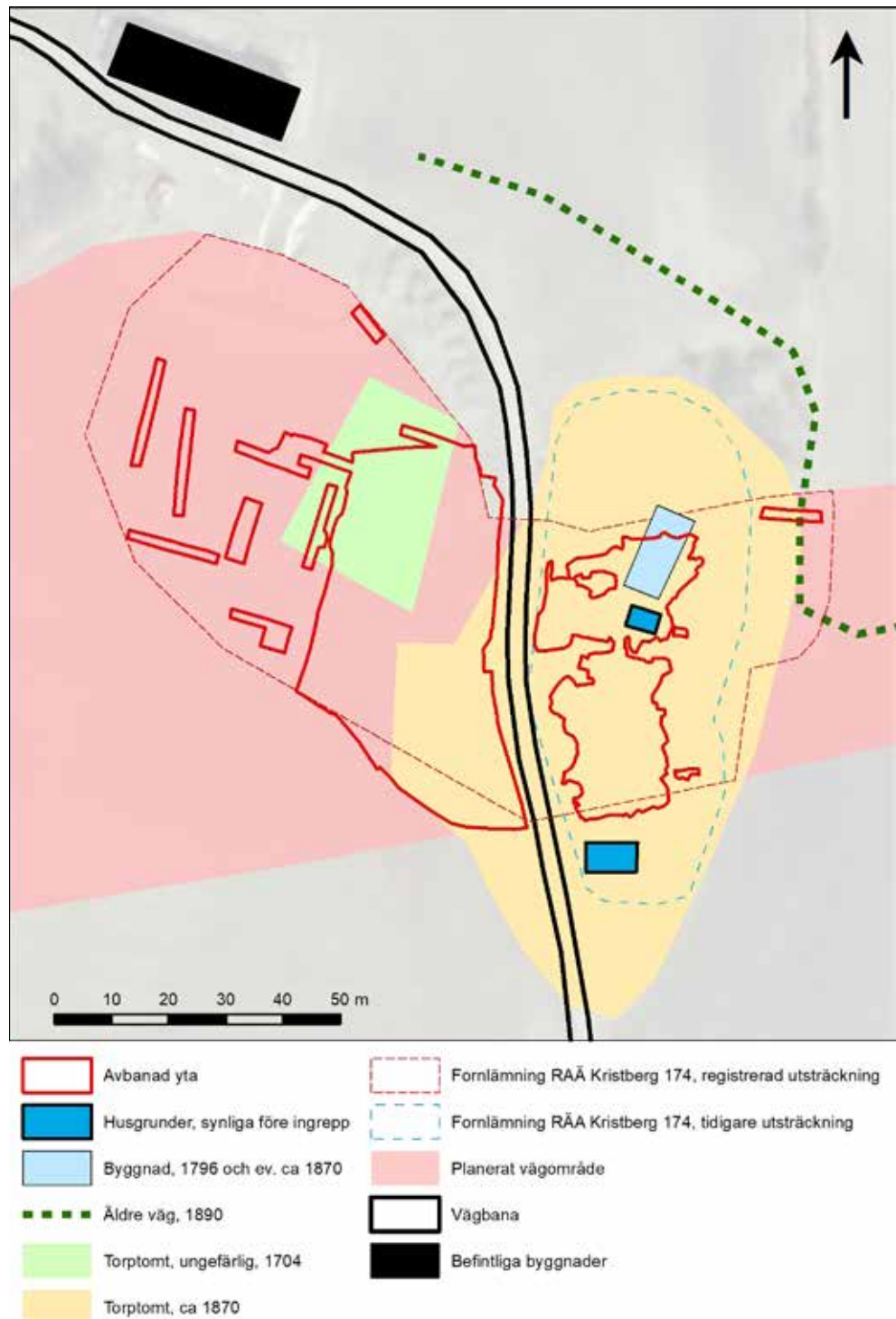
Torplämningen har tidigare uppmärksammats vid arkeologisk utredning, etapp 1 av Östergötlands länsmuseum 2007 inför det planerade vägbygget, men fortfarande med flera sträckningsalternativ aktuella. Lämningen fick då ett objektsnummer ÖLM 7, fick status som *fast fornlämning* och beskrevs som ett cirka 90×40 meter stort område uppe på kullen med två synliga husgrunder av syllsten och med belägg i kartmaterialet genom storskifteskartan från 1794. Den ena husgrunden låg i norra delen av området och var 5×4 meter stor (Ö–V) med en försänkning på södra sidan. Den andra i södra delen av området var 9×6 meter stor (Ö–V) och hade en kraftigare syllstensgrund. Samtidigt uppmärksammades två äldre lägen i kartmaterialet från 1704, dels vad som uppfattades som ett äldre läge för soldattorpet ute i åkern väster om kullen, tilldelat objektsnummer ÖLM 8, och ett samtida läge för torpet Ekeberget, tilldelat objektsnummer ÖLM 9. För ÖLM 7 förordades arkeologisk förundersökning och för de båda andra objekten arkeologisk utredning, etapp 2 (Svarvar 2007).

I samband med den kompletterande arkeologiska utredningen, etapp 1–2 som utfördes av KM under 2015, återigen med anledning av den planerade vägsträckningen, uppmärksammades lämningen på nytt, utan att ny beskrivning av de fysiska lämningarna ansågs föreligga. Däremot sökschaktades på åkern väster om kullen samtidigt som läget för soldattorpet på kartan från 1704 bedömdes ligga cirka 30–40 meter längre åt norr. Någon åtskillnad mellan lämningarna som påträffades i åkermarken och de som syntes i marken på kullen kunde nu inte göras och en enda stor torplämning med det fornlämningsnumret som tilldelats för ÖLM 7 föreslogs, RAÄ Kristberg 174 (tidigare hade RAÄ Kristberg 179 registrerats utifrån ÖLM 8). Med utgångspunkt i 2014 års revidering av KML bedömde KM lämningen liksom tidigare som en fornlämning och föreslog fortsatt undersökning i form av arkeologisk förundersökning. Några utredningsschakt lades därför inte uppe på kullen.

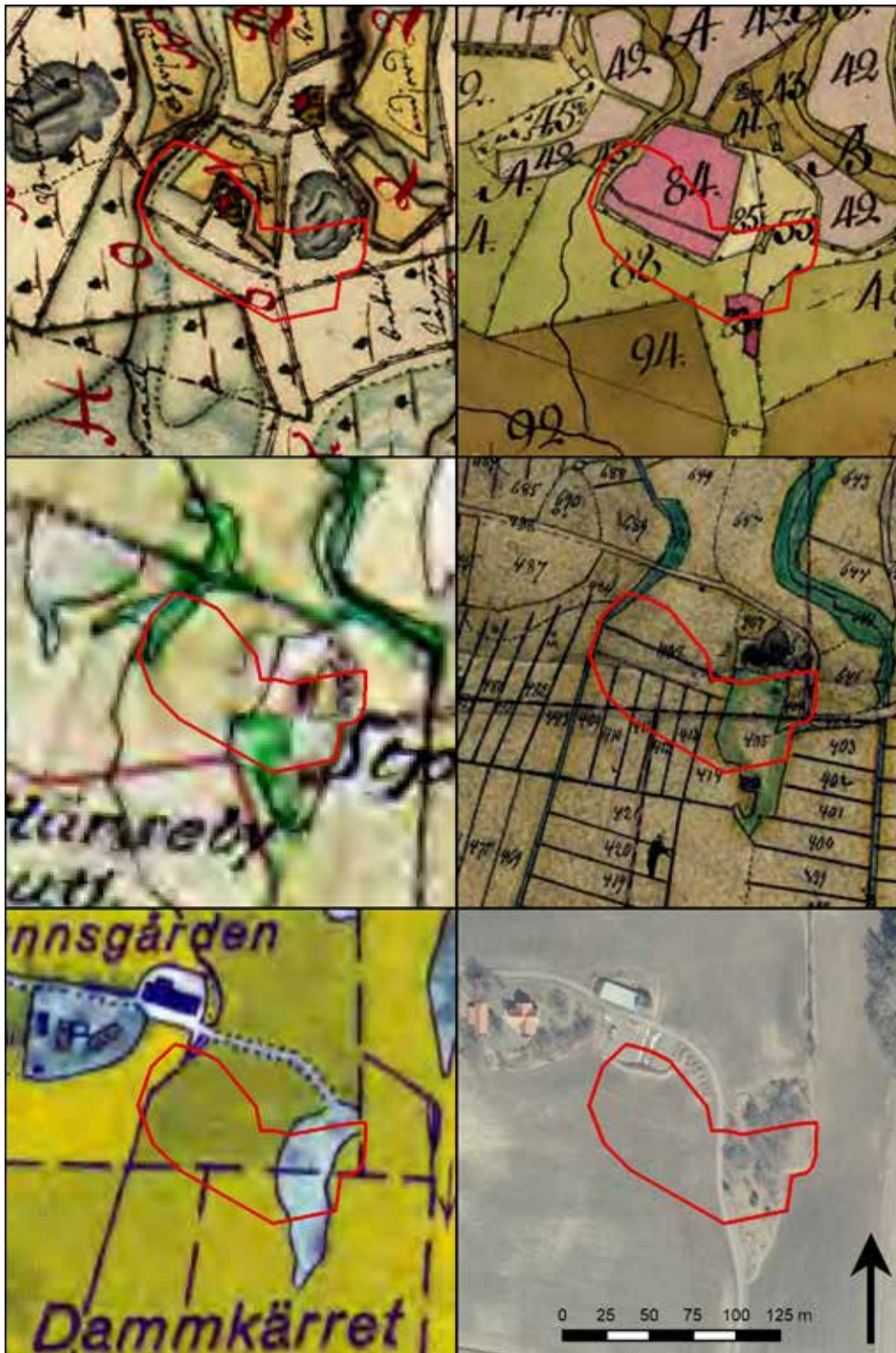
Kart- och arkivmaterial

Kulla soldattorp var hem för livgrenadjären med rotenummer 6 under vad som i början av 1800-talet börjar kallas Andra majorens eller Sekundmajorens kompani och Första livgrenadjärregementet. Första livgrenadjärregementet uppstod 1816 genom splittring av den sammanslagning som skett 1797 av Östgöta infanteriregemente och Östgöta kavalleriregemente. Roten hade tidigare hört under Östgöta infanteriregemente och soldattorpet hade tidigare varit hem för soldaten med rotenummer 6 under Vadstena kompani.

Ett soldattorp på platsen kan med säkerhet beläggas genom en yngre geometrisk karta från 1704 (LSA D51-34:1). Läget för soldattorpet är strax väster om kullen, samtidigt som kartan även visar ytterligare ett torp på platsen., Ekeberget, strax norr om kullen. På en äldre karta från den äldre geometriska jordeboken med datering till 1636, saknas en kartering av denna del av Kulla bys ägor fullständigt, och kartan säger egentligen inget om eventuell bebyggelse finns på platsen vid den tiden.

Figur 24. Torplämningen RÅÅ Kristberg 174, Ekeberget eller Kulla soldattorp, med synliga lämningar och kartbelägg från storskäfte 1796 och eventuellt även häradsekonomska kartan 1868–1877. På kartan redovisas en uppskattad utbredning för de olika torptomterna genom kartmaterial från uppmätning 1704 (ungefärlig) respektive häradsekonomska kartan 1868–1877. En summering av det historiska kartmaterialets redovisning av torptomterna utgör här rimligen en lämplig grund för fornlämningens utbredning utanför det undersökta vägområdet. Här redogörs även för den vid undersökningarna avbanade ytan, det planerade vägområdet samt den för torpet avstyckade fastigheten. I bakgrunden ett nedtonat ortofoto från Lantmäteriet. Skala 1:1 200.

Figur 25. Utsnitt ur flera historiska kartor, bildande en serie, i samtliga fall över exakt samma område, Kulla soldattorp. Den sedan tidigare registrerade fornlämningens utsträckning med röd linje. Från vänster till höger och uppifrån och ner karta över Kulla ägor från 1704 (LSA D51-34:1), storskifteskarta över Kulla ägor från 1796 (LSA D51-34:2), häradsekonomska kartan från 1868–1877 (blad J112-54-20), lagaskifteskarta över Kulla ägor från 1890 (LMA 05-KRI-86) och ekonomiska kartan från 1948 (blad J 133-8f9c). Längst ner till höger samma utsnitt ur ett modernt ortofoto från Lantmäteriet. Notera att de båda översta, äldsta kartorna inte omfattar någon avmätning av marken norr om vägen. Skala 1:4 000.

Östgöta infanteriregemente blev indelt 1685 och såväl roten som soldattorpet kan ha tillkommit ungefär vid denna tid. Första omnämmandet av Ekeberget som påträffats är från en notis från 1681 som upptar vigseln mellan ryttaren Hans Larsson och en knektänka, hustru Elin Andersdotter i Ekeberget. Notisen antyder därmed att det redan tidigare funnits en knekt på platsen eftersom Ekeberget verkar ha varit brudens bostadsort. I mantalslängden från 1680 finns också en hustru Elin på Kulla ägor som sannolikt är identisk med kvinnan i vigselnotisen. Knekten Hans Larsson i Ekeberget omnämns sedan i en notis från 1683, samma år som en annan knekt, Jöns Holstensson Swart, står i den första generalmönsterrulla där Kulla upptas. Jöns uppges ha blivit knekt 1678. I en dopnotis från 1685 för ett barn med en Per Olofsson som fader, finns första belägget för Ekeberget som bostad för en familj som inte tycks ha någon militär anknytning. Per Olofsson i Ekeberget finns upptagen i mantalslängden första gången 1699 och tituleras torpare i första gången 1705. Redan från 1680-talet finns trots de enstaka notiserna och ofullständiga längderna antydningar om att det är frågan om flera bebyggelseenheter som kallas Ekeberget, rimligen soldattorpet och ytterligare en lägenhetsbebyggelse, som till en början kanske inte var ett torp utan snarare en backstuga.

Ingenting talar för att bebyggelsen är ny på platsen. En lägenhetsbebyggelse kan ha funnits här under längre tid. Däremot tycks finnas en koppling mellan den tid då det första källmaterialet dyker upp, och den tid då Östgöta infanteriregemente blev indelt. Detta även om de första beläggen för soldater i Ekeberget dyker upp i källmaterialet några år dessförinnan. Kanske är det dock bara en reglering eller formalisering som sker på 1680-talet.

På en storskifteskarta från 1796 återfinns soldattorpet med nytt läge, uppe på kullen (LSA D51-34:2). Kartan visar här två byggnader. Tydligast på kartan finns en längre byggnad i norr, orienterad i NNO–SSV med ett läge i direkt anslutning till vad som utgör hägnaden till soldattorpets åkerlycka. Lite längre söderut redogörs för en kortare byggnad i öst–västlig orientering, som tycks motsvara den före undersökningarna synliga husgrunden i längst i söder. Kartan från 1796 redovisar även ett torp omedelbart norr om kullen som bär namnet Ekeberget. Även på häradsekonomiska kartan från 1868–77 (blad J112-54-20) finns soldattorpet med ett läge uppe på kullen, men det gamla läget för det andra torpet Ekeberget är nu försvunnet. Även om kartan är småskalig är det tydligt att två byggnader ritats ut, vilka tycks motsvara samma byggnader som redovisats på den äldre storskifteskartan. Även Generalstabskartan från 1878 (blad J243-55-1) redovisar ett läge för torpet uppe på kullen, men utan att skilda byggnader framgår. Ungefär samtidigt som dessa två kartmaterial tillkommer, tas det befintliga torpet Björklund, intill landsvägen på dess södra sida, i anspråk som nytt soldattorp för Kulla, vilket framgår av den lantmäteriakt från 1877 som reglerar grenadjärsjorden (LMA 05-KRI-78). En ännu yngre karta från laga skiftet 1890 (LMA 05-KRI-86) redovisar inte något torp alls på den tidigare platsen, även om här finns en byggnad utritad på södra delen av höjden, till synes med samma läge som den södra byggnaden på äldre kartor. Ägölotterna på norrsidan namnges dock fortfarande som Ekeberget.

Vid ett fastighetsköp i Kulla 1887 som omtalas av Söderhorn (1999:29) redovisas *G:a Knektstugan på Ekeberget*. Stugan upptas som bristfällig och värderas till 75 kronor både som kvarstående och som nedmonterad och flyttad. Uppgiften visar att byggnaden då stod kvar. En arbetarfamilj fanns här vid husförhör 1886–1887 och möjligen finns ytterligare en arbetare här 1887–1890. I husförhörslängden 1886–1890 är soldattorpet överstruket och saknas i efterföljande husförhörslängd från 1890–1895.

I några generalmönsterrullor framgår soldaternas bisysslor. Här noteras 1719 och 1735 att soldaten Grönström var skomakare, 1758 att Kullman var snickare och 1758–1759 att en annan Kullman var skräddare. Kanske kan soldaternas härkomst också ha betydelse för den materiella kulturen, liksom kommenderingsorter. Anmärkningsvärt är

Figur 26. Översiktsbild från kullen under pågående schaktning, med Kulla Brunnsgården i bakgrunden. I slutningen syns terrasskanten A2279, lagd som en stenrad med tre sidor, i form av en öppen rektangel. Notera också den nyligen uppförda gårdsplanen hitom gården och grusvägen som delade undersökningsytan i två halvor. Foto från sydost av Marcus Asserstam.

exempelvis att det finns personkopplingar till Udenäs socken på andra sidan Vättern både i början av 1800-talet och 80 år senare i slutet av 1800-talet. Även långa kommenteringstider eller andra uppgifter som föranleder antaganden om att torpet kan ha stått tomt periodvis, liksom uppgifter om sjukdom, kriminalitet och missbruk som i några fall framgår ur källmaterialet kan utgöra faktorer som satt sin prägel på det materiella. En grundligare genomgång av de historiska källorna återfinns i bilaga 6.

Grusvägen som skär undersökningsområdet är tillkommen förhållandevis nyligen. På kartan från laga skiftet 1890 finns en väg som löper från vad som idag är Kulla Brunnsgården, längs med norra och nordöstra sidan av torptomten, för att sedan vika av tvärt åt öster från torpet (LMA 05-KRI-86). Vägen antyds genom punktade och heldragna linjer på Häradsökonomiska kartan från 1868–1877 och sammanfaller med markeringar för hägnader i äldre kartmaterial.

Undersökningen

Undersökningen av torplämningen inleddes med förundersökning och sökschakt. På kullen upptogs 14 schakt och på åkerytan 20 schakt, varav några utvidgades till något större sammanhängande ytor. Den största av dessa ytor omfattade en yta av 240 m² och upptogs kring en brunn, A1073, som framkom strax väster om grusvägen. En del av brunnen hade tidigare framkommit redan vid utredningsgrävningen, men kunde då inte identifieras som en sådan. Fyllningen beskrevs då bara som en stenpackning.

Utifrån dessa schakt ringades två ytor in för totalavbaning. Den ena var en sammanhängande yta öster om vägen som omfattade allt det som kunde tas upp uppe på kullen med undantag av oländigare och mer sluttande partier samt enstaka kvarstående träd, särskilt mot östra kanten av förundersökningsytan. Därutöver fick en stenmur som löpte tvärs över kullen i öst–västlig riktning i huvudsak stå kvar. Den avbanade ytan på kullen omfattade cirka 800 m². Den andra var en sammanhängande del av förundersökningsytan som var belägen i åkermarken väster om grusvägen. Den senare ytan avgränsades genom förekomst av anläggningar och fynd, liksom till viss del av den

gårdsplan som anlagts omedelbart norr om och till viss del även inom det planerade vägområdet. Den i väster avbanade ytan på åkermarken omfattade cirka 1 900 m².

Inom den nyligen anlagda gårdsplanen togs ett ensamt schakt upp i kanten av vägområdet. Härvid grävdes genom de påförda massorna ner till undergrunden utan att några fynd eller anläggningar framkom. I och med det tomma schaktet lämnades gårdsplanen utan ytterligare undersökning, i synnerhet då de arkeologiska arbetsinsatserna på denna yttre del av undersökningsytan annars bedömdes som oproportionerligt stora i förhållande till det förväntade kunskapsvärdet.

I den östra nederkanten av kullen, längs östra kanten av impedimentet, hade redan vid den arkeologiska utredningen identifierats en väg som framträdde genom en stenfri, plan sträcka orienterad i nord-sydlig riktning och som sammanföll med kartmaterial från 1800-talets andra hälft. Lämningen kunde urskiljas längs hela den norra delen av den östra ytterkanten av kullen, cirka 45 meter, varav den som låg inom vägområdet, den södra, mätte cirka 25 meter. Tvärs över vägen grävdes ett schakt för att kunna dokumentera en sektion av en eventuell vägbank. Dock framkom inget påfört material. Ytan var uppenbart stenröjd, men sektionen ritades inte utan beskrevs och fotograferades.

Totalt upptogs vid undersökningarna en sammanlagd yta av 2 950 m². De anläggningar som påträffades undersöktes i huvudsak i sin helhet och dokumenterades. De fynd som framkom samlades in, med vissa undantag för framför allt gällande byggnadsmaterial.

Ett antal röjningsrösen framkom där inga markingrepp gjordes. Inte heller husgrunden i söder – som var synlig före undersökningen – undersöktes närmare, eftersom den låg strax utanför det planerade vägområdet. De nämnda objekten, som inte undersöktes genom markingrepp, karterades och beskrevs ändå översiktligt.

Efter en första avbanning och dokumentationen av ytorna och påträffade anläggningar, återstod djupschaktning. En sådan genomfördes över utvalda ytor, i huvudsak på västra sidan av grusvägen med syfte att ta bort lager, konstruktioner och mer komplexa anläggningar som lämnats kvar för dokumentation vid den tidigare avbanningen. Djupavbanningen syftade även till att säkerställa att avbanning verkligen skett ner till en orörd nivå, så att inte arkeologisk information förbigåtts.

Figur 27. Schakt OS1232 som grävdes på östra sidan av kullen för att se om någon vägkonstruktion fanns här. Dock påträffades bara en plan, stenröjd yta. Foto från sydost av Mattias Johansson.

Figur 28–29. Översiktbilder över undersökningsytan uppe på kullen. Till vänster norra delen av kullen före avbaning. Foto från norr av Marcus Asserstam. Till höger södra delen av kullen efter avbaning. Notera fyllningen i källargropen, A5355, i förgrunden. Foto från söder av Mattias Jobansson.

Resultat

Undersökningsytan

Markens beskaffenhet på undersökningsytan skilde sig åt från åkermarken till kullen. Undergrunden på åkermarken var ljusbrun till beige fin sand eller silt utan större inslag av sten och med en distinkt åtskillnad mellan matjord och undergrund, uppe på kullen var undergrunden mer gulbrun, bestod av grusig och sandig morän och var mycket sten- och blockbunden. Övergången mellan matjord eller mylla och undergrund var inte heller lika tydlig. Den stora mängden sten liksom den mindre distinkta övergången gjorde avbaningen svår att utföra uppe på kullen. För att skonsamt kunna ta sig ner till övergången till undergrunden krävdes utöver maskinavbaningen grävning för hand på flera håll.

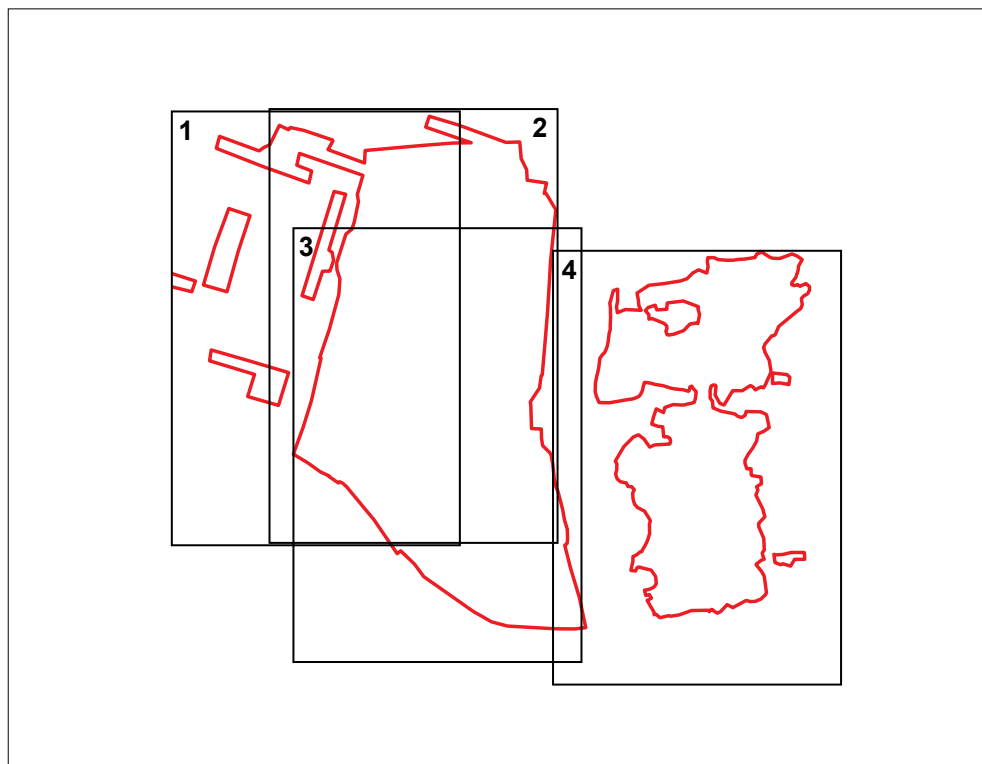
Den avbanade ytan uppe på kullen delades av en stenmur som löpte i öst–västlig riktning över en sträcka på cirka 30 meter och med en bredd av cirka 1–2 meter. Stenmuren hade en drygt 2 meter bred öppning uppe på kullen där det enligt uppgifter från lokalt boende

tidigare ska ha gått en stig. Stenmuren följde fastighetsgränsen mellan Kulla 1:13 i norr och Kulla 1:12 i söder. Gränsen mellan fastigheterna fortsatte ute i åkern som ett dike som korsade hela den avbanade ytan i öst–västlig riktning. Ute på åkern framkom ett nät av ytterligare diken. Några av dessa låg förhållandevis parallellt och rätvinkligt till denna fastighetsgräns och var som regel smalare, oftast cirka 0,35–0,40 meter breda, troligen nedgrävningar för täckdiken. Två kraftigare diken, cirka 1,0–3,2 meter breda, med orientering västnordväst–ostsydost och rätvinkligt mot dessa ytterligare några med något mindre kraftiga dimensioner, cirka 0,40–1,20 meter breda. De först omtalade diken överensstämmer med ägostrukturens utseende från lagaskiftet 1890 och framåt, medan de senare som bildar ett rutnät med avstånd på 13–15 meter överensstämmer med äldre kartmaterial och sannolikt utgjort avgränsningar i ett äldre tegssystem.

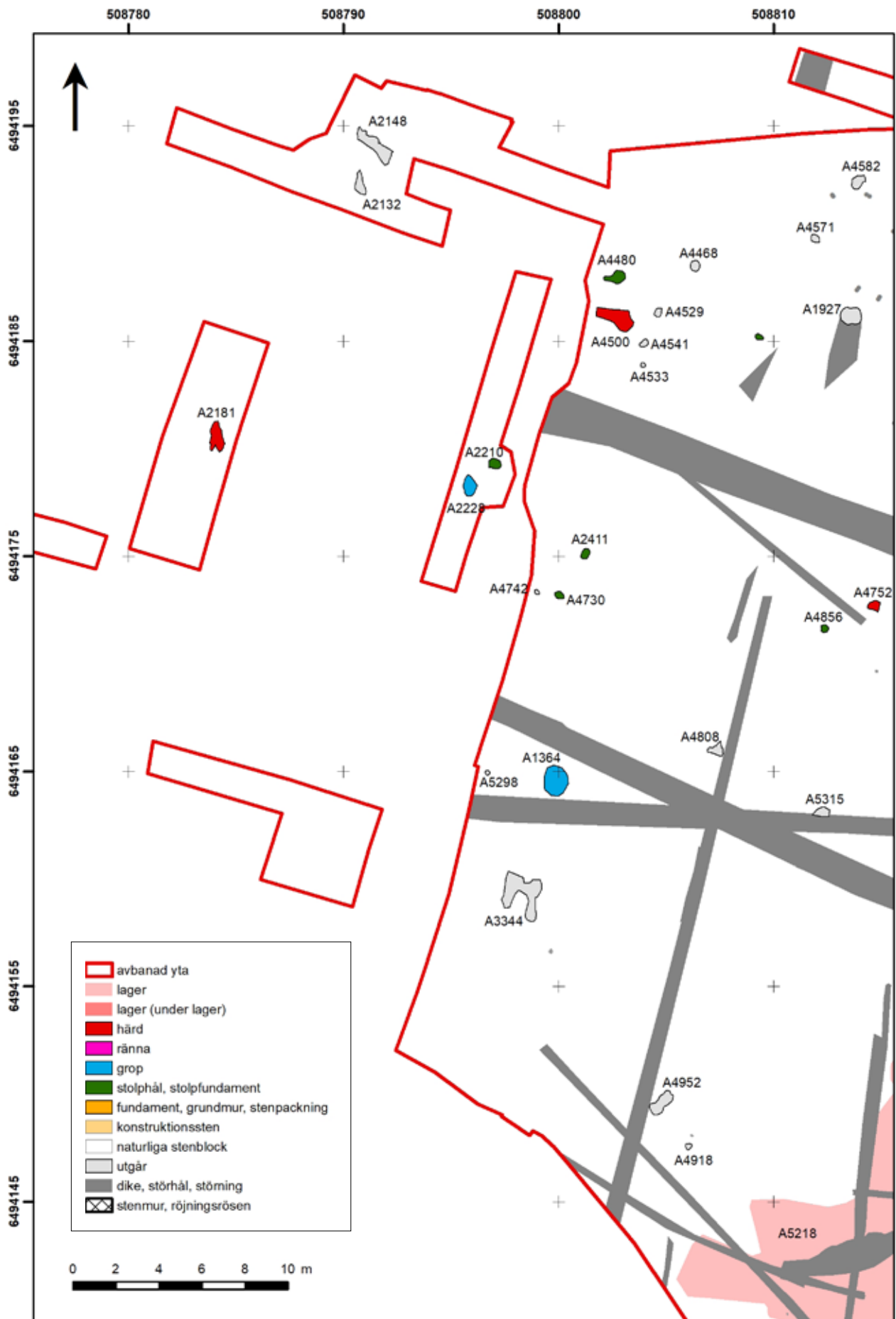
Tabell 3. Sammandrag av antalet undersökta anläggningar på undersökningsytan som här bedöms ha arkeologisk intresse.

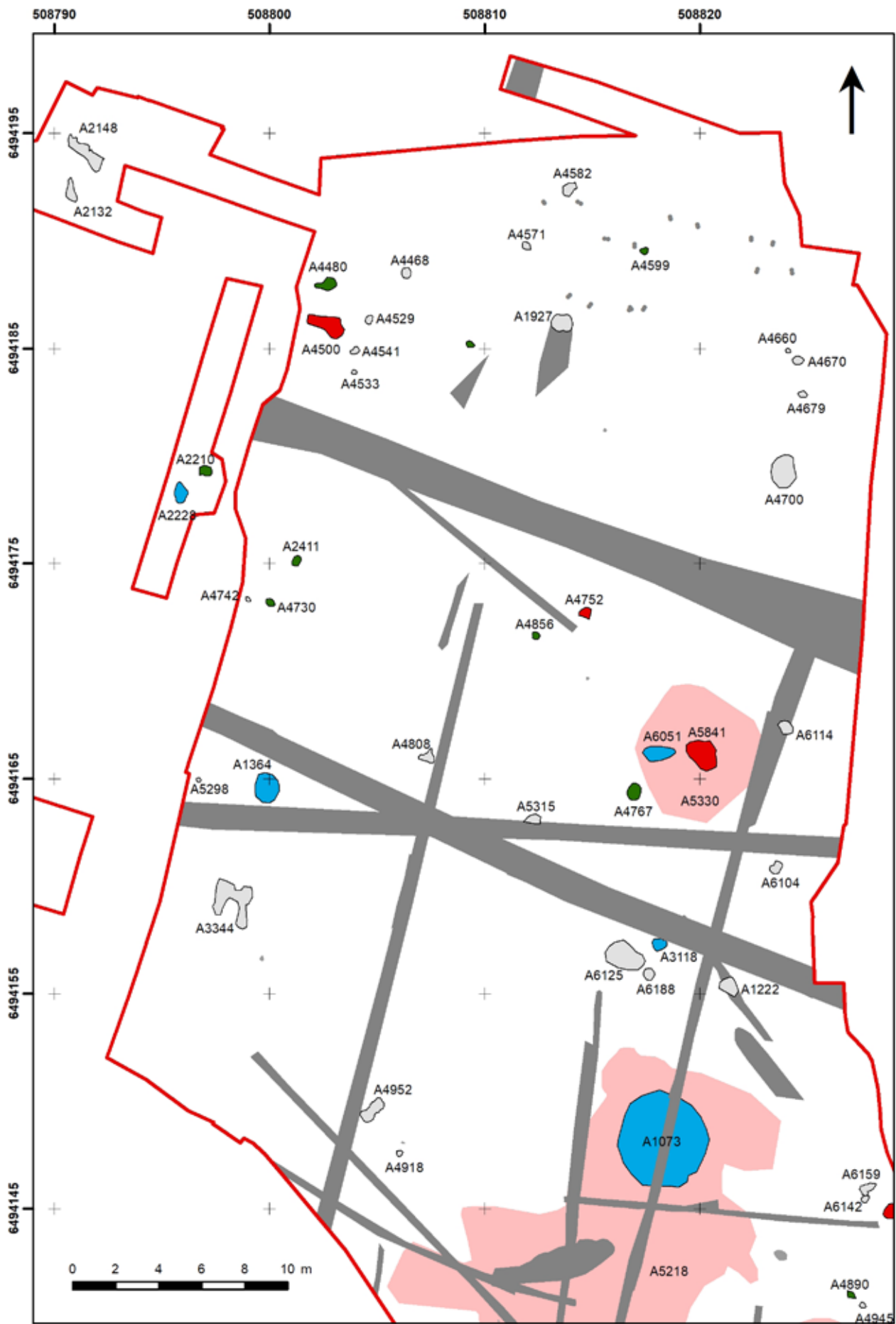
Typ	Totalt antal undersökta anläggningar
Härdar	5
Brunn	1
Källargrop	1
Ränna	1
Övriga gropar	7
Stolphål	9
Stolpfundament	2
Spisfundament	1
Syllstensgrunder	2
Terrasskanter	3
Grundmur	1
Avfallslager	2
Husgrundslager	1
Terrasslager	1
Övriga lager	3
Summa	40

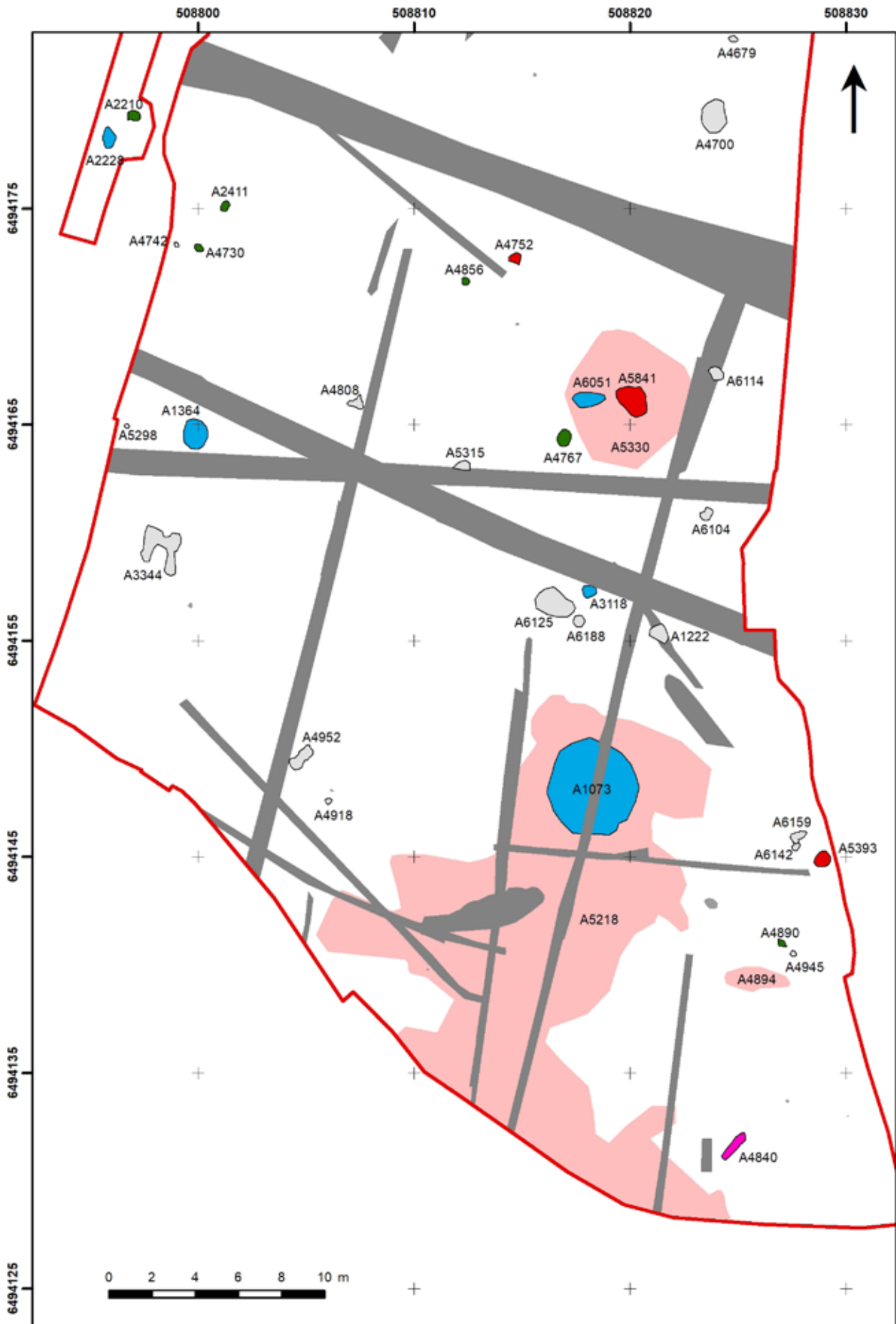
Ute i åkermarken noterades även ett flertal mindre kraftiga pinn- och störhål, som i huvudsak uppfattas som tillhöriga hägnader. Ett flertal av dessa snittades med spade och dess tolkning kunde då i de flesta fall bekräftas. I många fall låg de parvis och är då med största sannolikhet hälen efter gårdsgårdsstörar. Endast stolphål med något större dimensioner, med diametrar över cirka 0,2 meter, har dokumenterats och undersökts mer systematiskt.

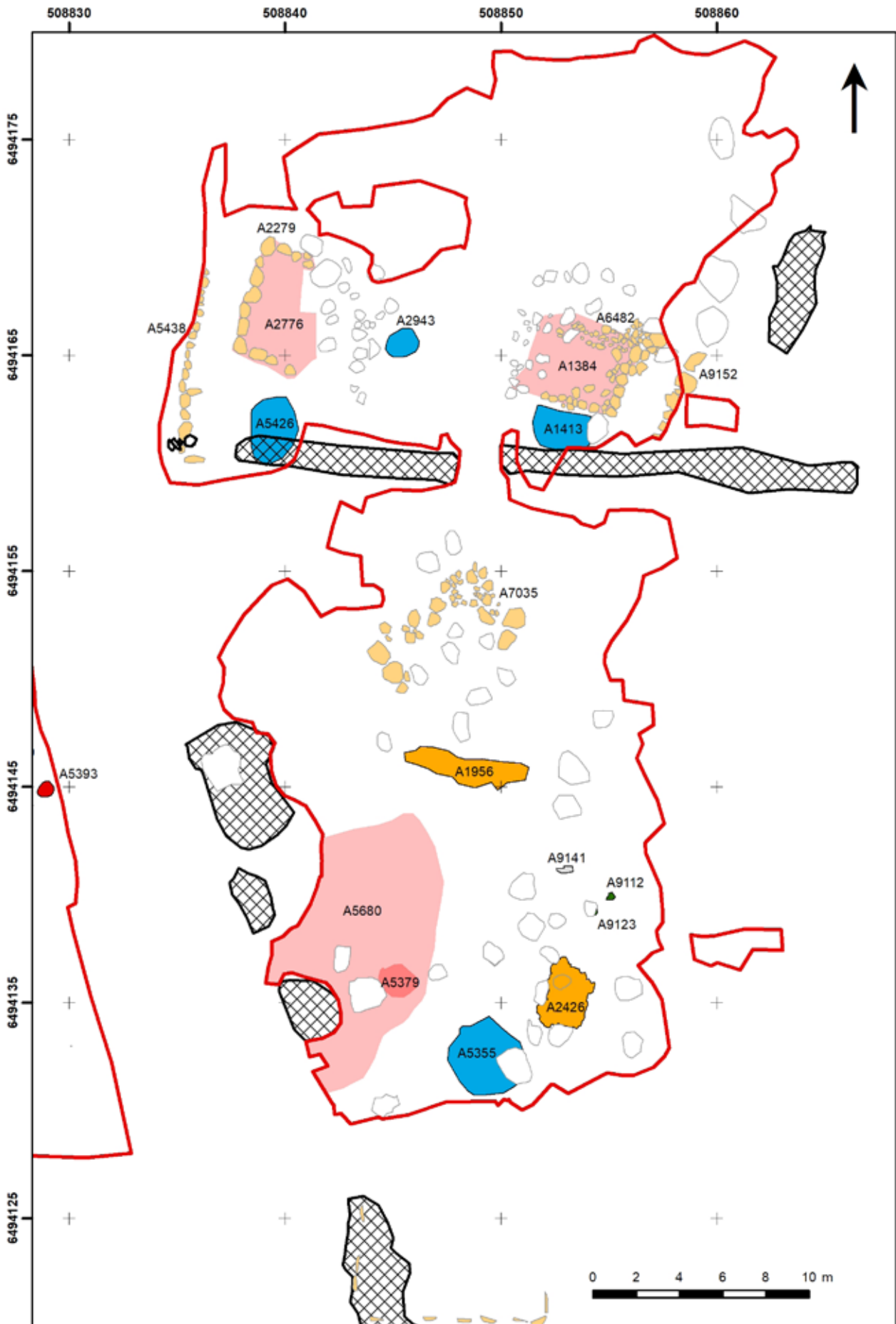

Figur 30–33 på följande sidor. Schaktplaner som visar anläggningarna och lagren på undersökningsytan vid RÅÅ Kristberg 174. Från nordväst till sydost. Skala 1:250.

Inte mindre än 40 anläggningar har påträffats på ytan. Materialet är mångfacetterat och har delats upp på hela 15 olika anläggningstyper (se tabell 3). I ett försök att gruppera typerna något kan anläggningarna räknas upp som fem härdar, tio gropar av olika slag, sju konstruktioner eller fundament, sju lager av olika slag, och elva stolphål eller stolpfundament. Två mer yttäckande lager ingår i uppräknigen: ett avfallslager, A5218, som breddade ut sig över en stor del av den södra delen av ytan ute på åkern omkring en igenfylld brunn, och ett annat avfallslager, A5680, som återfanns i slutningen ner mot åkern på kullen på sydvästra delen av kullen. Några av anläggningarna, ibland i kombination med varandra, har lett till ett antagande om fem möjliga byggnader uppe på kullen (byggnadsförslag B–F). Ett motsvarande antaganden har även gjorts för ytan ute på åkermarken, sammanbundet av tre stolphål och en grop med stolphålskaraktär (byggnadsförslag G). Utöver dessa sex möjliga byggnader fanns även en syllstensgrund med en anknypande terrasskant strax utanför undersökningsytan i söder (byggnadsförslag A), som alltså inte har undersökts. På fornlämningen har alltså observerats totalt sju möjliga byggnader.

Utöver ovanstående anläggningar kommer ett antal observationer i form av mörkfärgade eller på annat sätt avvikande fläckar som mättes in på den avbanade undersökningsytan, men som kom att avfärdas som naturligt bildade eller som spår efter sentida jordbruk, och alltså inte är av arkeologiskt intresse. Dessa, 29 till antalet, tilldelades preliminära anläggningsnummer och finns i rapporten inkluderade på schaktplanerna i grått, men markeras i anläggningslistan endast som ”utgå”.

Härdar

På undersökningsytan påträffades fem härdar, A2181, A4500, A4752, A5393 och A5841, varav A4752 betecknades som osäker. Samtliga framkom i åkermarken på västra sidan om grusvägen.

Två av härdarna hade en oregelbunden avlång form, A2181 och A4500, medan återstående tre mer rundade former. Storleken i plan spände från 0,65 till 1,91 meter och djup från 0,10 till 0,38 meter. Den osäkra härden A4752 var den minsta i både plan och djup. Två av härdarna, A4500 och A5841, hade sammansatta fyllningar och A5993 hade ett omfattande innehåll av skärvsten och uppfattades ha kokgropskaraktär.

Rumsligt låg en av härdarna, A5841 centralt inom och överlagrat av lager A5330. Samma lager överlagrade även gropen A6051, som ursprungligen sågs som en ränna som sköt ut från härden. Men som senare visade sig vara en mindre, fristående anläggning på cirka 0,6 meter avstånd från härden. Två av anläggningarna, A4500 och A4752, låg inom den yta som utifrån kartmaterialet från 1704 ringades in som en äldre utsträckning för soldattorpets tomt. Även anläggningarna A2182 och A5841 låg i nära anslutning till samma tomt i norra delen av åkermarken. Den återstående härden, A5993, låg drygt 8 meter öster om brunnen, A1073.

Figur 34. Härden 5393 efter att den grävts i sektion. Genom ¹⁴C-analys av förbrända skalkkorn från anläggningen kunde den dateras till 1300-talet. Foto från söder av Karolina Karlsson.

Figur 35–36. Olika slags gropar från undersökningsytan. Längst upp till vänster, brunnen, A1073, under utgrävning. Notera det omkringliggande avfallslagret, A5218. Foto från söder av Maria Sjöquist. Längst upp till höger, en av de ej igenfyllda groparna, A1384, som låg inklämd mellan syligrunden A6482 i norr och stenvallen i söder. Foto från öster av Maria Sjöquist.

Gropar av olika slag

På undersökningsytan påträffades totalt tio anläggningar som bedömdes som gropar av olika slag. Dessa bestod av en brunn, A1073, en ränna, A4840, en källargrop, A5355, och ytterligare sju gropar utan närmare närmre bestämd funktion eller beskrivning, A1364, A1413, A2228, A2943, A3118, A5426 och A6051. En stor mängd fynd framkom brunnen och källargropen. En mindre mängd fynd framkom ytterligare några gropar, A5426 och A1413. I A2228 framkom en ensam järnspik som ej tillvaratogs. I övrigt var groparna fyndtomma.

Brunnen, A1073, var avvikande genom storlek, djup och material i fyllningen som framför allt bestod av sten och fyndmaterial. Även källargropen, A5355, var avvikande genom storlek, djup och med fyra olika fyllningar. Den senare anläggningen var rektangulär i formen och innehöll horisontellt liggande och obränt bevarat virke på flera olika nivåer. I två nivåer sammanföll detta virke med två trappstegsavsatser i sidorna. En av de fyra fyllningarna, den tredje ovanifrån räknad, bestod till stor del av tegel. Möjligen hade källargropen grävts ner på ena sidan av ett mycket stort stenblock, 1,9 meter stort i plan. Blocket uppfattades som markfast, vilket dock inte med full säkerhet kunde avgöras med hänsyn till arbetsmiljön vid undersökningen. Blocket därför möjligen ändå placerats i gropen vid rasering. Slutligen kan nämnas de tre groparna A1413, A2943 och A5426 som var relativt stora och aldrig hade fyllts igen till fullt.

Groparna var huvudsakligen ovala eller runda. I ett par fall beskrivs formen som mer rektangulärt men fortfarande med rundad form, A5355 och A5426, och i ett fall som oval men en rak sida, A1413. Avvikande är A3118 och rännan, A4840, som var mer oregelbundna eller avlånga i formen. Storleksmässigt var brunnen, A1073, störst med en diameter på cirka 4,2–4,5 meter och ett djup på cirka 1,4 meter, följt av källargropen som mätte cirka 3,7×3,3 meter i plan och hade ett djup på cirka 1,7 meter. De tre ofyllda groparna, A1413, A2943 och A5426 hörde till de större, med storlek i plan på cirka 1,4–2,9 meter. Rännan, A4840, var 2,0 meter lång och hade ett längd-/breddförhållande på drygt tre till ett. I övrigt var groparnas storlek i plan cirka 1,6–0,6 och mätte cirka 0,2–0,5 meter i djup.

Källargropen, A5355, var belägen uppe på södra delen av kullen och sågs som en del i möjlig byggnad tillsammans med spisfundamentet (byggnadsförslag B). På norra delen av kullen i anslutning till syllstensgrunden, A6482, och terrasstenraden, A2279, låg tre ofullständigt igenfyllda groparna, A1413, A2943 och A5426. Här finns några stratigrafiska förhållanden att notera. Den i fastighetsgränsen liggande stenvuren var anlagd rakt över A5426. Därtill hade anläggandet av gropen A1413 tagit hänsyn till syllstensgrunden, A6482, möjligen även till stenvuren som låg strax söder om gropen, vilket dock i så fall inte påverkat gropens form.

Brunnen, A1073, rännan, A4840, och de övriga groparna, i regel lite mindre i storlek, låg nere i åkermarken. Brunnen, A1073, låg centralt inom de norra delarna av avfallslagret A5818 och gropen A6051 låg inom och överlagrat av det mindre lagret A5330. Samma lager överlagrade även gropen A6051, som ursprungligen sågs som en ränna som sköt ut från härden. Men som senare visade sig vara en mindre, fristående anläggning på cirka 0,6 meter avstånd från härden.

En av anläggningarna, A2228, låg inom den yta som utifrån kartmaterialet från 1704 ringades in som en äldre utsträckning för soldattorpets tomt. Gropen hade en fördjupning i botten som beskrevs som ett möjligt stolphål och kan i så fall ha bildat någon struktur tillsammans med stolphålen A2210, A2411 och A4730 (se vidare under stolphål).

Stolphål och stolpfundament

På undersökningsytan påträffades även nio stolphål och två stolpfundament. Stolphålen, A2210, A2411, A4480, A4599, A4730, A4767, A5846 och A4890, är inte särskilt kraftiga och dess fyllningar har en storlek på cirka 0,3–1,0 meter i plan, djupet uppmättes till cirka 0,2–0,3 meter. Endast två stolphål betecknades som osäkra, A4562 och A4856. Stolphålen uppgavs i plan ha varit runda eller ovala, med undantag ett rektangulärt A4890, där en ofullständigt brunnen stolpe i fyrkant fortfarande stod kvar i marken. Även A4480 redovisades som en mer avlångt och oregelbundet format men utgjordes i själva verket av en anläggning med två stolphål.

Tre av stolphålen hade stenskonig, A2411, A4480 och A4767. Dessa stolphål utgjorde samtidigt några av de kraftigaste till storleken. Huvuddelen av stolphålen hade rundad eller skålformad botten. Dubbelstolphålet, A4480, hade dock spetsiga bottnar.

Samtliga stolphål låg på åkermarken i väster. Tre av stolphålen, A4730, A2411, A2210 och A2228, låg förhållandevis nära varandra inom den yta som utifrån kartmaterialet från 1704 ringades in som en äldre utsträckning för soldattorpets tomt. Tillsammans med gropan A2228, som genom en fördjupning i botten vid dokumentationen föreslogs kunna vara ett stolphål, bildade de fyra anläggningarna hörnen på en rektangel, cirka 6×2 meter stor, orienterad i nordväst–sydost. Stolphålen var väl sammanhållna i storlek, djup och bottenform, även om endast stolphålet i det nordöstra hörnet hade stenskonig. Gropan var något djupare och större, men det ska noteras att stolphålet som låg i par med gropan, det vill säga på samma kortsida av rektangeln, hade en botten som är beskriven på liknande sätt, med en fördjupning. Rektangeln är möjligen att betrakta som läget för en enklare byggnad (byggnadsförslag G). Samhörigheten stolphålen emellan noterades inte i fält, vilket innebar att inte hela ytan som rektangeln innefattade kom att avbanas.

Även dubbelstolphålet, A4480, låg inom vad som ringades in som en äldre utsträckning för soldattorpets tomt, endast med en dryg meters avstånd från härden A4500. Ett eventuellt samband mellan anläggningar kan även anas för stolphålet A4767 som ligger omedelbart utanför lagret A5330 i sydväst. I övrigt har inga strukturer eller ansamlingar noterats för stolphålen.

Utöver stolphålen påträffades uppe på kullen två stolpfundament i form av platta lerlinser, A9112 och A9123. Lerlinserna bestod av kompakt gulbeige lera, och mätte 0,35×0,30 meter respektive 0,38×0,12 meter i plan. Det mindre lerfundamentet låg delvis draperat över kanten av ett stenblock. Båda anläggningarna låg i linje med en av sidorna tillhörande källargropan, A5355, vilket skulle kunna innebära att de ingått i en vägglinje orienterad i nordost–sydväst i en byggnad (byggnadsförslag B) som förutom källargropan även omfattat spisfundamentet, A2426. Under ett stolpfundamenten, A9112, påträffades några fynd.

Större konstruktioner och fundament

Uppe på och i slutningarna runt kullen påträffades sju anläggningar bestående av stenrader och stenpackningar. Inga sådana framkom i åkermarken nedanför. Flera av anläggningarna var synliga i marken redan innan några markgrepp gjordes. Stenraderna bestod av två syllstensfundament på norra delen av kullen, en kvadratisk, A6482, med ett mått på cirka 3,6 meter i sida, och en rektangulär A7035, med måtten 7,0×4,1 meter. I båda fallen var grunderna ofullständiga, men det är uppenbart att de varit basen för två byggnader (byggnadsförslag E och D). Den ena syllstensgrunden, A6482, har varit identisk med den norra av de båda husgrunder som var synliga i marken redan före undersökningen och som beskrevs vid utredningarna (Svarvar 2007; Johansson 2015).

*Figur 37. Spisfundamentet, A2279, framrensat i plan.
Foto från norr av Mattias Johansson.*

Syllstensgrunderna kan möjligen redan från början ha varit utlagda i ofullständiga rektanglar, men troligare har syllsten återanvänts i senare sammanhang och då tagits ur grunderna. På norra delen av kullen fanns även en stenrad, lagd som tre sidor i en cirka 6×3 meter stor rektangel, och tolkades som en terrasskant, A2279. Möjligen har denna terrass utgjort grund för någon enklare byggnad (byggnadsförslag F). På båda sidor av norra delen av kullen kunde även noteras två terrasskanter med lagda linjära stenrader, en i väster, A5438, cirka 9 meter lång i nord-sydlig orientering, och en i öster, A9152, knappt 5 meter lång i nordost-sydvästlig orientering. Den västra stenraden hade mindre ingående stenar än både den östra och den rektangulärt lagda samt låg i en lutning med

den södra änden högre belägen än den norra. Möjligen har denna stenrad utgjort västra kanten av en terrasserad körväg upp på kullen.

På södra delen av kullen påträffades också en stenpackning i form av ett 3,4×2,3 meter stort spisfundament, A2426, med mycket tegelinblandning och en flat avlång häll i nordöstra delen. Hällen mätte cirka 0,8 meter i plan. Som tidigare nämnts antogs spisfundamentet tillsammans med källargropen, A5355, och eventuellt även lerlinserna, A9112 och A9123, ha utgjort en möjlig byggnad (byggnadsförslag B). En mer avlång och jämbred stenpackning, A1956, mätte 7,5×1,2 meter och antogs möjligen kunna ha utgjort en kvarvarande del av en grundmur eller en syllstensgrund. Anläggningen skulle då kunna vara lämningarna efter ytterligare en byggnad (byggnadsförslag C). I stenpackningen påträffades en del fyndmaterial och att det skulle vara en vägglinje stärks av fynden av spik och fönsterglas mellan stenarna.

Lager av olika slag

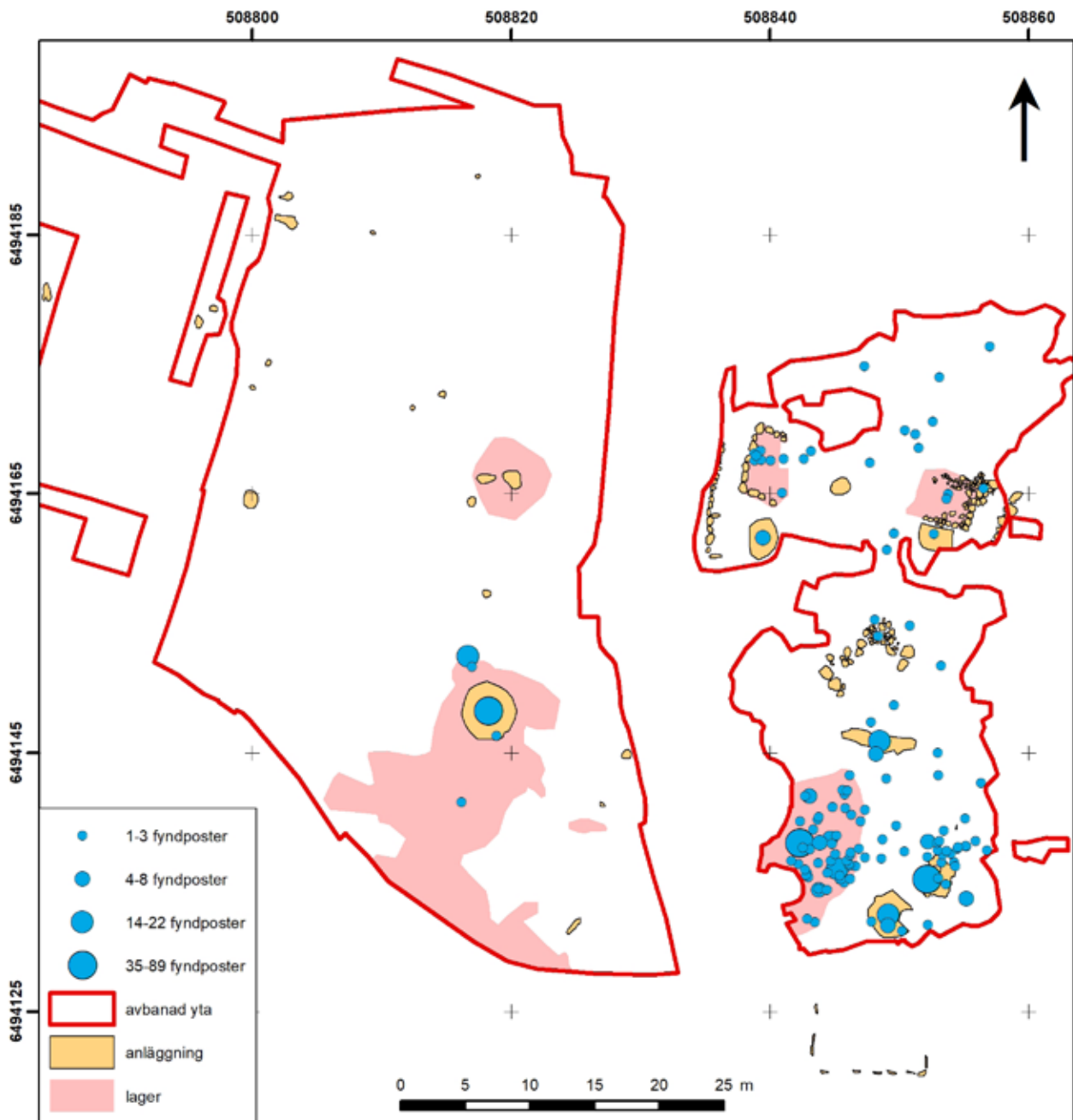
Undersökningsytans två mest omfångsrika lager, A5218 och A5680, har redan nämnts i det ovanstående. På åkermarken i väster fanns det ena av de båda lagren, ett avfallslager A5218. Lagret var beläget runt omkring brunnen, A1073, med fortsättning söderut till åtminstone kanten på undersökningsytan. Det var förhållandevis oregelbundet i formen och saknade distinkt avgränsning i plan, mätte åtminstone 20×12 meter och hade en tjocklek på i huvudsak cirka 0,1–0,2 meter. Genom lagret grävdes två 0,5×0,5 meter stora provrutor och djupavbaning skedde på utvalda delar av lagret. Rimligen utgjorde även den cirka 3,1×1,2 meter stora lagerresten A4894 en fristående del av lagret A5218 några meter öster om den i övrigt sammanhållna ytan. Noterbart är att avfallslagrets utsträckning i förhållandevis stor grad motsvarar vad som kan antas vara en utskjutande del av soldattorpets tomt som redovisas på häradsekonomiska kartan från 1868–1877 (blad J112-54-20; jfr även figur 24). Här tillvaratogs en hel del fyndmaterial, men fyndtätheten nådde inte upp till samma nivå som exempelvis lager A5680, tolkningen som avfallslager baserades i istället i första hand på förekomsten av nedbrutet organiskt material i jorden. Drygt 10 meter norr om avfallslagret finns ett annat lager, A5330, begränsat till rund en fördjupning, cirka 6 meter i diameter, som överlagrades anläggningarna A5841 och A6051. Även genom detta lager grävdes två 0,5×0,5 meter stora provrutor och djupavbaning skedde av hela lagrets utsträckning. Lagret var här antagligen avsatt i en svacka eller möjligen i en nedgrävning.

På sydvästra delen av kullen fanns en annan typ av avfallslager, A5680, inom en yta av cirka 14×7 meter. Här tillvaratogs ett mycket stort fyndmaterial och man fick intrycket att man här slängt ner skräp i slutningen. Detta lager var kraftigare och uppskattades till 0,6 meter djupt längst ner i slutningen. En mer stenbemängd variant av lagret utgjordes av A5379. Detta senare avfallslager var format som en cirka 1,8×1,6 meter stor rundel och fanns inom lagrets utsträckning i slutningens övre del. Troligen överlagrades det helt av avfallslagret.

Slutligen uppfattades fyllningen i syllstensgrunden, A6482, och terrasskanten, A2279, som lager. Terrasseringen och husgrunden hade en något större tjocklek än om omkringliggande mark, men lagrens avgränsning var otydlig. Lagren var även till viss del artificiella eftersom deras innehåll inte skilde sig nämnvärt från matjorden i övrigt. Till syllstensgrunden fördes ett lager A1384 och till terrasskanten ett lager A2276.

Arkeologiska objekt strax utanför undersökningsytan

Omedelbart utanför, på södra sidan av undersökningsytan, på kullens södra sida, låg den södra av de båda husgrunder som var synliga i marken redan före undersökningen och som beskrevs vid utredningarna (Svarvar 2007; Johansson 2015). Vid undersökningen karterades vad som kunde noteras av husgrunden. Flera syllstenar skymtade i undervegetationen vilket gav intrycket att återge en fullständig gavelsida i väster och långsida i

Figur 38. Spridningsbild för samtliga registrerade fynd utritade på plan över större delen av undersökningsytan, med undantag av ett fynd i schakt OS1170 som alltså påträffades utanför kartan i nordväst. Skala 1:500.

söder tillsammans med några få stenar ur vad som uppfattades som en gavelsida i öster. Sammanlagt bildade stenarna en cirka 8,8×5,3 meter stor rektangel som antogs vara grunden av en byggnad (byggnadsförslag A). En tydlig terrasskant löpte i linje med vad som antogs vara den västra gavelsidan och norrut in mot undersökningsytan. I sydvästra sluttningen av kullen delvis täckande östra sidan av ovannämnda husgrund låg en större samling röjningssten i form av ett cirka 10×3 meter stort något oregelbundet röjningsröse. Mer röjningssten mättes in längre norrut längs samma sluttning ner mot grusvägen i form av liknande men mindre rösen, cirka 3×2 meter, cirka 3×2 meter respektive cirka 6×4 meter stora. Dessa tre bildade ytterkant för avfallslagret A5680. Möjligen kan avfallslagret ha fortsatt in under några av denna röjningssten. Ett cirka 6×2 meter långt röjningsröse fanns även strax nordost om syllstensgrunden A6482.

Fyndmaterial

Fyndmaterialet, totalt 462 fyndposter, från undersökningsytan vid Kulla soldattorp domineras av keramik, ben, glas och tegel. Här finns även bränd lera, kritpipor, metallföremål av järn och koppar/kopparlegering, liksom några enstaka bitar bearbetat stenmaterial och slaggstycken. Byggnadsmaterial har i vissa fall samlats in vid undersökningen men har inte tillvaratagits och ingår inte i fyndregistreringen och redovisas för sig. I några få fall har fyndmaterialet kunnat bjuda på ett kortare dateringsspann, så är fallet med mynt, några kritpipsfragment och några bitar keramik med stämplor.

Keramik

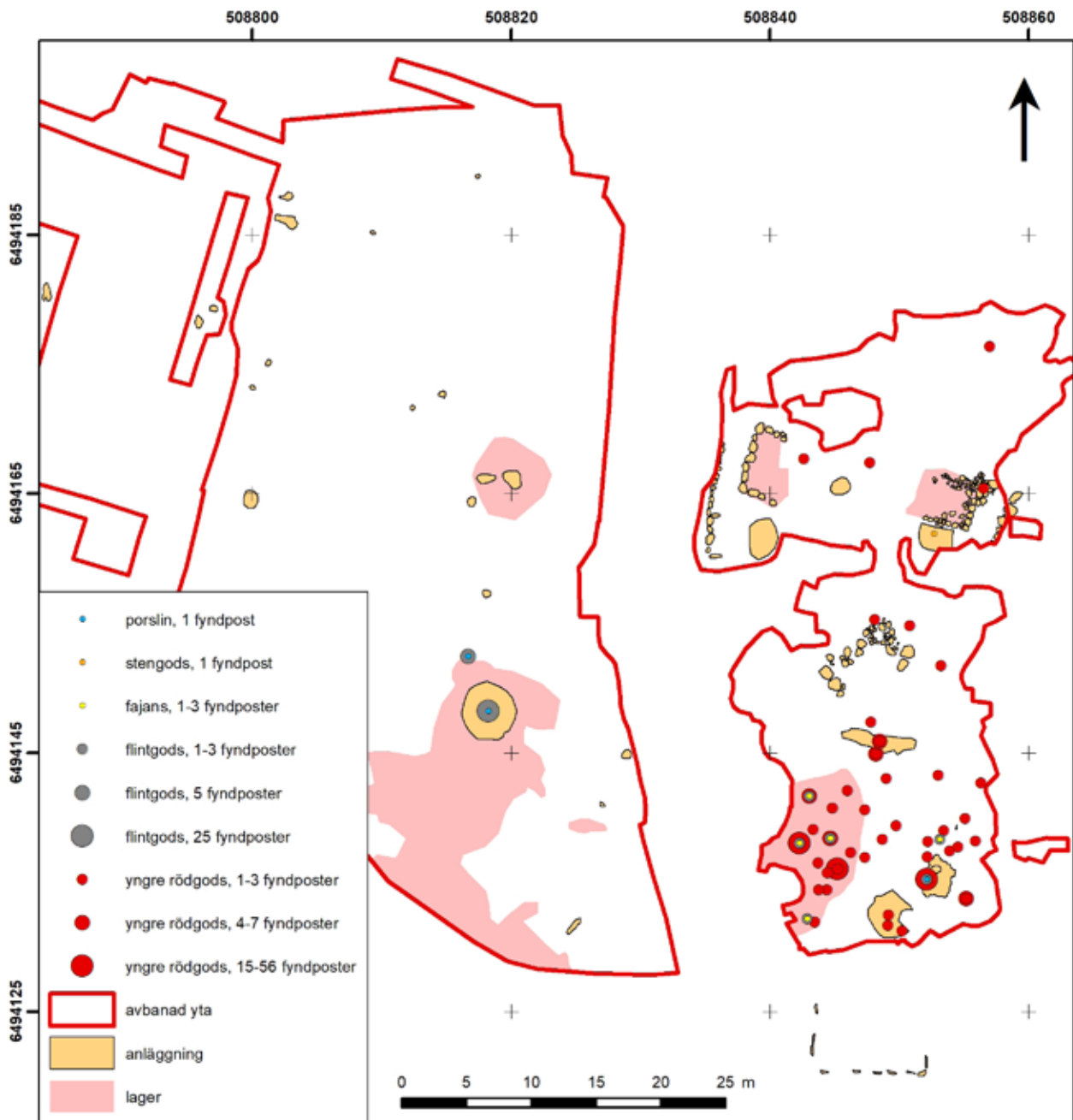
Den absolut största fyndkategorin från undersökningsytan var keramik om totalt 239 fyndposter, vilket omfattade en vikt av 7 134 gram och totalt 592 skärvor. Beroende på om man räknar på andel i vikt eller antal uppgick mängden rödgods till cirka 84 % eller 74 % av materialet, flintgodset till cirka 12 % eller 23 % av materialet, och övrigt gods, det vill säga porslin, stengods och fajans, uppgick tillsammans till några enstaka procent (jfr tabell 4).²

Tabell 4. Fördelningen på olika godstyper inom undersökningsytan.

Godstyp	Vikt (g)	Procent	Antal skärvor	Procent
Rödgods	5997	84,1	437	73,8
Flintgods	888	12,4	134	22,6
Porslin	105	1,5	6	1,0
Stengods	101	1,4	1	0,2
Fajans	43	0,6	14	2,4
Summa	7 134	100	592	100

Keramiken från undersökningsytan kan dateras från 1600-talets mitt eller andra hälft och fram i 1900-talets första årtionden. Keramikmaterialet domineras av 1700-talet och en tyngdpunkt ligger i perioden cirka 1700–1750. Den äldsta keramiken från 1600-talets andra hälft eller de första årtiondena av 1700-talet var tydligt koncentrerade till kullens södra del, framför allt till lagret A5068 och runt om A2426. Förhållandet föreslogs kunna antyda en omlokalisering av bebyggelsen omkring 1730-talet. Bäck pekar också i sin rapport på en ovanligt hög andel flintgods tillsammans med en hög andel bords- och serveringskärl, det senare sett i förhållande till mängden kokkärl.

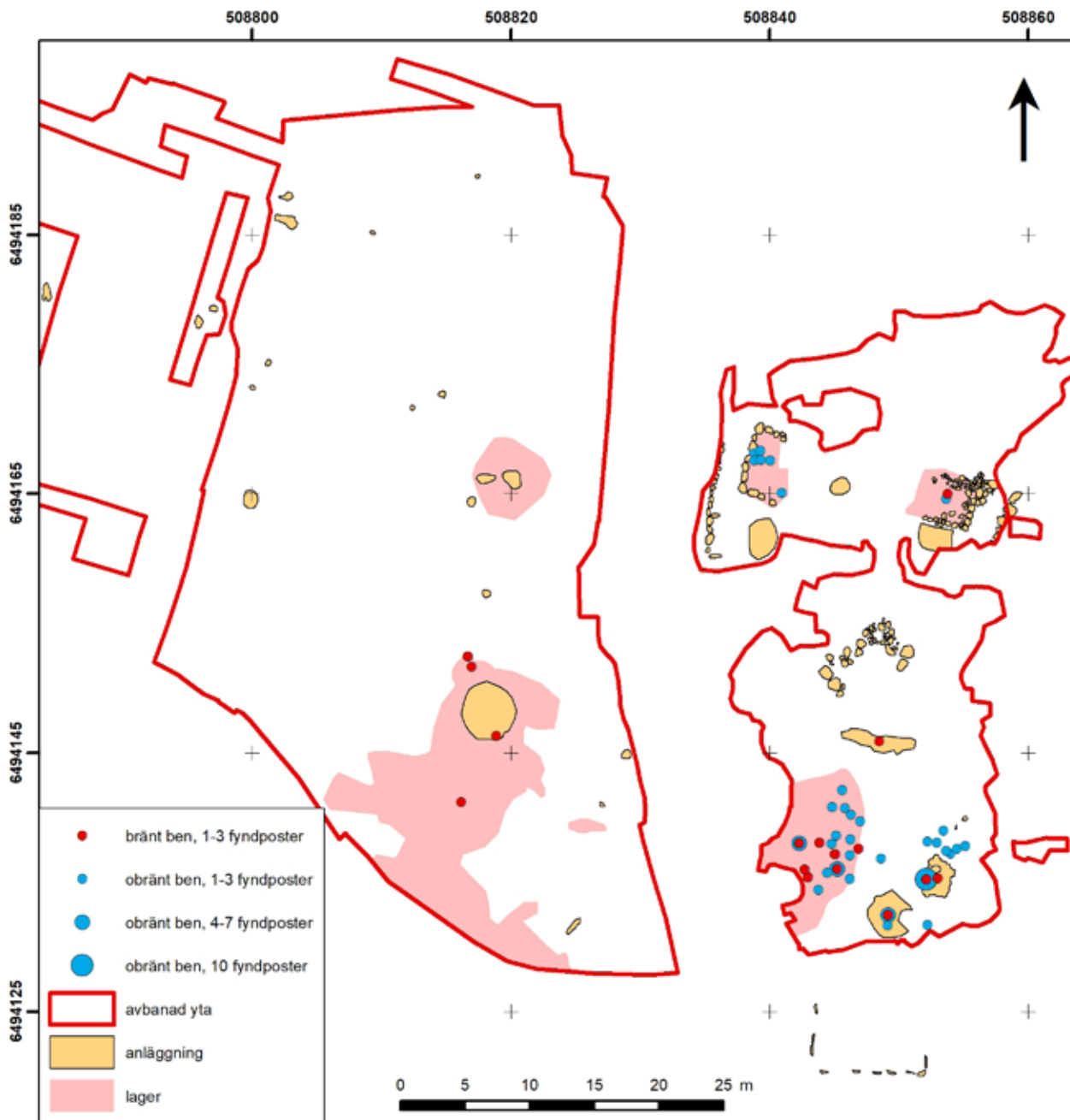
² Siffrorna skiljer något från Mathias Bäcks analysrapport (bilaga 10b och 12). I Bäcks analys ingick 568 skärvor, men det totala antalet skärvor som fyndregistrerades från undersökningsytan blev 592. I första hand beror diskrepansen på att en mindre del av materialet inte registrerats och saknades i Bäcks analys. En mindre del av en kontext som egentligen hörde till RAÄ Motala 286 hade i Bäcks analys också felaktigt förts till materialet. Skillnaderna är dock inte stora och påverkar knappast analysresultatets helhet.

Figur 39. Spridningsbild för keramiken, uppdelat på olika godstyper. Skala 1:500.

De båda förhållandena knyter an till varandra beroende på att flintgods i högre grad omfattar just bords- och serveringskärl. En förklaring till frekvenserna kan ses i ett delvis mycket sent fyndmaterial, till vilka ännu finns få arkeologiska jämförelsematerial. Bäck jämför med tidigmoderna fyndmaterial, men här finns material från hela 1800-talet och möjligen även en bit in i 1900-tal (se vidare bilaga 10b och 12).

Den enda stengodsskärvan från undersökningsytan, fynd nr 475, ger ett förhållandevis avgränsat dateringsintervall. Skärvan kommer från en mineralvattenflaska av stengods från Karlsbad (Karlovy Vary), dagens Tjeckien, dåvarande kejsardömet Österrike. Skärvan hade stämpel Knoll & Mattoni, vilka hade nyttjanderätten till tappning under perioden 1857–1866, något som alltså daterar skärvan. Skärvan påträffades i den lilla gropen, A1413, på södra sidan av husgrunden A6482 (byggnadsförslag E).

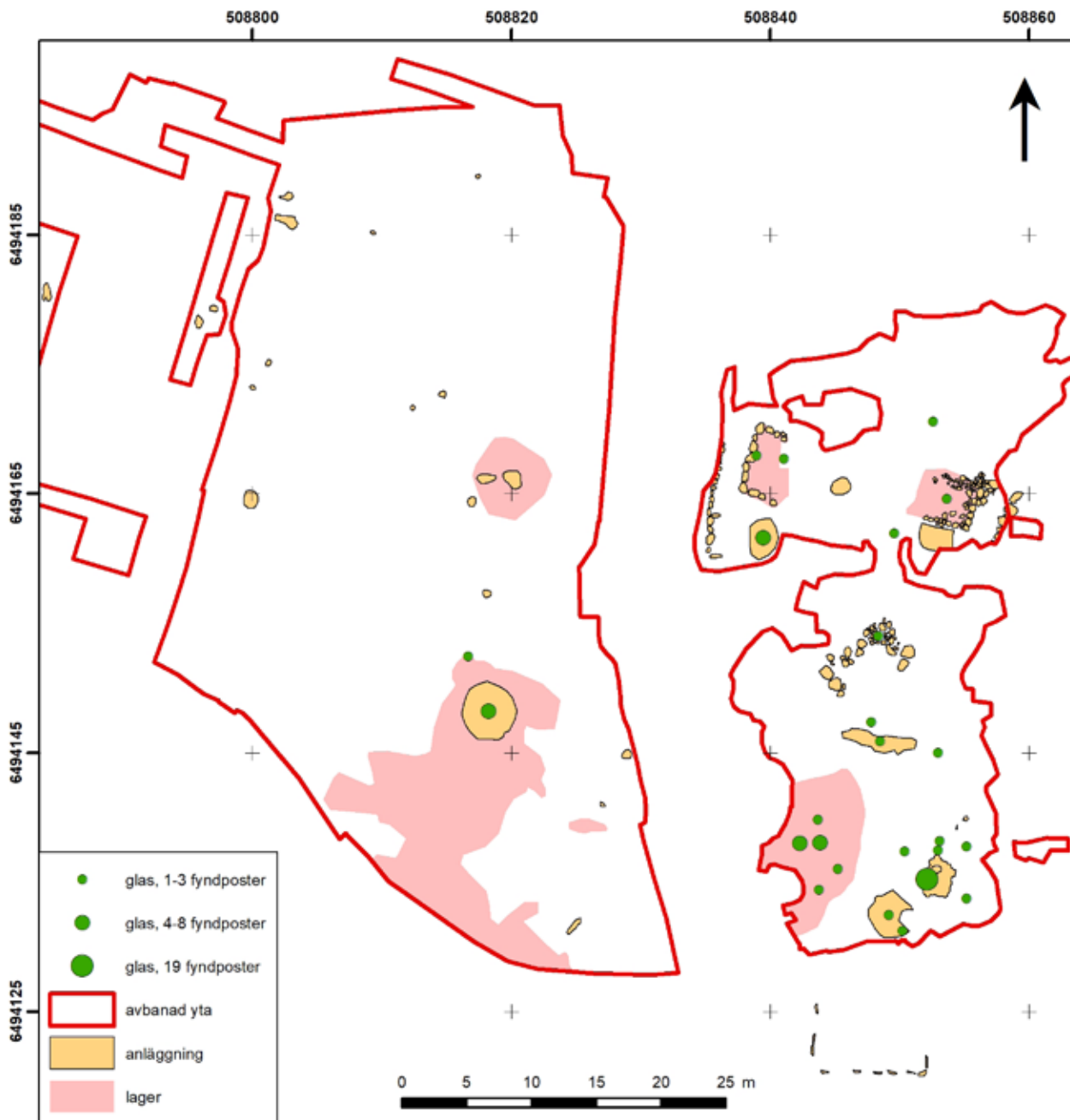
Figur 40. Spridningsbild för det osteologiska materialet, uppdelat på brända respektive obrända ben. Skala 1:500.

Ben

Det näst största fyndmaterialet från fornlämningen var benmaterialet. Totalt registrerades 91 fyndposter, med ett antal av 632 hela ben eller delar av ben och en sammanlagd vikt av 1 807 gram. Av detta material utgjordes 69 fyndposter av obränt ben och 22 av bränt ben. I det obrända materialet fanns nöt, får/get, får, gris och eventuellt dovhjort. Här fanns även fågel, i något fall möjligen gås, och gädda. I det brända materialet ingick får/get och nöt från källargropen, A5355.

Glas

Det tredje största fyndmaterialet från undersökningen av Kulla soldattorp var glasmaterialet, fönsterglas undantaget. Här hade 67 fyndposter registrerats, bestående av totalt 96 skärvor och en sammanlagd vikt av 1 375 gram. Av skärvorna registrerades 64 som flaskor, 6 som dryckeskärl, 1 som skål och 20 bara som kärl. I den sista underkategorin fanns ytterligare 10 skärvor som troliga flaskor och 1 skärva som antingen dryckesglas eller en mindre skål. Detta ger alltså att 67–77% av materialet kommer från flaskor, 6–7% från

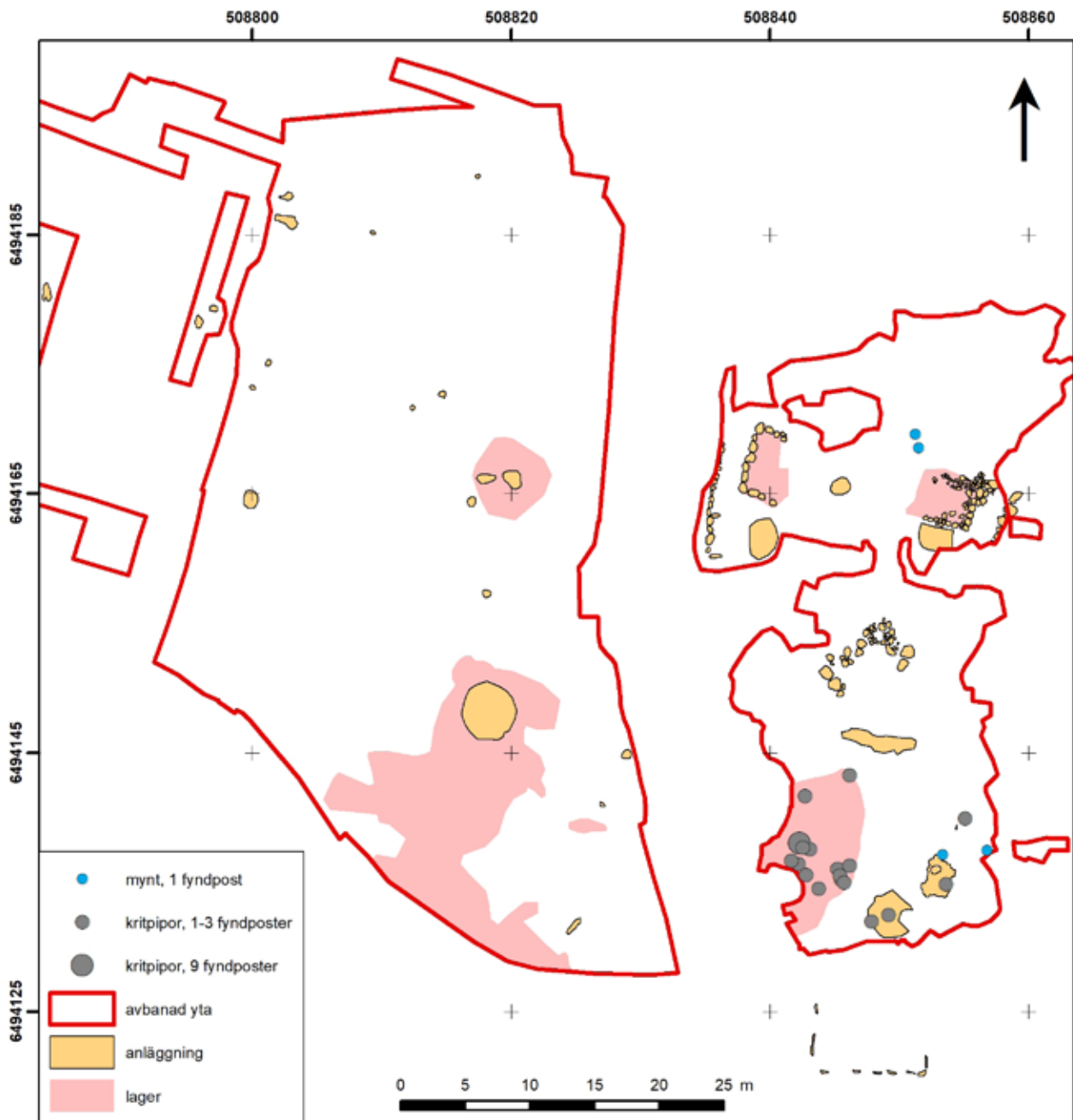

Figur 41. Spridningsbild för det glasskärvorna. Skala 1:500.

dryckeskärl och 1–2% från skålar. Bland fragmenten finns brunt, grönt och ofärgat glas. Flaskorna omfattar både kraftigare buteljer och mindre flaskor som kan ha använts som apoteksflaskor eller parfymflaskor. Här finns bland annat en mindre flaska där mynning och hals bevarats (fynd nr 200) och en flaska med fyrkantig form (fynd nr 181).

Flera av dryckeskärlen har tydliga märken efter glasblåsarröret (fynd nr 172 och 180) och har alltså handblåsts. I fallet med skärvan som antingen kom från ett dryckesglas eller en mindre skål (fynd nr 174) är det tydligt att det finns en gjutsöm. Glaset är därmed tillverkat som pressglas. Tillverkningssättet kom till Sverige på 1830-talet, men blir här vanligt under andra halvan av 1800-talet. Skärvan från dryckesglaset eller skålen var det enda som punktinmättes inuti syllstensgrunden A7035.

Ett litet fynd utgörs även av en liten bit glasslagg eller smälta från glastillverkning (fynd nr 144).

Figur 42. Spridningsbild mynt och kritpipsfragment. Skala 1:500.

Kritpipor

Kritpipor brukar omnämnas som ett bra daterande material med utgångspunkt i att de lätt gick sönder eller att man bröt av dem om de kläggade igen. Därmed ger de ett förhållandevis kort avstånd mellan tillverkning och deponering. Piporna kan ibland dateras genom dekor, märken och utseende. Men även mer kvantitativt genom att vissa mått förändras över tid.

Totalt påträffades 28 kritpipsfragment från undersökningsytan. I materialet finns 16 skaftfragment, 7 huvudfragment och 5 fragment med delar av både huvud och skaft bevarade. På två finns huvuddekor med tre kronor. I det ena av dessa båda fall (fynd nr 120) kompletteras de tre kronorna med *S: h:* för Stockholm och initialerna *AFR* för Adolphus Fredricus Rex, vilket bör innebära att pipan tillverkats i huvudstaden under perioden 1751–1771. Den andra (fynd nr 345) är svårare att bedöma, men enligt kritpipspecialisten Robert Bergman Carter ska de två bokstäverna under de tre kronorna

Tabell 5. Kritpiporna som påträffades vid undersökningen av Kulla soldattorp (S = skaft, H = buvad, K = klack, M = buvadets mynning, r-måttet är rökkanalens innerdiameter uttryckt i mm).

Fyndnr	Kontext	Delar	R-mått	Anmärkning
108	A5379	S, H, K	2,6	Flera oregelb. punkter o. linje på H, förhållandevis litet H
110	A5355	S	1,8	
111	OS2102, A5680	S	2,5	Bitmärken
112	OS2102, A5680	S	2,5	
113	OS2102, A5680	H	-	
114	OS2102, A5680	H	2,0	H-dekor "l:[...]"
115	OS2102, A5680	S, H, M, K	2,9	Bitmärken, parallellt förhållande S-M; K-märke "M" på kant
116	OS2102, A5680	S	1,9	
117	OS2102, A5680	S	2,6	
118	OS2102, A5680	S	2,6	
119	OS2102, A5680	S	2,5	Bitmärken
120	F2407	H, M, K	2,5	H-dekor av tre kronor över "AFR" samt tecken på ömse sidor "St." och "h"; ger Stockholm 1751–1771
121	F2408	S	2,3	Bitmärken
122	F2410	S, H	2,5	
123	F2558	S	2,6	
124	F2677	S	2,7	
125	F5370, A5680	H, M	-	
126	F5391, A5680	H	2,2	Möjlig H-dekor "l"
127	F5392, A5680	H, S, K	2,3	K-märke av spegelvänt Z
128	F5392, A5680	S, H, K	3,0	Förhållandevis litet H; hög, smal K; trol. vinkelförhållande S-M; K-märke "4" med utstickande punkt uppåt åt vänster, "N" på andra sidan
129	F5392, A5680	H	-	
130	F5644, A5680	S	2,3	
132	F6034, A5680	S	2,4	
342	F5791, A5680	H	-	H-dekor av tre kronor över sammanflytande bokstäver "IA"; enligt Carter Jonas Ahlströmers pipbruk, Alingsås, 1729–1761
343	F5772, A5680	S	2,2	
344	F5773	S	2,1	
345	F5774, A5680	S	2,2	

läsas *LA* och avser initialerna för Jonas Ahlströmer. Därmed kan sägas att denna pipa är tillverkad vid Ahlströmers pipbruk i Alingsås någon gång 1729–1761.

För de pipfragment där skaftet finns bevarat kan rökkanalens bredd mätas, något som kan ge en grov uppskattning om pipornas ålder eftersom detta mått minskar över tid. I materialet från undersökningsytan varierar måttet från 1,8 mm till 3,0 mm, med en tydlig topp mellan 2,2 mm och 2,6 mm. Kritpipsspecialisten Arne Åkerhagen har sammanställt flera forskares material, där en mer samstämmig dateringskurva från Binford och Harrington och ett amerikanskt fyndmaterial, ger en grov datering till cirka 1680–cirka 1720 för det inre omnämnda storleksintervallet. Det ska dock noteras att dateringar baserade på den här typen av mått är dock i första hand är avsett för större statistiska material (Åkerhagen 2006).

Mynt

Endast fyra mynt påträffades på undersökningsytan, i samtliga fall på kullen. Det är frågan om kopparmynt i små valörer från början och mitten av 1800-talet. Det sammanlagda värdet för mynten när de var nypräglade var inte särskilt mycket. Räknar man om till dagens (2018 års) penningvärde, erhåller man en summa om dryga 3 kronor (Rodney Edvinssons prisomräknare). Två av mynten (fynd nr 72 och 74) framkom strax norr om den antagna husgrund E, medan de två återstående (fynd nr 81 och 87)

framkom norr och nordväst om spisfundamentet i den antagna husgrund B. Fynden kan tala för att husgrund B kan föras något längre bak i tid än husgrund E, även om skillnaden i tid inte är särskilt stor.

Tabell 6. Mynten som påträffades vid undersökningen av Kulla soldattorp.

Fyndnr	Kontext	Typ	Prägling	Vikt	Diameter
72	F5348	Kopparmynt	Oskar I, 1 öre, 1856–1858 Stockholm	2,6 g	21 mm
74	F5347	Kopparmynt	Karl XIV Johan, 1/6 skilling banco, 1835-44 Stockholm	1,6 g	17 mm
81	F1972	Kopparmynt	Karl XIV Johan, 2/3 skilling banco, 1842 Stockholm	7,4 g	26 mm
87	F1971	Kopparmynt	Karl XIV Johan, 1/4 skilling, 1820 Avesta	3,5 g	28 mm

Övriga metallföremål

Från undersökningsytan finns 18 järnföremål. Som järnverktyg kan noteras fyra knivar (fynd nr 92, 102, 103 och 105) och en navare (fynd nr 104). Bland föremålen finns i övrigt en hästsko (fynd nr 93), en hästkosöm (fynd nr 85) och en brodd (fynd nr 84). Här finns också ett cirkulärt beslag och ett cirka 4 mm tjockt föremål som med spetsiga ändar och smalare midja (fynd nr 107), möjligen något beslag. Många av föremålen är bleck eller tenar som inte med lätthet kan bestämmas, flera av dessa är troligen beslag och någon av tenarna är troligen ett handtag (fynd nr 90).

I koppar eller kopparlegering finns fyra föremål från undersökningsytan, de utgörs av en fingerborg (fynd nr 95), som påträffades i spisfundamentet, och en knapp (fynd nr 77), liksom ett oidentifierat föremål (fynd nr 349) från källargropen. Ett vackert litet fynd av kompositmaterial men draperad i koppar, utgörs av en ytterligare en liten knapp (fynd nr 94) utgörs av en rund knapp i koppar, cirka 13 mm i diameter, med ett motiv av en man som sitter ner i en stol vid ett bord och skriver med en fjäderpenna. På bordet står en balansväg och under bordet syns även ett emballage. Mannen är uppenbart en köpman. Kopparn tycks alltså draperad runt en annan metall, möjligen bly eller

Figur 43. Ett urval av de efter undersökningen utgaltrade järnföremålen från Kulla soldattorp. Från vänster till höger, övre raden fynd nr 91–93, undre raden fynd nr 100, 102, 104, 105 och 107. Foto av Mattias Johansson.

Figur 44. Koppardraperad knapp eller möjligen varuplomb. Notera motivet med köpmannen. Foto av Maria Sjöquist.

tenn, och med tanke på detta liksom motivet i sig kan man tänka sig att knappen i själva verket varit någon form av varuplombning, även om utformningen och storleken avviker från de typiska blyplomberna. Fyndet samlades in från schakt OS2071, det vill säga i anslutning till spisfundamentet i den antagna husgrund B.

Övriga fynd

Från undersökningsytan finns fem bitar järnslag. I tre fall (fynd nr 96, 97 och 639) är det stora bitar, vägande 464 gram, 536 gram, respektive 409 gram. De har en rundad underform och ska ses som bottensköllor. Bitarna visar att det här har bearbetats järn i smidesgropar.

Från undersökningsytan finns dessutom två mindre bitar bränd lera i form av lerklining (nr 555 och 592), den framkom i anslutning till spismursfundamentet, den senare i avfallslagret A5680. Deras funktion kan inte med säkerhet avgöras, men de kunde eventuellt istället ha tagits som byggnadsmaterial. Det kan även nämnas ett avlångt bryne med ett hål i ena änden för upphängning (fynd nr 143). Brynet är möjligen tillverkat i någon kvartsitisk sandsten.

I fyndmaterialet finns slutligen ett bearbetat stenmaterial, bestående av tre bitar flinta och en bit kvarts. Kvartsfyndet är ett plattformsavslag (fynd nr 139) och en av flintorna är ett avslag med bruksretusch (fynd nr 140). Detta är alltså ett material bearbetat med äldre stenteknologi och kan rimligen dateras till stenålder eller äldsta bronsålder. De båda andra flintorna är en trolig rest av en eldslagningsflinta (fynd nr 346) och en bit bränd, eldsprängd flinta (fynd nr 593) och har nödvändigtvis inte alls lika tidiga dateringar.

Byggnadsmaterial

I fyndmaterialet ingår inte det byggnadsmaterial som dokumenterades vid Kulla soldattorp. Materialet har dock i varierande grad dokumenterats i flera fall punktinmätts för att bättre kunna tolka byggnaderna. Här finns tegel, järnspikar, järnkrämpor, fönsterglas och fasta lås. Materialet har i vissa fall samlats in vid undersökningen men har inte tillvaratagits och ingår inte i fyndregistreringen. Tegel och bruk har endast noterats, men inte beskrivits eller dokumenterats annat än att det nämnts som förekommande i olika fyndkontexter och schakt. Såväl taktegel som tegelstenar har noterats i flertalet kontexter.

Analys

Vedartsanalys gjordes på sju prover från träkol och ett prov från obränt virke från källargropen, A5355. Kompletterande kunskap om vedarter erhöles även genom makrofossilanalysen. Sammanlagt bestämdes vedarter ur sex av undersökningens anläggningar. Materialet visar att gran dominerar och förekom i fyra av anläggningarna, björk förekom i tre av dem, al och tall i två, och ek i en. Källargropens obrända virke kom från det understa trävirket i och bestod av en cirka 9,0×4,5×2,0 meter stort stycke, troligen rundvirke, och visade sig vara av gran (se vidare bilaga 7b–c och tabell 7).

Makrofossilanalysen gjordes på innehållet i tre av anläggningarna och dessutom på avfallslagret A5218. Förutom att komplettera bilden av vedartsbedömningen av träkol i proverna, kunde analysen visa på att avfallslagret A5218 innehöll mycket träkol, fiskben och fiskfjäll och tolkades därför som ett lager där man slängt hushållsavfall, med en alternativ förklaring att man kunnat gödsla med samma avfall. Jord från understa lagret i källargropen, A5355, tolkades tillhöra ett raseringslager. Förutom träkol framkom dock inga växtrester. Och i den undre delen av härden A5393 kunde påvisas flera förkolnade makrofossiler, här framkom i ett material omfattande 180 sädeskorn, 37 identifierade sädeskorn från skalkorn och 9 från brödvete. Dessutom framkom här 4 gråärt. Innehållet i härden tolkades som hushållsavfall (se vidare bilaga 9 och tabell 7).

Material från två av kolproverna från en av härdarna, A5841, och ett stolphål, A4890, där delar av själva stolpen uppfattades som kvarstående i hålet, sändes in på ¹⁴C-analys. Proverna kompletterades med ett skalkorn från härden A5393 och en flisa från ytveden på det obrända trästycket från källargropen, A5355. Den sistnämnda gav en sen datering som uttryckt med två standardavvikelser hamnar i tidsintervallen 1693–1723 e.Kr. eller 1818–1919 e.Kr. De tre andra proven som kom från anläggningar från åkermarken nedanför kullen, gav dock något oväntat tre dateringar utan överlapp från yngsta vikingatid fram till senmedeltid, från 1000-tal fram till 1300-tal (dateringarna kalibrerade med OxCal v. 4.3.2 och IntCal13). Detta visar alltså att området nyttjats som boplatz redan före torpets tillkomst, eller att torpet faktiskt funnits tidigare än de skriftliga källorna antyder (se vidare bilaga 8a och tabell 7).

Tabell 7. Sammanfattning av analysresultaten från RAÄ Kristberg 174 (se vidare bilaga 7b–c, 8a, 9).

Anl.nr	Typ	Ev. del-kontext	Vedarter, träkol (fetstil till ¹⁴ C-analys)	Makrofossil (fetstil till ¹⁴ C-analys)	¹⁴ C okal. BP	¹⁴ C kal. 2σ
A2181	Härd		Ek (P2209)	–		
A4752	Härd		Gran (P4889)	–		
A4890	Stolphål, fyrkantig kvarstående stolpe		Gran (P4944)	–	949±27	1025–1155 e.Kr.
A5218	Avfallslager		–	Träkol, fiskfjäll, fiskben (P5329)		
A5355	Källargrop	Lager 3 (av 4)	Björk (P6986)	–		
		Lager 4 (av 4)	Obränt trästycke av gran (P6988), ytved till ¹⁴ C-analys	Matjord och rasering, träkol från tall och gran (P6990)	71±26	1693–1728 e.Kr. 1818–1919 e.Kr.
A5393	Härd	Övre del	Al (P6055)	–		
		Undre del	Björk (P6065)	Träkol, förkolnade makrofossiler (skalkorn 37 st, brödvete, 9 st, obestämd säd, 134 st, gråärt, 4 st) (P6066)	605±26	1297–1405 e.Kr.
A5841	Härd		Al (P6050)	Stora träkolsbitar från tall, björk och gran (P6049).	814±26	1170–1266 e.Kr.

Tolkning

Fornlämningen RAÄ Kristberg 174 omfattade en lägenhetsbebyggelse i form av lämningarna efter Kulla soldattorp. Spåren efter möjligen så många som sex byggnader har undersökts och borttagits på en yta där bara en syntes ovan mark vid utredningen. Samtidigt finns ytor utanför undersökningsområdet som omfattar fler byggnader hörande till torpet. Bland annat en syllstensgrund omedelbart söder om det planerade vägområdet. Förslagen till byggnaderna på ytan, namngivna som A–G, är tolkningar med varierande tillförlitlighet. I några av fallen finns tydliga syllstensgrunder där tolkningarna som byggnader är mer eller mindre självklara (A, D, E), i andra fall är tolkningen som byggnader av det mer osäkra hållet (C, F, G) och i något fall är en byggnad given på platsen, men storlek, orientering eller om det handlar om flera byggnader mindre uppenbar (B). För flera av byggnaderna finns dessutom iakttagelser som kan antyda en fortsättning av byggnaden åt något håll utifrån annat än de mest givna spåren i marken (se figur 45, där också flera frågetecken markerar byggnadernas möjliga utsträckning).

Fyndmaterialet ger något skilda dateringar beroende av fyndkategori. Keramiken kan dateras till tiden från 1600-talets mitt eller andra hälft och fram i 1900-talets första årtionden. Det dominerades av material från 1700-talet och en tyngdpunkt ligger i perioden cirka 1700–1750. Den äldsta keramiken från 1600-talets andra hälft eller de första årtiondena av 1700-talet var tydligt koncentrerade till kullens södra del, framför allt till lagret A5068 och runt om A2426. Förhållandet föreslogs kunna antyda en omlokalisering av bebyggelsen omkring 1730-talet.

Kritpiporna pekar också på 1700-tal, kanske i synnerhet den första halvan av seklet. Myntfynden ligger istället i tiden från cirka 1820–1860. Slutligen gav ¹⁴C-dateringen av trävirket från källargropen en datering till årtiondena kring år 1700 alternativt en 100 års period från cirka 1820–1920. Eftersom trävirket bör komma från en konstruktion i gropen bör dateringen visa på när källargropen anlagts.

Dateringarna stämmer väl med det skriftliga källmaterialet i stort som visat att ett soldattorp funnits här från 1680-tal till 1870-tal. Här finns också uppgifter som visar att ett vanligt torp funnits på platsen tidigare, men att någon tydlig skillnad mellan vad som senare kallas Eketorpet och det egentliga soldattorpet ursprungligen inte verkar finnas i arkivmaterialet och kanske heller inte platsmässigt. Efter att soldattorpet fått en ny placering återanvändes det gamla torpet som bostad åtminstone på 1880-talet. I kartmaterialet framgår att en förflyttning av bebyggelsen som måste ha skett på 1700-talet från ett läge ute i åkermarken, där endast en möjlig byggnad (G) kunnat påvisas, till ett nytt läge upp på kullen där övriga byggnader påträffades, finns inte mycket stöd för. Det keramiska materialet antydde en omlokalisering av bebyggelsen på 1730-talet, men då *inom läget uppe på kullen* från ett mer sydligt orienterat till ett mer utspritt och nordligt orienterat.

Internt visar kartmaterialet på en rumslig struktur från 1700-talet och framåt med två byggnader som väl motsvaras av de förslagna byggnadslämningarna A och E. Tittar man på de enskilda byggnaderna får man en mer detaljerad bild av hur bebyggelsen förändrats.

- Byggnadsförslag A motsvarar bäst kartmaterialets södra byggnad. Denna byggnad är den som finns kvar längst i kartmaterialet – det är den enda byggnaden på kartan från 1890 och därmed rimligt att byggnaden är identisk med den kvarstående gamla knektstuga som omnämns 1887. Lämningarna ligger dock strax utanför undersökningsområdet och har inte beaktats närmare. Syllstensgrunden är hur som helst en av två som kunde ses före den arkeologiska undersökningens markingrepp.
- Byggnadsförslag B är möjligen två olika byggnader från två olika tidshorisonter. I källargropen, A5355, har byggnadsmaterial ¹⁴C-daterats, uttryckt med två standardavvikelser till någon av intervallen 1693–1728 e.Kr. eller 1818–1919 e.Kr.

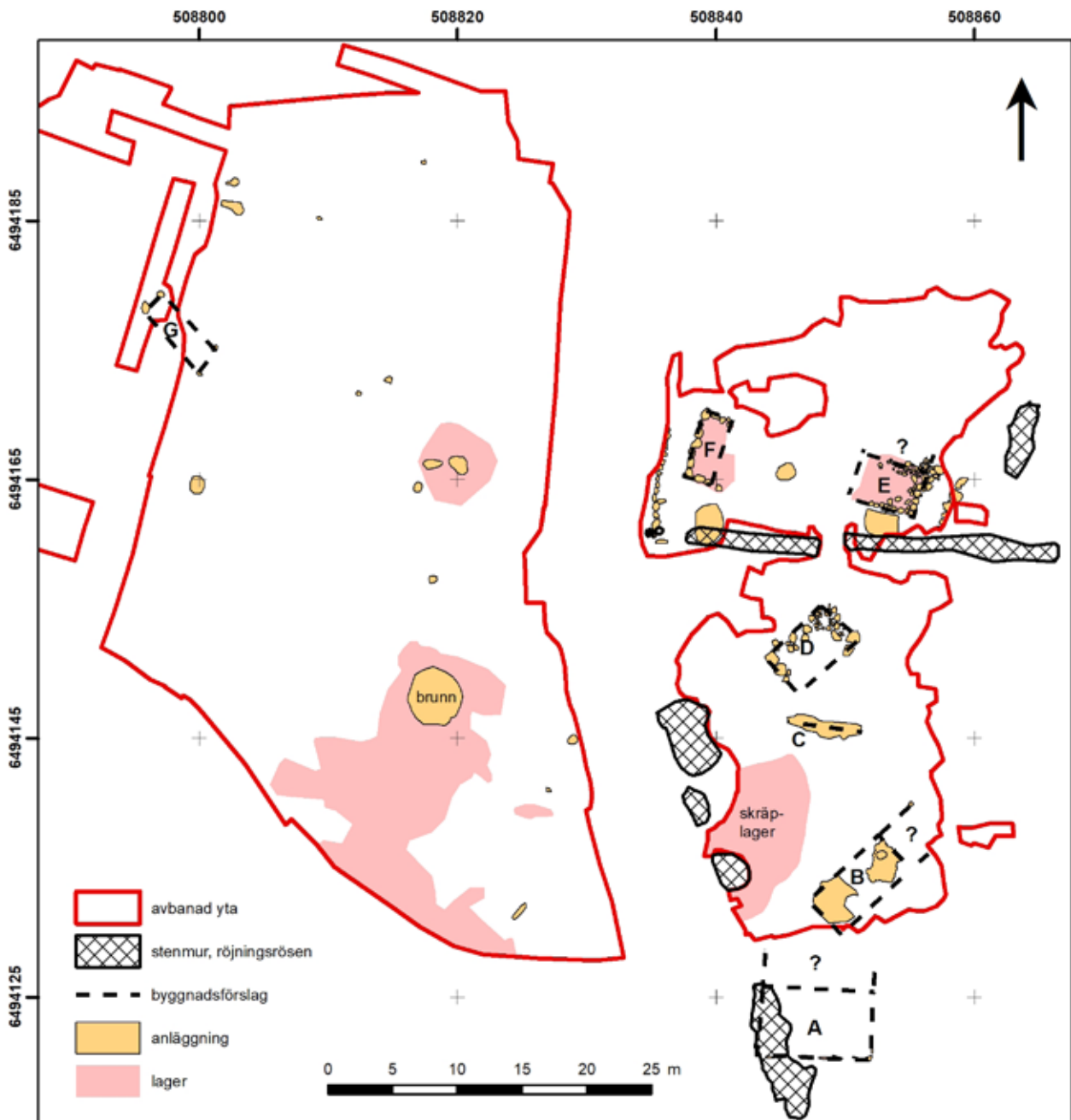
Även dateringen av keramiken från källargropen är något uppdelad – dels från perioden 1720–1750, dels från perioden 1830–1920. Två kritpipsskaft (fynd nr 110 och 344) påträffades i källargropen och tycks ha en äldre datering. Möjligen har källargropen anlagts i omkring 1700 eller början av 1700-talet och sedan raserats och igenfyllts först vid mitten eller andra halvan av 1800-talet. Området kring spisfundamentet, A2426, har en bred datering från tiden 1670–1930, och omfattar några av de äldst daterade skärvorna, men strax nordost om spisfundamentet påträffades även två av myntfynden (fynd nr 81 och 87), präglade 1820 och 1842. Vid rensning av spisfundamentet framkom ett kritpipsskaft (fynd nr 123) som kan antas ha en förhållandevis sen datering, kanske 1700-talets mitt. Under ett av stolpfundamenten, A9112, påträffades ett annat kritpipsskaft (fynd nr 636) som istället kan antas ha en något äldre datering. Stolpfundamentet kan knappast ha tillkommit tidigare än 1700-talets början. Som synes finns både äldre och yngre dateringar runt anläggningarna och vad som antagits vara en byggnad. Det ska noteras att stolpfundamenten längst i nordöst ligger i linje med en förlängning av källargropens ena sida, däremot tycks inte någon av spisfundamentets sidor ligga i samma linje eller orientering. Man bör också tänka sig att den flata hällen i spisfundamentet bör ha legat tillgängligt ut mot ett tänkt rum, i vilket spisen stött. I byggnad B blir läget för hällen in mot byggnadens vägg.

- Byggnadsförslag C får ses som förhållandevis tveksam, men väggen innehåller en hel del byggnadsmaterial som fönsterglas och järnspik. Även här finns tidiga dateringar i keramikmaterialet.
- Byggnadsförslag D är uppenbar med sin syllstensgrund, men här påträffades väldigt få fynd. Det enda punktinmätta inom grunden var en skärva från ett dryckesglas eller skål tillverkat som pressglas. Visserligen finns runt om byggnaden några rödgodsskärvor från 1700-talet, men glasfyndet kan möjligen datera byggnaden till efter 1850.
- Byggnadsförslag E är likaså uppenbar med sin syllstensgrund. I nordöstra hörnet påträffades en skärva rödgoods (fynd nr 540) som kan dateras till andra halvan av 1700-talet. Samtidigt finns från ytan direkt norr om husgrunden de två återstående myntfynden (fynd nr 72 och 74) präglade under sent 1850-tal respektive omkring 1840. I anslutning till syllstensgrunden fanns gropen A1413. Gropen tar hänsyn till syllstensgrunden och bör ha grävts när väggen och därmed huset redan fanns på platsen. I gropen påträffades en skärva från en minneralvattenflaska som genom stämpeln kunde dateras till 1857–1866. Huset bör alltså ha byggts före denna tid, kanske under 1800-talets första hälft. Byggnad E motsvarar bäst kartmaterialets norra byggnad. Kartans byggnad har ungefär samma orientering som byggnad E, men ligger rätvinkligt mot denna och kanske något längre norrut. Möjligen är byggnad E bara den södra delen av en längre byggnad?
- Byggnadsförslag F är förhållandevis tveksam och ligger på en terrasskant som inte nödvändigtvis är grunden för en byggnad. Fyndmaterialet härifrån består framför allt av ben och glas, vilket inte hjälper så mycket dateringsmässigt. En eventuell byggnad kan inte ha varit mer än drygt 2 meter bred, med anledning av större stenblock som ligger i slutningen. Är detta en byggnad, syns det rimligast att tänka sig en liten länga med bodar och/eller avträde.
- Byggnadsförslag G slutligen består av tre stolphål och en grop som även den kan ha varit ett stolphål. I gropen fanns en järnspik, men i övrigt fanns inga fynd som kunde ha hjälpt till att datera strukturen. På samma sätt som för byggnadsförslag F är detta knappast en bryggare mycket bredare än 2 meter och med anledning av detta är det även här rimligast att tänka sig en liten länga med bodar och/eller avträde. Byggnaden är den enda som ligger inom den yta som ringades in på kartan från 1704 som utsträckningen för ett äldre läge av soldattorpets tomt.

Noterbart är att byggnadsförslag A rimligen är identiskt med soldattorpets bostadshus, åtminstone under 1800-talet. Detta gör det rimligt att flertalet andra hus istället

är fähus och andra ekonomibyggnader. Några eldstäder eller spisfundament har heller inte påträffats annat än i byggnadsförslag B.

Inget i torplämningen och dess fyndmaterial visar på något direkt udda eller avvikande i förhållande till vad man kunde förvänta sig på platsen. Den keramiska analysen lyfte en hög andel bords- och serveringskärl i förhållande till kokkärl, vilket dock sattes i samband med den höga andelen flintgods och materialets delvis mycket sena avsättningstid. Något enstaka fynd kan eventuellt knytas till uppgifter om de bisysslor som soldaterna hade. Så skulle navaren (fynd nr 104) kunna relateras till uppgiften om en av soldaterna som snickare på 1750-talet. Även fynden av smidesslagg skulle kunna relateras till sådana bisysslor, som ju bara i undantagsfall omnämns i det skriftliga källmaterialet. Att någon av soldaterna även verkat som smed är fullt rimligt.

Figur 45. Plankarta med de olika föreslagna byggnaderna. Skala 1:500.

Diskussion

Jämförelse mellan soldattorpen

En jämförelse bör göras mellan de båda torpen. Inledningsvis fanns flera frågor om skillnader fanns i det materiella avseende soldattorpen. Kunde exempelvis skillnader ses i status, beroende på om torpen beboddes av ryttare eller soldater, såsom var fallet före sammanslagningarna av regementena eller fanns skillnader i att Kulla hade rotebönder i en bygemenskap medan Karshult hade en rusthållare i form av en adelsperson. Något sådant har dock inte låtit sig göras.

De stora skillnaderna som kunnat uppmärksammas är istället följande:

- Kulla soldattorp har haft ett ursprung i en äldre bebyggelse, någon verksamhet fanns här redan under äldsta medeltid och ett torp var redan befintligt på platsen när soldattorpet etablerades. Karshults soldattorp grundas på vad som verkar vara tidigare obebyggd mark.
- Karshults soldattorp har störts i mycket större omfattning av senare bebyggelse än Kulla soldattorp, med ombyggnationer och boende fram till mitten av 1900-talet. Äldre material tycks ha städats av på ett annat sätt än i Kulla, där soldattorpet återanvänts på ett mycket mer begränsat sätt.
- Karshults soldattorp har störts av senare vägbyggen. Stora delar av Kulla soldattorp har legat på ett impediment och därmed inte ens störts av jordbruksverksamhet.
- Det finns indikationer på att boningshuset i Kulla var det hus (byggnadsförslag A) som låg strax söder om undersökningsområdet och som inte alls undersöktes arkeologiskt, medan boningshuset i Karshult var det som undersöktes på norra sidan av riksvägen, men som å andra sidan var väldigt stort av senare ombyggnation.

Skillnaderna har i första hand inneburit ett betydligt större fyndmaterial från Kulla än Karshult, och även betydligt fler strukturer och anläggningar. Detta, tillsammans med skillnaden i om bostadshus har undersökts eller inte, har gjort jämförelser mellan platserna mycket svåra att göra.

Fyndmaterialen har dock kommit från ungefär samma tidsintervall (slutet av 1600-talet till ett stycke fram i 1900-talet) och framför inkluderandet av material från slutet av 1800-talet och 1900-talet gav likheter i hur det keramiska materialet såg ut. Här fanns nämligen en ovanligt hög andel bords- och serveringskärl på bekostnad av kokkärl. Ett förhållande som sågs som en följd av den höga andelen flintgods i materialet, i sin tur en direkt följd av de delvis sena materialen.

En lite oväntad notering är att Karshults soldattorp som ursprungligen var ett ryttartorp saknade hästrelaterade fynd, medan det vid Karshult som aldrig varit ryttartorp fanns hästskor och hästskosömmar!

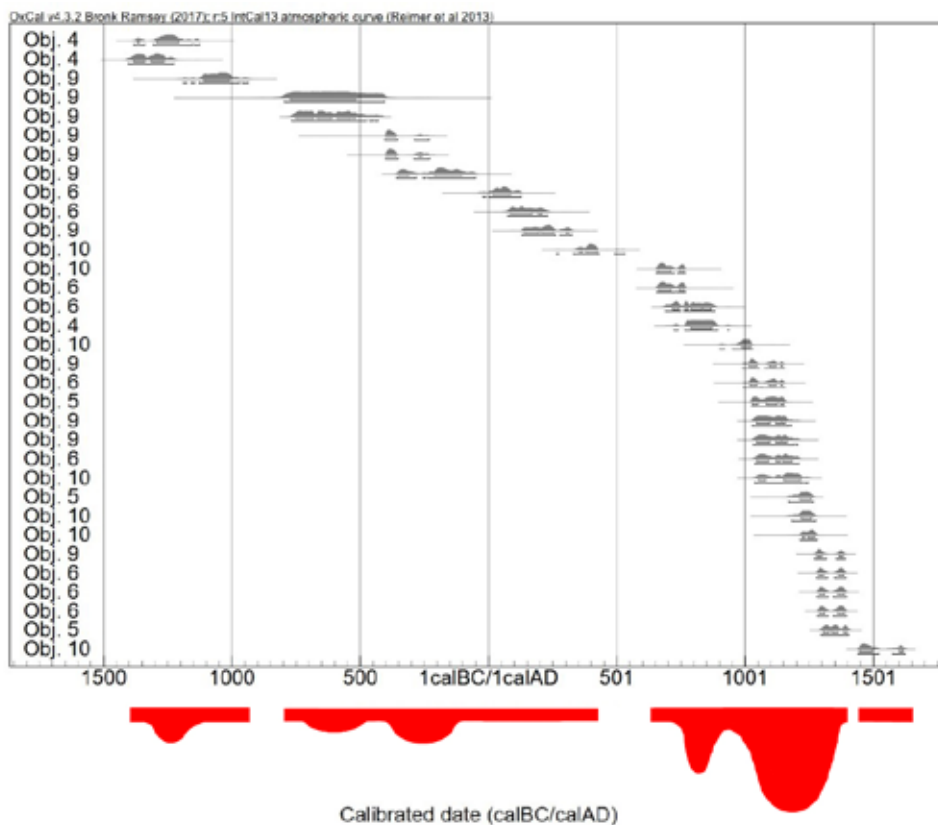
I anslutning till diskussionen kring de olika byggnaderna kan det vara på sin plats att framhålla det arkeologiska källmaterialets tolkningsföreträde. Visst finns möjligheten att man vid en arkeologisk undersökning förbigår en lämning. Vid framställning och senare tolkandet av en karta finns dock än fler felkällor. Ett äldre kartmaterial kan ha kopierats, byggnader kan ha setts som alltför oväsentliga för att ritas ut. Slutligen finns alltid svårigheten med att varje karta bara redovisar en tidshorisont, medan det arkeologiska materialet är lämningarna och slutsumman av dåtiden som helhet.

Tolkning

Lyfter man blicken något och släpper fokus på den enskilda platsen, kan man istället titta på den sammanlagda bilden av de ^{14}C -dateringarna som givits inom ramen för undersökningarna av de arkeologiska objekten i den planerade nya sträckningen Ervasteby–Borensberg längs riksväg 34. På de flesta av de undersökta objekten, platserna KM4, RAÅ Kristberg 174, RAÅ Kristberg 222, RAÅ Kristberg 221 och RAÅ Kristberg 118, har härddar och gropar påträffats utan att egentliga boplatser blivit tydliga.

Alla dessa fornlämningar, inklusive de här avrapporterade, ligger på ett cirka 6 km långt pärlband på norra sidan om sjön Boren. Väljer man bort en ensam mellanmesolitisk datering och några sentida, till synes misslyckade dateringar, återstår 33 dateringar i en serie från 1400-talet f.Kr. till 1600-talet e.Kr. I detta material ser man en rad förtätningar och mer intensiva perioder. Här finns ett antal inledande dateringar från mitten av bronsåldern, därefter några dateringar från början av förromersk järnålder eller absolut yngsta bronsålder och följs därefter av en ganska jämn ström dateringar från cirka 400 f.Kr. fram till cirka 500 e.Kr., med en viss förtätning under romersk järnålder. Efter en kort avsaknad av dateringar kommer en kraftigare förtätning under yngre vendeltid och äldre vikingatid och sedan en topp under perioden från sent 900-tal fram i 1100-tal, men med fortsatt intensitet fram till cirka 1400 e.Kr., där det vid samma tidpunkt sker ett abrupt avbrott, varefter återstår en ensam, ganska bred datering till tiden kring 1500- eller 1600-tal e.Kr.

Dateringsserien kan indirekt ses som en spegling av den allmänna bebyggelseexpansionen på gränsen mellan Östergötlands slättlandskap och dess norra skogsmarker och bör ses som den kanske största behållningen av de arkeologiska resultaten inom ramen

Figur 46. Sammanfattande diagram med resultaten från ^{14}C -analyserna, sorterade i tidsordning, från flertalet arkeologiska undersökningar längs vägprojektet Ervasteby–Borensberg på riksväg 34. Längst ner i rött en tolkande kurva visande förtätningar och brott i dateringsserien.

för vägprojektet. Det ska framhållas att valet av kolproverna för ^{14}C -datering inte har styrts av anläggningstyper på ett sådant sätt som torde ha kunnat påverka utfallet. Expansionen är mindre belyst och utifrån historiskt källmaterial, ortnamnstyper och avsaknaden av gravfält och runstenar har områden utmålats som en medeltida expansionsbygd. Från 1200-talet till 1500-talet hade Linköpingsbiskoparna en viktig roll som jordägare i området och biskopens landbor i Kristbergs och Tjällmo socknar omnämns särskilt i dokument från senmedeltiden (Nisbeth 2003). Förhållandet kan tala för att det är kyrkan som tar initiativ och organiserar nyetableringar norr om Boren.

Per Lagerås har kunnat påvisa faser av stark expansion längre söderut i Sverige, inte minst genom paleoekologiska analyser, nämligen under romersk järnålder, under vikingatid–tidig medeltid samt under äldre tidigmodern tid (Lagerås 2007). Expansionsfaserna blir tydliga även i den här aktuella dateringsserien. Expansionen under romersk järnålder är visserligen inte lika accentuerad, men desto tydligare framträder perioden från sen vikingatid och tidig medeltid. Den senare perioden kan också sättas i samband med det flertal ^{14}C -dateringar som erhållits från landsvägen Motala–Borensberg på norra sidan om Boren, däribland från objekt 2 inom det aktuella vägprojektet (RAÅ Motala 323–324). De pekar alla på ett etablerande av landsvägen kring 1100 e.Kr. Detta har i sin tur relaterats till behovet från den allt mer ambulerande kungamakten och Husabyinstitutionens framväxt under äldsta medeltid (Johansson, *manus* 2018).

Likaså kan man i dateringsserien se tydliga brott. Här framgår den senmedeltida agrarkrisen i all tydlighet, visserligen med en viss förskjutning efter digerdöden, men med bara en datering efter cirka 1400 e.Kr. En tydlig avsaknad av dateringar kan ses i serien i övergången folkvandringstid–vendeltid på 500-talet e.Kr. (jfr Myrdal 1987; Lagerås 2007) och eventuellt kan även ses ett liknande glapp i perioden på 800-talet f.Kr. vid tiden för en agrarkris som inte orsakas av en temperaturnedgång och vars effekter i Skandinavien inte är klarlagda (se Widgren 2012 för en översikt).

Utvärdering

De målsättningar som beskrevs inför den arkeologiska undersökningen i förfrågningsunderlag och undersökningsplan har utifrån förutsättningarna i det framkomna materialet uppfyllts i bästa möjliga mån. Eftersom förfrågningsunderlaget skrivits för en förundersökning har Länsstyrelsens frågeställningar i första hand varit beskrivande. Dock fanns några frågeställningar som fått lämnas i det närmaste obesvarade. Bland annat gällande jämförelsen mellan platserna och hur förändringar i den materiella skett över tid och om den kunnat relateras med historiska skeenden i övrigt. Frågan om bevarandegraden på de olika platserna har setts som en fråga med anledning av påföljande slutundersökning som nu istället gjordes inom undersökningen. Frågan har därmed bortprioriterats.

Fördelarna med att som i det här fallet undersöka hela lämningarna i en följd måste ställas mot nackdelarna att inte som i vanlig ordning i få möjlighet att utveckla mer detaljerade frågeställningar ur ett bearbetat första arkeologiskt material.

Metod och tillvägagångssätt bör utvärderas närmare i annat sammanhang, då få undersökningar av den här typen av lämningar är gjorda. Bland annat får de ekonomiska ramarna för fyndhanteringen ses som allt för litet tilltaget med hänseende till det stora intagna materialet. Förutsättningarna i fält var i alla fall goda och undersökningarna kunde göras i bra väder.

Vid Kulla Brunnsgård ska det noteras att endast en liten insats gjordes inom den nyligen anlagda gårdsplanen som låg med ett litet överlapp över undersökningsytan i norra kanten av RAÄ Kristberg 174. Härvid grävdes genom de påförda massorna ner till orörda lager, utan att några fynd eller anläggningar framkom, och därmed lämnades ytan utan ytterligare arkeologiska arbetsinsatser.

Avfärdandet av RAÄ Kristberg 223 som fornlämning är förstås neslig att behöva göra. Samtidigt ska framhållas vändan av allt för hastigt påskyndad inventering under en begränsad tid av året, i detta fall under sommaren med hög växtlighet och dålig sikt.

På flera sätt är torpundersökningarna att betrakta som föregångare åtminstone gällande så här ungt material på landsbygden, åtminstone i ett regionalt perspektiv. Den dateringsserie som byggts upp utifrån denna och andra liknande platser utmed samma vägprojekt och ska därtill särskilt framhållas. De har visat sig givande i ett resonemang om expansionsfaser i området norr om Boren och har kunnat sättas in i ett såväl tidsmässigt som rumsligt sammanhang.

Referenser

Arkivmaterial

Motala kyrkoarkiv

Kristbergs kyrkoarkiv

Mantalslängder 1640–1820

Generalmönsterrullor 1660–1887

Tillgängligt på *Digitala forskarsalen* på Riksarkivets webbplats
<<https://sok.riksarkivet.se/digitala-forskarsalen>>

Historiskt kartmaterial

Lantmäterimyndighetens arkiv (LMA)

Tillgängligt på Lantmäteriets webbtjänst *Historiska kartor*

<<https://etjanster.lantmateriet.se/historiskakartor/>>

05-MOJ56A. Avmätning av Karshult. 1838.

05-KRI-78. Lantmäteriakt som reglerar grenadjärsjorden i Kulla. 1877

05-KRI-86. Lagaskifteskarta över Kulla. 1890.

Lantmäteristyrelsens arkiv (LSA)

Tillgängligt på Lantmäteriets webbtjänst *Historiska kartor*

<<https://etjanster.lantmateriet.se/historiskakartor/>>

D51-34:1. Yngre geometrisk karta över Kulla. 1704.

D51-34:2. Storskifteskarta över Kulla. 1796.

D71-25:1. Avmätning av Ervasteby. 1707.

Rikets allmänna kartverks arkiv (RAK)

Tillgängligt på Lantmäteriets webbtjänst *Historiska kartor*

<<https://etjanster.lantmateriet.se/historiskakartor/>>

Ekonomiska kartan, blad ... J113-8F9b

Ekonomiska kartan, blad Hällingstorp J133-8F9c, 1948.

Häradsekonomiska kartan, blad Motala J112-54-20, 1868–1877.

Häradsekonomiska kartan, blad Kristberg J112-55-16, 1868–1877.

Generalstabskartan, blad Finnsång J243-55-1, 1878.

Övriga resurser på webben

FMIS

Riksantikvarieämbetets digitala fornminnesregister, tillgänglig genom söktjänsten

Fornsök på Riksantikvarieämbetets webbplats.

<<http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/>>

Rodney Edvinssons prisomräknare

Tillgänglig genom *Portalen för historisk statistik/Portal for Historical Statistics*. Framställd av Rodney Edvinsson, docent i ekonomisk historia vid Stockholms universitet.

<<http://www.historicalstatistics.org/>>

Lämningstypsplistan 4.1

Lista med lämningstyper och rekommenderad antikvarisk bedömning, version 4.1, tillgänglig på Riksantikvarieämbetets webbplats.

<https://www.raa.se/app/uploads/2014/07/L%C3%A4mningstypsplistan_ver-4_1_20140626.pdf>

Ortnamnsarkivet i Uppsala (OAU)

Digitaliserat huvudarkiv för ortnamn i Sverige, tillgängligt på webbplatsen för Institutionen för språk och folkminnen (SOFI) som *Ortnamnsregistret*.
<<http://www4.sprakochfolkminnen.se/NAU-ortnamn/>>

Motala socken, Östergötlands län

OxCal v. 4.3.2

Webbtjänst och freeware utvecklad av Christopher Bronk Ramsey vid Oxford Radiocarbon Acceleration Unit, Storbritannien.

<<https://c14.arch.ox.ac.uk/oxcal/>>

Opublicerat källmaterial

- Johansson, M. 2018. Äldre och yngre vägar utanför Motala. *Arkeologisk undersökning. Fornlämning Motala 323–324. Karsbult 3:1, 3:3, 3:10, 3:11, Motala stad, Motala kommun, Östergötland*. (Stiftelsen Kulturmiljövård. Rapport 2018:57).
- Svarvar, K. 2010. PM 2010-10-28, Delrapport avseende kompletterande arkeologisk utredning, etapp 1 inför ombyggnation av väg 34, delen Ervasteby–Borensberg, Motala stad och Kristbergs socken, Motala kommun, Östergötlands län. (ÖLM dnr 450/10; Lst dnr 431-4210-10).
- Åller, *manus*. Motala socken.

Litteratur

- Beronius Jörpeland, L. & Hällans Stenholm, A-M. 2015. *Sörmländska torp i kulturmiljövården. Ett projekt om torp för Länsstyrelsen i Södermanland*. (Arkeologiska uppdragsverksamheten. Rapport 2015:73). Stockholm.
- Carlsson, T. 2007. *Mesolitiska möten. Strandvägen, en senmesolitisk boplats vid Motala Ström*. (Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8°, No 54).
- Hallgren, F. 2011. Mesolithic Skull Depositions at Kanaljorden, Motala, Sweden. *Current Swedish Archaeology*, Vol. 19.
- Johansson, M. 2015. *Väg 34: Ervasteby–Borensberg. Arkeologisk utredning, etapp 1 och 2. Motala stad och Kristbergs sockenar. Motala kommun. Östergötland*. (Stiftelsen Kulturmiljövård. Rapport 2015:82).
- Jonsson, K. 2016. *Lindvreten och Franstorp. Två västmanländska torp från 1700-talet. Arkeologiska slutundersökningar Fornlämningar Svedvi 380 och 421 Snevringe häradsallmänning S:2 Svedvi socken Hallstahammars kommun Västmanlands län*. (Stiftelsen Kulturmiljövård. Rapport 2016:16).
- Lagerås, P. 2007. *The Ecology of Expansion and Abandonment. Medieval and Post-Medieval Land-use and Settlement Dynamics in a Landscape Perspective*.
- Lämningsstypslistan 4.0. = Lista med lämningsstyper och rekommenderad antikvarisk bedömning* Riksantikvarieämbetet 2014.
- Motalabygd*. Medlemsblad för Motala hembygdsförening 1968.
- Myrdal, J. 1987. 1500-talets bebyggelseexpansion – en forskningsöversikt. *Scandia*, vol. 53:1.
- Nisbeth, Å. 2003. *Kristbergs kyrka*.
- Petersson, M. 2006. *Djurhållning och betesdrift. Djur, människor och landskap i västra Östergötland under yngre bronsålder och järnålder*.
- Svarvar, K. 2007. *Väg 36. Delen Ervasteby–Borensberg. Arkeologisk utredning etapp 1. Motala stad och Kristbergs socken, Motala kommun, Östergötlands län*. (Östergötlands länsmuseum. Rapport 2007:35).
- Säll, E. & Johansson, M. 2015. *Vägar och stenåldersboplats i Borensberg. Arkeologisk förundersökning samt utökad förundersökning. Fornlämning Kristberg 202, 205 och 210, Olivbult 10:3, Kristberg socken, Motala kommun, Östergötlands län*. (Stiftelsen Kulturmiljövård. Rapport 2015:58).

- Söderhorn, T. 1999. *Kulla i Kristberg. En gård som blev många.*
- Ternström, C. 2010. *Arkeologisk inventering Sydvästlänken. Delsträckan Hallsberg–Östansjö–Barkeryd. Östergötlands län. Godegård, Västra Ny, Kristberg, Bunneby, Lönsås, Fornåsa, Vallerstad, Styra, Allhelgona, Skänninge, Bjälbo, Hogstad, Väderstad, Rinna och Trebörna socknar. Motala, Mjölby, Boxholm och Ödesbög kommuner.* (UV Öst. Rapport 2010:38).
- Widgren, M. 2012. Climate and causation in the Swedish Iron Age. Learning from the present to understand the past. *Geografisk tidskrift. Danish Journal of Geography.* 112.
- Åkerhagen, A. 2006. *Datera en kritpipa. Kortfattad beskrivning.* Tobaks- och tändsticks-museet.

Tekniska och administrativa uppgifter

<i>Stiftelsen Kulturmiljövård projektnr:</i>	KM15139
<i>Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:</i>	431-12690-15, 2016-02-02 431-4396-16, 2016-05-04 (tillägg)
<i>Typ av undersökning:</i>	Förundersökning och Arkeologisk undersökning
<i>Undersökningsperiod:</i>	2016-03-21–2016-05-20
<i>Personal:</i>	Mattias Johansson (projektledare, rapportförfattare) Josefine Kennebjörk (bitr. projektledare), Marcus Asserstam, Karolina Karlsson, Mats Nelson, Hampus Norrgren, Maria Sjöquist (rapportförfattare), samt Magnus Petersson (grävmaskinist)
<i>Landskap:</i>	Östergötland
<i>Län:</i>	Östergötland
<i>Kommun:</i>	Motala
<i>Socken:</i>	Kristberg och Motala
<i>Fastighet:</i>	Kulla 1:12, 1:13 och 1:14 och Karslhult 3:14
<i>Fornlämning:</i>	RAÅ Kristberg 174 och RAÅ Motala 286
<i>Fastighetskarta:</i>	64F9as Ervasteby
<i>Koordinatsystem:</i>	SWEREF 99 TM
<i>Koordinater:</i>	N 6492955–6494220 E 505550–508885
<i>Höjdsystem:</i>	RH 2000
<i>Inmätningmetod:</i>	RTK-GPS
<i>Dokumentationshandlingar:</i>	20 blad med sektionsritningar förvaras hos ATA tillsammans med ett urval fotografier.
<i>Fynd:</i>	562 fyndposter finns registrerade före gallring och förvaras på KM i väntan på beslut om fyndfördelning.

Bilagor

Bilaga 1. Anläggningar och lager, objekt KM1.....	82
Bilaga 2. Anläggningar, objekt KM4.....	84
Bilaga 3. Anläggnings- och lagerlista, RAÄ Kristberg 174.....	86
Bilaga 4. Fynd, alla tre undersökningsytorna.....	88
Bilaga 5. Schaktkartor, RAÄ Motala 286 och RAÄ Kristberg 174.....	114
Bilaga 6. Arkivstudie, Kulla soldattorp/Ekeberget.....	116
Bilaga 7. Vedartsanalyser.....	119
Bilaga 8. ¹⁴ C-analys.....	124
Bilaga 9. Makrofossilanalys.....	130
Bilaga 10. Keramiska analyser.....	132
Bilaga 11. Specialregistrering av keramiken från Karshult.....	151
Bilaga 12. Specialregistrering av keramiken från Kulla.....	153

Bilaga 1. Anläggningar och lager, objekt KM1

Nr	Kategori	Planform (orientering)	Storlek (m)	Djup/ tjocklek (m)	Vedarts- analys?	Makrofossil- analys?	¹⁴ C-analys?	Sektions- ritning?
1041	Grop	Rundad, något triangulär form	1,3×1,4					
8081	Syllgrund	Linjeformad i rät vinkel (ONO- VSV+NNV-SSO)	5,8+3,5×0,7					
8200	Kulturlager	Oregelbunden (NNO-SSV)	4,3×3,2					
8498	Kulturlager	Oregelbunden (ONO-VSV)	4,2×,30					
8528	Utgår							
8562	Stolphål?	Oval (NO-SV)	0,14×0,10					
8570	Stolphål?	Oval (N-S)	0,42×0,33	0,29				x
8583	Stolphål?	Oregelbunden (NNV-SSO)	0,55×0,30	0,32				x
8597	Utgår							
8610	Stolphål	Oval (ONO-VSV)	0,25×0,20	0,25				
8620	Grop	Halvcirkelformad (ONO-VSV)	1,90×1,10	0,22		x	x	x

Nr	Beskrivning	Kommentar	Fynd
1041	Avfallsgrop med sopor från sekelskiftet 1800–1900 och framåt.		616 (se även foto figur 15 i rapporten)
8081	Syllgrund av sten, med flera stora kallmurade stenar. Delvis förstärkt med platsgjuten betong ovanpå och på utsidan av syllen. Sträcker sig i en rät vinkel runt ett källarutrymme och fortsätter åt VSV bortanför källaren. Uppfattad som norra väglinjen i Karshults soldattorpets själva bostadshus, där en äldre grund återanvänts vid ombyggnad av torpet.		
8200	Gråbrun till rödbrun, flammig sand. Eventuellt fortsätter lagret utanför huset mot norr men där har lagret fått ett annat nummer. Påträffades under raseringsmassor i husgrunden.		Yngre rödgods (ej tillvarataget)
8498	Mellanmörkbrun till rödbrun flammig sand. Humöst innehåll med enstaka inslag av småsten och mindre sten upp till 0,25 m stora. I västra delen av lagret fynd av rödgods och ett kritpipsfragment. Lager norr om vägglinje, en yngre dräneringsränna på norrsidan om syllgrunden tydligt nedgrävd genom lagret. Under lagret framkom en grop, A8620.		265, 270, 314–316, 454–459, 611
8528			
8562	Fyllning av mellanbrun silt med inslag av enstaka småstenar.		
8570	Fyllning av mellanbrun silt. Anläggningen skar A8583, vars fyllning var liknande men något ljusare.		
8583	Fyllning av mellanbrun silt. Anläggningen skars av A8570, vars fyllning var något mörkare. Troligt stolphål, hastigt undersökt.		
8597			
8610	Fyllning av brungrå sand. En mindre sten, 0,07 m stor och enstaka förekomst av småsten. Som djupast 0,25 i NO annars 0,11 m djup. Rundad botten i profil.		
8620	Fyllning av brunsvartgrå sand. Måttlig förekomst av kol, inslag av enstaka djurben. Mellanstora stenar ner mot botten, de flesta ligger i den S delen mot dräneringen som skär igenom anläggningens fyllning. En koligare fläck framkom i NÖ. En del brända ben dök upp där men även i andra delar av gropen. Botten av anläggningen ojämn med viss infiltration. Fyllningen uppfattades som ett avfallslager avsatt i en nedgrävning, kanske bara en mer orörd del av A8498. Jordprov och togs i lagret och användes till analys.		317–318, 451–453, 608

Bilaga 2. Anläggningar, objekt KM4

Nr	Kategori	Planform (orientering)	Storlek (m)	Djup (m)	Vedarts-analys?	Makrofossil-analys?	¹⁴ C-analys?	Sektions-ritning?
A219	Utgår							
A228	Härd	Rund	Ø 1,20–1,25	0,64	x	x	x	
A325	Lager	Rektangulär med rundade hörn	6,8×3,4 (Ö–V)	0,10				
A378	Härd?	Avlång, oregelbunden	[>2,5]×0,5 (N–S)	0,15	x		x	
A399	Utgår							
A436	Härd	Rund	Ø 1,10	0,27	x	x	x	
A536	Utgår							
A3322	Utgår							
A3331	Utgår							
A3495	Utgår							
A3512	Utgår							
A3529	Utgår							
A3558	Utgår							
A3577	Utgår							
A3589	Utgår							
A3603	Utgår							
A3631	Utgår							
A3657	Utgår							
A3670	Utgår							
A3688	Utgår							
A3698	Utgår							
A3821	Utgår							
A3903	Härd	Rund	Ø 1,15	0,35		x		
A3925	Utgår							
A3936	Utgår							
A4109	Utgår							
A4141	Utgår							
A4177	Utgår							
A4194	Utgår							
A4202	Utgår							
A4212	Utgår							

Nr	Beskrivning	Kommentar	Fynd
A219			
A228	Kokgropsliknande hård. Fyllning av förhållandevis lucker, humös mörkbrun-svart silt och mycket stort inslag med skörbränd sten, upp till 0,27 m stora, men i regel mindre. De två största stenarna synliga i ytan. Inslag av kolstänk och sot från toppen och nedåt. Två kraftigare kollager framkom, höljda av tunna sotlager. Den ena noterades ca 0,09 m ner i anläggningen, den andra från 0,35 ner i anläggningen och fortsatte ner till botten. U-formad botten i profil. Ett kolprov, P434, och ett jordprov, P4249, togs i anläggningen och användes vid analys.		135, 139
A325	Lager av mörkbrun-svart silt eller finsand med organiskt inslag och sot, i N delen mer gråbrunt med konkretioner av järnoxid, i Ö och S delen något flammigt.		Bränd lera (ej tillvarataget)
A378	Fyllning av svartgrå till gulbeige silt. I kanten fanns ett svart kolbemängt skikt som följde kanten mot botten. Rundad bottenprofil. Eldpåverkad silt i undergrunden närmast under anläggningen med gråkatig-vit nyans. Kolprov, P494, användes vid analys. Ett kolprov, P496, togs i anläggningen och användes vid analys.	Störd av A3821 i S.	
A399			
A436	Kokgropsliknande hård. Fyllning av mörkbrun, närmast svart sotig sand. Mycket stort inslag av skärvig, skörbränd sten, upp till 0,03–0,15 m stora. Kraftigt inslag av kol och sot. I S partier med mer gråbrun sand, utan lika mycket kol och sot. Skålformad botten i profil. Ett kolprov, P717, och ett jordprov, P718, togs i anläggningen och användes vid analys.		
A536			
A3322			
A3331			
A3495			
A3512			
A3529		Stor kolfläckig yta, i det närmaste rektangulär. Gråsvart siltigt lager som innehöll bitar av träkol. I sektionen syntes flera skikt med träkol. Otydlig och utgår.	
A3558		Oregelbunden flammig mörkfärgning, otydlig nedgrävningskant.	
A3577			
A3589			
A3603			
A3631			
A3657			
A3670			
A3688			
A3698			
A3821		Uppfattades som spår efter en sprängning av ett större stenblock på undersökningsytan som besökare vid undersökningen berättade om.	
A3903	Kokgropsliknande hård. Fyllning av svart, fet siltig sand med mycket inslag av sten i hela fyllningen, 0,05–0,20 m stora, i huvudsak skärviga, skörbrända och sotiga. Kraftigt inslag av kol och sot. I toppen av anläggningen brun, något humös och lucker sand, troligtvis matjordsrester. Tydlig nedgrävningskant, sluttande sidor och rundad botten form. Ett jordprov, P4227, togs i anläggningen och användes vid analys.		
A3925			
A3936			
A4109			
A4141		Framkom under lagret A325. Uppfattades ursprungligen som en ränna, när den framkom i sin helhet, men vid granskning uppfattad som rotbrand och avfärdad.	
A4177			
A4194			
A4202			
A4212			

Bilaga 3. Anläggnings- och lagerlista, RAÄ Kristberg 174

Nr	Kategori	Planform (orientering)	Storlek (m)	Djup (m)	Vedarts- analys?	Makrofossil- analys?	¹⁴ C-analys?	Sektions- ritning?
A1073	Brunn	Rund	Ø 4,2–4,5	1,4				
A1364	Grop	Rund	Ø 1,35	0,5				x
A1413	Grop	Oval, med en rak norsida (Ö–V)	2,75×1,80	?				
A2228	Grop	Oval (N–S)	1,03×0,61	0,34				x
A2943	Grop	Oval (VSV–ONO)	1,43×1,36	0,35				
A3118	Grop	Oregelbunden, rundad	0,60×0,56	0,19				x
A4840	Ränna	Avlång, oregelbunden	2,0×0,6	0,2				x
A5355	Källargrop	Rektangulär med rundade kanter (NV–SO)	3,7×3,3	1,66	x	x	x	x
A5426	Grop	Rektangulär med rundade kanter (N–S)	2,9×2,0	0,38				
A6051	Grop	Oval (Ö–V)	1,55×1,20	0,18				x

Nr	Beskrivning	Kommentar	Fynd
A1073	Fyllning av gråbrun humös silt och lera tillsammans med större och mindre stenar, bildandes något som påminde om en stenpackning i ytan. I fyllningen påträffades enstaka kol och noterades en måttlig förekomst av tegel och enstaka småsten. Sidorna kallmurade av natursten, ca 0,2–0,6 m stora. Nedgrävningskanten tydlig och trappstegsformad. Bottenformen osäker med anledning av snabb vattenfyllning. Dock noterades mot botten träfibrer i Ö–V riktning. På ca 0,7 m djup började anläggningen att ta in vatten, vilket försvårade dokumentationen.		145, 147, 148, 149, 150, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505
A1364	Fyllning av gråbeige och beige silt. Enstaka fläckar av lera och stråk med kol i ett tunt lager ca 0,1 m ovanför botten. I botten stråk av bränd lera i små fragment och kol. Rundade kanter åt norr i överhäng. Plan längst ner botten. Överhänget och stråket med kol visar på att gropen stått öppen med viss fyllning i botten.		
A1413	Ej återfylld och endast avbanad med maskin, genom borttagande av gräs och vegetationslager inom gropen. Djupet dokumenterades inte, men uppskattas i efterhand till ca 0,4 m.	Gropen ligger omedelbart utanför syllstensgrunden, A6482, på dess S sida. Gropens har en rak norrsida men i övrigt rundade former och har uppenbart tagit hänsyn till syllstensgrunden.	475
A2228	Flera fyllningar av brungrå sand, överst och djupgående i mitten mörk brungrå finkornig sand, därunder flammig mörkt brungrå sand och ljus gråbråbeige till orangebrun finkornig sand. Sluttande sidor och rundad botten med fördjupning i botten som eventuellt kan ses som ett stolphål.	I rapporten har anläggningen, tillsammans med stophålen A2210, A2411 och A4730, setts som del i en möjlig byggnad, kallad G.	Järnspek i mitten av anläggningen (tillvaratogs ej)
A2943	Ej återfylld och endast avbanad med maskin, genom borttagande av gräs och vegetationslager i gropen. I södra kanten syns två stenar, 0,30–0,36 m stora, som avgränsar gropen i denna riktning. Ett större stenblock fanns även i väster, ca 1,0 m stort.		–
A3118	Fyllning av brun silt. Måttligt inslag av sot, måttlig förekomst av lerfläckar och enstaka småsten. Norra kanten av anläggningen något störd genom att det skars av ett dike. Tydliga sluttande sidor och varierande botten, delvis plan, delvis ojämn.		
A4840	Fyllning av mörkgrå finkorning silt med visst kolinslag. Oregelbunden bottenform med fyra försänkningar som uppfattades som möjliga stolphål. I sådana fall kunde ett av de yttre försänkningarna ha varit läget för en snedstötta.		
A5355	Anläggning med flera fyllningar. Överst och centralt lager 1, ner till 0,40 m djup, en stenpackning med upp till 0,6 m stora stenar och däremellan grå mörkbrun sandig silt, relativt stort inslag av tegelfragment. Under och runt om föregående lager 2, ner till 1,00 m djup, mellanbrun sandig silt med enstaka inslag av tegel och större stenar och block upp till ca 0,8 m stora. Därunder lager 3, ner till 1,15 m djup, mellanbrun sandig silt med kraftigt inslag av tegel och fläckar av ljusbrun–beige lera. Underst lager 4, ett heterogent varvigt lager av huvudsakligen mellanbrun sandig silt, visst inslag av tegel, småsten och grus, horisontella stråk av av mer minerogen ljusbeige silt, liksom varv av mer humös mörkbrun silt med större inslag av små tegelfragment, kolbitar och obrända träbitar. Övergången mellan de tre undre lagren var inte lika distinkt som övergången mellan första och andra. Ö delen av anläggningen domineras av ett större stenblock, ca 1,9 m stort i plan. Blocket uppfattades med anledning av sin storlek initialt som markfast, men lager 4 fortsätter en bit under blocket och kunde inte följas till sin eventuella avgränsning. Det kunde alltså inte med säkerhet avgöras om blocket låg i lager 4 eller var markfast. I sektionen noterades i V kanten av anläggningen horisontellt virke i form av slänor i på tre nivåer, 0,62 m ner (lager 2), 1,22 m ner (lager 4) och 1,57 m ner (lager 4). Även rakt ner från det stora blockets V kant påträffades horisontellt virke på 1,35 m djup (lager 4). Detta obrända virke skulle kunna vara del i ett ramverk. Ett jordprov, P6990, togs i ett mörkare horisontellt stråk i lager 4. Ett kolprov, P6986, togs från lager 3. Båda användes vid analys. Därtill togs ett större träprov från det understa av det horisontellt liggande virket i V kanten (lager 4), i form av en 90×45×20 mm stor bit, troligen rundvirke, som användes vid vedartsanalys. Ur denna bit togs sedan en flisa, 10×5×2 mm, virkets vedyta vilken användes vid ¹⁴ C–analys. Åtminstone östra sidan av gropen hade två trappstegsavsatser ca 0,6 och ca 1,2 m ner, vilket innebar att horisontellt liggande virket på de två övre nivåerna sammanföll med trappstegsavsatserna. Ner mot den i övrigt plana botten var sidorna rundade.	Anläggning grävdes delvis med hjälp av maskin.	32, 33, 34, 53, 66, 83, 104, 110, 144, 157, 158, 243, 244, 349, 351, 517, 518, 519, 538, 539, 548
A5426	Fyllning av större stenar, men i övrigt inte mycket annat material, något som hade lämnat ett flertal hålrum i fyllningen mellan stenarna. I gropens sidor syntes flera större stenar som verkade vara ditplacerade. I den norra långsidan syntes exempelvis två tydliga stora stenblock, 0,60–0,65 m stora, som avgränsade gropen och i den östra sidan syntes ett större block, 0,63 m stort. Skålformad botten, och märkbart ofullständigt igenfylld.	Delar av gropen låg under den stående stenvallen, som alltså måste ha byggts efter att gropen grävts.	162, 163, 169, 170, 171
A6051	Fyllning av gråsvart silt. Måttligt sotinnehåll. Rundade kanter och relativt plan botten.	Överlagras av lager A5330. Gropen uppfattades först som sammanhängande med härden A5841 och därför som längre och mer avlång i formen, vilket gjorde att anläggningen först benämndes som räna. Efter ytrensning framgick att de båda anläggningarna låg på ett avstånd av ca 0,6 m från varandra. Gropen grävdes ut med hjälp av maskin.	

Bilaga 4. Fynd, alla tre undersökningsytorna

Fyndnr	IntrasisID	Fynd-kategori	Material	Sakord	Antal	Fragmente-ringsgrad	Fyndstatus	Vikt	Anmärkning
1	200034	Obränt ben	Ben	Avfall	16	Fragment		55	
2	200035	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		5	
3	200036	Bränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		1	
4	200041	Bränt ben	Ben	Avfall	4	Fragment		1	
5	200042	Bränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		1	
6	200044	Bränt ben	Ben	Avfall	29	Fragment		3	
7	200045	Obränt ben	Ben	Avfall	7	Fragment		23	
8	200046	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		3	
9	200047	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Intakt		16	
10	200048	Obränt ben	Ben	Avfall	13	Fragment		46	
11	200049	Obränt ben	Ben	Avfall	4	Intakt		144	Delar av samma fot av nöt. Samma ind som fnr 12
12	200050	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		48	Distal tibia nöt. Samma ind. som fnr 11
13	200051	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Intakt		1	Ulna fågel
14	200052	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		2	
15	200053	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Intakt		3	
16	200054	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Intakt		27	
17	200055	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		7	
18	200056	Obränt ben	Ben	Avfall	31	Fragment		35	
19	200057	Bränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		1	
20	200058	Obränt ben	Ben	Avfall	9	Fragment		13	
21	200059	Obränt ben	Ben	Avfall	13	Fragment		17	
22	200060	Bränt ben	Ben	Avfall	4	Fragment		1	
23	200061	Obränt ben	Ben	Avfall	22	Fragment		19	
24	200062	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Intakt		10	Nöt Ph 1
25	200064	Bränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		1	
26	200065	Obränt ben	Ben	Avfall	23	Fragment		66	Bland annat ben från gädda, får och nöt
27	200067	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Intakt		2	Får ph 1, gristand
28	200068	Bränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		1	
29	200069	Bränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		1	
30	200070	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Intakt		81	Två mt från samma ind. Dovhjort? samma ind fnr 16
31	200071	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		4	
32	200072	Bränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		1	
33	200073	Obränt ben	Ben	Avfall	18	Fragment		65	Bland annat får och fågel
34	200074	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Intakt		1	Får/get kotdisk
35	200075	Obränt ben	Ben	Avfall	108	Fragment		132	Bland annat kalv och får/get
36	200076	Obränt ben	Ben	Avfall	4	Intakt		14	Får/get och kalv
37	200078	Bränt ben	Ben	Avfall	5	Fragment		1	
38	200079	Bränt ben	Ben	Avfall	1	Intakt		1	Svanskota
39	200080	Bränt ben	Ben	Avfall	9	Fragment		2	
40	200081	Bränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		9	Övre matjorden inne i husgrund
41	200083	Bränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		1	Strax norr om stenpackningen
42	200084	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		1	Strax norr om stenpackningen

Fyndnr	Fornlämning	N coordinate	E coordinate		Område finns inom parent IDs	Fyndenhet tillhör parent IDs	Arkeologiskt objekt påträffas i parent IDs
1	RAÄ Motala 286	6493028,515	505565,717	1	784		
2	RAÄ Motala 286	6492996,572	505576,411	1	942		
3	RAÄ Motala 286	6492996,572	505576,411	1	942		
4	RAÄ Kristberg 174	6494146,313	508818,882	1		1099	
5	RAÄ Kristberg 174	6494151,637	508816,981	1		1144	
6	RAÄ Kristberg 174	6494141,149	508816,18	1			5218
7	RAÄ Kristberg 174	6494140,767	508844,819	1		5645	5680
8	RAÄ Kristberg 174	6494140,697	508845,816	1		5646	5680
9	RAÄ Kristberg 174	6494140,697	508845,816	1		5646	5680
10	RAÄ Kristberg 174	6494139,69	508847,01	1		5647	5680
11	RAÄ Kristberg 174	6494167,544	508838,839	1		5648	
12	RAÄ Kristberg 174	6494167,544	508838,839	1		5648	
13	RAÄ Kristberg 174	6494168,083	508838,828	1		5650	
14	RAÄ Kristberg 174	6494168,296	508839,278	1		5651	
15	RAÄ Kristberg 174	6494167,569	508840,051	1		5652	
16	RAÄ Kristberg 174	6494165,071	508840,93	1		5653	
17	RAÄ Kristberg 174	6494142,091	508845,62	1		5655	5680
18	RAÄ Kristberg 174	6494137,129	508845,045	1		5762	5680
19	RAÄ Kristberg 174	6494137,129	508845,045	1		5762	5680
20	RAÄ Kristberg 174	6494137,963	508844,781	1		5763	5680
21	RAÄ Kristberg 174	6494138,586	508845,129	1		5764	5680
22	RAÄ Kristberg 174	6494137,556	508846,859	1		5765	5680
23	RAÄ Kristberg 174	6494137,556	508846,859	1		5765	5680
24	RAÄ Kristberg 174	6494137,556	508846,859	1		5765	5680
25	RAÄ Kristberg 174	6494135,979	508842,727	1		6036	5680
26	RAÄ Kristberg 174	6494135,979	508842,727	1		6036	5680
27	RAÄ Kristberg 174	6494135,979	508842,727	1		6036	5680
28	RAÄ Kristberg 174	6494145,882	508848,47	1			1956
29	RAÄ Kristberg 174	6494135,3	508852,997	1			2426
30	RAÄ Kristberg 174	6494167,601	508839,335	1			2776
31	RAÄ Kristberg 174	6494167,601	508839,335	1			2776
32	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
33	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
34	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
35	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
36	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
37	RAÄ Kristberg 174	6494152,424	508816,694	1	1100		5218
38	RAÄ Kristberg 174	6494152,424	508816,694	1	1100		5218
39	RAÄ Kristberg 174	6494152,424	508816,694	1	1100		5218
40	RAÄ Kristberg 174	6494164,98	508853,781	1	1840		1384
41	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
42	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		

Bilaga 4. Fynd, alla tre undersökningsytorna

Fyndnr	IntrasisID	Fynd-kategori	Material	Sakord	Antal	Fragmente-ringsgrad	Fyndstatus	Vikt	Anmärkning
43	200085	Obränt ben	Ben	Avfall	0	Fragment		0	Massfynd sydöst om och i södra stenpackningen
44	200086	Obränt ben	Ben	Avfall	6	Fragment		3	Utanför stenpackningens östra sida
45	200087	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Intakt		6	Utanför stenpackningens östra sida
46	200088	Bränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		1	
47	200089	Obränt ben	Ben	Avfall	7	Fragment		7	
48	200090	Obränt ben	Ben	Avfall	3	Intakt		11	Får-/gettänder
49	200091	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		20	Östra delen
50	200092	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		3	Östra delen. Får-/gettand
51	200093	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		28	Massfynd strax söder om Stenpackningen. Mc nöt
52	200094	Obränt ben	Ben	Avfall	16	Fragment		43	
53	200095	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		6	Lager 4
54	200097	Bränt ben	Ben	Avfall	1	Intakt		1	Rensfynd matjord
55	200099	Obränt ben	Ben	Avfall	13	Fragment		44	Rensfynd, matjord
56	200100	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Intakt		2	Rensfynd, matjord
57	200101	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		6	Schaktfynd
58	200102	Obränt ben	Ben	Avfall	9	Fragment		42	Från matjordslagret, ev. inne i hus
59	200103	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Intakt		2	Från matjordslagret, ev. inne i hus
60	200105	Obränt ben	Ben	Avfall	36	Fragment		271	
61	200106	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Intakt		10	Pd4 md nöt, m2 mx får/get
62	200107	Bränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		1	
63	200108	Obränt ben	Ben	Avfall	25	Fragment		72	Från lager i och omkring A5379, SV halvan
64	200109	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Intakt		3	Från lager i och omkring A5379, SV halvan
65	200110	Bränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		2	Från lager i och omkring A5379, SV halvan
66	200111	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		1	Lager 2
67	200113	Bränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		1	Massfynd i lager öster om a5379
68	200114	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		1	Massfynd i lager öster om A5379
69	200115	Obränt ben	Ben	Avfall	51	Fragment		116	Massfynd i lager öster om A5379
70	200116	Obränt ben	Ben	Avfall	3	Intakt		18	Massfynd i lager öster om A5379. Nöt.
71	200118	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Intakt		7	Fågel, gås? SV-hörnet av hus A1384?
72	200120	Mynt	Koppar	Mynt	1	Intakt		2	1 öre kmt Oskar I pr. 1856-1858
74	200123	Mynt	Koppar	Mynt	1	Intakt		1	
76	200126	Järn	Järn	Slagg	1	Fragment		32	
77	200127	Cu-legering	Cu-legering	Knapp	1	Intakt		1	
81	200133	Mynt	Koppar	Mynt	1	Intakt		7	
83	200136	Järn	Järn	Föremål	2	Fragment	Gallrat	13	Delar av samma föremål. Tunn platta.
84	200137	Järn	Järn	Brodd	1	Intakt	Gallrat	11	
85	200138	Järn	Järn	Hästsksöm	1	Intakt	Gallrat	8	
86	200140	Järn	Järn	Järnbleck	1	Fragment	Gallrat	20	Troligen järnbeslag
87	200141	Mynt	Koppar	Mynt	1	Intakt		3	

Fyndnr	Fornlämning	N coordinate	E coordinate		Område finns inom parent IDs	Fyndenhet tillhör parent IDs	Arkeologiskt objekt påträffas i parent IDs
43	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
44	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
45	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
46	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
47	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
48	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
49	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
50	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
51	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
52	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
53	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
54	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
55	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
56	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
57	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
58	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
59	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
60	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
61	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
62	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
63	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
64	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
65	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
66	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
67	RAÄ Kristberg 174	6494138,053	508843,873	1			5680
68	RAÄ Kristberg 174	6494138,053	508843,873	1			5680
69	RAÄ Kristberg 174	6494138,053	508843,873	1			5680
70	RAÄ Kristberg 174	6494138,053	508843,873	1			5680
71	RAÄ Kristberg 174	6494164,576	508853,631	1			1384
72	RAÄ Kristberg 174	6494169,605	508851,248	1		5348	
74	RAÄ Kristberg 174	6494168,544	508851,473	1		5347	
76	Objekt KM4	6494076,87	508393,378	1		572	
77	RAÄ Kristberg 174	6494145,882	508848,47	1			1956
81	RAÄ Kristberg 174	6494137,113	508853,357	1		1972	
83	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
84	RAÄ Kristberg 174	6494136,51	508854,255	1		2676	
85	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
86	RAÄ Kristberg 174	6494145,882	508848,47	1			1956
87	RAÄ Kristberg 174	6494137,455	508856,76	1		1971	

Bilaga 4. Fynd, alla tre undersökningsytorna

Fyndnr	IntrasisID	Fynd-kategori	Material	Sakord	Antal	Fragmente-ringsgrad	Fyndstatus	Vikt	Anmärkning
89	200143	Järn	Järn	Järnbleck	1	Komplett	Gallrat	4	Tunn järnplatta i två delar
90	200145	Järn	Järn	Järnten	1	Fragment	Gallrat	24	Sannolikt ett handtag
91	200147	Järn	Järn	Järnten	1	Fragment	Gallrat	45	
92	200148	Järn	Järn	Kniv	1	Fragment	Gallrat	12	
93	200149	Järn	Järn	Hästsko	1	Fragment	Gallrat	79	
94	200150	Cu-legering	Cu-legering	Knapp	1	Fragment		1	Motiv av sittande man på stol med bord. Plombering?
95	200151	Cu-legering	Cu-legering	Fingerborg	1	Intakt		4	Dekorerad med två parallella linjer längs kanten
96	200153	Järn	Järn	Slagg	1	Fragment		464	
97	200154	Järn	Järn	Slagg	1	Fragment		536	
98	200155	Järn	Järn	Järnbleck	1	Fragment	Gallrat	74	
100	200157	Järn	Järn	Beslag	1	Intakt	Gallrat	31	Cirkulärt beslag
101	200158	Järn	Järn	Järnbleck	1	Fragment	Gallrat	24	
102	200159	Järn	Järn	Kniv	1	Intakt	Gallrat	15	
103	200160	Järn	Järn	Kniv	1	Fragment	Gallrat	42	Nästan komplett. 5 delar.
104	200161	Järn	Järn	Navare	1	Intakt	Gallrat	19	
105	200163	Järn	Järn	Kniv	1	Intakt	Gallrat	47	
107	200165	Järn	Järn	Järnbleck	1	Fragment	Gallrat	40	Cirka 4 mm tjock. Spetsiga ändar och smalare midja.
108	200167	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		5	Två delar
110	200170	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		6	
111	200171	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		2	
112	200172	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		1	
113	200173	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		1	Rensfynd, matjord
114	200174	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		14	
115	200175	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		1	
116	200176	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		1	
117	200177	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		5	
118	200178	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		3	
119	200179	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		3	Skaftet avbrutet och resterande del är tilltäljd för att användas vidare
120	200180	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		6	Två delar
121	200181	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		3	
122	200182	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		1	
123	200184	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		3	
124	200185	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		2	
125	200186	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		1	
126	200187	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		1	
127	200188	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		4	
128	200189	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		5	
129	200190	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		1	
130	200191	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		2	
132	200195	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		1	
133	200196	Järn	Järn	Slagg	1	Fragment		78	
135	200200	Flinta	Flinta	Avslag/avfall	1	Fragment		2	Slagen flinta.
136	200202	Flinta	Flinta	Avfall	1	Fragment		1	Vare sig spår av äldre litisk teknologi el. som eldslagningsflinta.
138	200204	Kvarts	Kvarts	Avslag	1	Fragment		1	

Fyndnr	Fornlämning	N coordinate	E coordinate		Område finns inom parent IDs	Fyndenhet tillhör parent IDs	Arkeologiskt objekt påträffas i parent IDs
89	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
90	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
91	RAÄ Kristberg 174	6494145,882	508848,47	1			1956
92	RAÄ Kristberg 174	6494173,973	508853,08	1		5349	
93	RAÄ Kristberg 174	6494148,683	508849,585	1		5371	
94	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
95	RAÄ Kristberg 174	6494136,494	508853,255	1		2409	
96	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
97	RAÄ Kristberg 174	6494136,213	508854,326	1		3075	
98	RAÄ Kristberg 174	6494136,213	508854,326	1		3075	
100	RAÄ Kristberg 174	6494140,013	508843,791	1		5369	5680
101	RAÄ Kristberg 174	6494160,645	508849,039	1		5353	
102	RAÄ Kristberg 174	6494139,668	508842,336	1		2101	
103	RAÄ Kristberg 174	6494152,424	508816,694	1	1100		5218
104	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
105	RAÄ Kristberg 174	6494130,923	508844,88	1		1973	
107	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
108	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
110	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
111	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
112	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
113	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
114	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
115	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
116	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
117	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
118	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
119	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
120	RAÄ Kristberg 174	6494137,521	508843,119	1		2407	
121	RAÄ Kristberg 174	6494136,382	508842,216	1		2408	
122	RAÄ Kristberg 174	6494137,644	508842,53	1		2410	
123	RAÄ Kristberg 174	6494134,812	508853,593	1		2558	
124	RAÄ Kristberg 174	6494136,649	508841,663	1		2677	
125	RAÄ Kristberg 174	6494143,228	508846,145	1		5370	5680
126	RAÄ Kristberg 174	6494134,497	508843,779	1		5391	5680
127	RAÄ Kristberg 174	6494135,553	508842,812	1		5392	5680
128	RAÄ Kristberg 174	6494135,553	508842,812	1		5392	5680
129	RAÄ Kristberg 174	6494135,553	508842,812	1		5392	5680
130	RAÄ Kristberg 174	6494141,631	508842,703	1		5644	5680
132	RAÄ Kristberg 174	6494135,213	508845,467	1		6034	5680
133	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
135	Objekt KM4	6494085,635	508384,791	1			228
136	RAÄ Motala 286	6493028,515	505565,717	1	784		
138	RAÄ Kristberg 174	6494174,839	508847,307	1		3803	

Bilaga 4. Fynd, alla tre undersökningsytorna

Fyndnr	IntrasisID	Fynd-kategori	Material	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Fyndstatus	Vikt	Anmärkning
139	200205	Flinta	Flinta	Avslag	1	Fragment		1	Plattformsteknik.
140	200206	Flinta	Flinta	Avslag med retusch	1	Fragment		1	Avslag med bruksretusch (ej skrapa).
143	200208	Sandsten	Sandsten	Bryne	1	Intakt		27	Kvartsitisk sandsten?
144	200210	Glas	Glas	Framställningsavfall	1	Fragment		2	
145	200212	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		31	
146	200214	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		2	
147	200216	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		189	
148	200217	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		15	
149	200218	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		15	
150	200219	Glas	Glas	Skål	1	Fragment		143	Två delar
151	200221	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		1	
152	200222	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		3	
154	200224	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		64	Sydvästra hörnet av grundmur
157	200227	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		1	
158	200228	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		1	
161	200231	Glas	Glas	Kärl	2	Fragment		1	Sannolikt flaskor
162	200232	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		15	
163	200233	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		3	
164	200235	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		2	
165	200236	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		1	Ev. flaska
167	200238	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		1	Troligen flaska
168	200239	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		17	Två delar
169	200241	Glas	Glas	Flaska	3	Fragment		14	Glas insamlat mellan stenmuren och A5426
170	200242	Glas	Glas	Flaska	9	Fragment		52	Glas insamlat mellan stenmuren och A5426
171	200243	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		3	Glas insamlat mellan stenmuren och A5426
172	200245	Glas	Glas	Dryckes-kärl	1	Fragment		55	Dryckesglas. Tydliga märken efter fäste på glasblåsningsrör.
173	200246	Glas	Glas	Dryckes-kärl	1	Fragment		3	Två delar. dryckesglas med utsvägd buk
174	200247	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		28	Dryckesglas eller mindre skål. Gjutet.
175	200248	Glas	Glas	Kärl	3	Fragment		6	
176	200249	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		30	
177	200250	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		22	
178	200251	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		15	
179	200252	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		8	
180	200253	Glas	Glas	Dryckes-kärl	1	Fragment		59	Dryckesglas med fot. Märke efter glasblåsningsstång
181	200260	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		6	Glaspest. Fyrkantig form.
182	200261	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		4	
183	200262	Glas	Glas	Kärl	2	Fragment		6	Troligen flaska
184	200263	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		8	Möjligen botten på flaska
185	200264	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		4	
186	200266	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		4	Vid brunnen. Troligen flaska.
188	200269	Glas	Glas	Flaska	2	Fragment		9	Precis utanför stenpackningen

Fyndnr	Fornlämning	N coordinate	E coordinate		Område finns inom parent IDs	Fyndenhet tillhör parent IDs	Arkeologiskt objekt påträffas i parent IDs
139	Objekt KM4	6494085,974	508384,435	1		4229	
140	RAÄ Kristberg 174	6494135,674	508842,903	1		6035	5680
143	RAÄ Kristberg 174	6494168,279	508843,182	1		5345	
144	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
145	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
146	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
147	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
148	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
149	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
150	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
151	RAÄ Kristberg 174	6494145,882	508848,47	1			1956
152	RAÄ Kristberg 174	6494145,882	508848,47	1			1956
154	RAÄ Kristberg 174	6494164,576	508853,631	1			1384
157	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
158	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
161	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
162	RAÄ Kristberg 174	6494161,562	508839,443	1			5426
163	RAÄ Kristberg 174	6494161,562	508839,443	1			5426
164	RAÄ Kristberg 174	6494138,053	508843,873	1			5680
165	RAÄ Kristberg 174	6494138,053	508843,873	1			5680
167	RAÄ Kristberg 174	6494138,053	508843,873	1			5680
168	RAÄ Kristberg 174	6494138,053	508843,873	1			5680
169	RAÄ Kristberg 174	6494161,562	508839,443	1			5426
170	RAÄ Kristberg 174	6494161,562	508839,443	1			5426
171	RAÄ Kristberg 174	6494161,562	508839,443	1			5426
172	RAÄ Kristberg 174	6494170,563	508852,594	1		5351	
173	RAÄ Kristberg 174	6494147,358	508847,791	1		5354	
174	RAÄ Kristberg 174	6494154,011	508848,355	1		5372	
175	RAÄ Kristberg 174	6494144,982	508852,95	1		5374	
176	RAÄ Kristberg 174	6494167,953	508838,944	1		5649	
177	RAÄ Kristberg 174	6494167,953	508838,944	1		5649	
178	RAÄ Kristberg 174	6494167,953	508838,944	1		5649	
179	RAÄ Kristberg 174	6494139,811	508843,71	1		5768	5680
180	RAÄ Kristberg 174	6494161,936	508849,593	1		6491	5680
181	RAÄ Kristberg 174	6494133,714	508855,159	1		7795	
182	RAÄ Kristberg 174	6494138,154	508853,11	1		7815	
183	RAÄ Kristberg 174	6494137,427	508852,963	1		7817	
184	RAÄ Kristberg 174	6494134,413	508843,765	1		7833	5680
185	RAÄ Kristberg 174	6494137,745	508855,163	1		7812	
186	RAÄ Kristberg 174	6494152,424	508816,694	1	1100		5218
188	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		

Bilaga 4. Fynd, alla tre undersökningsytorna

Fyndnr	IntrasisID	Fynd-kategori	Material	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Fyndstatus	Vikt	Anmärkning
189	200270	Glas	Glas	Flaska	2	Fragment		51	Strax norr om stenpackningen. Fyra delar.
190	200271	Glas	Glas	Flaska	2	Fragment		9	Strax norr om stenpackningen.
191	200272	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		7	Strax norr om stenpackningen.
194	200277	Glas	Glas	Flaska	4	Fragment		47	Tillsammans med andra fynd strax öster om stenpackningen.
195	200278	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		21	Tillsammans med andra fynd strax öster om stenpackningen. Två delar.
196	200279	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		3	Tillsammans med andra fynd strax öster om stenpackningen.
199	200282	Glas	Glas	Dryckes-kärl	1	Fragment		9	
200	200283	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		4	Mynning och hals. Liten flaska.
201	200284	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		2	Öra?
202	200285	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		1	
203	200286	Glas	Glas	Flaska	5	Fragment		27	
204	200287	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		4	
205	200288	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		1	
206	200289	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		50	Två delar
207	200290	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		22	Mycket stor flaska
208	200291	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		5	
209	200292	Glas	Glas	Flaska	4	Fragment		15	
210	200293	Glas	Glas	Flaska	3	Fragment		12	
211	200294	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		20	
212	200295	Glas	Glas	Dryckes-kärl	1	Fragment		8	Gryckesglas
213	200296	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		2	
214	200297	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		2	Två delar
216	200299	Glas	Glas	Dryckes-kärl	1	Fragment		10	Två delar
217	200301	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		30	
218	200302	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		11	Troligen flaska
219	200303	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		19	Glaspest. Rensfynd, matjord.
220	200304	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		136	
224	200310	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		12	
225	200311	Obränt ben	Ben	Avfall	19	Fragment		63	
226	200312	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		1	hålbén får/get
227	200313	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		3	Rörben stort däggdjur
228	200314	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		1	
229	200315	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		9	
230	200316	Obränt ben	Ben	Avfall	10	Fragment		6	
231	200317	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		19	Två delar. Mt nöt.
232	200318	Obränt ben	Ben	Avfall	5	Fragment		1	
233	200319	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		1	
234	200320	Obränt ben	Ben	Avfall	6	Fragment		13	
235	200321	Obränt ben	Ben	Avfall	10	Fragment		6	
236	200322	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Intakt		1	Får/get molar max
237	200323	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Intakt		1	Får/get premolarer max.

Fyndnr	Fornlämning	N coordinate	E coordinate		Område finns inom parent IDs	Fyndenhet tillhör parent IDs	Arkeologiskt objekt påträffas i parent IDs
189	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
190	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
191	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
194	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
195	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
196	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
199	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
200	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
201	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
202	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
203	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
204	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
205	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
206	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
207	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
208	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
209	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
210	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
211	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
212	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
213	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
214	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
216	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
217	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
218	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
219	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
220	RAÄ Kristberg 174	6494167,679	508841,05	1	3076		
224	RAÄ Kristberg 174	6494137,566	508854,511	1		7807	
225	RAÄ Kristberg 174	6494137,181	508853,999	1		7809	
226	RAÄ Kristberg 174	6494137,781	508855,127	1		7813	
227	RAÄ Kristberg 174	6494138,043	508852,915	1		7814	
228	RAÄ Kristberg 174	6494138,139	508852,191	1		7818	
229	RAÄ Kristberg 174	6494136,822	508848,588	1		7823	
230	RAÄ Kristberg 174	6494138,279	508846,237	1		7824	5680
231	RAÄ Kristberg 174	6494140,203	508846,294	1		7825	5680
232	RAÄ Kristberg 174	6494138,953	508853,447	1		7827	
233	RAÄ Kristberg 174	6494135,245	508846,188	1		7830	
234	RAÄ Kristberg 174	6494134,413	508843,765	1		7833	5680
235	RAÄ Kristberg 174	6494135,692	508844,449	1		7834	5680
236	RAÄ Kristberg 174	6494135,692	508844,449	1		7834	5680
237	RAÄ Kristberg 174	6494137,075	508846,198	1		7837	5680

Bilaga 4. Fynd, alla tre undersökningsytorna

Fyndnr	IntrasisID	Fynd-kategori	Material	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Fyndstatus	Vikt	Anmärkning
238	200324	Obränt ben	Ben	Avfall	22	Fragment		9	
239	200325	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		7	
240	200326	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Intakt		1	
241	200327	Obränt ben	Ben	Avfall	7	Fragment		5	
242	200328	Bränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		1	
243	200329	Bränt ben	Ben	Avfall	3	Fragment		13	Lager 4. Får/get underkåke och revben
244	200330	Bränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		46	Lager 3. Mt nöt
246	200335	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		1	
247	200336	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		1	Troligen flaska. Glaspest.
248	200337	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		1	Kraftig glaspest. Färg svår att avgöra.
249	200338	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		7	
250	200339	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		20	Öster om källaren
251	200340	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		1	Öster om källaren
252	200341	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		10	Skål? Fat?
253	200342	Glas	Glas	Flaska	2	Fragment		20	
254	200343	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		2	Troligen flaska. Gjutsöm på sidan.
255	200344	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		4	Flaska?
256	200345	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		6	
257	200346	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		9	Glaspest
258	200347	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		1	Liten flaska. Glaspest.
259	200348	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		4	
260	200349	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		3	
261	200350	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		1	
262	200351	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		7	Del av samma flaska som fnr 263. Mynning och hals. Liten flaska.
263	200352	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		1	Del av samma flaska som fnr 262. Liten flaska.
264	200353	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		3	
265	200354	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		1	
266	200355	Flinta	Flinta	Avfall	1	Fragment		1	Eldsprängd. Vare sig spår av äldre litisk teknologi el. som eldslagningsflinta.
270	200360	Cu-legering	Cu-legering	Knapp	1	Fragment		1	
272	200363	Järn	Järn	Beslag	1	Fragment	Gallrat	57	Från lager öster om källaren.
284	200376	Järn	Järn	Järnten	1	Fragment	Gallrat	1	
290	200383	Järn	Järn	Järnbleck	1	Fragment	Gallrat	35	Beslag el alternativt eggverktyg
293	200387	Järn	Järn	Järnspekt	1	Fragment	Gallrat	980	
298	200393	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		3	
299	200394	Obränt ben	Ben	Avfall	7	Fragment		12	Flera fragment av samma ben
300	200395	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		1	
301	200396	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		6	
302	200397	Obränt ben	Ben	Avfall	6	Fragment		4	Flera delar av samma ben
303	200398	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		6	
304	200399	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		6	Kota
305	200400	Obränt ben	Ben	Avfall	3	Fragment		25	
306	200401	Obränt ben	Ben	Avfall	3	Intakt		26	
307	200402	Obränt ben	Ben	Avfall	5	Fragment		56	

Fyndnr	Fornlämning	N coordinate	E coordinate		Område finns inom parent IDs	Fyndenhet tillhör parent IDs	Arkeologiskt objekt påträffas i parent IDs
238	RAÄ Kristberg 174	6494137,075	508846,198	1		7837	5680
239	RAÄ Kristberg 174	6494137,397	508853,664	1		7810	
240	RAÄ Kristberg 174	6494135,355	508842,966	1		9110	5680
241	RAÄ Kristberg 174	6494135,355	508842,966	1		9110	5680
242	RAÄ Kristberg 174	6494135,355	508842,966	1		9110	5680
243	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
244	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
246	RAÄ Motala 286	6493028,515	505565,717	1	784		
247	RAÄ Motala 286	6493028,515	505565,717	1	784		
248	RAÄ Motala 286	6493028,515	505565,717	1	784		
249	RAÄ Motala 286	6492984,095	505566,502	1	921		
250	RAÄ Motala 286	6493021,878	505557,822	1	8469		
251	RAÄ Motala 286	6493021,878	505557,822	1	8469		
252	RAÄ Motala 286	6493022,181	505555,125	1		7838	
253	RAÄ Motala 286	6493020,507	505554,138	1		7854	
254	RAÄ Motala 286	6493018,632	505557,567	1		7904	
255	RAÄ Motala 286	6493019,431	505559,528	1		7907	
256	RAÄ Motala 286	6493020,539	505560,782	1		7912	
257	RAÄ Motala 286	6493022,509	505562,042	1		7950	
258	RAÄ Motala 286	6493023,151	505559,747	1		8382	
259	RAÄ Motala 286	6493023,151	505559,747	1		8382	
260	RAÄ Motala 286	6493023,151	505559,747	1		8382	
261	RAÄ Motala 286	6493020,99	505552,738	1		8010	
262	RAÄ Motala 286	6493021,604	505553,333	1		8520	
263	RAÄ Motala 286	6493021,604	505553,333	1		8520	
264	RAÄ Motala 286	6493022,469	505560,983	1		7952	
265	RAÄ Motala 286	6493023,377	505553,905	1			8498
266	RAÄ Motala 286	6493021,604	505553,333	1		8520	
270	RAÄ Motala 286	6493023,377	505553,905	1			8498
272	RAÄ Motala 286	6493021,878	505557,822	1	8469		
284	RAÄ Motala 286	6493020,545	505554,241	1		7851	
290	RAÄ Motala 286	6493018,804	505554,488	1		7859	
293	RAÄ Motala 286	6493021,608	505561,593	1		7910	
298	RAÄ Motala 286	6493021,435	505554,917	1		7855	
299	RAÄ Motala 286	6493020,06	505554,186	1		7856	
300	RAÄ Motala 286	6493019,562	505559,596	1		7908	
301	RAÄ Motala 286	6493021,507	505559,933	1		7911	
302	RAÄ Motala 286	6493022,513	505560,967	1		7951	
303	RAÄ Motala 286	6493021,106	505552,745	1		8009	
304	RAÄ Motala 286	6493021,624	505555,369	1		8025	
305	RAÄ Motala 286	6493023,284	505559,598	1		8380	
306	RAÄ Motala 286	6493023,284	505559,598	1		8380	
307	RAÄ Motala 286	6493023,788	505559,257	1		8381	

Bilaga 4. Fynd, alla tre undersökningsytorna

Fyndnr	IntrasisID	Fynd-kategori	Material	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Fyndstatus	Vikt	Anmärkning
308	200403	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		10	Ett ben i fyra delar
309	200404	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		2	
310	200405	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Intakt		1	
311	200406	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		2	
313	200408	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Intakt		6	Svin
314	200409	Bränt ben	Ben	Avfall	6	Fragment		3	
315	200410	Obränt ben	Ben	Avfall	20	Fragment		34	
316	200411	Obränt ben	Ben	Avfall	3	Fragment		5	Ph 1 nöt, hyoideum får/get, ph 1 fågel
317	200412	Bränt ben	Ben	Avfall	4	Fragment		1	
318	200413	Obränt ben	Ben	Avfall	13	Fragment		17	
319	200415	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		1	Från lager öster om källaren
320	200417	Obränt ben	Ben	Avfall	1	Fragment		99	Från rensning under grästorven vid husgrunden. Rakt avhuggen i båda ändarna.
321	200419	Obränt ben	Ben	Avfall	134	Intakt	Gallrat	114	Skelett efter en gravlagd katt. Modern begravning i störning. Individ 1.
322	200420	Obränt ben	Ben	Avfall	13	Intakt	Gallrat	2	Skelett efter en gravlagd katt. Modern begravning i störning. Individ 1.
323	200422	Obränt ben	Ben	Avfall	188	Intakt	Gallrat	92	Skelett efter en begravnad katt. Modern begravning i störning. Individ 2.
324	200423	Obränt ben	Ben	Avfall	159	Fragment	Gallrat	38	Skelett efter en begravnad katt. Modern begravning i störning. Individ 2.
325	200425	Glas	Glas	Kärl	1	Fragment		1	Sannolikt flaska
342	200489	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		3	Jonas Alströmers pipbruk i Alingsås 1729–1761
343	200492	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		3	
344	200493	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		5	
345	200495	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		3	
346	200497	Flinta	Flinta	Eldslagningsflinta	1	Fragment		4	Trolig rest av eldslagningsflinta.
347	200499	Glas	Glas	Flaska	1	Fragment		3	Grönt
348	200501	Järn	Järn	Föremål	1	Fragment	Gallrat	51	
349	200503	Cu-legering	Cu-legering	Föremål	1	Defekt		4	I djupgående lager
350	200505	Obränt ben	Ben	Avfall	3	Fragment		6	Stort rörben
351	200507	Obränt ben	Ben	Avfall	2	Fragment		49	Nöt samt stort hovdjur
352	200509	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		7	SÖ om stenpackning och i S delen av stenpackningen
353	200511	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		32	
354	200513	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		11	
355	200514	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		8	
356	200515	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		10	
357	200516	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		14	
358	200517	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		21	
359	200518	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		7	
360	200519	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		65	
362	200521	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		24	
363	200522	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		17	
364	200523	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		22	

Fyndnr	Fornlämning	N coordinate	E coordinate		Område finns inom parent IDs	Fyndenhet tillhör parent IDs	Arkeologiskt objekt påträffas i parent IDs
308	RAÄ Motala 286	6493021,604	505553,333	1		8520	
309	RAÄ Motala 286	6493018,842	505556,413	1		8560	
310	RAÄ Motala 286	6493018,842	505556,413	1		8560	
311	RAÄ Motala 286	6493018,3	505556,657	1		8561	
313	RAÄ Motala 286	6493019,12	505557,165	1		200891	
314	RAÄ Motala 286	6493023,377	505553,905	1			8498
315	RAÄ Motala 286	6493023,377	505553,905	1			8498
316	RAÄ Motala 286	6493023,377	505553,905	1			8498
317	RAÄ Motala 286	6493022,177	505553,338	1			8620
318	RAÄ Motala 286	6493022,177	505553,338	1			8620
319	RAÄ Motala 286	6493021,878	505557,822	1	8469		
320	RAÄ Motala 286	6493025,596	505558,636	1	830		
321	RAÄ Motala 286	6493020,85	505561,262	1		7931	
322	RAÄ Motala 286	6493020,85	505561,262	1		7931	
323	RAÄ Motala 286	6493020,455	505560,797	1		7914	
324	RAÄ Motala 286	6493020,455	505560,797	1		7914	
325	RAÄ Kristberg 174	6494137,371	508850,394	1		7820	
342	RAÄ Kristberg 174	6494135,496	508845,399	1		5791	5680
343	RAÄ Kristberg 174	6494136,239	508846,138	1		5772	5680
344	RAÄ Kristberg 174	6494131,954	508847,862	1		5773	
345	RAÄ Kristberg 174	6494134,951	508845,711	1		5774	5680
346	RAÄ Kristberg 174	6494136,391	508846,117	1		5771	5680
347	RAÄ Kristberg 174	6494131,213	508850,225	1		5777	
348	RAÄ Kristberg 174	6494136,637	508844,706	1		5769	5680
349	RAÄ Kristberg 174	6494131,619	508849,11	1	5779		5355
350	RAÄ Kristberg 174	6494131,686	508852,194	1		5778	
351	RAÄ Kristberg 174	6494131,619	508849,11	1	5779		5355
352	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
353	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
354	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
355	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
356	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
357	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
358	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
359	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
360	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
362	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
363	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
364	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		

Bilaga 4. Fynd, alla tre undersökningsytorna

Fyndnr	IntrasisID	Fynd-kategori	Material	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Fyndstatus	Vikt	Anmärkning
365	200524	Keramik	Keramik	Porslin	1	Fragment		10	
366	200525	Keramik	Keramik	Flintgods	8	Fragment		19	
367	200527	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		3	
368	200528	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		9	
369	200529	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		1	
370	200530	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		5	
371	200531	Keramik	Keramik	Flintgods	1	Fragment		1	
372	200532	Keramik	Keramik	Rödgoods	6	Fragment		30	
373	200533	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		4	
374	200536	Keramik	Keramik	Rödgoods	4	Fragment		24	
375	200537	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		14	
376	200538	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		32	
377	200539	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		2	
378	200542	Keramik	Keramik	Rödgoods	33	Fragment		531	Rensfynd från matjordslager, (övre "soplagret")
379	200543	Keramik	Keramik	Rödgoods	5	Fragment		174	
380	200544	Keramik	Keramik	Rödgoods	8	Fragment		350	
381	200545	Keramik	Keramik	Rödgoods	6	Fragment		50	
382	200546	Keramik	Keramik	Rödgoods	5	Fragment		59	
383	200547	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		32	
384	200548	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		32	
385	200549	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		41	
386	200550	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		20	
387	200551	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		10	
388	200552	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		50	
389	200553	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		20	
390	200554	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		23	
391	200555	Keramik	Keramik	Rödgoods	4	Fragment		55	
392	200556	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		30	
393	200557	Keramik	Keramik	Rödgoods	11	Fragment		137	
394	200558	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		23	
395	200559	Keramik	Keramik	Rödgoods	6	Fragment		102	
396	200560	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		58	
397	200561	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		4	
398	200562	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		9	
399	200563	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		51	
400	200564	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		13	
401	200565	Keramik	Keramik	Rödgoods	11	Fragment		169	
402	200566	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		108	
403	200567	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		122	
404	200568	Keramik	Keramik	Rödgoods	12	Fragment		182	
405	200569	Keramik	Keramik	Rödgoods	4	Fragment		49	
406	200570	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		12	
407	200571	Keramik	Keramik	Fajans	5	Fragment		14	
408	200572	Keramik	Keramik	Fajans	2	Fragment		6	
409	200573	Keramik	Keramik	Fajans	1	Fragment		8	
410	200575	Keramik	Keramik	Rödgoods	11	Fragment		127	
411	200576	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		58	
412	200577	Keramik	Keramik	Rödgoods	5	Fragment		50	
413	200578	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		20	
414	200579	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		23	

Fyndnr	Fornlämning	N coordinate	E coordinate		Område finns inom parent IDs	Fyndenhet tillhör parent IDs	Arkeologiskt objekt påträffas i parent IDs
365	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
366	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
367	RAÄ Kristberg 174	6494167,376	508847,717	1	1814		
368	RAÄ Kristberg 174	6494167,376	508847,717	1	1814		
369	RAÄ Kristberg 174	6494145,882	508848,47	1			1956
370	RAÄ Kristberg 174	6494145,882	508848,47	1			1956
371	RAÄ Kristberg 174	6494145,882	508848,47	1			1956
372	RAÄ Kristberg 174	6494145,882	508848,47	1			1956
373	RAÄ Kristberg 174	6494145,882	508848,47	1			1956
374	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
375	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
376	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
377	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
378	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
379	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
380	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
381	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
382	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
383	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
384	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
385	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
386	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
387	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
388	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
389	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
390	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
391	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
392	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
393	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
394	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
395	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
396	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
397	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
398	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
399	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
400	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
401	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
402	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
403	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
404	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
405	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
406	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
407	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
408	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
409	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
410	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
411	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
412	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
413	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
414	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680

Bilaga 4. Fynd, alla tre undersökningsytorna

Fyndnr	IntrasisID	Fynd-kategori	Material	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Fyndstatus	Vikt	Anmärkning
415	200580	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		25	
416	200581	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		32	
417	200582	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		16	
418	200583	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		15	
419	200584	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		59	
420	200585	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		7	
421	200586	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		3	
422	200587	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		8	
423	200588	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		7	
424	200589	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		4	
425	200590	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		3	
426	200591	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		12	
427	200592	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		18	
428	200593	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		8	
429	200594	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		11	
430	200595	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		27	
431	200596	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		4	
432	200597	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		8	
433	200598	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		5	
434	200599	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		2	
435	200600	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		21	
436	200601	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		6	
437	200603	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		5	Insamlat i anslutning till A2426
438	200604	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		35	Insamlat i anslutning till A2426
439	200605	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		8	Insamlat i anslutning till A2426
440	200606	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		7	Insamlat i anslutning till A2426
441	200607	Keramik	Keramik	Rödgoods	6	Fragment		9	Insamlat i anslutning till A2426
442	200608	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		5	Insamlat i anslutning till A2426
443	200609	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		3	Insamlat i anslutning till A2426
444	200610	Keramik	Keramik	Rödgoods	4	Fragment		34	Insamlat i anslutning till A2426
445	200611	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		3	Insamlat i anslutning till A2426
446	200612	Keramik	Keramik	Fajans	1	Fragment		2	Insamlat i anslutning till A2426
447	200613	Keramik	Keramik	Flintgoods	6	Fragment		8	Insamlat i anslutning till A2426
448	200614	Keramik	Keramik	Flintgoods	2	Fragment		5	Insamlat i anslutning till A2426
449	200615	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		50	
450	200616	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		10	
451	200617	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		40	
452	200618	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		24	
453	200619	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		5	
454	200620	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		32	
455	200621	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		5	
456	200622	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		6	
457	200623	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		7	
458	200624	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		4	

Fyndnr	Fornlämning	N coordinate	E coordinate		Område finns inom parent IDs	Fyndenhet tillhör parent IDs	Arkeologiskt objekt påträffas i parent IDs
415	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
416	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
417	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
418	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
419	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
420	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
421	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
422	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
423	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
424	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
425	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
426	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
427	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
428	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
429	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
430	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
431	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
432	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
433	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
434	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
435	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
436	RAÄ Kristberg 174	6494138,006	508842,284	1	2102		5680
437	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
438	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
439	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
440	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
441	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
442	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
443	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
444	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
445	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
446	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
447	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
448	RAÄ Kristberg 174	6494135,184	508852,125	1	2071		
449	RAÄ Motala 286	6493021,29	505552,985	1		8008	
450	RAÄ Kristberg 174	6494142,657	508856,296	1		5377	
451	RAÄ Motala 286	6493022,177	505553,338	1			8620
452	RAÄ Motala 286	6493022,177	505553,338	1			8620
453	RAÄ Motala 286	6493022,177	505553,338	1			8620
454	RAÄ Motala 286	6493023,377	505553,905	1			8498
455	RAÄ Motala 286	6493023,377	505553,905	1			8498
456	RAÄ Motala 286	6493023,377	505553,905	1			8498
457	RAÄ Motala 286	6493023,377	505553,905	1			8498
458	RAÄ Motala 286	6493023,377	505553,905	1			8498

Bilaga 4. Fynd, alla tre undersökningsytorna

Fyndnr	IntrasisID	Fynd-kategori	Material	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Fyndstatus	Vikt	Anmärkning
459	200625	Keramik	Keramik	Stengods	1	Fragment		7	
460	200627	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		12	
461	200628	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		19	
462	200629	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		17	
463	200630	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		40	
464	200631	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		30	
465	200632	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		43	
466	200633	Keramik	Keramik	Fajans	2	Fragment		8	
467	200634	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		19	
468	200636	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		5	
469	200637	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		3	
470	200638	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		2	
471	200639	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		4	
472	200640	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		2	
473	200641	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		7	
474	200642	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		32	
475	200643	Keramik	Keramik	Stengods	1	Fragment		101	
476	200644	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		510	
477	200645	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		2	
478	200646	Keramik	Keramik	Porslin	1	Fragment		16	
479	200647	Keramik	Keramik	Porslin	1	Fragment		19	
480	200648	Keramik	Keramik	Porslin	2	Fragment		56	
481	200649	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		2	
482	200650	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		29	
483	200651	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		17	
484	200652	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		7	
485	200653	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		20	
486	200654	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		16	
487	200655	Keramik	Keramik	Flintgoods	3	Fragment		35	
488	200656	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		14	
489	200657	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		9	
490	200658	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		41	
491	200659	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		23	
492	200660	Keramik	Keramik	Flintgoods	48	Fragment		2	
493	200661	Keramik	Keramik	Flintgoods	3	Fragment		104	
494	200662	Keramik	Keramik	Flintgoods	7	Fragment		58	
495	200663	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		11	
496	200664	Keramik	Keramik	Flintgoods	2	Fragment		17	
497	200665	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		8	
498	200666	Keramik	Keramik	Flintgoods	2	Fragment		55	
499	200667	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		37	
500	200668	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		38	
501	200669	Keramik	Keramik	Flintgoods	2	Fragment		52	
502	200670	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		24	
503	200671	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		18	
504	200672	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		49	
505	200673	Keramik	Keramik	Flintgoods	2	Fragment		43	
506	200674	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		1	
507	200675	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		3	
508	200676	Keramik	Keramik	Flintgoods	2	Fragment		23	
509	200677	Keramik	Keramik	Flintgoods	4	Fragment		27	

Fyndnr	Fornlämning	N coordinate	E coordinate		Område finns inom parent IDs	Fyndenhet tillhör parent IDs	Arkeologiskt objekt påträffas i parent IDs
459	RAÄ Motala 286	6493023,377	505553,905	1			8498
460	RAÄ Kristberg 174	6494138,354	508844,657	1		5745	5680
461	RAÄ Kristberg 174	6494138,354	508844,657	1		5745	5680
462	RAÄ Kristberg 174	6494138,354	508844,657	1		5745	5680
463	RAÄ Kristberg 174	6494138,354	508844,657	1		5745	5680
464	RAÄ Kristberg 174	6494138,354	508844,657	1		5745	5680
465	RAÄ Kristberg 174	6494138,354	508844,657	1		5745	5680
466	RAÄ Kristberg 174	6494138,354	508844,657	1		5745	5680
467	RAÄ Motala 286	6494138,354	508844,657	1	784	5745	
468	RAÄ Motala 286	6493028,515	505565,717	1	784		
469	RAÄ Motala 286	6493028,515	505565,717	1	784		
470	RAÄ Motala 286	6493028,515	505565,717	1	784		
471	RAÄ Motala 286	6493028,515	505565,717	1	784		
472	RAÄ Motala 286	6493028,515	505565,717	1	784		
473	RAÄ Motala 286	6493028,515	505565,717	1	784		
474	RAÄ Motala 286	6493028,515	505565,717	1	784		
475	RAÄ Kristberg 174	6494161,872	508852,67	1	1974		1413
476	RAÄ Kristberg 174	6494154,804	508850,816	1	2008		
477	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
478	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
479	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
480	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
481	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
482	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
483	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
484	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
485	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
486	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
487	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
488	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
489	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
490	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
491	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
492	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
493	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
494	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
495	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
496	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
497	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
498	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
499	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
500	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
501	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
502	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
503	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
504	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
505	RAÄ Kristberg 174	6494148,196	508818,259	1			1073
506	RAÄ Kristberg 174	6494152,424	508816,694	1	1100		5218
507	RAÄ Kristberg 174	6494152,424	508816,694	1	1100		5218
508	RAÄ Kristberg 174	6494152,424	508816,694	1	1100		5218
509	RAÄ Kristberg 174	6494152,424	508816,694	1	1100		5218

Bilaga 4. Fynd, alla tre undersökningsytorna

Fyndnr	IntrasisID	Fynd-kategori	Material	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Fyndstatus	Vikt	Anmärkning
510	200678	Keramik	Keramik	Flintgods	3	Fragment		19	
511	200679	Keramik	Keramik	Porslin	1	Fragment		4	
512	200680	Keramik	Keramik	Röd gods	3	Fragment		49	
513	200681	Keramik	Keramik	Röd gods	2	Fragment		13	
514	200683	Keramik	Keramik	Röd gods	2	Fragment		5	
515	200684	Keramik	Keramik	Flintgods	2	Fragment		2	
516	200685	Keramik	Keramik	Flintgods	2	Fragment		1	
517	200686	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		6	
518	200687	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		3	
519	200688	Keramik	Keramik	Flintgods	1	Fragment		3	
520	200689	Keramik	Keramik	Röd gods	3	Fragment		25	
521	200690	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		11	
522	200691	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		8	
523	200692	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		71	
524	200694	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		3	
525	200695	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		1	
526	200696	Keramik	Keramik	Röd gods	2	Fragment		7	
527	200697	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		2	
528	200698	Keramik	Keramik	Röd gods	6	Fragment		130	
529	200699	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		48	
530	200700	Keramik	Keramik	Röd gods	4	Fragment		151	
531	200701	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		33	
532	200702	Keramik	Keramik	Röd gods	2	Fragment		14	
533	200703	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		15	
534	200704	Keramik	Keramik	Röd gods	4	Fragment		33	
535	200705	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		48	
536	200706	Keramik	Keramik	Röd gods	3	Fragment		31	
537	200707	Keramik	Keramik	Röd gods	13	Fragment		60	
538	200708	Keramik	Keramik	Röd gods	2	Fragment		34	
539	200709	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		32	
540	200710	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		32	
541	200711	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		20	
542	200712	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		19	
543	200713	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		11	
544	200714	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		5	
545	200715	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		2	
546	200716	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		10	
547	200717	Keramik	Keramik	Flintgods	3	Fragment		4	
548	200718	Keramik	Keramik	Röd gods	3	Fragment		18	Lager 4?
549	200720	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		22	
550	200721	Keramik	Keramik	Röd gods	2	Fragment		8	
551	200722	Keramik	Keramik	Röd gods	2	Fragment		5	
552	200723	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		28	
553	200724	Keramik	Keramik	Röd gods	2	Fragment		26	
554	200725	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		1	
555	200726	Bränd lera	Bränd lera	Lerklining	5	Fragment		17	
556	200727	Keramik	Keramik	Röd gods	2	Fragment		6	
557	200728	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		3	
558	200729	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		1	
559	200730	Keramik	Keramik	Röd gods	3	Fragment		11	
560	200731	Keramik	Keramik	Röd gods	1	Fragment		2	

Fyndnr	Fornlämning	N coordinate	E coordinate		Område finns inom parent IDs	Fyndenhet tillhör parent IDs	Arkeologiskt objekt påträffas i parent IDs
510	RAÄ Kristberg 174	6494152,424	508816,694	1	1100		5218
511	RAÄ Kristberg 174	6494152,424	508816,694	1	1100		5218
512	RAÄ Kristberg 174	6494137,401	508853,889	1		7808	
513	RAÄ Kristberg 174	6494137,401	508853,889	1		7808	1956
514	RAÄ Kristberg 174	6494145,882	508848,47	1			1956
515	RAÄ Kristberg 174	6494145,882	508848,47	1			1956
516	RAÄ Kristberg 174	6494145,882	508848,47	1			1956
517	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
518	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
519	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
520	RAÄ Kristberg 174	6494152,424	508816,694	1	1100		5218
521	RAÄ Kristberg 174	6494152,424	508816,694	1	1100		5218
522	RAÄ Kristberg 174	6494152,424	508816,694	1	1100		5218
523	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
524	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
525	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
526	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
527	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
528	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
529	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
530	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
531	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
532	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
533	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
534	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
535	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
536	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
537	RAÄ Kristberg 174	6494136,01	508845,229	1			5379
538	RAÄ Kristberg 174	6494131,619	508849,11	1	5779		5355
539	RAÄ Kristberg 174	6494131,619	508849,11	1	5779		5355
540	RAÄ Kristberg 174	6494165,404	508856,541	1		9105	
541	RAÄ Kristberg 174	6494137,278	508846,237	1		7836	5680
542	RAÄ Kristberg 174	6494137,278	508846,237	1		7836	5680
543	RAÄ Kristberg 174	6494140,586	508847,324	1		7826	5680
544	RAÄ Kristberg 174	6494131,213	508850,225	1		5777	
545	RAÄ Kristberg 174	6494142,974	508848,968	1		9108	
546	RAÄ Kristberg 174	6494142,974	508848,968	1		9108	
547	RAÄ Kristberg 174	6494169,872	508850,443	1		5350	
548	RAÄ Kristberg 174	6494132,453	508849,136	1			5355
549	RAÄ Kristberg 174	6494142,077	508845,977	1		5666	5680
550	RAÄ Kristberg 174	6494142,077	508845,977	1		5666	5680
551	RAÄ Kristberg 174	6494142,077	508845,977	1		5666	5680
552	RAÄ Kristberg 174	6494140,699	508844,822	1		5679	5680
553	RAÄ Kristberg 174	6494136,899	508847,341	1		5766	
554	RAÄ Kristberg 174	6494136,899	508847,341	1		5766	
555	RAÄ Kristberg 174	6494135,3	508852,997	1			2426
556	RAÄ Kristberg 174	6494143,223	508853,029	1		5375	
557	RAÄ Kristberg 174	6494147,358	508847,791	1		5354	
558	RAÄ Kristberg 174	6494176,362	508856,991	1		5352	
559	RAÄ Kristberg 174	6494176,362	508856,991	1		5352	
560	RAÄ Kristberg 174	6494134,413	508843,765	1		7833	5680

Bilaga 4. Fynd, alla tre undersökningsytorna

Fyndnr	IntrasisID	Fynd-kategori	Material	Sakord	Antal	Fragmente-ringsgrad	Fyndstatus	Vikt	Anmärkning
561	200732	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		10	
562	200733	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		1	
563	200734	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		12	
564	200735	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		3	
565	200736	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		35	
566	200737	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		11	
567	200738	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		31	
568	200739	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		11	
569	200740	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		12	
570	200741	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		7	
571	200742	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		2	
572	200743	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		2	
573	200744	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		2	
574	200745	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		9	
575	200746	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		8	
576	200747	Keramik	Keramik	Flintgoods	2	Fragment		9	
577	200748	Keramik	Keramik	Flintgoods	2	Fragment		1	
578	200749	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		25	
579	200750	Keramik	Keramik	Fajans	1	Fragment		1	
580	200751	Keramik	Keramik	Flintgoods	3	Fragment		9	
581	200752	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		2	
582	200753	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		3	
583	200754	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		11	
584	200755	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		2	
585	200756	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		8	
586	200757	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		14	
587	200758	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		10	
588	200759	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		7	
589	200760	Keramik	Keramik	Fajans	1	Fragment		1	
590	200761	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		8	
591	200762	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		7	
592	200763	Bränd lera	Bränd lera	Lerklining	2	Fragment		5	
596	200784	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		11	
597	200786	Keramik	Keramik	Rödgoods	7	Fragment		80	
598	200787	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		74	
600	200788	Keramik	Keramik	Fajans	1	Fragment		3	
601	200789	Keramik	Keramik	Rödgoods	32	Fragment		3	
602	200790	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		4	
603	200793	Keramik	Keramik	Rödgoods	5	Fragment		36	
604	200794	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		2	
605	200795	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		13	
606	200798	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		14	
607	200799	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		15	
593	200801	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		148	
594	200802	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		1	
595	200803	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		13	
608	200805	Keramik	Keramik	Rödgoods	4	Fragment		38	Tre olika kärl
609	200807	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		11	Två olika kärl
610	200809	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		62	
611	200810	Keramik	Keramik	Fajans	1	Fragment		2	
612	200811	Keramik	Keramik	Rödgoods	3	Fragment		23	Två olika kärl

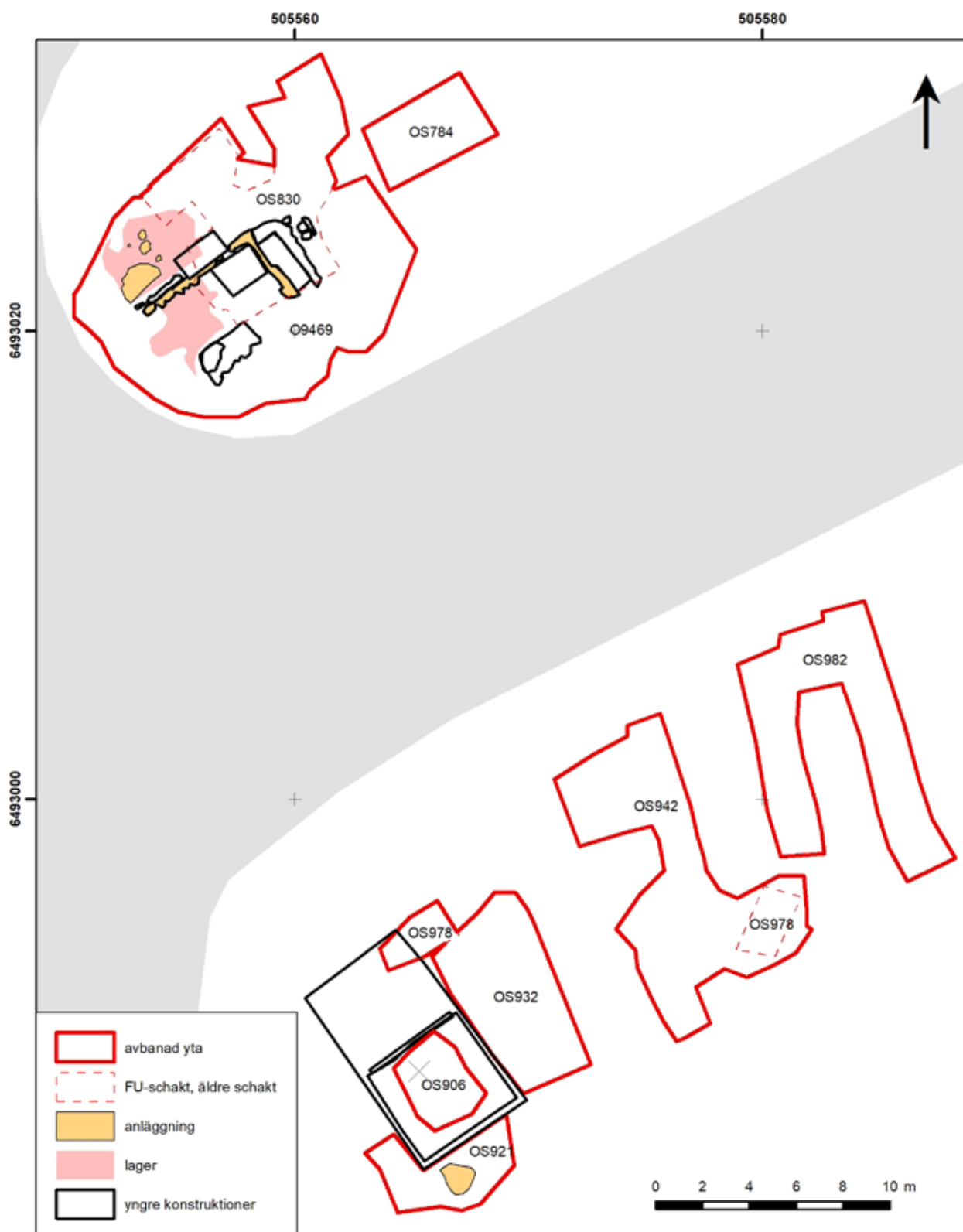
Fyndnr	Fornlämning	N coordinate	E coordinate		Område finns inom parent IDs	Fyndenhet tillhör parent IDs	Arkeologiskt objekt påträffas i parent IDs
561	RAÄ Kristberg 174	6494134,413	508843,765	1		7833	5680
562	RAÄ Kristberg 174	6494134,413	508843,765	1		7833	5680
563	RAÄ Kristberg 174	6494136,925	508852,182	1		7819	
564	RAÄ Kristberg 174	6494136,925	508852,182	1		7819	
565	RAÄ Kristberg 174	6494137,684	508854,548	1		7806	
566	RAÄ Kristberg 174	6494137,684	508854,548	1		7806	
567	RAÄ Kristberg 174	6494138,139	508852,191	1		7818	
568	RAÄ Kristberg 174	6494138,139	508852,191	1		7818	
569	RAÄ Kristberg 174	6494134,404	508844,423	1		7832	5680
570	RAÄ Kristberg 174	6494134,404	508844,423	1		7832	5680
571	RAÄ Kristberg 174	6494138,276	508848,709	1		7822	
572	RAÄ Kristberg 174	6494138,953	508853,447	1		7827	
573	RAÄ Kristberg 174	6494167,668	508842,617	1		5346	
574	RAÄ Kristberg 174	6494155,266	508848,111	1		5373	
575	RAÄ Kristberg 174	6494133,714	508855,159	1		7795	
576	RAÄ Kristberg 174	6494133,714	508855,159	1		7795	
577	RAÄ Kristberg 174	6494133,714	508855,159	1		7795	
578	RAÄ Kristberg 174	6494138,172	508855,885	1		7811	
579	RAÄ Kristberg 174	6494138,279	508853,148	1		7816	
580	RAÄ Kristberg 174	6494138,139	508852,191	1		7818	
581	RAÄ Kristberg 174	6494138,139	508852,191	1		7818	
582	RAÄ Kristberg 174	6494136,925	508852,182	1		7819	
583	RAÄ Kristberg 174	6494139,327	508849,765	1		7821	
584	RAÄ Kristberg 174	6494136,225	508846,614	1		7828	5680
585	RAÄ Kristberg 174	6494131,914	508843,501	1		7831	5680
586	RAÄ Kristberg 174	6494135,692	508844,449	1		7834	5680
587	RAÄ Kristberg 174	6494136,449	508843,755	1		7835	5680
588	RAÄ Kristberg 174	6494139,05	508843,337	1		9109	5680
589	RAÄ Kristberg 174	6494132,139	508842,887	1		9111	5680
590	RAÄ Kristberg 174	6494151,728	508853,212	1		9151	
591	RAÄ Kristberg 174	6494151,728	508853,212	1		9151	
592	RAÄ Kristberg 174	6494141,742	508845,778	1		5654	5680
596	RAÄ Kristberg 174	6494133,714	508855,159	1		7795	
597	RAÄ Kristberg 174	6494141,654	508843,056	1		5636	
598	RAÄ Kristberg 174	6494141,654	508843,056	1		5636	5680
600	RAÄ Kristberg 174	6494141,654	508843,056	1		5636	5680
601	RAÄ Kristberg 174	6494141,654	508843,056	1		5636	5680
602	RAÄ Kristberg 174	6494141,654	508843,056	1		5636	5680
603	RAÄ Kristberg 174	6494141,654	508843,056	1		5636	5680
604	RAÄ Kristberg 174	6494141,654	508843,056	1		5636	5680
605	RAÄ Kristberg 174	6494141,654	508843,056	1		5636	5680
606	RAÄ Kristberg 174	6494144,877	508848,17	1	2039		
607	RAÄ Kristberg 174	6494144,877	508848,17	1	2039		
593	RAÄ Kristberg 174	6494133,714	508855,159	1		7795	
594	RAÄ Kristberg 174	6494133,714	508855,159	1		7795	
595	RAÄ Kristberg 174	6494133,714	508855,159	1		7795	
608	RAÄ Motala 286	6493021,604	505553,333	1		8520	8620
609	RAÄ Motala 286	6493022,052	505553,926	1		8006	
610	RAÄ Motala 286	6493021,706	505553,159	1		8007	
611	RAÄ Motala 286	6493023,377	505553,905	1			8498
612	RAÄ Motala 286	6492996,572	505576,411	1	942		

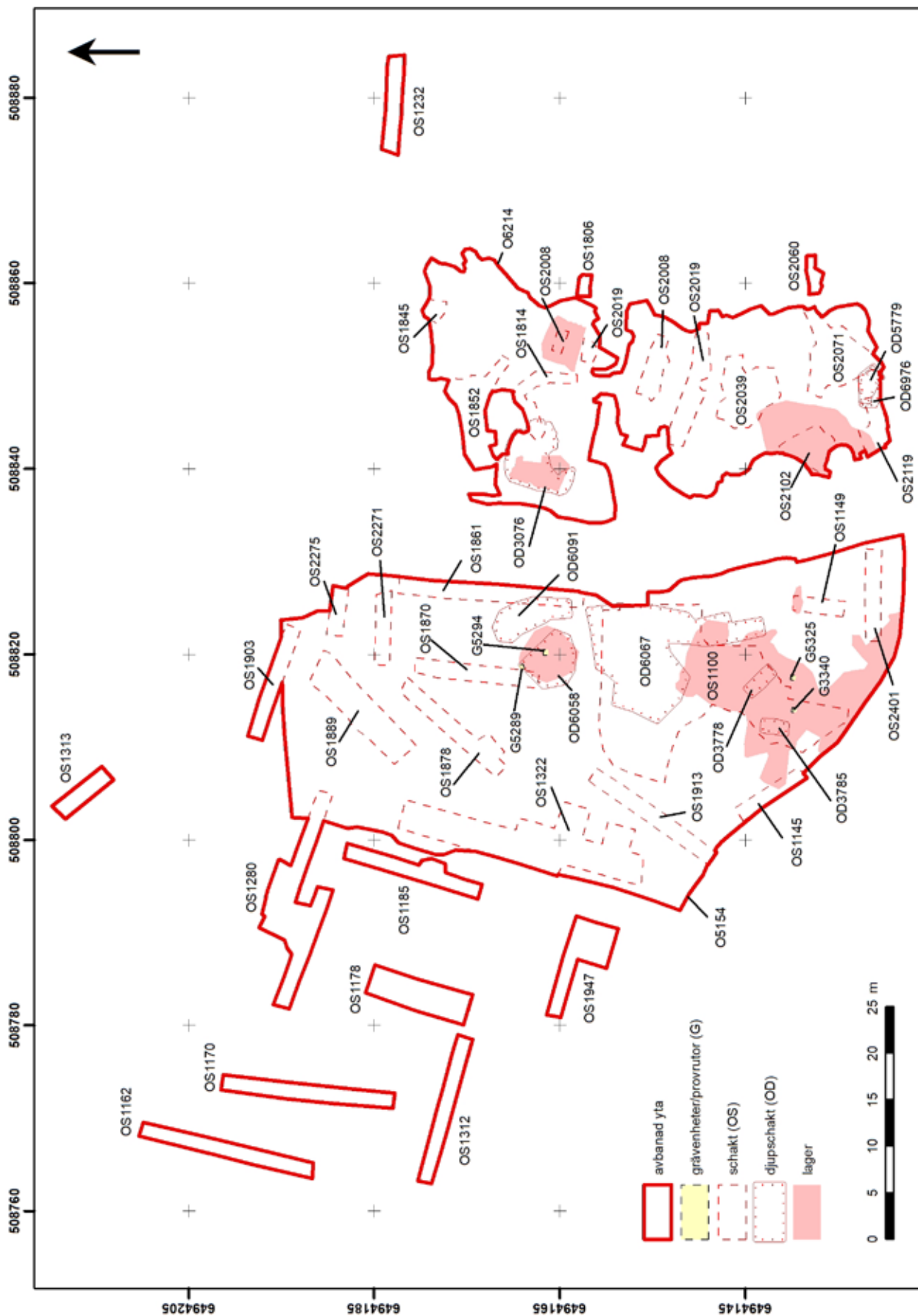
Bilaga 4. Fynd, alla tre undersökningsytorna

Fyndnr	IntrasisID	Fynd-kategori	Material	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Fyndstatus	Vikt	Anmärkning
613	200812	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		25	
614	200813	Keramik	Keramik	Rödgoods	10	Fragment		37	Fyra-fem olika kärl. Från lager Ö om källaren.
615	200814	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		5	
616	200815	Keramik	Keramik	Flintgoods	2	Fragment		7	
617	200816	Keramik	Keramik	Flintgoods	12	Fragment		23	N delen av litet schakt Ö om grund
618	200817	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		13	
619	200819	Keramik	Keramik	Flintgoods	7	Fragment		53	Fyra-fem olika kärl
620	200820	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		132	
621	200821	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		4	
622	200822	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		1	
623	200823	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		4	
624	200824	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		1	
625	200825	Keramik	Keramik	Flintgoods	4	Fragment		10	Minst två olika kärl. Från lager Ö om källaren
626	200827	Keramik	Keramik	Flintgoods	5	Fragment		6	
627	200828	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		2	
628	200829	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		6	
629	200830	Keramik	Keramik	Porslin	1	Fragment		3	
630	200831	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		1	
631	200833	Keramik	Keramik	Flintgoods	1	Fragment		9	Ej i Bäcks keramikanalys
632	200834	Keramik	Keramik	Rödgoods	2	Fragment		11	Ej i Bäcks keramikanalys
633	200835	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		3	Ej i Bäcks keramikanalys
634	200836	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		15	Ej i Bäcks keramikanalys
635	200837	Keramik	Keramik	Rödgoods	1	Fragment		4	Under A9112. Ej i Bäcks keramikanalys
636	200839	Kritpipor	Keramik	Kritpipa	1	Fragment		3	Under A9112
637	200889	Flinta	Flinta	Avfall	1	Fragment		2	Eldsprängd. Vare sig spår av äldre litisk teknologi el. som eldslagningsflinta.
639	200899	Järn	Järn	Slagg	1	Fragment		409	

Fyndnr	Fornlämning	N coordinate	E coordinate		Område finns inom parent IDs	Fyndenhet tillhör parent IDs	Arkeologiskt objekt påträffas i parent IDs
613	RAÄ Motala 286	6493002,631	505583,226	1	982		
614	RAÄ Motala 286	6493021,878	505557,822	1	8469		
615	RAÄ Motala 286	6493020,219	505554,019	1		7847	
616	RAÄ Motala 286	6492983,822	505567,008	1			1041
617	RAÄ Motala 286	6492994,112	505565,311	1	915		
618	RAÄ Motala 286	6492984,095	505566,502	1	921		
619	RAÄ Motala 286	6492984,095	505566,502	1	921		
620	RAÄ Motala 286	6492984,095	505566,502	1	921		
621	RAÄ Motala 286	6493021,596	505553,982	1		7841	
622	RAÄ Motala 286	6493019,431	505559,528	1		7907	
623	RAÄ Motala 286	6493019,076	505559,786	1		7909	
624	RAÄ Motala 286	6493020,99	505552,738	1		8010	
625	RAÄ Motala 286	6493021,878	505557,822	1	8469		
626	RAÄ Motala 286	6493028,515	505565,717	1	784		
627	RAÄ Motala 286	6492996,572	505576,411	1	942		
628	RAÄ Motala 286	6492996,572	505576,411	1	942		
629	RAÄ Motala 286	6493020,539	505560,782	1		7912	
630	RAÄ Motala 286	6492996,572	505576,411	1	942		
631	RAÄ Kristberg 174	6494200,734	508766,521	1	1162		
632	RAÄ Kristberg 174	6494144,877	508848,17	1	2039		
633	RAÄ Kristberg 174	6494144,877	508848,17	1	2039		
634	RAÄ Kristberg 174	6494144,877	508848,17	1	2039		
635	RAÄ Kristberg 174	6494139,91	508855,09	1		200885	
636	RAÄ Kristberg 174	6494139,91	508855,09	1		200885	
637	RAÄ Kristberg 174	6494135,178	508845,382	1		5790	5680
639	RAÄ Kristberg 174	6494136,644	508845,92	1		5770	

Bilaga 5. Schaktkartor, RAÄ Motala 286 och RAÄ Kristberg 174

Bilaga 6. Arkivstudie, Kulla soldattorp/Ekeberget

En arkivstudie har genomförts där husförhörslängderna för Kristbergs socken har genomgått. De finns bevarade från början av 1760-talet och sedan kontinuerligt från 1790-talets början och framåt. Mantalslängder har genomgått från 1650 fram till 1750-tal, liksom den äldsta ministerialboken med dop-, vigsel- och begravningsnotiser från 1674 och fram till cirka 1690. För det militära materialet har generalmönsterrullor genomgått, kompletterade med ett urval andra bevarade militära rullor från 1650-tal fram till 1720-tal. Historiskt kartmaterial från lantmäteriets webbtjänst *Historiska kartor* har granskats.

Historiskt kartmaterial

En mindre höjd eller bergsknalle med berg-i-dagen i framför allt dess norra ände ligger cirka 100 meter västsydväst om Kulla Brunnsgården och cirka 400 meter norr om Kulla Norrgården. I det historiska kartmaterialet finns här två torplägen. Den äldsta kartan över Kulla från 1636 tar bara upp ägorna söder om landsvägen och säger ingenting om det finns några torp norr om denna. På en karta från 1704 (yngre geometrisk karta, LSA D51-34-1) ligger *Kulla soldattorp* väster om bergsknallen och torpet *Ekeberget* norr om bergsknallen. På en karta från 1796 (storskifteskarta, LSA D51-34-2) tycks soldattorpet ha flyttat upp på bergsknallen, även om kartmaterialet inte är helt otvetydigt, medan torpet Ekeberget ligger kvar på norrsidan. På kartmaterial från 1868–77 (Häradsekonomska kartan) och 1877 (Generalstabskartan) finns soldattorpet med ett läge uppe på bergsknallen, men gamla läget för torpet Ekeberget är försvunnet. Just år 1877 tas det befintliga torpet Björklund, intill landsvägen på dess södra sida, i anspråk som nytt soldattorp, vilket bland annat framgår av en lantmäteriakt som reglerar grenadjärsjorden (LMA 05-KRI-78). En yngre karta från 1890 (lagaskifteskarta, LMA 05-KRI-86) redovisar inte längre något torp vid bergsknallen, även om det här finns en byggnad utmarkerad på södra delen av höjden men ägotterna på norrsidan namnges ändå som Ekeberget.

Första omnämnande

Redan på 1680-talet används namnet Ekeberget om såväl ett soldattorp som en bostad för en familj utanför det militära.

Första omnämmandet som påträffats är från en notis från 1681 som upptar vigseln mellan ryttaren Hans Larsson och knektänkan, hustru Elin Andersdotter i Ekeberget. Notisen antyder att det redan tidigare funnits en knekt i soldattorpet. I mantalslängden från 1678 syns ingen sådan till, längden från 1679 saknas, men i längden från 1680 finns en hustru Elin på Kulla ägor. I en notis från 1683 tycks Hans ha tagit över som knekt i Kulla då det redogörs för dopet av en oäkta son till Ingrid, änka efter glasmästaren Anders i Vänstertorp, där fadern bekändes vara knekten Hans i Ekeberget, en gift man. Samtidigt kan konstateras att ett första belägg för en soldat för Kulla påträffats i de militära rullorna kunnat påträffas 1683, med en knekt Jöns Holstensson som ska ha blivit knekt 1678. I den närmast föregående kompletta rulla över regementet från 1676 har ingen soldat i Kulla, eller ens den del av Kristbergs socken som ligger i Asks härad, kunnat påträffas.

I en dopnotis från 1685 finns ett första belägg för Ekeberget som bostad för en annan familj. Denna, Per Olofssons familj, saknas dock i mantalslängder före 1699, trots att soldaterna eller deras hustrur finns upptagna. Per Olofsson kallas dock torpare i längden 1705 och kanske är det först kring sekelskiftet 1700 som Ekeberget blir att betrakta som ett torp samt att bostaden tidigare endast haft status som backstuga.

Östgöta infanteriregemente blev indelt 1685 och allt pekar på att soldat och soldattorp tillkommit i samband med detta. Redan några år dessförinnan finns dock uppgifter om

en eller flera soldater på Kulla ägor, möjligen finns det flera där samtidigt, vilket kanske också var möjligt innan indelningen skett. Det är också tydligt att mantalslängden till en början inte är fullständig vad gäller lägenhetsbebyggelsen på Kulla ägor och att soldattorpet mycket väl kan ha anlagts på en plats där det redan tidigare funnits en stuga.

Soldaterna

Soldaterna i Kulla hörde under Östgöta infanteriregemente fram 1791 då ett livgrenadjärsregemente bildades genom sammanslagning av Östgöta infanteri- och kavalleriregementen, redan 1816 splittrades sammanslagningen i två regementen, så att Kulla rote hamnade under Första livgrenadjärsregementet. Kulla var tidigt rote nr 6 i Vadstena kompani, som i början av 1800-talet mer brukligt börjar kallas Sekundmajorens eller Andre majorens kompani.

Tabell 1. Soldatlängd för de soldater som tjänade Kulla rote, när ett soldattorp låg på Ekeberget.

N.N.	Före 1681	Hans Larssons hustru var vid vigseln soldatänka bosatt i Ekeberget, vilket antyder en tidigare soldat på platsen
Hans Larsson	Åtm. 1683, 1684, 1685	Tidigare ryttare
Jöns Holstensson Swart	1678? (och åtm. 1683)–c1708	Musketerare 1683, 1684 och 1687, pikenerare 1692 och framåt
Olof Swart	1709–1710	Försvann i Skåne 1710
Måns Månsson Engman	1714–1718	Närvarande vid avmarscherade från Stockholm till Östergötland 1714, död i danska Norge
Hans Jönsson Grönström	1719–1735	Skåning, skomakare 1719, 1735, avancerade till korpral 1735 och flyttade då
Anders Olofsson Djurberg	1735–1750	Kommenderad till Finland 1739, gevär och mundering listas 1743
Petter Månsson Kullman	1750–1758	Snickare 1758, kommenderad till Pommern 1758
Lars Kullman	1759–1760	Kommenderad till Pommern 1760
Anders Kullman	1760–1760	Kommenderad till Pommern 1760, skjuten i slaget vid Pasewalk 1760
Isak Kullman [d.ä.]	Ca 1761–1777	Avskedad sjuklig
Isak Kullman [d.y.]	1777–1806	Skräddare 1789, 1790, i Finland åtm. 1787–1789, från soldat till livgrenadjär 1791, osedvanligt lång (1,86 m), får avsked 55 år gammal
Sven Hansson Kull	Ca 1807–1812	(Kallades före tjänstgöring Kulin?), från Undenäs sn i Västergötland
Trumslagare J. Munter	Ca 1812–1818	
Trumslagare Johan Stenquist	Ca 1818–1824	
Anders Bjur	1825–1845	Avskedad p.g.a. svag hörsel förmåga, i hfl noterad som rumlare och drinkare
Karl Johan Fredberg	1846–1852	(Kallades före tjänstgöring Friberg), dömdes för stöld första resan vid häradsrätten 1851
Anders Magnus (Andersson) Skott	Ca 1855–1876	Sjuk av variolojder och bröstkatarr 1875

Generalmonsterrullorna visar att några av soldaterna har haft särskilt långa tjänstperioder och säkert satt sin prägel på soldattorpet, Jöns Holstensson Swart kring sekelskiftet 1700 och Isak Kullman (d.y.) nästan exakt 100 år senare om cirka 30 år vardera, samt Anders Bjur och Anders Skott, under mitten av 1800-talet, om cirka 20 år vardera. De flesta soldater redovisas som östgötar, men det finns en skåning, Hans Jönsson Grönström, som tjänstgör för Kulla 1719–1735 och en västgöte, Sven Hansson Kull, som tjänstgör cirka 1807–1812. I några rullor redovisas ett hantverk, ett yrke som soldaterna utövade i fredstid. Möjligen kan ett sådant hantverk ha satt spår i torpets materiella kultur. Ovan nämnde Hans Jönsson Grönström noteras ha varit skomakare 1719 och 1735, Petter Månsson Kullman snickare 1758 och ovan nämnde Isak Kullman (d.y.) skräddare 1758–1759.

I flera rullor finns en uppräknig av soldatens utrustning. Exempelvis Anders Olofsson Djurbergs från 1743 som då hade musköt, bajonett, värja, krats, kappa, hatt, bantlärrem med väska, gehäng, handskar, krut- och smörjehorn, rock, väst och byxor. För de soldater som inte dött i strid eller på fälttåg omnämns ibland anledningen till avsked. Även om det inte uttrycks i rullorna kan noteringar i husförhörslängderna om soldaterna Anders Bjur och Karl Fredrik Fredberg nämnas för att visa på det tuffa livet. För Bjur finns en återkommande latinsk fras som tycks ange att denne var en rumlare och drinkare och för Fredberg anmärks att han 1851 straffats vid häradsrätten för första resan stöld.

Dokumenterade utlandskommenderingar som kan noteras görs för Måns Månsson Engman, som dog i november 1718 i danska Norge, väl troligen under Karl XII döds-marsch i Trøndelag och för Isak Kullman (d.y.) som är kommenderad i Finland åtm. 1787–1789 och överlever Gustav III:s ryska krig. Sämre går det under Pommerska kriget 1757–1762, då det blir större rotation på soldaterna och på grund av dödsfall inte mindre än fyra soldater på kort tid tjänstgör efter varandra. Rimligen har flera av dessa aldrig bott i Kulla.

Övergivande av torpen

Som redan nämnts överges Ekeberget som soldattorp 1877, men byggnaderna finns sedan kvar ytterligare några år. Vid ett fastighetsköp i Kulla 1887 som omtalas av Söderhorn (1999:29) redovisas *G:a Knektstugan på Ekeberget*. Stugan upptas som bristfällig och värderas till 75 kr både som kvarstående och som flyttad. I samband med detta ska en inhyst arbetare Lars Isaksson ha bott här med sin familj. Anmärkningsvärt är att denne är från Udenäs sn i Västergötland, vilket även var fallet för soldaten Sven Hansson Kull, västgöten som bodde här 80 år tidigare. I husförhörslängderna framgår att familjen bodde här 1886–1887, men torpet står annars utan några boende efter att torpet Björklund övertog funktionen som soldattorp och är överstruket i husförhörslängden 1886–1890. Möjligen finns även ytterligare en inhyst arbetare Karl Nylander med familj här 1887–1890, men i husförhörslängden 1891–1895 finns inte torpet längre redovisat.

Arkivstudien som grund för en fasindelning?

Utifrån de boende på platsen föreslås här en fasindelning, visserligen på mycket lösa grunder, men ett sätt att försöka se de skriftliga källorna i förhållande till det arkeologiska materialet.

Tabell 2. Fasindelning?

Fas 1	Ca 1675–ca 1685	Före indelningstiden
Fas 2	Ca 1685–ca 1720	Swart
Fas 3	Ca 1720–ca 1735	Grönström, skomakare från Skåne
Fas 4	Ca 1735–ca 1750	Djurberg
Fas 5	Ca 1750–ca 1875	Kullmän i Pommern
Fas 6	Ca 1775–ca 1810	Kullman, skräddare o. förste livgrenadjären
Fas 7	Ca 1810–ca 1825	Trumslagarna
Fas 8	Ca 1825–ca 1850	Fattigdom och alkoholism
Fas 9	Ca 1850–ca 1875	Skott, den siste soldaten
Fas 10	Ca 1885–ca 1890	Civilt återanvändande

Bilaga 7. Vedartsanalyser

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 1635

2016-10-05

Vedartsanalyser på material från Östergötland, Motala Rv.34 Ervasteby-Borensberg FU.**Uppdragsgivare: Mattias Johansson/Stiftelsen Kulturmiljövård**

Arbetet omfattar tre kolprov från en undersökning av en förhistorisk aktivitetsyta. Proverna innehåller kol från ask, asp och björk. De kommer att kunna dateras utan risk för hög egenålder.

Analysresultat KM 15139 objekt 4.

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
228	434	Härdgrop	8,0g	1,5g 5 bitar	Ask 5 bitar	Ask 148mg	KM4
378	496	Avlång härd/Ränna	2,1g	0,6g 4 bitar	Asp 1 bit Björk 3 bitar	Asp 66mg	KM4
436	717	Härdgrop	1,7g	1,6g 3 bitar	Ask 3 bitar	Ask 82mg	KM4

Erik Danielsson/VEDLAB
Kattås
670 20 GLAVA
Tfn: 0570/420 29
E-post: vedlab@telia.com
www.vedlab.se

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	250 år	Näringsrik jord, solig växtplats.	Hård, elastisk och seg. Hjulaxlar, redskap	Viktigt för lövtäckt. Yggdrasil var en ask. Mycket folketro knutet till asken.
Asp	<i>Populus tremula</i>	120 år	Inte så kräsen vad gäller jordmån	Lätt och porös ved. Lätt att klyva. Tålig mot röta. Stängselstolpar, båtar takspån	För lövtäckt och barkbröd.
Björk Glasbjörk Vårtbjörk	<i>Betula sp.</i> <i>Betula pubescens</i> <i>Betula pendula</i>	300 år	Glasbjörken är knuten till fuktig mark gärna i närhet till vattendrag. Vårtbjörken är anspråklös och trivs på torr näringsfattig mark. Båda arterna är ljuskrävande.	Stark och seg ved. Redskap, asklut, träkol. Ger mycket glöd.	Glasbjörk bildar även underarten Fjällbjörk. Förutom veden har nävern haft stor betydelse som råmaterial till slöjd.

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsen, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomy 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färskva vedprover.

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 1714

2017-03-09

Vedartsanalyser på material från Östergötland, Kulla, KM 15139.

Uppdragsgivare: Marita Sjöquist/Stiftelsen Kulturmiljövård

Arbetet omfattar sju kolprov från en undersökning av åkermark med lämningar av förhistorisk karaktär samt ett impediment med historiska lämningar.

Proverna innehåller kol från al, björk, ek och gran. Ek och gran kan ge hög egenålder vid datering. Proverna med al och björk bör ge mer tillförlitliga dateringar.

Stolphålet innehåller kol från gran. Gran kan ha använts till bärande konstruktioner så det är inte omöjligt att kolet representerar själva stolpen.

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
2181	2209	Härd	14,5g	6,7g 14 bitar	Ek 14 bitar	Ek 489mg	
4752	4889	Härd	30,2g	13,8g 8 bitar	Gran 8 bitar	Gran 857mg	
4890	4944	Stolphål	21,5g	9,3g 30 bitar	Gran 30 bitar	Gran 90mg	
5841	6050	Härd	11,6g	0,1g 2 bitar	Al 2 bitar	Al 26mg	
5393	6055	Nedgrävning	1,8g	0,6g 6 bitar	Al 6 bitar	Al 35mg	
5393	6065	Nedgrävning	7,6g	1,1g 26 bitar	Björk 26 bitar	Björk 54mg	
5355	6986	Grop	<0,1g	<0,1g 2 bitar	Björk 2 bitar	Björk 37mg	

Erik Danielsson/VEDLAB
Kattås
670 20 GLAVA
Tfn: 0570/420 29
E-post: vedlab@telia.com
www.vedlab.se

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Al Gråal Klibbal	<i>Alnus sp.</i> <i>Alnus incana</i> <i>Alnus glutinosa</i>	120 år	Klibbalen är starkt knuten till vattendrag. Gråalen är mer anpassningsbar	Motståndskraftigt mot fukt. Brinner lugnt och ger mycket glöd.	Klibbalen kom söderifrån ca 5000 f.Kr. Gråalen vandrar in norrifrån ett par tusen år senare
Björk Glasbjörk Vårtbjörk	<i>Betula sp.</i> <i>Betula pubescens</i> <i>Betula pendula</i>	300 år	Glasbjörken är knuten till fuktig mark gärna i närhet till vattendrag. Vårtbjörken är anspråkslös och trivs på torr näringsfattig mark. Båda arterna är ljuskrävande.	Stark och seg ved. Redskap, asklut, träkol. Ger mycket glöd.	Glasbjörk bildar även underarten Fjällbjörk. Förutom veden har nävern haft stor betydelse som råmaterial till slöjd.
Ek	<i>Quercus robur</i>	500-1000 år	Växer bäst på lerhaltiga mulljordar men klarar också mager och stenig mark. Vill ha ljus, skapar själv en ganska luftig miljö med rik undervegetation med tex hassel.	Hård och motståndskraftig mot väta. Båtbygge, stängselstolp, stolpar, plogar, fat. Energirik ved ger mycket glöd.	Ekollonen har använts som grisfoder. Trädet har ofta ansetts som heligt och kopplat till bla Tor. Man talar ofta om 1000-års ekar men de är sällan över 500 år.
Gran	<i>Picea abies</i>	350 år	Trivs på näringsrika jordar. Tål beskuggning bra och konkurrerar därför lätt ut andra arter	Lätt och lös men ganska seg ved. Ofta rakvuxen. Ganska motståndskraftig mot röta. Stolpar golvbrädor störrar lieskaft, korgar	Bark till taktäckning. Granbarr till kreatursfoder

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsen, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomi 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färskas vedprover.

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 1724

2017-04-18

Vedartsanalyser på material från Östergötland, Väg 34 objekt 5 o 10 Kulla mm.

Uppdragsgivare: Mattias Johansson/Stiftelsen Kulturmiljövård

Arbetet omfattar fem kol- och ett vedprov från en undersökning av åkermark med lämningar av förhistorisk karaktär samt ett impediment med historiska lämningar. Tidigare resultat av vedartsanalyser finns i Vedlab rapport 1714.

Proverna innehåller ved och kol från fyra trädslag, al, björk, gran och tall. Tall kan ge hög egenålder vid datering. Björk och al bör ge mer tillförlitliga dateringar. Prov 6988 kommer från en konstruktion av obrända slakor i den förmodade källargropen. Det är gran och årsringarna är kraftiga. Hela biten bör ha 10–20 årsringar. Vad jag kan bedöma så är flisan som tagits för datering från ytved och ¹⁴C-provet bör alltså ge en god datering utan hög egenålder.

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
	6988	Källargrop?	68,6g	64,3g 6 bitar	Gran 6 bitar		Obränd ved
7000	7899		9,4g	4,7g 14 bitar	Al 2 bitar Björk 12 bitar	Al 40mg	
7063	7902		4,7g	<0,1g 4 bitar	Björk 4 bitar	Björk 40mg	
7080	7897		29,2g	0,8g 11 bitar	Tall 11 bitar	Tall 73mg	
7445	7905		11,8g	0,7g 5 bitar	Björk 5 bitar	Björk 75mg	
7883	7901		1,7g	0,2g 8 bitar	Gran 1 bit Tall 7 bitar	Tall 7mg	

Erik Danielsson/VEDLAB
Kattås
670 20 GLAVA
Tfn: 0570/420 29
E-post: vedlab@telia.com
www.vedlab.se

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Al Gråal Klibbal	<i>Alnus sp.</i> <i>Alnus incana</i> <i>Alnus glutinosa</i>	120 år	Klibbalen är starkt knuten till vattendrag. Gråalen är mer anpassningsbar	Motståndskraftigt mot fukt. Brinner lugnt och ger mycket glöd.	Klibbalen kom söderifrån ca 5000 f.Kr. Gråalen vandrar in norrifrån ett par tusen år senare
Björk Glasbjörk Vårtbjörk	<i>Betula sp.</i> <i>Betula pubescens</i> <i>Betula pendula</i>	300 år	Glasbjörken är knuten till fuktig mark gärna i närhet till vattendrag. Vårtbjörken är anspråkslös och trivs på torr näringsfattig mark. Båda arterna är ljuskrävande.	Stark och seg ved. Redskap, asklut, träkol. Ger mycket glöd.	Glasbjörk bildar även underarten Fjällbjörk. Förutom veden har nävern haft stor betydelse som råmaterial till slöjd.
Gran	<i>Picea abies</i>	350 år	Trivs på näringsrika jordar. Tål beskuggning bra och konkurrerar därför lätt ut andra arter	Lätt och lös men ganska seg ved. Ofta rakvuxen. Ganska motståndskraftig mot röta. Stolpar golvbrädor störrar lieskaft, korgar	Bark till taktäckning. Granbarr till kreatursfoder
Tall	<i>Pinus silvestris</i>	400 år	Anspråkslös men trivs på näringsrika jordar. Den är dock ljuskrävande och blev snabbt utkonkurrerad från de godare jordarna när granen kom	Stark och hållbar. Konstruktionsvirke, stolpar, pålar, båtbygge, kärl (ej för mat) taksån, tjärbloss, träkol, tjärbränning	Underbarken till nödmjöl, årsskott kokades för C-vitaminerna. Även som kreatursfoder

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsen, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomi 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färskas vedprover.

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala 2017-05-12

Mattias Johansson
Stiftelsen Kulturmiljövård
Västgötegatan 21
602 21 NORRKÖPING

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Ångströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 - 471 30 59

Telefax:
018 - 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

**Resultat av ¹⁴C datering av träkol, makrofossil och trä från KM15139,
"RV 34 Torp Borensberg FU". (p 1069)**

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före acceleratorbestämningen av ¹⁴C-innehållet förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO₂-gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

Förbehandling av makrofossiler:

1. 1 % HCl tillsätts (10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
2. 0.5 % NaOH tillsätts (1 timme 60 °C). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

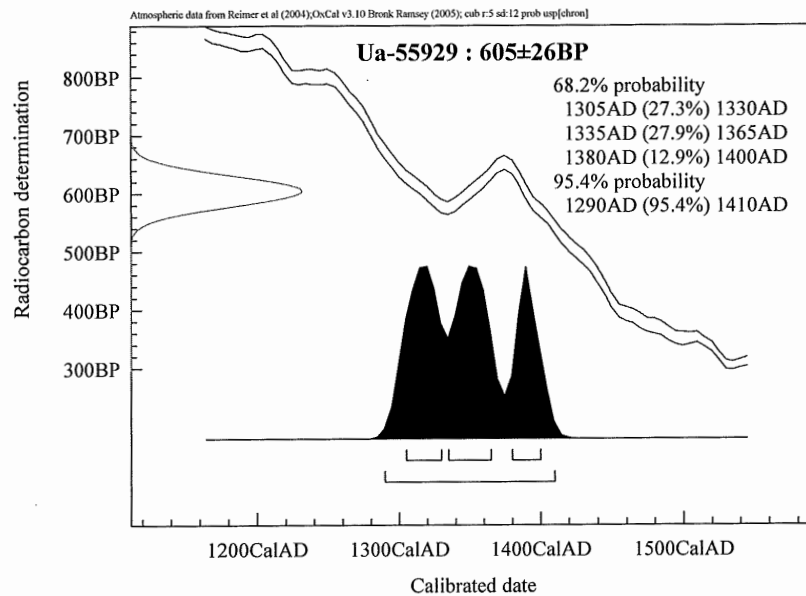
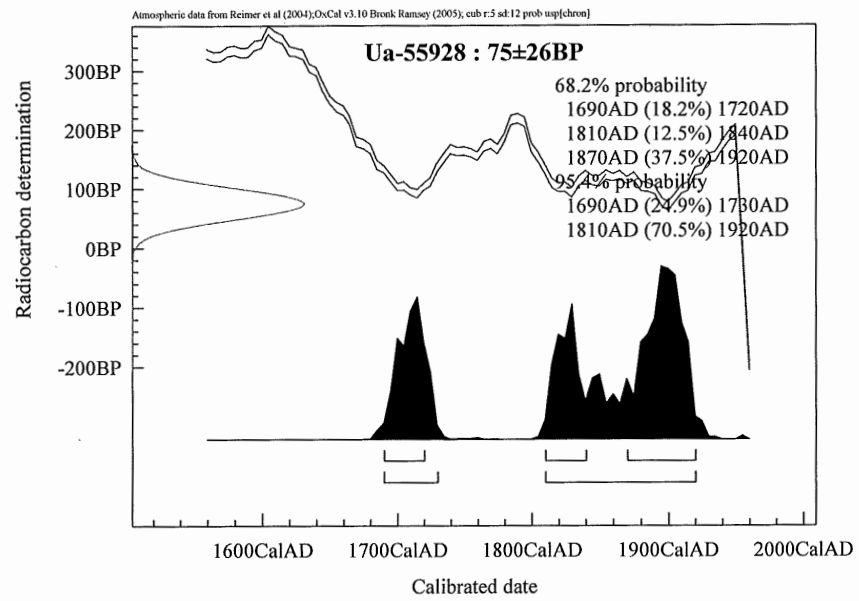
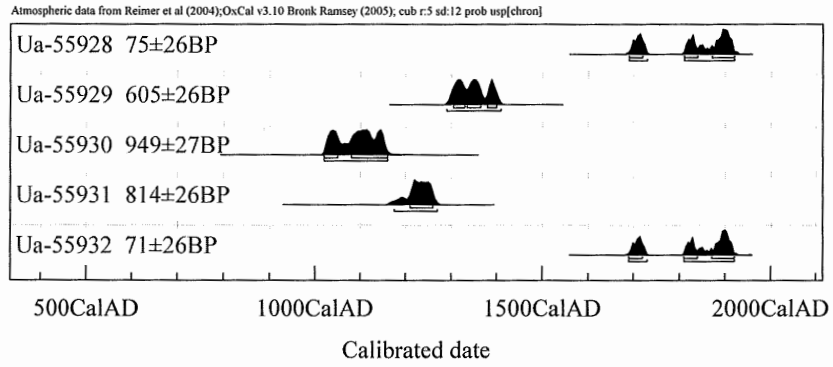
Före acceleratorbestämningen av ¹⁴C-innehållet förbränns det intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO₂-gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytiskreaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

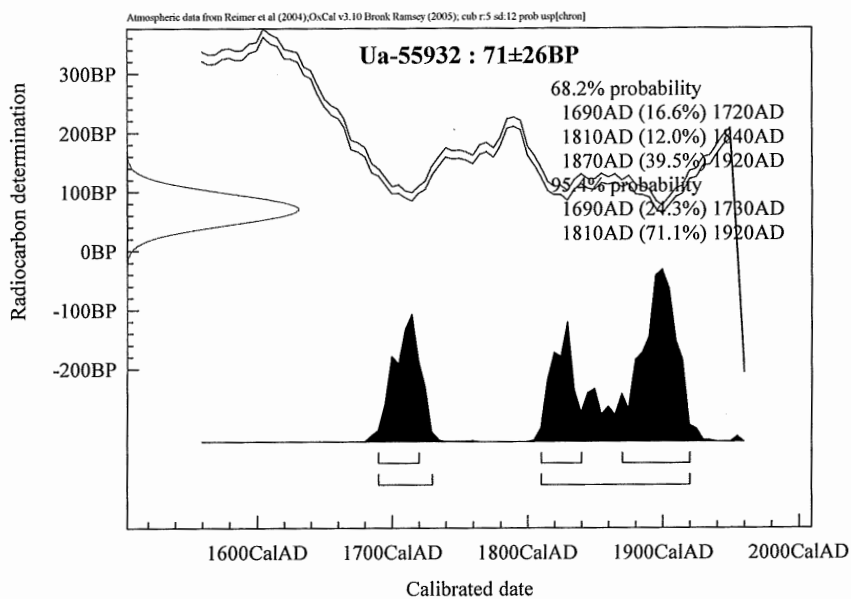
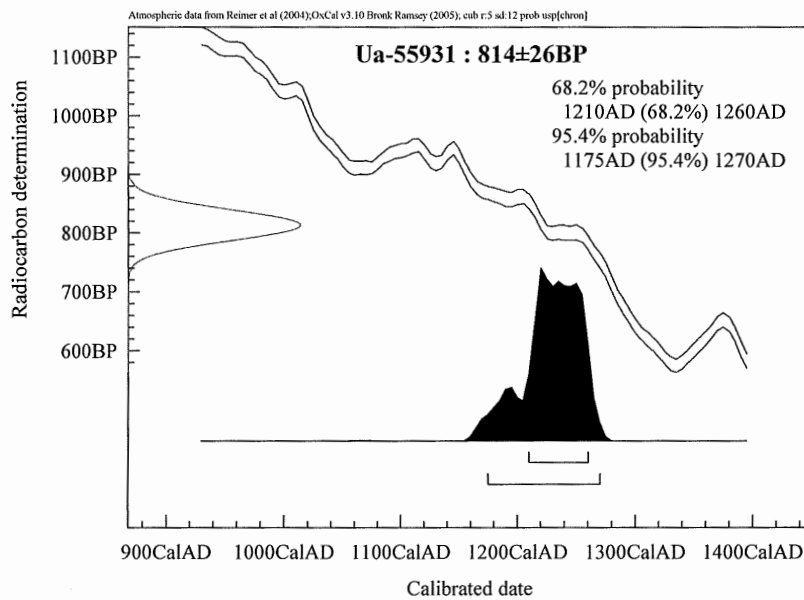
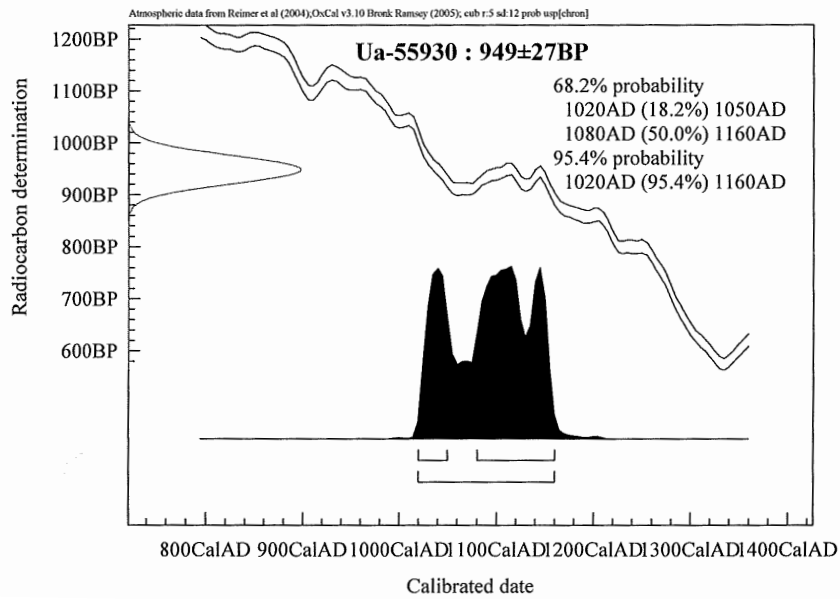
RESULTAT

Labnummer	Prov	δ ¹³ C‰ VPDB	¹⁴ C age BP
Objekt KMI			
Ua-55928	P9239	-24,1	75 ± 26
Objekt KM5			
Ua-55929	P6066	-25,0	605 ± 26
Ua-55930	P4944	-25,0	949 ± 27
Ua-55931	P6050	-28,4	814 ± 26
Ua-55932	P6988	-27,4	71 ± 26

Med vänlig hälsning

Göran Possnert/ Lars Beckel

UPPSALA
UNIVERSITET

ANKOM
2016-06-22
UMM

Uppsala 2016-06-21

Mattias Johansson
Stiftelsen Kulturmiljövård
Stora gatan 41
722 12 VÄSTERÅS

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Ångströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 – 471 30 59

Telefax:
018 – 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Resultat av ¹⁴C datering av träkol från RV 34 Torp Borensberg FU, KM15139, Kristbergs socken, Motala kommun, Östergötland.

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

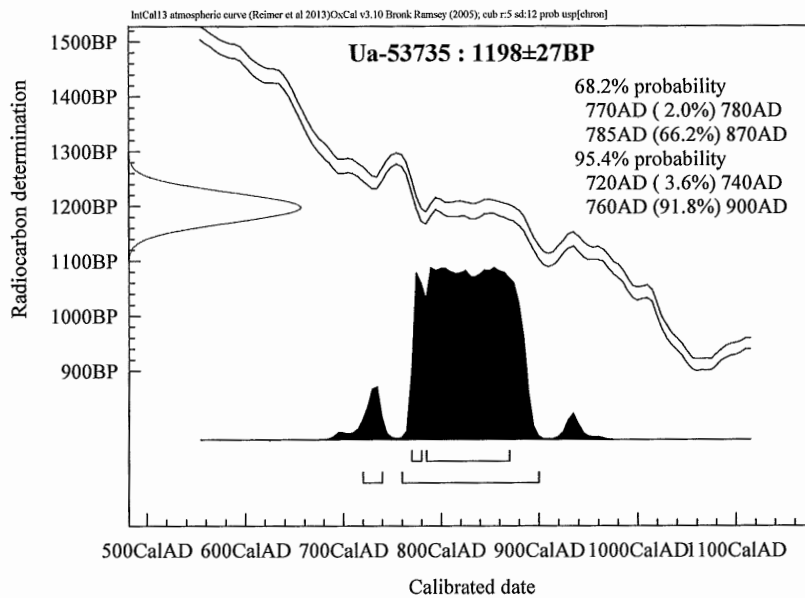
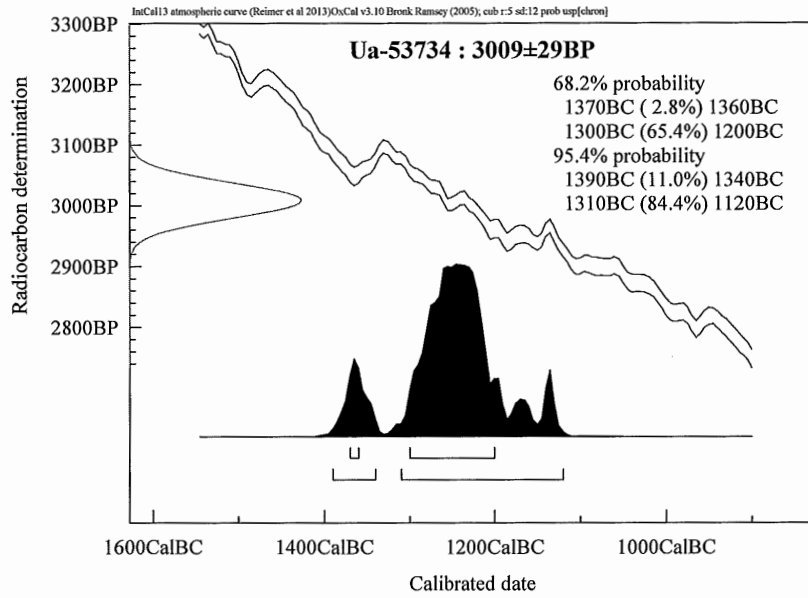
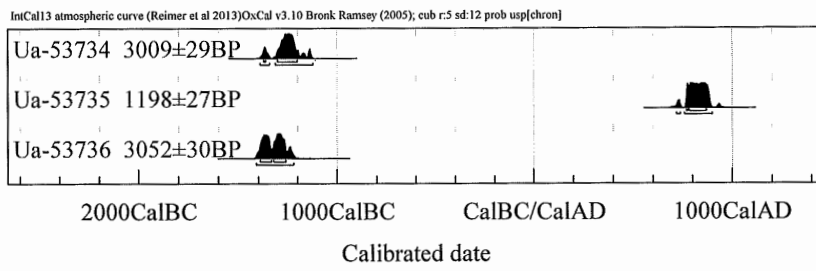
Före acceleratorbestämningen av ¹⁴C-innehållet förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO₂-gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

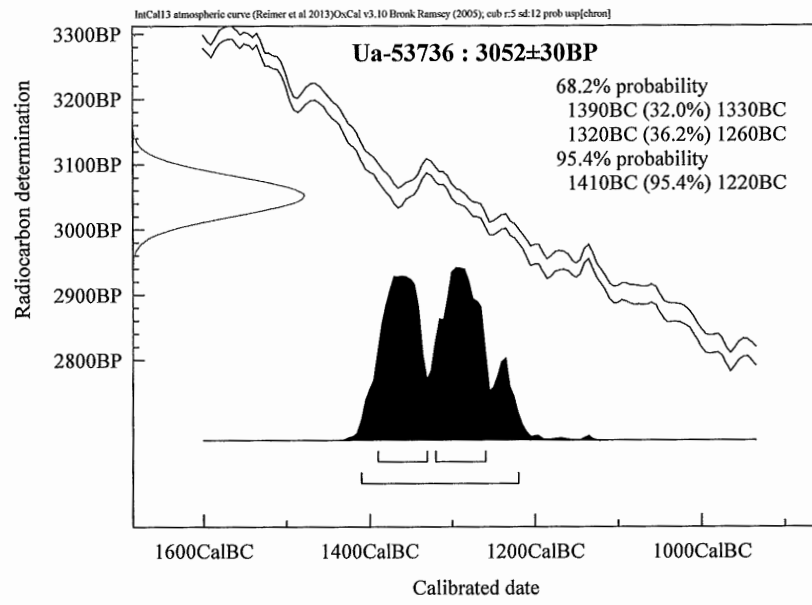
RESULTAT

Labnummer	Prov	δ ¹³ C‰ VPDB	¹⁴ C age BP
Ua-53734	Objekt 4, Prov 434, A228	-25,8	3 009 ± 29
Ua-53735	Objekt 4, Prov 496, A378	-26,3	1 198 ± 27
Ua-53736	Objekt 4, Prov 717, A436	-26,1	3 052 ± 30

Med vänlig hälsning

Göran Possnert/ Elisabet Pettersson

Bilaga 9. Makrofossilanalys

ARKEOBOTANISK ANALYS AV JORDPROVER FRÅN EN TORPLÄMNING I KULLA OCH ERVASTEBY I ÖSTERGÖTLAND

Beställare: Stiftelsen Kulturmiljövård
 Analys: Stefan Gustafsson, Arkeologikonsult

Inledning

På uppdrag av Stiftelsen Kulturmiljövård har Arkeologikonsult analyserat 5 jordprover från en torplämning i Kulla och Ervasteby i Östergötland. Proverna har i första hand samlats in från en åkeryta i anslutning till ett impediment där bebyggelsen legat.

Metod

Proverna lades i blöt och sedan vattensällades materialet genom en sållsats med en maskstorlek från 0,9 mm ner till 0,2 mm. Det förkolnade materialet lufttorkades och det subfossila växtmaterialet hölls fuktigt. Artbestämningen gjordes med hjälp av mikroskop med en förstoring av 4 till 400 gånger och med hjälp av referenssamling och referenslitteratur (bl.a. Berggren 1969, 1981, Jacomet 2006; Digital Seed Atlas of the Netherlands, Schweingruber 1978, 1990, Mork 1946, www.woodanatomy.ch).

Resultat

Lager 5218:5329

Lagret innehöll en hel del nedbrutet, men obestämbar organiskt material. Träkol, fiskfjäll och fiskben kan tyda på att man slängt avfall eller möjligen gödslat lagret med hushållsavfall.

Härd 5841:6049

Provet innehöll stora bitar träkol från tall, björk och gran.

Kokgrop 5393:6066

Nedgrävningen innehöll träkol, förkolnade sädeskorn och gråärt. Materialet får ses som hushållsavfall. Skalkorn och brödvete har odlats på en åker, medan gråärt mer hör hemma i en trädgårdsodling.

Art	Antal
Skalkorn	37
Brödvete	9
Fragmenterad säd	134
Gråärt	4

Tabell 2. Förkolnade växter i anläggning 5393.

Grop 5355:6990

Provet bestod av matjord uppblandad med rasering. Förutom träkol från tall och gran påträffades inga växtrester.

Grop 8620:9239

Provet innehöll fiskfjäll från abborre och obestämd karpfisk, men också fyra förkolnade kärnor av skalkorn. Själva jorden kan bäst beskrivas som matjord med tydlig smulstruktur och det skulle kunna vara ett kompostlager.

Referenser

- BERGGREN, G. 1969. *Atlas of seeds and small fruits of Northwest-European plant species with morphological descriptions*. Part 2: Cyperaceae. Swedish natural Science Research Council, Stockholm.
- BERGGREN, G. 1981. *Atlas of seeds and small fruits of Northwest-European plant species with morphological descriptions*. Part 3: Salicaceae–Cruciferae. Swedish Museum of natural History, Stockholm.
- Digital Seed Atlas of the Netherlands:
<http://seeds.eldoc.ub.rug.nl/?pLanguage=en>
- JACOMET, S. 2006. *Identification of cereal remains from archaeological sites*. Archaeobotany Lab, IPAS, Basel University. Opublicerat kompendium.
- SCHWEINGRUBER, F. H. 1978. *Microscopic Wood Anatomy. Structural variability of stems and twigs in recent and subfossil woods from Central Europe*. Zug, Switzerland.
- SCHWEINGRUBER, F. H. 1990. *Anatomy of European woods*. Paul Haupt förlag, Bern, Stuttgart, Wien.
- www.woodanatomy.ch

Bilaga 10. Keramiska analyser

Keramiken från Karshult, Kristbergs sn, Östergötland

Mathias Bäck

Materialet från Karshults soldattorp är tämligen begränsat. Därför kommer endast en statistisk sammanställning av keramiken att presenteras och kort kommenteras.

Fem godstyper har identifierats. Som framgår av figur 1 domineras keramiken helt av yngre rödgods och flintgods, vilka tillsammans utgör 97 % av det samlade materialet. Denna keramikprofil kan sägas vara typisk för den tid då de första serviserna slår igenom och blir i vardagsvara även i de enklare hushållen. Den stora mängden flintgods i relation till rödgodset reflekterar framförallt förändringar i användningen av matlagingskärl. Under 1800-talets lopp och tidigt 1900-tal används kärl av metall för matlagning på bekostnad av rödgodskärlen i form av grytor och pannor. Detta faktum illustreras väl vid en jämförelse av keramikprofilerna i Karshult och Kulla. Flintgodset i Karshult utgör 51 % medan det i Kulla representerar 23 % av det samlade keramikmaterialet.

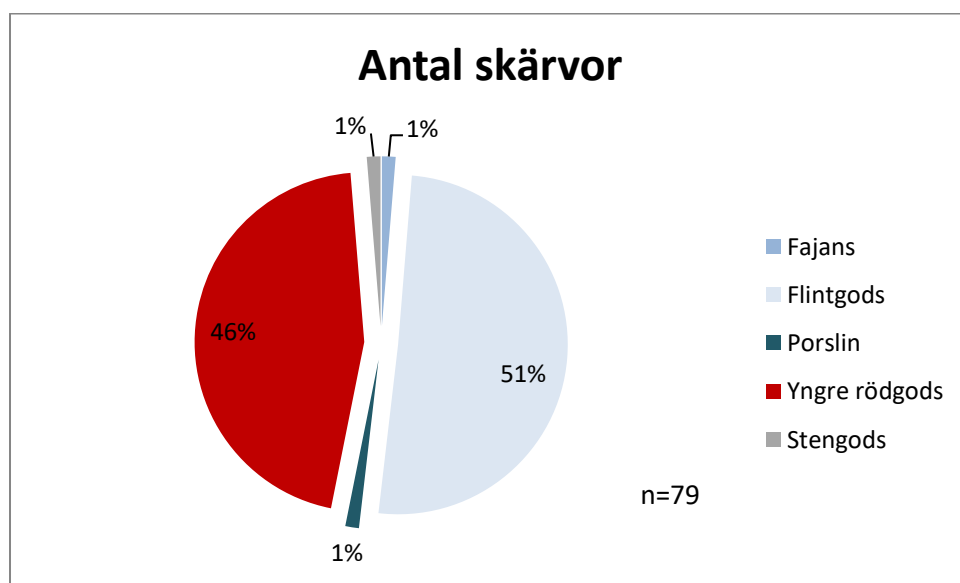

Fig. 1. Den relativa fördelningen av godstyper från Karshult, baserat på antal skärvor per godstyp.

Den insamlade keramiken härrör i huvudsak från fyndenheter inmätta i de undersökta schakten. Observera att den äldsta keramiken påträffats i de undersökta kontexterna A8498 och A8620, medan materialet från 1800-1900-tal härrör från fyndigheterna och schakten i den södra delen av undersökningsområdet (se fig 2). Detta kan tolkas som att den yngre bebyggelsen är lokaliserad ett stycke SO om den första etableringen på platsen.

<i>Kontextnummer</i>	<i>Kontexttyp</i>	<i>Datering</i>
784	matjord NÖ om torpgrund	1700-1750
7841	fyndenhet	1850-1950
7847	fyndenhet	1850-1950
7907	fyndenhet	1850-1950

7909	fyndenhet	1850-1950
7912	fyndenhet	1900-1950
8006	fyndenhet	1700-1750
8007	fyndenhet	1730-1770
8008	fyndenhet	1710-1750
8010	fyndenhet	1850-1950
8498	lager	1700-1750
8620	grop	1700-1750

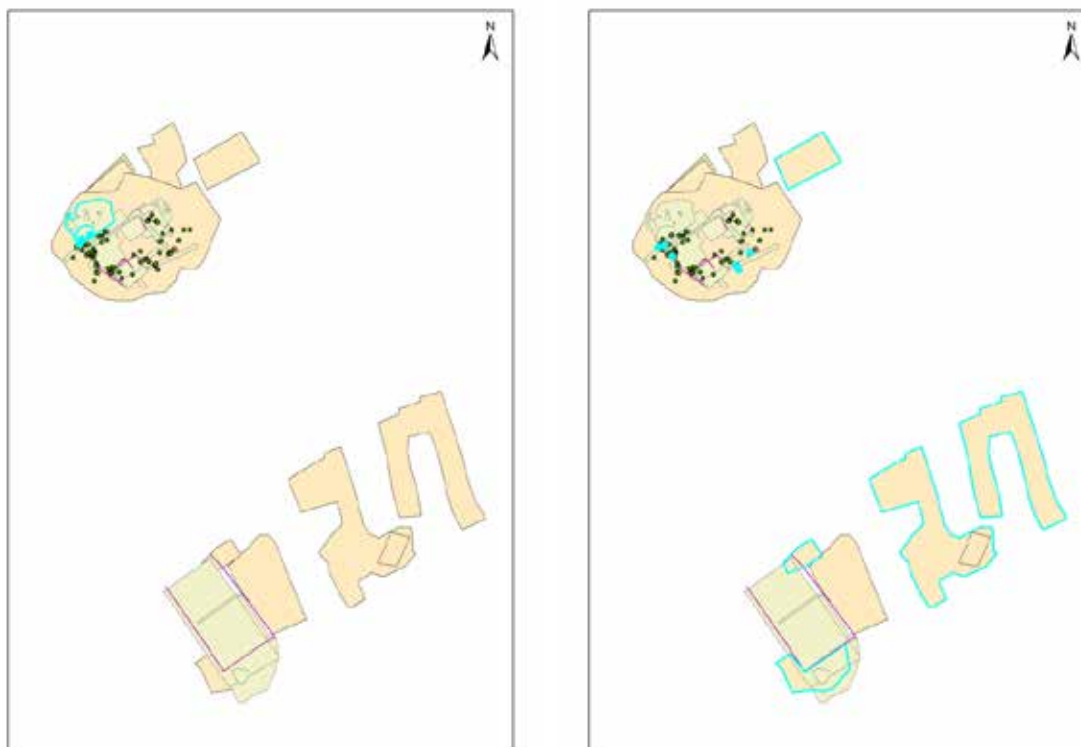

Fig. 2. Till vänster kontexter med keramik av 1700-talstyper. Till höger kontexter och schakt med keramik som kan dateras till perioden cirka 1800-1950.

Vid en jämförelse av formtyperna, och därmed keramikens primära funktion, i materialen från Kulla och Karshult framgår att andelen bordskärl (serviser) är större i Karshult. Sammansättningen av formtyper säger i detta fall mer om respektive plats kronologiska sekvens än om de undersökta bebyggelsernas funktion eller sociala status – båda platserna är ju soldattorp. Generellt dominerar bords- och serveringskärlen på bägge platserna. Viktigt att komma ihåg i sammanhanget är att platserna undersökts i olika omfattning varför de respektive keramikprofilerna är behäftade med källkritiska aspekter utifrån representativitet.

Fig. 3. Exempel på serveringskäril av flintgods. Till vänster fynd från schakt 915 och till höger från schakt 942.

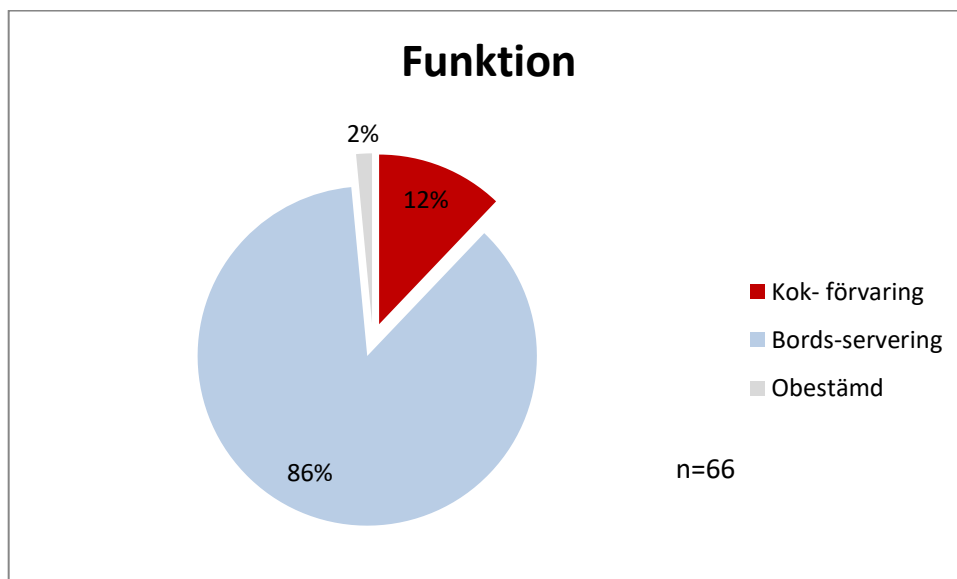

Fig. 4. Den relativa fördelningen av funktionsbestämda käril från Karshult, baserat på antal skärvor per formtyp.

Dateringen av de samlade äldsta keramikdateringarna från Karshult förlägger bebyggelsen till 1700-talets första hälft. Möjligen kan man diskutera en första etableringen redan under 1600-talets slutskede men materialet är för litet för en säker tidställning. Majoriteten av keramiken relaterar dock till 1800-talets bebyggelse på platsen. Den senare bebyggelsen förefaller utifrån spridningsbilden ha varit lokaliserad något söder om den tidigaste etableringen, men att den ursprungliga platsen har fortsatt att brukas.

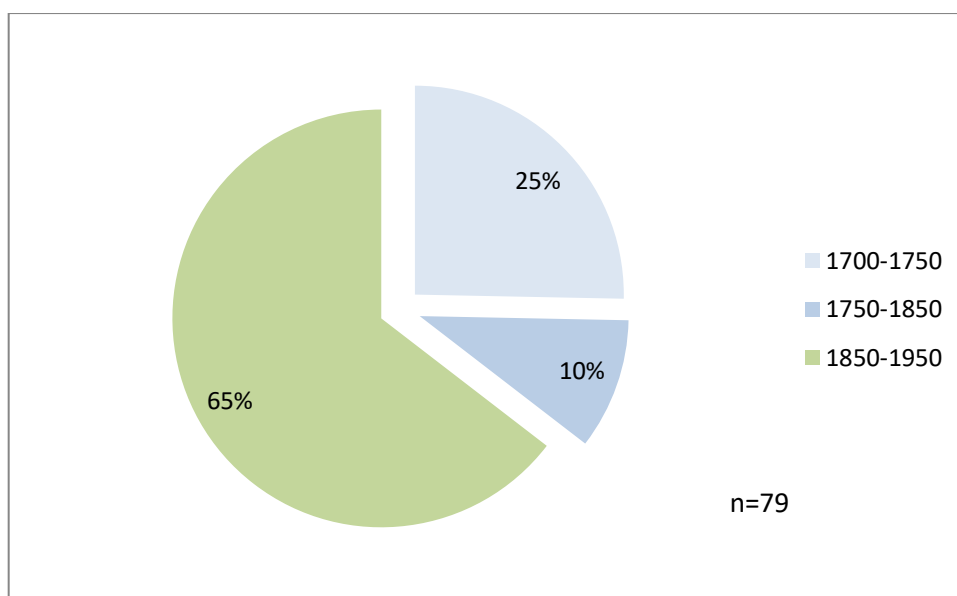

Fig. 4. En översiktlig kronologisk fördelning av materialet från Karshult, baserat på antal skärvor per godstyp.

Som framgår av fig. 4 dominerar 1800- och 1900-talmaterialet, men det bör noteras att 1700-talet är tydligt närvarande och att detta torde representera en bebyggelse från denna tid.

Keramiken från Kulla, Kristbergs sn, Östergötland

Mathias Bäck

Inledning

En översiktlig analys har gjorts av tidigmodern keramik från två bebyggelselägen norr om sjön Boren i västra Östergötland. Den övervägande delen av materialet härrör från Kulla, medan en liten del rör byggnadslämningar i Karshult i den västra delen av Boren. Materialet har bearbetats statistiskt utifrån godstyp, formtyp och datering. En korologisk analys i relation till dateringen av materialet har genomförts särskilt i syfte att ge bidrag till den kronologiska tidställningen för bebyggelsen i Kulla och bebyggelsens läge i det äldsta skedet.

Frekvens

Totalt ingår 568 skärvor i materialet med en samlad vikt på drygt sju kilo. Sammantaget har fem olika godstyper identifierats. Dessa utgör grund för den övergripande klassificeringen. Den helt dominerande godstypen är yngre rödgods med flintgods som den näst största godsgruppen, medan övriga godstyper endast förekommer i mycket begränsad omfattning.

Godstyp	Antal skärvor	Andel i procent	Vikt gram	Andel i procent
Fajans	14	2,5	43	0,6
Flintgods	133	23,4	879	12,2
Porslin	6	1,1	105	1,5
Yngre rödgods	414	72,9	6067	84,3
Stengods	1	0,2	101	1,4

Fig. 1. Fördelningen av skärvor och vikt från de fem godstyper som identifierats i materialet.

Andelen yngre rödgods kan betraktas som relativt låg och klart under genomsnittet för det normala vad gäller tidigmoderna landsbygdsmiljöer i Svealandskapen (Bergold & Bäck 2006:93, 2009:9, manuskript; Bäck 2013, fig. 207; Bäck 2014; Bäck, manuskript). Detsamma kan sägas gälla för stengodset. Den relativa andelen fajans närmar sig ett genomsnitt medan andelen flintgods kan betraktas som mycket hög. Den höga andelen flintgods ger en god indikation på att det undersökta materialet har en kronologisk spännvidd som stäcker fram i tiden till 1800-1900-tal, där denna period är väl representerad och reflekterar aktiviteter fram till och troligen in i 1900-talets början. Sammantaget uppvisar den relativa fördelningen av godstyper emellertid en förhållandevis normal bild i denna region. Förekomsten av porslin i denna miljö skulle kunna vara anmärkningsvärd men då det rör sig om kärl som kan dateras till 1800-talets senare del och 1900-tal indikerar det inte någon högre status eller särskilt kontaktnät, vilket hade varit fallet om keramiken daterats till 1600- eller 1700-tal. En mindre mängd inhemsk fajans från mitten av 1700-talet, som det är frågan om här, är en normal bild även från enklare bebyggelseenheter på landsbygden.

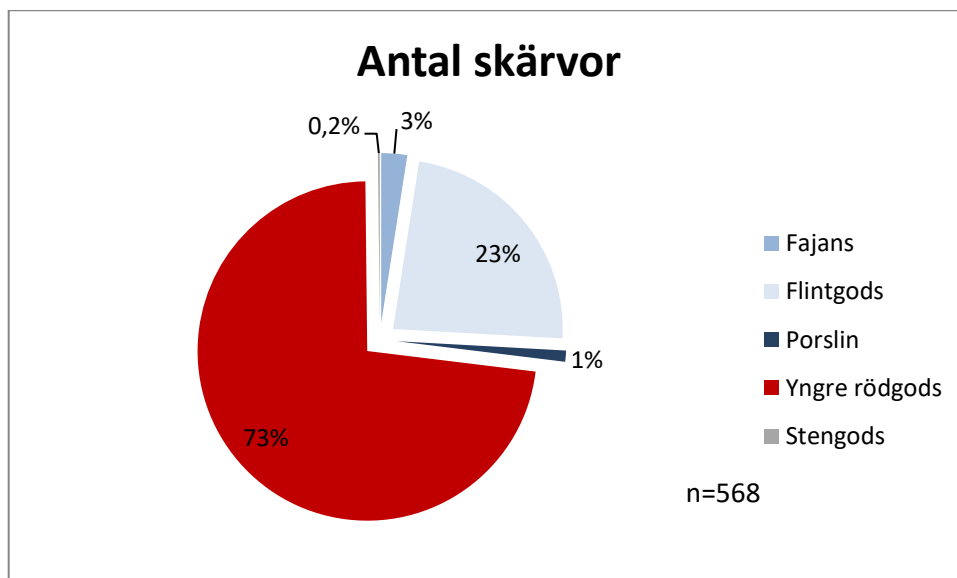

Fig. 2. Den relativa fördelningen av godstyper från Kulla, baserat på antal skärvor per godstyp.

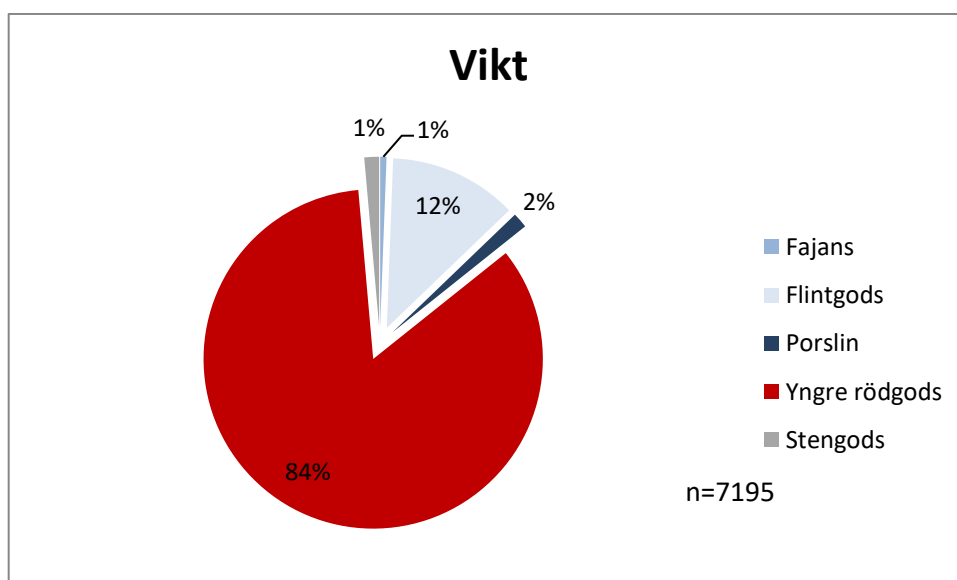

Fig. 3. Den relativa fördelningen av godstyper från Kulla, baserat på viktandel per godstyp.

En jämförelse mellan figur 2 och figur 3 klagör vilka godstyper som blir över- respektive underrepresenterad beroende på om statistiken baseras på antal skärvor eller vikt per godstyp. Det framgår tydlig hur det yngre rödgodssets andel ökar markant (mer än 10 %) om vikten utgör grundlag för fördelningen. Flintgodsets andel å andra sidan ökar motsvarande mycket med utgångspunkt i representativitet utifrån antal skärvor. Detta är ett normalt mönster och sammanhänger med respektive godstyps densitet och fragmenteringsgrad. Flintgodset, som är tunnare, går sönder och fragmenteras i fler bitar över tiden än vad det kraftigare yngre rödgodsset gör. Detta kan tyckas trivalt men är viktigt vid en bedömning om antalet kärl som är representerade i materialet vilket i förlängningen säger något om konsumtionen på platsen. I detta fall finns inte tid och möjlighet att göra en analys av antalet kärl. I samband med registreringen har emellertid vikt lagts vid att sammanföra samtliga skärvor i var kontext, som förefaller tillhöra samma kärl. Antalet kärl (vad gäller flintgods och yngre rödgods) är trots allt mindre än vad statistiken redovisar.

Materialet i relation till undersökta kontexter

Undersökningsmaterialet är i huvudsak fördelat på några större avfallslager söder om identifierad och dokumenterad bebyggelse i Kulla. Möjligen finns även en byggnad inom detta område indikerad genom en grop och fragmentariska lämningar efter ett möjligt spisfundament. De största mängderna härrör från avfallskoncentrationerna söder om bebyggelsen (byggnaderna C, D, E, F) och är här fördelat på 13 olika lagerkontexter som har en tämligen okomplicerad stratigrafisk relation till varandra. Det keramiska materialet tillåter en datering av bebyggelsen från 1600-talets andra hälft fram till 1900-tal.

Funktion

Materialet uppvisar en tämligen normal konsumtion vad gäller käriltyper under den aktuella tiden. Utifrån enstaka fragment av blomkruka och möjligen en vas kan vi konstatera att man haft blommor inomhus, vilket understryker en relativt sen datering av materialet – eller åtminstone att platsen har använts under större delen av 1800-talet.

	Antal	Vikt gram	% Antal	% Vikt
Apotekskärl	1	2	0,2	0,03
Assiette	7	26	1,2	0,4
Tallrik	90	484	15,8	6,7
Fat	48	832	8,4	11,6
Fat/skål	163	2469	28,5	34,4
Skål	97	1195	17	16,7
Spillkum	2	55	0,3	0,8
Kruka	62	957	10,8	13,3
Gryta/kruka	5	15	0,9	0,2
Gryta	7	93	1,2	1,3
Blomkruka	5	33	0,9	0,5
Vas	2	42	0,3	0,6
Mineralvattenflaska	1	101	0,2	1,4
Kopp	12	108	2,1	1,5
Kaffekopp	6	47	1	0,6
Prydnadskärl	19	505	3,3	7
Obestämd	44	207	7,7	2,9
	571	7171	99,8	99,9

Fig. 4. Frekvens av identifierade käriltyper från Kulla och de olika typernas representation utifrån antal skärivor respektive vikt.

Mest anmärkningsvärt är relationen mellan kokkärl och serverings- bordskärl. Redeponerat material som ger ett genomsnitt av konsumtionen i en miljö från 1600-1700-tal uppvisar vanligen en relativt jämn fördelning mellan dessa kategorier, möjligen med en liten övervikt på serverings- och bordskärl. Sammansättningen är givetvis beroende av från vilken del av ett hushåll material härrör. Trots detta är andelen serverings- och bordskärl påfallande hög i Kulla. En förklaring är den relativt sena tidställning i materialet. Det finns en kongruens mellan denna fördelning och den relativa andelen flintgods i materialet. Denna domineras nästan totalt av serverings- och bordskärl och representerar en tid då serviserna slagit igenom även i enklare miljöer. Till detta kommer det traditionella bruket av rödgodsfat. Användningen av vissa dekorelement antyder en retrospektiv trend i förhållningssättet

till traditionell allmogekeramik från 1600-talet. Typiska 1600-talselement förekommer i modifierad form, som ibland är svår att skilja från den äldre traditionen och därmed gör dateringen av det enskilda kärlet osäker. Flertalet fat och skålar i rödgods är emellertid i huvudsak dekorerade enligt samtida mode.

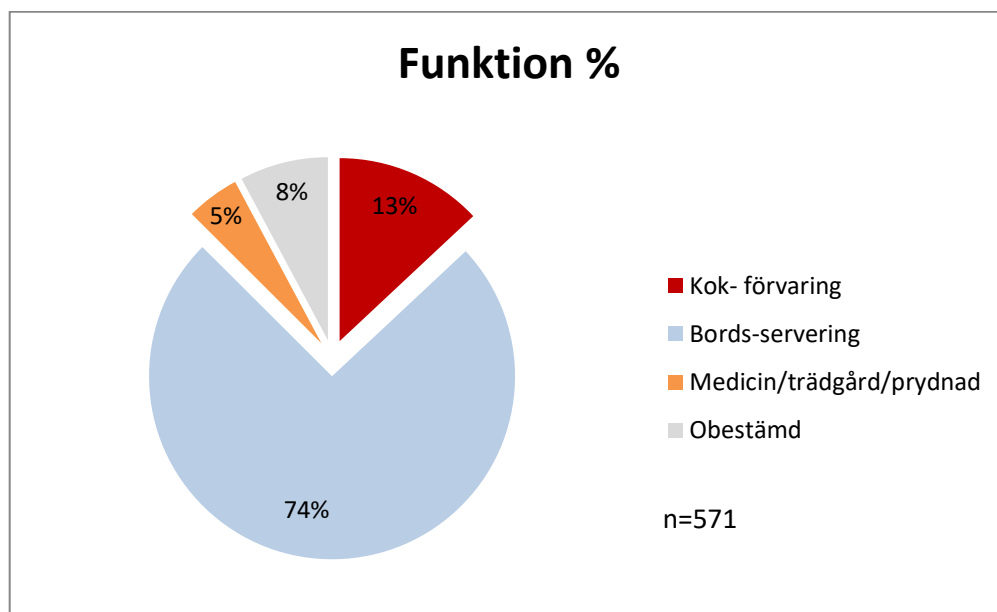

Fig. 5. Den relativa fördelningen av funktionsbestämda kärl från Kulla, baserat på antal skärivor per formtyp.

Keramiken

Nedan följer en bildsvit med ett urval av för tidsperioden typiska kärl av samtliga identifierade godstyper. Den samlade bilden ger en keramisk profil för bebyggelsen över tid. Materialet uppvisar olika grad av erosion vilket är en viktig faktor i analysen av keramikens omloppstid och markanvändningen i området. Det är till exempel tydligt att den till 1600-talet daterade keramiken i många fall uppvisar en påfallande hög grad av erosion. Denna har sannolikt omdeponerats vid otaliga tillfällen.

Den helt övervägande delen av materialet är av inhemsk tillverkning. I en keramisk profil är detta en tydlig fingervisning om att det rör sig om ett relativt sent material, från senare delen av 1700-talet och framåt. De införda godsen är i Kulla främst porslin och stengods. Det rör sig dock endast om enstaka kärl. Fajans och rödgods är inhemskt tillverkat medan enskilda flintgodskärl skulle kunna vara importerade – även detta en indikation på att det finns ett relativt sent inslag i materialet.

Fig. 6. Fat med hornmåleri som i sig är en huvudskalig dekorstil under 1600-talet men som här är gjort i ett utförande som tillsammans med kärlprofilen visar att keramiken bör vara tillverkad under 1700-talets första hälft eller mitt (F476). Foto M. Bäck.

Fig. 7. Till vänster ett fat med mörkbrun blyglasyr av 1800- tidig 1900-talstyp (F593) och till höger ett fiskfat som kan dateras till mitten av 1700-talet (F541). Foto M. Bäck.

Fig. 8. Fat med sgraffitodekor i form av akantusblad och hemring på vitengoberad yta (F379). Kärlet kan dateras till 1700-talets första hälft eller mitt. Foto M. Bäck.

Fig. 9. Fat med enkel vågbandslinje och koncentriska cirklar daterad till 1700-talets början (F393). Foto M. Bäck.

Fig. 10. Fat med sgraffitodekor av 1700-talstyp. Kärprofilen är typisk för 1700-talets första årtionden (F402). Observera den kraftiga eroderingen av kärlet, liknande den på några av 1600-talskärlen. Foto M. Bäck.

Fig. 11. Spegel från ett sgraffitodekorerat fat med hemring på brättet, daterat till 1700-talets första hälft (F463). Foto M. Bäck.

Fig. 12. Kraftigt eroderat fat av 1600-talstyp (F380). Foto M. Bäck.

Fig. 13. Fat/skålar som kan dateras till 1600-talets mitt och andra hälft. Till vänster F383 och till höger F411. Foto M. Bäck.

Fig. 14. Skål/kruka utformad i typisk barockstil. Denna typ av kärl och dekor är diagnostisk för 1600-talets mitt och andra hälft (F465 uppe till vänster och resterande skärvor från F401). Foto M. Bäck.

Fig. 15. Kruka i typisk barockstil från 1600-talets andra hälft (F430). Foto M. Bäck.

Fig. 16. Exempel på inhemsk fajans med blå målad dekor (F408 till vänster och F589 till höger). Produktionen av fajans startar i Rörstrand 1726 och fortsätter tillverkas av flera porslinsfabriker fram till 1700-talets senare del då nya godstyper som flintgods tar över marknaden helt. I samband med detta lanseras också de tidigaste serviserna för en större allmänhet. Foto M. Bäck.

Fig. 17. Odekorerad tallrik av inhemskt tillverkad bruksfajans (F466). Foto M. Bäck.

Fig. 18. Kraftig skärva av porslin med brun bemålning (*cappuccino*). Sannolikt rör det sig om en större skål av något slag. Keramiken indikerar långväga kontaktnät, eller snarare att någon på gården varit berest. Möjligen reflekterar detta en

soldats liv och det personliga rörelsemönster som yrket innebär. Keramiken torde dateras till mitten av 1700-talet (F365). Foto M. Bäck.

Fig. 19. Två kaffekoppar, den vänstra (F485) av porslin och den högra (F478) av flintgods. Dessa kan sannolikt dateras till 1800-tal. Foto M. Bäck.

Fig. 20. Tallrik av flintgods. Tillverkaren är inte identifierad men det är sannolikt inte från den största producenten Rörstrand. Möjligen är det ett importerat gods. (F499). Foto M. Bäck.

Fig. 21. Två flintgodstallrikar. Till vänster motivet "*Orchidée original*" från Göteborgs porslinsfabrik, 1911-1926 (F491). Till höger motivet "*Flora*" från Gustavsbergs porslinsfabrik, 1880-1920 (F492). Foto M. Bäck.

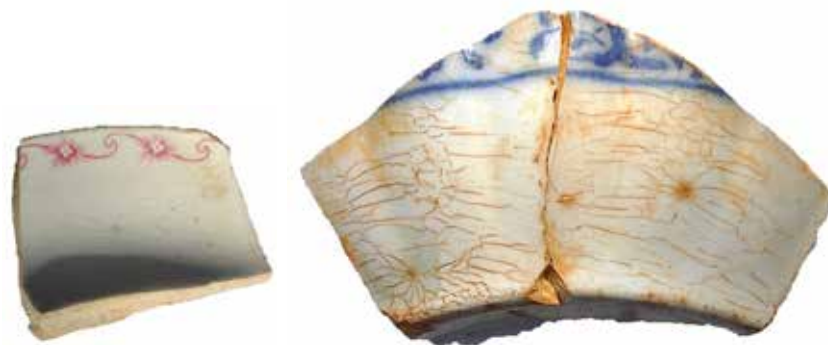

Fig. 22. Till vänster en djup tallrik av flintgods (F484) och till höger kruka eller tillbringare av flintgods (F501). Bägge kan dateras till 1800-tal eller tidigt 1900-tal. Ingen tillverkare har kunnat identifieras för dessa kärl. Foto M. Bäck.

Fig. 23. Koppar och skålar av flintgods med geometrisk dekor. Till vänster F486, i mitten F500 och till höger F482. Dessa kan sannolikt dateras till 1800-talets första hälft eller århundradets mitt, men det är osäkert då tillverkarna inte identifierats. Foto M. Bäck.

Fig. 24. Flintgodskoppar eller muggar, troligen från 1800-talet. Observera den underbara handmålade katten på kärlet till vänster (F502) Till höger F503. Foto M. Bäck.

Fig. 25. Tallrik med ett populärt motiv som tillverkades under lång tid och som därför är svår att datera exakt (F493). Kärlet kan vara tillverkad antingen i Gustavsberg eller i Rörstrand, "Fasan" 1870-1907. Foto M. Bäck.

Korologi och skärvlänkning inom undersökningsområdet

Ett fåtal kärl har genom skärvlänkar kunnat ge en antydning om hur materialet har spridits inom undersökningsområdet. Fyra kärl, vardera bestående av två eller tre skärvor, har identifierats. Dessa härrör samtliga från undersökningsområdets (objekt 5) södra del. Avstånden är inte långa i något av fallen och visar att aktiviteterna som orsakat spridningsbilden i detta fall varit tämligen begränsade till ett mindre område i anslutning till vad som torde vara det äldsta bebyggelseläget på platsen.

En fördjupad analys skulle kunna generera fler exempel på skärvlänkade kärl inom undersökningsområdet men det finns inte utrymme att göra inom ramen för detta uppdrag.

	Fyndnummer	Kontext
Kärl 1	F401	2102
	F465	5745
	F586	7834
Kärl 2	F420	2102
	F437	2071
	F524	5379
Kärl 3	F396	2102
	F438	2071
Kärl 4	F535	5379
	F552	5679

Fig. 26. Skärvlänkar – skärvor från samma kärl, funna i olika kontexter.

Datering

Som framgår av diagrammet (fig. 27) finns det klar dominans av 1700-tal i keramikmaterialet. Tyngdpunkten ligger i perioden cirka 1700-1750. En ytterligare precisering skulle tentativt antyda att de mest omfattande aktiviteterna i Kulla, utifrån keramikkonsumtionen, sker under perioden 1720-1770. Här framgår också att platskontinuiteten sträcker sig in i 1900-talets första årtionden. Noterbart är också den relativt begränsade men dock tydliga närvaron av keramik från mitten- andra

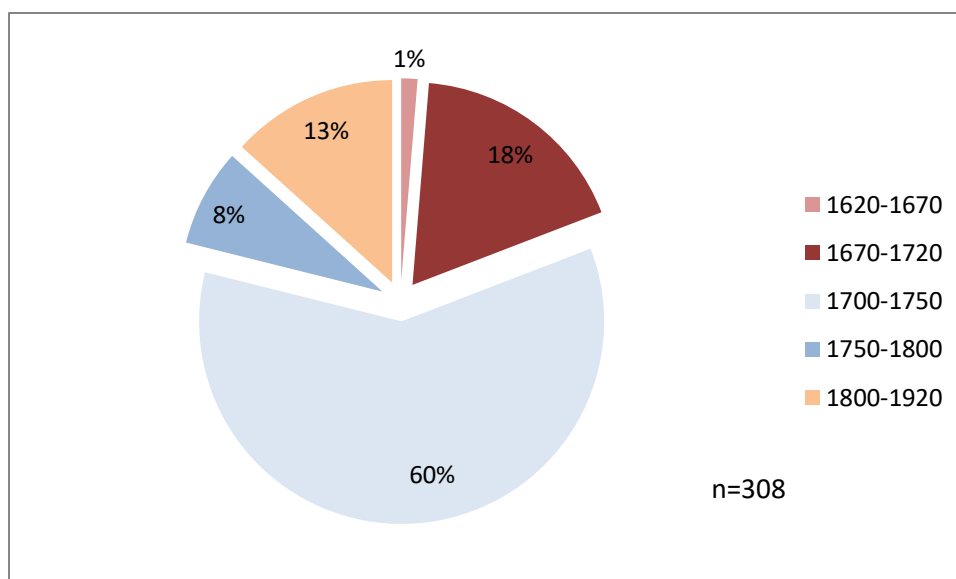

Fig. 27. Den kronologiska fördelningen av materialet från Kulla, baserat på antal skärivor per godstyp.

Hälften av 1600-talet. Enstaka kärl kan till och med vara något äldre. Detta skall ställas mot de skriftliga källornas utsago. Om Kulla (Ekeberget) etableras först omkring 1680 kan de som flyttade in haft med sig keramik från ett tidigare hushåll. Det sena 1700-talet och 1800-talet är relativt väl representerat men det förefaller som om keramikkonsumtionen (mängden använda kärl per tidsenhet) minskat. Möjligen reflekterar det förändringar i hushållets storlek och karaktär. Det kan förstås också vara så enkla förklaringar som att keramiken haft en längre livslängd under denna period. Något som inte är orimligt med tanke på de förbättrade godsens som börjar tillverkas från slutet av 1700-talet.

Nedan listas en sammanfattande datering av keramiken i några av de centrala kontexterna med keramikfynd.

<i>Kontextnummer</i>	<i>Kontexttyp</i>	<i>Datering</i>
1073	brunn	Cirka 1800-1870
1153	matjord	1720-1750 och 1810-1840
1814	matjord	1700-1750
1956	syll?	Cirka 1750-1800
1974	matjord	1860-1900
2008	matjord	1720-1750
2071	matjord runt A2426	Cirka 1670-1930
2102	schakt	Cirka 1650-1730
5355	källargrop	Cirka 1830-1870
5379	avfallslager	Cirka 1700-1760
5636	fyndkoncentration	Cirka 1720-1780
5666	fyndkoncentration	Cirka 1710-1750
5745	fyndkoncentration	Cirka 1700-1780
5779	källargrop	1720-1750 och 1880-1920

Fig. 28. Mineralvattenflaskor hör till de kärl som, om stämplarna finns bevarade, kan dateras och proveniensbestämmas med stor precision. Mineralvattenflaska. *Mattoni Knoll*, Karlsbad ca 1857-1900 (F475). Foto M. Bäck.

Tolkning

Det relativt omfattande keramikmaterialet från Kulla är tillräckligt stort för att en tillförlitlig kronologisk sekvens för platsen skall kunna upprättas. Utifrån keramiken har platsen brukats från åtminstone 1600-talets senare del fram till 1900-talets första årtionden. Det finns inget i materialet som tyder på en etablering eller aktiviteter före 1600-talet. Några ^{14}C -dateringar antyder dock att det kan finnas en medeltida etablering på platsen. En sådan har dock inte lämnat några spår i form av keramik inom det undersökta området.

Utifrån spridningsbilden av den daterade keramiken finns en generell kongruens mellan, i kartmaterialet markerad bebyggelse över tid, och konsumtionen av keramik. Det dominerande 1700-talsmaterialet finns visserligen spritt över hela undersökningsområdet men med en koncentration av äldre 1700-tal till den södra delen av gårdstomten. På samma sätt kan man konstatera att 1800-talets bruk av tomten renderar i att avfall från detta århundrade deponerats över hela tomten. Vissa koncentrationer kan knytas till sekundär igenfyllning av enskilda kontexter. Så förefaller t.ex. brunnen A1073 ha fyllts igen och gått ur bruk någon gång under mitten eller andra halvan av 1800-talet. Vid ungefär samma tid har källargropen A5355 fyllt igen med avfall från det samtida hushållet i Kulla.

Avfallslagret A5379 bör höras samman med avfallshantering under 1700-talets första hälft, vilket antyder att bebyggelsen vid denna tid inte varit lokaliserad i direkt anslutning till denna plats. Avfallslagret A2102 uppvisar en äldre keramisk profil som kan kopplas till den tidigaste etableringen i Kulla. Material från denna kontext visar på en brukning från 1600-talets senare del till 1700-talets första årtionden. Utifrån koncentrationerna av 1600-talakeramik (fig. 29) kan vi konstatera att de fragmentariska lämningarna efter en spismur sannolikt representerar 1600-talets

bebyggelseläge. En rimlig hypotes utifrån avfallshanteringen är att bebyggelsen omlokaliseras omkring 1730-talet.

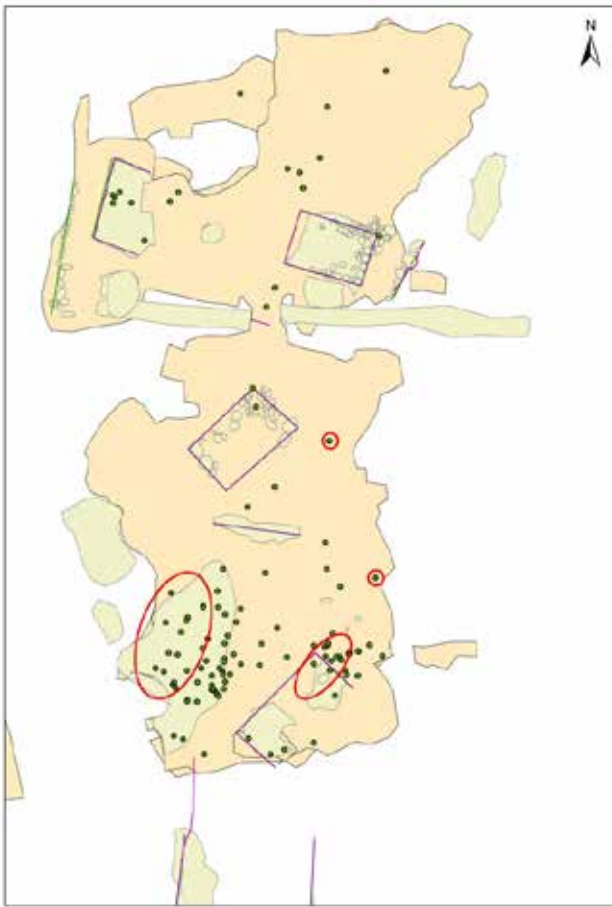

Fig. 29. Områden där keramik av 1600-talstyp påträffats.

Generellt förefaller en omflyttning över tid av bebyggelsen ske från ett neddraget läge på gårdstomten till allt längre upp (norrut). 1600-talets aktiviteter är de som tydligast koncentrerats till ett begränsat område i den södra delen av tomten. Aktiviteterna från de senare perioderna avspeglar däremot en användning av hela inägan.

Referenser

Bergold, H. & Bäck, M. 2006. "Vi hör att de har fint porslin i Karlstad...?" *Keramik från centrala Karlstad under 1600- och 1700-talet*. I; Karlsson, M. (red.) Den dolda staden. Arkeologiska undersökningar i kvarteret Druvan, Karlstad.

Bergold, H. & Bäck, M. 2009. Fajanser i öst och väst - om social och regional variation. *SKAS 2009:1*, s. 3-15.

Bergold, H. & Bäck, M. (eds.) Manuskript. Red ware pottery 1500-1800. Tradition and transaction in the Central Baltic region.

Bäck, M, 2013. Keramiken i Äggelunda i relation till tre grannbyar i Järfälla och Spånga. I; Evanni, L., Hamilton, J., Lindwall, L. & Runer, J. Med bidrag av: Bergman, J., Bäck, M., Harrysson, J., Heimdahl, J., Jonsson, L. & Mejsholm, L. *Gravfält och gårdstomt vid Äggelunda Uppland, Järfälla kommun; Järfälla socken; Veddesta 2:1; Järfälla 28:2 och 364:1*. Arkeologisk undersökning, UV rapport 2013:110.

Bäck, M. 2014. Keramikbruk och brukskeramik i kvarteret Gesällen i Kalmar ca 1660–1800. I: Tagesson, G. (red). *Kvarteret Gesällen 4 och 25 samt del av Kvarnholmen 2:2, Småland, Kalmar län, Kalmar stad och kommun, Kalmar domkyrkoförsamling. Kalmar 93*, UV Rapport 2014:93, särskild arkeologisk undersökning.

Bäck, M. Manuskript. Hushållens konsumtion och avfallshantering på Kvarnholmen – exemplet tomt 290. I; Carelli, P. & Tagesson, G. (red.). *Kvarnholmen i Kalmar* (titel oklar).

Bilaga 11. Specialregistrering av keramiken från Karshult

Fyndnr	IntrasisID	Kontextnr	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Vikt	Anmärkning	Kärlidel	Formtyp	Proveniensen	Godstyp	Dekor	Datering	Anmärkning – keramik	Kontext-typ
449	200615	8008	Rödgods	1	Fragment	50		Botten	Kruka		Rödgods		1710–1750		F
458	200624	8498	Rödgods	1	Fragment	4		Buk	Gryta/kruka		Rödgods		1680–1750	Osäker datering	A
468	200636	784	Rödgods	2	Fragment	5		Buk, mynning	Fat		Rödgods		1700–1750		OS
469	200637	784	Rödgods	1	Fragment	3		Mynning	Fat		Rödgods				OS
470	200638	784	Rödgods	1	Fragment	2		Buk	Obestämd		Rödgods				OS
471	200639	784	Rödgods	1	Fragment	4		Buk	Fat/skål		Rödgods	Hornmåleri	1730–1770	Osäker datering	OS
472	200640	784	Rödgods	1	Fragment	2		Buk	Obestämd		Rödgods				OS
473	200641	784	Rödgods	1	Fragment	7		Buk	Fat/skål		Rödgods	Skraffitti	1700–1750		OS
474	200642	784	Rödgods	1	Fragment	32		Fot	Gryta		Rödgods		1680–1740	Osäker datering	OS
455	200621	8498	Rödgods	1	Fragment	5		Brätte	Fat/skål		Rödgods	Hornmåleri	1700–1740		A
451	200617	8620	Rödgods	3	Fragment	40		Buk	Kruka		Rödgods		1720–1760	Osäker datering	A
452	200618	8620	Rödgods	2	Fragment	24		Botten, buk	Fat/skål		Rödgods	Hornmåleri	1700–1750	Osäker datering	A
453	200619	8620	Rödgods	1	Fragment	5		Buk	Fat/skål		Rödgods		1700–1750	Osäker datering	A
456	200622	8498	Rödgods	1	Fragment	6		Brätte, mynning	Fat		Rödgods		1720–1740		A
454	200620	8498	Rödgods	3	Fragment	32		Botten, buk	Fat/skål		Rödgods	Hornmåleri	1700–1750		A
457	200623	8498	Rödgods	1	Fragment	7		Buk	Gryta/kruka		Rödgods		1700–1750	Osäker datering	A
459	200625	8498	Stengods	1	Fragment	7		Buk	Mineralvattenflaska		Stengods		1750–1820		A
608	200805	8520, 8620	Rödgods	4	Fragment	38	Tre olika kärl	Brätte/buk/ mynning	Fat, gryta, kruka		Rödgods		1680–1760		A, F
609	200807	8006	Rödgods	2	Fragment	11	Två olika kärl	Buk	Fat/skål		Rödgods		1700–1750		F
610	200809	8007	Rödgods	2	Fragment	62		Brätte/ mynning	Fat		Rödgods		1730–1770		F
611	200810	8498	Fajans	1	Fragment	2		Buk	Tallrik	Inhemsk	Fajans		1730–1790		A
612	200811	942	Rödgods	3	Fragment	23	Två olika kärl	Buk/mynning	Fat/skål		Rödgods		1750–1800		OS
613	200812	982	Rödgods	1	Fragment	25		Buk	Fat/skål		Rödgods		1750–1850		OS
614	200813	8469	Rödgods	10	Fragment	37	Fyra till fem olika kärl. Från lager Ö om källaren	Brätte/buk/ mynning	Fat		Rödgods		1850–1950		OS
615	200814	7847	Flintgods	1	Fragment	5		Buk	Kopp	England?	Flintgods		1850–1900		F
616	200815	1041	Flintgods	2	Fragment	7		Buk	Kruka, mugg		Flintgods		1850–1900		A
617	200816	915	Flintgods	12	Fragment	23	Litet sch. Ö om grund, norra del	Buk/mynning	Skål		Flintgods		1850–1930		OS

Bilaga 11. Specialregistrering av keramiken från Karshult

Fyndnr	IntrasisID	Kontextnr	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Vikt	Anmärkning	Kärlid	Formtyp	Proveniensen	Godstyp	Dekor	Datering	Anmärkning – keramik	Kontexttyp
618	200817	921	Flintgods	1	Fragment	13		Botten/buk/ mynning	Assiette		Flintgods		1850–1930		OS
619	200819	921	Flintgods	7	Fragment	53	Fyra till fem olika kärl	Botten/buk/ mynning	Fat/tallrik/kruka	Gustavsberg "Roma"	Flintgods		1850–1930		OS
620	200820	921	Flintgods	1	Fragment	132		Handtag	Tillbringare/ sanitetkärl		Flintgods		1850–1930		OS
621	200821	7841	Flintgods	1	Fragment	4		Brätte	Tallrik		Flintgods		1850–1950		F
622	200822	7907	Flintgods	1	Fragment	1		Buk	Obestämd		Flintgods		1850–1950		F
623	200823	7909	Flintgods	1	Fragment	4		Buk	Tallrik		Flintgods		1850–1950		F
624	200824	8010	Flintgods	1	Fragment	1		Mynning	Assiette		Flintgods		1850–1950		F
625	200825	8469	Flintgods	4	Fragment	10	Minst två olika kärl. Från lager Ö om källaren	Brätte/buk	Tallrik, kopp		Flintgods		1850–1950		OS
626	200827	784	Flintgods	6	Fragment	5		Buk	Tallrik		Flintgods		1850–1950		OS
627	200828	942	Flintgods	1	Fragment	2		Mynning	Tallrik		Flintgods		1850–1950		OS
628	200829	942	Flintgods	1	Fragment	6		Mynning	Tallrik		Flintgods		1850–1950		OS
629	200830	7912	Porslin	1	Fragment	3			Propp		Porslin		1900–1950		F
630	200831	942	Rödgers	1	Fragment	1			Kula		Rödgers				OS

Bilaga 12. Specialregistrering av keramiken från Kulla

Fyndnr	IntrasisID	Kontextnr	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Vikt	Anmärkning	Kärlidel	Formtyp	Prove- niens	Godstyp	Dekor	Datering	Anmärkning – keramik	Kontext- typ
352	200509	2071	Rödgoods	1	Fragment	7	Sö om sten- packning och i s delen av stenpack- ningen	Buk	Fat/skål				1750–1850		OS
353	200511	2071	Rödgoods	2	Fragment	32		Botten	Fat/skål				1750–1850		OS
354	200513	2071	Rödgoods	1	Fragment	11		Buk	Skål				1750–1850		OS
355	200514	2071	Rödgoods	1	Fragment	8		Botten	Fat/skål				1750–1830		OS
356	200515	2071	Rödgoods	2	Fragment	10		Buk	Obestämd				1680–1750	Osäker datering	OS
357	200516	2071	Rödgoods	3	Fragment	14		Buk, mynning	Fat/skål			Hornmåleri	1700–1740		OS
358	200517	2071	Rödgoods	2	Fragment	21		Buk, mynning	Fat			Hornmåleri	1700–1740		OS
359	200518	2071	Rödgoods	1	Fragment	7		Buk	Skål						OS
360	200519	2071	Rödgoods	1	Fragment	65		Buk	Fat/skål			Hornmåleri	1720–1760	Osäker datering	OS
362	200521	2071	Rödgoods	1	Fragment	24		Mynning	Skål				1700–1750		OS
363	200522	2071	Rödgoods	1	Fragment	17		Buk	Fat/skål			Hornmåleri	1720–1750		OS
364	200523	2071	Rödgoods	3	Fragment	22		Botten, mynning	Kruka				1700–1750	Osäker datering	OS
365	200524	2071	Forslin	1	Fragment	10		Mynning	Kruka	Kina			1730–1770		OS
366	200525	2071	Flintgoods	8	Fragment	19		Botten, buk	Tallrik				1850–1900		OS
367	200527	1814	Rödgoods	1	Fragment	3		Buk	Obestämd				Obestämd		OS
368	200528	1814	Rödgoods	1	Fragment	9		Mynning	Fat			Hornmåleri	1700–1750		OS
369	200529	1956	Rödgoods	1	Fragment	1		Buk	Obestämd				1750–1800		A
370	200530	1956	Rödgoods	2	Fragment	5		Buk, mynning	Skål			Hornmåleri	1700–1750		A
371	200531	1956	Flintgoods	1	Fragment	1		Obestämd	Obestämd				1850–1950		A
372	200532	1956	Rödgoods	6	Fragment	30		Buk, mynning	Fat/skål			Hornmåleri	1740–1780	Osäker datering	A
373	200533	1956	Rödgoods	1	Fragment	4		Buk	Fat/skål				Obestämd		A
374	200536	2071	Rödgoods	4	Fragment	24		Buk, mynning	Kruka				1690–1730	Osäker datering	OS
375	200537	2071	Rödgoods	1	Fragment	14		Botten	Fat/skål				Obestämd		OS
376	200538	2071	Rödgoods	2	Fragment	32		Mynning	Fat				1720–1740		OS
377	200539	2071	Rödgoods	1	Fragment	2		Buk	Obestämd				1700–1750		OS

Bilaga 12. Specialregistrering av keramiken från Kulla

Fyndnr	IntrasisID	Kontextnr	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Vikt	Anmärkning	Kärlidel	Formtyp	Proveniensen	Godstyp	Dekor	Datering	Anmärkning – keramik	Kontexttyp
378	200542	2102	Rödgoods	33	Fragment	531	Renslynd från majjordslager, (övre "soplagret")	Botten, buk, mynning, handtag	Skål			Hornmåleri	1690–1730		OS
379	200543	2102	Rödgoods	5	Fragment	174		Mynning, brätte	Fat			Skraffitti	1690–1730		OS
380	200544	2102	Rödgoods	8	Fragment	350		Botten, brätte, buk, mynning	Fat			Hornmåleri	1690–1710	Upphängningshjal	OS
381	200545	2102	Rödgoods	6	Fragment	50		Brätte	Fat/skål			Hornmåleri	1650–1690		OS
382	200546	2102	Rödgoods	5	Fragment	59		Botten, brätte	Fat/skål			Hornmåleri	1680–1730		OS
383	200547	2102	Rödgoods	1	Fragment	32		Botten	Fat/skål			Hornmåleri	1650–1670		OS
384	200548	2102	Rödgoods	1	Fragment	32		Botten	Fat/skål			Skraffitti	1690–1730		OS
385	200549	2102	Rödgoods	2	Fragment	41		Buk, mynning	Skål			Hornmåleri och skraffitti	1690–1730		OS
386	200550	2102	Rödgoods	2	Fragment	20		Buk	Fat/skål			Skraffitti	1690–1730		OS
387	200551	2102	Rödgoods	1	Fragment	10		Mynning	Skål				1700–1740		OS
388	200552	2102	Rödgoods	3	Fragment	50		Botten, buk, mynning	Skål				1700–1740		OS
389	200553	2102	Rödgoods	3	Fragment	20		Buk	Fat/skål			Hornmåleri	1700–1730		OS
390	200554	2102	Rödgoods	1	Fragment	23		Botten	Fat/skål			Skraffitti	1720–1740		OS
391	200555	2102	Rödgoods	4	Fragment	55		Mynning	Fat/skål			Skraffitti	1690–1730		OS
392	200556	2102	Rödgoods	1	Fragment	30		Mynning	Fat				1720–1750		OS
393	200557	2102	Rödgoods	11	Fragment	137		Mynning	Fat/skål			Hornmåleri	1690–1720		OS
394	200558	2102	Rödgoods	1	Fragment	23		Mynning	Fat/skål			Skraffitti	1690–1730		OS
395	200559	2102	Rödgoods	6	Fragment	102		Botten, brätte, mynning	Skål			Skraffitti	1720–1750	Import?	OS
396	200560	2102	Rödgoods	2	Fragment	58		Mynning	Fat			Hornmåleri	1720–1760	Upphängningshjal, osäker datering. Skarv-länk till F-438	OS
397	200561	2102	Rödgoods	1	Fragment	4		Bätte	Fat/skål			Hornmåleri	1700–1750		OS
398	200562	2102	Rödgoods	1	Fragment	9		Mynning	Fat/skål				1700–1750		OS
399	200563	2102	Rödgoods	3	Fragment	51		Mynning	Fat/skål				1690–1730		OS
400	200564	2102	Rödgoods	3	Fragment	13		Buk	Obestämd				1700–1750	Osäker datering	OS
401	200565	2102	Rödgoods	11	Fragment	169		Buk, mynning	Kruka			Hornmåleri	1680–1720	Skarv-länk till F465, F586	OS

Fyndnr	IntrasisID	Kontextnr	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Vikt	Anmärkning	Kärlidel	Formtyp	Proveniens	Godstyp	Dekor	Datering	Anmärkning – keramik	Kontexttyp
402	200566	2102	Rödgoods	2	Fragment	108		Botten, buk, mynning	Tallrik				1710–1730		OS
403	200567	2102	Rödgoods	1	Fragment	122		Botten	Kruka				Obestämd		OS
404	200568	2102	Rödgoods	12	Fragment	182		Buk, mynning	Kruka				1690–1730		OS
405	200569	2102	Rödgoods	4	Fragment	49		Buk	Gryta				1670–1700	Osäker datering	OS
406	200570	2102	Rödgoods	1	Fragment	12		Mynning	Kruka				Obestämd		OS
407	200571	2102	Fajans	5	Fragment	14		Mynning, buk	Tallrik	Inhemsk			1730–1760		OS
408	200572	2102	Fajans	2	Fragment	6		Botten	Obestämd				1730–1760		OS
409	200573	2102	Fajans	1	Fragment	8		Buk	Fat				1730–1760		OS
410	200575	2102	Rödgoods	11	Fragment	127		Buk, brätte, mynning	Fat/skål			Hornmåleri	1740–1800		OS
411	200576	2102	Rödgoods	2	Fragment	58		Botten	Fat/skål			Hornmåleri	1650–1700		OS
412	200577	2102	Rödgoods	5	Fragment	50		Buk, mynning	Fat			Hornmåleri	1700–1740	Upphållningshål	OS
413	200578	2102	Rödgoods	3	Fragment	20		Buk	Fat/skål			Hornmåleri	Obestämd		OS
414	200579	2102	Rödgoods	3	Fragment	23		Mynning, buk	Fat			Skraffitti	1720–1750		OS
415	200580	2102	Rödgoods	1	Fragment	25		Mynning	Fat				1700–1740		OS
416	200581	2102	Rödgoods	1	Fragment	32		Brätte, mynning	Fat			Hornmåleri	1690–1750		OS
417	200582	2102	Rödgoods	1	Fragment	16		Mynning	Skål			Hornmåleri	1710–1750		OS
418	200583	2102	Rödgoods	1	Fragment	15		Mynning	Fat			Hornmåleri	1720–1760		OS
419	200584	2102	Rödgoods	3	Fragment	59		Botten, buk	Fat/skål			Hornmåleri	1690–1740	Osäker datering	OS
420	200585	2102	Rödgoods	1	Fragment	7		Mynning	Fat			Koboltblätt	1740–1760	Osäker datering, Skärvlänk till F 524, F437	OS
421	200586	2102	Rödgoods	1	Fragment	3		Brätte	Fat/skål				1700–1750		OS
422	200587	2102	Rödgoods	1	Fragment	8		Brätte	Fat/skål				1700–1750		OS
423	200588	2102	Rödgoods	1	Fragment	7		Brätte	Fat/skål			Skraffitti	1700–1750		OS
424	200589	2102	Rödgoods	1	Fragment	4		Brätte	Fat/skål				1700–1750		OS
425	200590	2102	Rödgoods	1	Fragment	3		Brätte	Fat/skål				1690–1750		OS
426	200591	2102	Rödgoods	1	Fragment	12		Hank	Obestämd			Skraffitti	1730–1760		OS
427	200592	2102	Rödgoods	2	Fragment	18		Mynning	Skål				1700–1740		OS
428	200593	2102	Rödgoods	1	Fragment	8		Mynning	Skål			Hornmåleri	1670–1720		OS
429	200594	2102	Rödgoods	2	Fragment	11		Mynning	Skål			Hornmåleri	1690–1720		OS

Bilaga 12. Specialregistrering av keramiken från Kulla

Fyndnr	IntrasisID	Kontextnr	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Vikt	Anmärkning	Kärdel	Formtyp	Prove- niens	Godstyp	Dekor	Datering	Anmärkning – keramik	Kontext- typ
430	200595	2102	Rödgoods	2	Fragment	27		Hank, mynning	Kruka			Hormmåleri	1670–1700		OS
431	200596	2102	Rödgoods	1	Fragment	4		Buk	Obestämd				1750–1800	Osäker datering	OS
432	200597	2102	Rödgoods	1	Fragment	8		Buk	Kruka				1670–1720		OS
433	200598	2102	Rödgoods	1	Fragment	5		Buk	Blomkruka?				1690–1740	Osäker datering	OS
434	200599	2102	Rödgoods	1	Fragment	2		Buk	Gryta				1700–1740	Osäker datering	OS
435	200600	2102	Rödgoods	3	Fragment	21		Buk	Kruka			Hormmåleri	1700–1750	Osäker datering	OS
436	200601	2102	Rödgoods	1	Fragment	6		Buk	Fat/skål				1700–1750	Osäker datering	OS
437	200603	2071	Rödgoods	1	Fragment	5	Insamlat i anslutning till a2426	Mynning	Fat			Koboltblått	1740–1780	Skärvlänk till F420, F524	OS
438	200604	2071	Rödgoods	3	Fragment	35	Insamlat i anslutning till a2426	Buk	Fat/skål			Hormmåleri	1720–1760	Skärvlänk till F396	OS
439	200605	2071	Rödgoods	3	Fragment	8	Insamlat i anslutning till a2426	Botten, buk	Fat/skål			Hormmåleri	1800–1870		OS
440	200606	2071	Rödgoods	3	Fragment	7	Insamlat i anslutning till a2426	Buk	Fat/skål			Hormmåleri	1800–1850		OS
441	200607	2071	Rödgoods	6	Fragment	9	Insamlat i anslutning till a2426	Mynning, buk	Skål			Hormmåleri	1750–1850		OS
442	200608	2071	Rödgoods	1	Fragment	5	Insamlat i anslutning till a2426	Buk	Gryta/kruka				1690–1730	Osäker datering	OS
443	200609	2071	Rödgoods	1	Fragment	3	Insamlat i anslutning till a2426	Buk	Gryta/kruka				1750–1800	Osäker datering	OS
444	200610	2071	Rödgoods	4	Fragment	34	Insamlat i anslutning till a2426	Mynning	Fat				1750–1850	Osäker datering	OS
445	200611	2071	Rödgoods	1	Fragment	3	Insamlat i anslutning till a2426	Buk	Blomkruka				Odaterad		OS
446	200612	2071	Fajans	1	Fragment	2	Insamlat i anslutning till a2426	Obestämd	Obestämd				1730–1780		OS
447	200613	2071	Flintgoods	6	Fragment	8	Insamlat i anslutning till a2426	Mynning, buk	Kopp				1880–1930		OS

Fyndnr	IntrasisID	Kontextnr	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Vikt	Anmärkning	Kärdel	Formtyp	Proveniens	Godstyp	Dekor	Datering	Anmärkning – keramik	Kontexttyp
448	200614	2071	Flintgods	2	Fragment	5	Insamlat i anslutning till a2426	Botten	Assiett				1880–1950		OS
450	200616	5377	Rödgoods	1	Fragment	10		Rörskaff	Gryla				1680–1740	Osäker datering	F
460	200627	5745	Rödgoods	1	Fragment	12		Buk	Fat/skål			Hornmåleri	1700–1750	Osäker datering	F
461	200628	5745	Rödgoods	1	Fragment	19		Buk	Fat/skål			Skraffitti	1700–1740		F
462	200629	5745	Rödgoods	1	Fragment	17		Mynning	Fat				1700–1740		F
463	200630	5745	Rödgoods	1	Fragment	40		Buk	Fat/skål			Skraffitti	1720–1750		F
464	200631	5745	Rödgoods	1	Fragment	30		Botten	Kruka						F
465	200632	5745	Rödgoods	2	Fragment	43		Buk, mynning	Kruka			Hornmåleri	1680–1720	Skåvlänk till F401, F586	F
466	200633	5745	Fajans	2	Fragment	8		Botten	Fat				1730–1780		F
467	200634	5745	Rödgoods	3	Fragment	19		Brätte, mynning	Fat/skål			Hornmåleri	1730–1760		F, OS
475	200643	1974	Stengods	1	Fragment	101		Buk, mynning, hals	Mineralvattenflaska	Tyskland			1860–1900		OS
476	200644	2008	Rödgoods	3	Fragment	510		Botten, brätte, buk, mynning	Fat/skål			Hornmåleri	1720–1750		OS
477	200645	1073	Rödgoods	1	Fragment	2		Buk	Obestämd				1850–1950		A
478	200646	1073	Porslin	1	Fragment	16		Buk, mynning, öra	Kaffekopp			Familie rose			A
479	200647	1073	Porslin	1	Fragment	19		Mynning	Kruka						A
480	200648	1073	Porslin	2	Fragment	56		Mynning, botten	Fat						A
481	200649	1073	Flintgods	1	Fragment	2		Brätte	Tallrik						A
482	200650	1073	Flintgods	1	Fragment	29		Botten, buk, mynning	Kopp						A
483	200651	1073	Flintgods	1	Fragment	17		Buk, mynning	Skål						A
484	200652	1073	Flintgods	1	Fragment	7		Botten, buk, mynning	Assiette						A
485	200653	1073	Flintgods	1	Fragment	20		Buk, mynning	Kopp						A
486	200654	1073	Flintgods	1	Fragment	16		Buk, mynning	Kopp						A
487	200655	1073	Flintgods	3	Fragment	35		Botten, buk	Kopp						A
488	200656	1073	Flintgods	1	Fragment	14		Brätte, mynning	Tallrik						A
489	200657	1073	Flintgods	1	Fragment	9		Brätte, mynning	Tallrik						A

Bilaga 12. Specialregistrering av keramiken från Kulla

Fyndnr	IntrasisID	Kontextnr	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Vikt	Anmärkning	Kärldel	Formtyp	Proveniens	Godstyp	Dekor	Datering	Anmärkning – keramik	Kontexttyp
490	200658	1073	Flintgods	1	Fragment	41		Botten	Tallrik						A
491	200659	1073	Flintgods	1	Fragment	23		Brätte, mynning	Tallrik						A
492	200660	1073	Flintgods	48	Fragment	2		Brätte, mynning	Tallrik						A
493	200661	1073	Flintgods	3	Fragment	104		Botten, brätte, mynning	Tallrik						A
494	200662	1073	Flintgods	7	Fragment	58		Botten, mynning	Tallrik						A
495	200663	1073	Flintgods	1	Fragment	11		Buk, mynning	Assiette						A
496	200664	1073	Flintgods	2	Fragment	17		Buk, mynning	Blomkruka						A
497	200665	1073	Flintgods	1	Fragment	8		Buk	Obestämd				1790–1830	Osäker datering	A
498	200666	1073	Flintgods	2	Fragment	55		Buk, mynning	Spilkum						A
499	200667	1073	Flintgods	1	Fragment	37		Botten, brätte, mynning	Tallrik						A
500	200668	1073	Flintgods	1	Fragment	38		Buk, mynning	Skål				1820–1860		A
501	200669	1073	Flintgods	2	Fragment	52		Botten, buk	Kruka/hillbringare				1840–1870		A
502	200670	1073	Flintgods	1	Fragment	24		Botten, buk	Vas						A
503	200671	1073	Flintgods	1	Fragment	18		Botten, buk	Vas						A
504	200672	1073	Flintgods	1	Fragment	49		Botten, buk	Obestämd						A
505	200673	1073	Flintgods	2	Fragment	43		Botten, buk, mynning	Kruka						A
506	200674	1153	Flintgods	1	Fragment	1		Buk	Obestämd						OS
507	200675	1153	Flintgods	1	Fragment	3		Buk	Tallrik						OS
508	200676	1153	Flintgods	2	Fragment	23		Brätte, mynning	Tallrik						OS
509	200677	1153	Flintgods	4	Fragment	27		Buk, mynning, öra	Kaffekopp						OS
510	200678	1153	Flintgods	3	Fragment	19		Buk	Obestämd				1810–1840		OS
511	200679	1153	Porslin	1	Fragment	4		Mynning	Kaffekopp						OS
512	200680	7808	Rödgoods	3	Fragment	49		Botten, buk	Skål				1850–1900	Osäker datering	F
513	200681	1956, 7808	Rödgoods	2	Fragment	13		Buk, botten, mynning	Fat/skål			Homnäleri	1690–1740		F, A
514	200683	1956	Rödgoods	2	Fragment	5		Buk	Gryta/kruka						A
515	200684	1956	Flintgods	2	Fragment	2		Mynning	Obestämd						A
516	200685	1956	Flintgods	2	Fragment	1		Buk	Obestämd						A

Fyndnr	IntrasisID	Kontextnr	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Vikt	Anmärkning	Kärdel	Formtyp	Proveniens	Godstyp	Dekor	Datering	Anmärkning – keramik	Kontexttyp
517	200686	5355	Rödgoods	1	Fragment	6		Brätte, mynning	Fat/skål			Hornmåleri	1830–1870	Osäker datering	A
518	200687	5355	Rödgoods	1	Fragment	3		Buk	Kruka				1830–1870		A
519	200688	5355	Flintgoods	1	Fragment	3		Botten	Tallrik						A
520	200689	1153	Rödgoods	3	Fragment	25		Buk, mynning	Fat/skål			Hornmåleri	1720–1750		OS
521	200690	1153	Rödgoods	1	Fragment	11		Buk	Obestämd						OS
522	200691	1153	Rödgoods	1	Fragment	8		Buk	Blomkruka						OS
523	200692	5379	Rödgoods	1	Fragment	71		Botten	Värmeplatta			Ristad			A
524	200694	5379	Rödgoods	1	Fragment	3		Buk	Fat/skål			Koboltblätt	1740–1780	Skärvlänk till F420, F437	A
525	200695	5379	Rödgoods	1	Fragment	1		Mynning	Skål				1690–1740		A
526	200696	5379	Rödgoods	2	Fragment	7		Mynning	Skål			Hornmåleri	1720–1750		A
527	200697	5379	Rödgoods	1	Fragment	2		Mynning	Fat				1730–1760		A
528	200698	5379	Rödgoods	6	Fragment	130		Buk, brätta, mynning	Fat/skål			Skraffitti	1700–1730		A
529	200699	5379	Rödgoods	1	Fragment	48		Brätte, mynning	Fat/skål			Hornmåleri	1700–1740		A
530	200700	5379	Rödgoods	4	Fragment	151		Brätte, buk, mynning	Fat/skål			Hornmåleri /skraffitti	1720–1750		A
531	200701	5379	Rödgoods	1	Fragment	33		Botten	Fat/skål						A
532	200702	5379	Rödgoods	2	Fragment	14		Brätte, mynning	Fat/skål			Skraffitti	1720–1750		A
533	200703	5379	Rödgoods	1	Fragment	15		Botten, buk	Fat/skål			Hornmåleri	1720–1750		A
534	200704	5379	Rödgoods	4	Fragment	33		Brätten, mynning	Fat			Skraffitti	1730–1760		A
535	200705	5379	Rödgoods	1	Fragment	48		Mynning	Kruka				1690–1730	Skärvlänk till F552	A
536	200706	5379	Rödgoods	3	Fragment	31		Buk	Kruka			1700–1750			A
537	200707	5379	Rödgoods	13	Fragment	60		Buk, brätte, mynning	Skål				1730–1760		A
538	200708	5779	Rödgoods	2	Fragment	34		Brätte, mynning	Fat				1730–1770		OS
539	200709	5779	Rödgoods	1	Fragment	32		Brätte	Fat/skål						OS
540	200710	9105	Rödgoods	1	Fragment	32		Botten	Kruka				1750–1800		F
541	200711	7836	Rödgoods	1	Fragment	20		Mynning	Fat			Hornmåleri	1730–1760	Fiskfat?	F
542	200712	7836	Rödgoods	1	Fragment	19		Mynning	Fat/skål			Hornmåleri	1700–1750		F

Bilaga 12. Specialregistrering av keramiken från Kulla

Fyndnr	IntrasisID	Kontextnr	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Vikt	Anmärkning	Kärdel	Formtyp	Proveniensen	Godstyp	Dekor	Datering	Anmärkning – keramik	Kontexttyp
543	200713	7826	Rödgoods	1	Fragment	11		Mynning	Fat/skål			Skraffitti	1730–1760		F
544	200714	5777	Rödgoods	1	Fragment	5		Botten	Obestämd				1800–1850		F
545	200715	9108	Rödgoods	1	Fragment	2		Buk	Gryta/kruka				1700–1750	Osäker datering	F
546	200716	9108	Rödgoods	1	Fragment	10		Brätte	Fat/skål			Hormmåleri	1740–1760	Osäker datering	F
547	200717	5350	Flintgoods	3	Fragment	4		Buk, mynning	Obestämd						F
548	200718	6973	Rödgoods	3	Fragment	18	Lager 4?	Buk	Fat/skål			Skraffitti	1720–1760		A
549	200720	5666	Rödgoods	1	Fragment	22		Botten	Fat/skål			Skraffitti	1710–1750		F
550	200721	5666	Rödgoods	2	Fragment	8		Botten	Obestämd						F
551	200722	5666	Rödgoods	2	Fragment	5		Buk	Fat/skål						F
552	200723	5679	Rödgoods	1	Fragment	28		Mynning	Kruka				1690–1730	Skärvänk till F535	F
553	200724	5766	Rödgoods	2	Fragment	26		Buk, mynning	Skål			Hormmåleri	1730–1770	Osäker datering	F
554	200725	5766	Rödgoods	1	Fragment	1		Buk	Kruka						F
556	200727	5375	Rödgoods	2	Fragment	6		Buk, mynning	Fat			Hormmåleri	1740–1780		F
557	200728	5354	Rödgoods	1	Fragment	3		Buk	Fat/skål				1720–1750		F
558	200729	5352	Rödgoods	1	Fragment	1		Buk	Kruka				1700–1750		F
559	200730	5352	Rödgoods	3	Fragment	11		Buk	Fat/skål				1700–1750		F
560	200731	7833	Rödgoods	1	Fragment	2		Buk	Fat/skål			Hormmåleri	1740–1780		F
561	200732	7833	Rödgoods	1	Fragment	10		Mynning	Obestämd				1700–1750		F
562	200733	7833	Rödgoods	1	Fragment	1		Buk	Obestämd				1690–1750		F
563	200734	7819	Rödgoods	1	Fragment	12		Brätte	Fat/skål				1700–1750		F
564	200735	7819	Rödgoods	1	Fragment	3		Mynning	Skål				1750–1800		F
565	200736	7806	Rödgoods	1	Fragment	35		Mynning	Fat/skål			Hormmåleri	1730–1760		F
566	200737	7806	Rödgoods	1	Fragment	11		Mynning	Fat/skål				1730–1760		F
567	200738	7818	Rödgoods	2	Fragment	31		Buk	Kruka				1690–1750		F
568	200739	7818	Rödgoods	1	Fragment	11		Mynning	Fat				1780–1830	Osäker datering	F
569	200740	7832	Rödgoods	1	Fragment	12		Buk	Fat/skål			Hormmåleri		Upphängningshål	F
570	200741	7832	Rödgoods	1	Fragment	7		Botten	Fat/skål				1720–1750		F
571	200742	7822	Rödgoods	1	Fragment	2		Buk, mynning	Apotekskärl				1750–1800		F
572	200743	7827	Rödgoods	1	Fragment	2		Buk	Obestämd						F
573	200744	5346	Rödgoods	1	Fragment	2		Buk	Obestämd						F
574	200745	5373	Rödgoods	1	Fragment	9		Buk	Obestämd				1700–1750		F

Fyndnr	IntrasisID	Kontextnr	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Vikt	Anmärkning	Kärdel	Formtyp	Proveniens	Godstyp	Dekor	Datering	Anmärkning – keramik	Kontexttyp
575	200746	7795	Flitgods	1	Fragment	8		Buk, mynning	Skål						F
576	200747	7795	Flitgods	2	Fragment	9		Botten	Tallrik						F
577	200748	7795	Flitgods	2	Fragment	1		Mynning	Assiette						F
578	200749	7811	Rödgoods	1	Fragment	25		Mynning	Fat/skål				1730–1760		F
579	200750	7816	Fajans	1	Fragment	1		Buk	Obestämd				1730–1780		F
580	200751	7818	Flitgods	3	Fragment	9		Botten	Tallrik						F
581	200752	7818	Flitgods	1	Fragment	2		Mynning	Assiette						F
582	200753	7819	Flitgods	1	Fragment	3		Brätte	Tallrik						F
583	200754	7821	Rödgoods	1	Fragment	11		Brätte	Fat/skål			Skraffitti	1720–1750		F
584	200755	7828	Flitgods	1	Fragment	2		Buk	Obestämd						F
585	200756	7831	Rödgoods	1	Fragment	8		Brätte	Fat/skål				1720–1750		F
586	200757	7834	Rödgoods	1	Fragment	14		Buk	Kruka			Hommåleri	1680–1720	Skärviånk till F401, F465	F
587	200758	7835	Rödgoods	1	Fragment	10		Fot	Obestämd						F
588	200759	9109	Rödgoods	1	Fragment	7		Buk	Fat/skål			Skraffitti	1720–1750		F
589	200760	9111	Fajans	1	Fragment	1		Buk	Obestämd				1730–1780		F
590	200761	9151	Rödgoods	1	Fragment	8		Brätte	Fat/skål				1720–1760	Fiskskål?	F
591	200762	9151	Rödgoods	2	Fragment	7		Buk	Fat/skål			Hommåleri	1690–1740		F
593	200801	7795	Rödgoods	2	Fragment	148		Brätte/ mynning	Fat				1880–1920		F
594	200802	7795	Rödgoods	1	Fragment	1		Buk	Obestämd				Obestämd		F
595	200803	7795	Rödgoods	1	Fragment	13		Botten/buk	Fat/skål			Hommåleri	1720–1760		F
596	200784	7795	Rödgoods	1	Fragment	11		Hank	Skål				Obestämd		F
597	200786	5636	Rödgoods	7	Fragment	80		Botten/buk	Skål				Obestämd		F
598	200787	5636	Rödgoods	3	Fragment	74		Buk/mynning	Fat				1880–1920		F
600	200788	5636	Fajans	1	Fragment	3		Botten	Tallrik				1730–1780		F
601	200789	5636	Rödgoods	3	Fragment	32		Brätte/ mynning	Fat/skål	Import?		Hommåleri	1620–1650	Jfr de andra bitarna av samma kärl. Om inte import 1690–1720	F
602	200790	5636	Rödgoods	1	Fragment	4		Buk	Fat/skål			Sgraffitto	1720–1750		F
603	200793	5636	Rödgoods	5	Fragment	36		Buk/mynning	Kruka				1720–1760		F
604	200794	5636	Rödgoods	1	Fragment	2		Buk	Fat/skål			Sgraffitto	1720–1760		F
605	200795	5636	Rödgoods	2	Fragment	13		Mynning	Fat/skål				1720–1760		F

Bilaga 12. Specialregistrering av keramiken från Kulla

Fyndnr	IntrasisID	Kontextnr	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Vikt	Anmärkning	Kärlid	Formtyp	Proveniensen	Godstyp	Dekor	Datering	Anmärkning – keramik	Kontexttyp
606	200798	2039	Rödgods	3	Fragment	14		Buk/mynning	Fat/skål			Sgraffito	1720–1760		OS
607	200799	2039	Rödgods	1	Fragment	15		Buk	Fat/skål				1720–1760		OS
631	200833	1162	Flintgods	1		9	Ej i bäcks keramikanalys			gustavsbeig			Efter 1839	Stämpel "76 Gustafsbj." över ankare	OS
632	200834	2039	Rödgods	2		11	Ej i bäcks keramikanalys						1700-tal?		OS
633	200833	2039	Rödgods	1		3	Ej i bäcks keramikanalys						1700-tal?		OS
634	200833	2039	Rödgods	1		15	Ej i bäcks keramikanalys						Ca 1750–1850		OS
635	200833	6214	Rödgods	1		4	Under a9112. Ej i bäcks keramikanalys								OS